

وزیر نفت در گفت‌وگو با «ایران»:
از همان روزهای نخست دولت شرایط
فروش نفت تغییر کرد

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران در گفت‌وگو با «ایران»:
آماده بازگشت کامل
به بازار نفت هستیم

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران از ایفای ۱۵۴
درصدی تعهد ارزی پتروشیمی در سال ۱۴۰۰ خبر می‌دهد
نمی‌توانند پتروشیمی را تحریم کنند

۴
یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

ایران

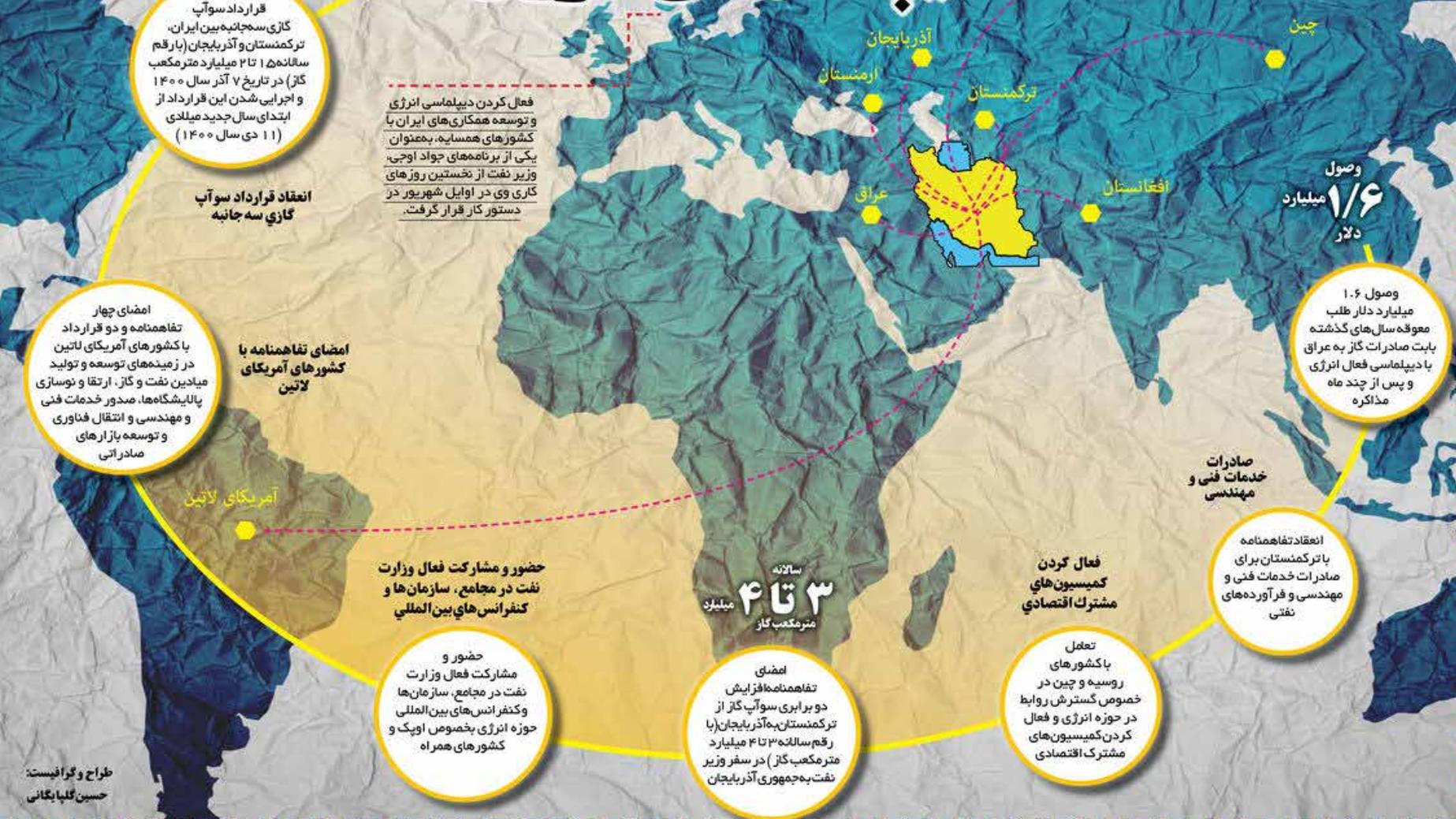

ویژه‌نامه
صنعت نفت

عبور از تحریم

گام‌های عملی وزارت نفت سیزدهم در حوزه

دیپلماسی انرژی

کارنامه یک‌ساله وزارت نفت دولت سیزدهم در یک نگاه

صنعت نفت یکی از اصلی‌ترین مزیت‌های اقتصاد ایران به شمار می‌رود و مناسب است که با تکیه بر آن، ضمن حفظ نسبی استقلال بودجه عمومی از درآمدهای نفتی، زمینه توسعه اقتصادی پایدار کشور را فراهم کرد. اهم دستاوردها و اقدام‌های یک‌ساله وزارت نفت دولت سیزدهم در حوزه‌های مختلف بالا دستی و پایین دستی صنعت نفت را می‌توان در ۱۲ محور نام برد

فعال‌سازی دیپلماسی انرژی

افزایش درآمد از صادرات نفت

اجرا، پیگیری و نهایی‌سازی قراردادهای توسعه میدان‌های نفت و گاز کشور

تداوم توسعه صنعت پتروشیمی و تکمیل زنجیره ارزش

توسعه و تولید در میدان‌های نفتی و گازی کشور با اولویت میدان‌های مشترک

تامین امنیت انرژی کشور

تقویت سرمایه‌انسانی

برداشتن گام‌های عملی برای اجرای طرح‌های پتروپالایشگاهی

جمع‌آوری گازهای مشعل با محور بخش غیردولتی

افزایش چشمگیر اعتبارات در زمینه مسئولیت اجتماعی

عبور از تحریم

صنعت نفت از زمان خروج امریکا از برجام تا اوایل شهریورماه سال ۱۴۰۰ با رکود شدید سرمایه‌گذاری، افت قابل توجه صادرات نفت، چالش ذخیره‌سازی میعانات گازی روی دریا، کاهش تکلیفی تولید نفت و گاز، بحران‌هایی نظیر ناترازی تولید و مصرف گاز و مسائل متعدد دیگری مواجه بود که به نظر می‌رسید اگر امریکا به توافق برنگردد، بزودی شرایط بدتر نیز می‌شود. چشم‌انداز این صنعت به اندازه‌ای تیره بود که وزیر نفت سابق در نامه‌ای به رئیس جدید دولت حتی از احتمال کاهش بیشتر صادرات نفت، نیاز کشور به خرید کشتی برای ذخیره میعانات گازی و وضعیت نامناسب سرمایه‌گذاری در این صنعت نوشته بود. لذا با شروع به کار کابینه دولت سیزدهم، کمتر کسی تصور می‌کرد که صادرات نفت ایران در اوج تحریم‌های ظالمانه غرب روندی افزایشی در پیش بگیرد؛ اما در عمل با یک تغییر نگاه در وزارت نفت و زیرمجموعه‌های آن این اتفاق افتاد. نه تنها افزایش فروش نفت و وصول درآمدهای ارزی، بلکه حتی امضای تفاهمنامه‌ها و قراردادهای بین‌المللی در این یک‌سال نشان داد که راهکارهایی برای خنثی‌سازی تحریم‌ها و فشارهای حداکثری وجود دارد.

به این ترتیب، در این مدت، حجم صادرات نفت خام کشور ۴۰ درصد افزایش داشت و صادرات میعانات گازی نیز ۳۵ برابر شده است. به ذخایر روی آب میعانات گازی کشور نه تنها یک قطره اضافه نشد، بلکه حتی نزدیک به نیمی از میعانات گازی روی آب نیز به فروش رسید. وصول درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی، گاز طبیعی، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی نیز ۳ برابر نسبت به دوره مشابه سال گذشته افزایش داشت و تعهدات وزارت نفت در قالب تبصره ۱۴ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بیش از ۱۱۲ درصد محقق شد. دولت بدون استقراض از بانک مرکزی مخارج خود را از محل درآمدها تأمین کرد و بیشترین تخصیص به پروژه‌های عمرانی را پس از چند سال در نیمه دوم سال قبل رقم زد. بخش قابل توجهی از بدهی‌های دولت قبل را پرداخت کرد و در برخی از ماه‌ها نزدیک به ۱۳ همت (هزار میلیارد تومان) از بدهی‌های دولت قبل را تسویه کرد. ارز مورد نیاز تأمین کالاهای اساسی و دارو را بیش از سال‌های قبل و با ضریب اطمینان بیشتری تأمین کرد.

اما همه اتفاقات به افزایش فروش نفت و ارزآوری از این محل خلاصه نمی‌شد. در یک سال اخیر دیپلماسی فعال انرژی وزارت نفت موجب شد تا روابط گازی ایران و ترکمنستان در مسیر احیا قرار بگیرد؛ قرارداد سوآپ گاز ترکمنستان به جمهوری آذربایجان از خاک ایران امضا شود و در همین حال ایران با صادرات خدمات فنی و مهندسی به امریکای لاتین، سهامدار ۳ پالایشگاه برون‌مرزی شود. در این مدت صادرات گاز با وجود تمام محدودیت‌های ناشی از عدم توسعه کافی در دولت قبل ۲۵ درصد افزایش داشت و ایران توانست شرایطی را رقم بزند که بازار گاز را نه تنها از دست ندهد بلکه با دادن اطمینان در خصوص عرضه پایدار گاز، تقاضای جدید در این بازارها شکل بگیرد. قراردادهای و تفاهمنامه‌های متعددی نیز با شرکت‌های بین‌المللی به امضا رسیده که برخی از آنها به خاطر شرایط تحریمی تاکنون محرمانه مانده است. اما این اواخر بزرگ‌ترین تفاهمنامه تاریخ صنعت نفت با شرکت روسی گازپروم به ارزش ۴۰ میلیارد دلار امضا شد و برخی از بخش‌های این تفاهمنامه نیز اکنون در آستانه امضای قرارداد است.

در خصوص تولید و ایجاد ظرفیت تولید نفت و گاز نیز با اقدامات توسعه‌ای یک سال اخیر شرایط بهبود یافت و نزدیک به یک میلیون بشکه در روز ظرفیت تولید نفت کشور احیا شد. اقدامات متعددی در زمینه سرمایه‌گذاری و توسعه صنعت رقم خورد که در این ویژه‌نامه به صورت جزئی بررسی و نقد شده است.

ایران

همکاران: عطیه لباف (دبیر)

سید احسان حسینی، پوریا هدایت، علی مرزبان، مهدی کاشی‌پزها و علی اصغر رحمان‌نژاد

www.iran-newspaper.ir
editorial@iran-newspaper.ir

ویژه‌نامه

۶ شهریور ۱۴۰۰

وزیر نفت در گفت‌وگو با «ایران»:

از همان روزهای نخست دولت شرایط فروش نفت تغییر کرد

- ۴۰ درصد میعانات ذخیره شده در روی آب را فروختیم
- دولت ماهی ۱۰ همت فاکتورهای دولت قبل را پرداخت می‌کرد
- تعیین تکلیف میادین مشترک در این دولت شعاری نیست
- اراده‌ای در دوران قبلی برای ساخت پالایشگاه‌ها نبود
- در کمتر از یک سال ۸۰ میلیارد دلار تفاهمنامه و قرارداد امضا کردیم
- مراحل تبدیل ده‌ها میلیارد دلار تفاهمنامه‌ای که در ماه‌های گذشته منعقد شده در حال تبدیل به قرارداد است
- در سال ۱۴۰۰ چهار برابر ۹۹ گاز فروختیم و پولش را هم گرفتیم
- تکنولوژی توسعه میادین گاز بخصوص آزادگان کاملاً داخلی است

■ عطیه لباف

طی یک سال اخیر شرایط یا فضای تحریم‌ها نه تنها هیچگونه بهبودی نداشت، بلکه تشدید هم شد. جدا از بحث شناسایی‌کردن مشتریان و برخورد‌های تنبیهی، غربی‌ها حتی فیزیکی هم در دریاها و اقیانوس‌ها مانع صادرات نفت کشور می‌شدند و جلوی فروش نفت کشور را می‌گرفتند. با این حال صادرات نفت و گاز کشور افزایش یافت؛ درآمدهایش وصول شد؛ ۸۰ میلیارد دلار تفاهمنامه و قرارداد امضا شد؛ برخی از پروژه‌ها به بهره‌برداری رسید و اتفاقات مثبتی در صنعت نفت رقم خورد. اما هنوز سؤالات زیادی در خصوص عملکرد یک سال اخیر وجود دارد. اینکه آیا تفاهمنامه‌ها تبدیل به قرارداد و وارد فاز اجرایی می‌شود؟ آیا اقدامی برای افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز انجام شده است؟ چه تحولاتی در یک سال اخیر رقم خورده که امروز مسؤلان می‌گویند شرایط متفاوت از سال‌های قبل است؟ جواد اوجی، وزیر نفت در گفت‌وگو با «ایران» به این سؤالات پاسخ می‌دهد.

ویژه‌نامه

نفت
دولت

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

۳

■ به عنوان سؤال نخست بفرمایید چه چطور ایران توانست صادرات نفت را در اوج تحریم‌ها افزایش دهد؟ آیا تقاضا در بازار نفت موجب این افزایش شد یا اقدامات انجام گرفته زمینه افزایش صادرات را فراهم کرد؟

در شروع دولت سیزدهم، دولت مردمی آقای رئیسی و حتی دو ماه قبل از اینکه کابینه جدید شکل بگیرد، وزیر وقت نفت مکاتباتی با آقای روحانی، رئیس جمهور آن زمان و همچنین آقای رئیسی که آن موقع رئیس جمهور منتخب بود؛ داشتند و در این خصوص نوشته بودند که فروش نفت در ماه‌های آتی قطعاً باز هم کاهش پیدا خواهد کرد و دلایلی هم برای آن آورده بودند.

کشور چین مالیات بر ورودی خرید نفت فوق سنگین را برای همه افزایش داده و تعرفه‌های مالیاتی زیادی را برای نفت فوق سنگین اعلام کرده بود و به همین خاطر در همان شروع دولت نزدیک به ۳۰۰-۲۰۰ هزار بشکه صادرات نفت کاهش پیدا کرد.

لذا بر اساس آن اتفاقاتی که دولت چین در تعرفه و مالیات بر واردات نفت فوق سنگین اعمال کرده بود، وزیر نفت وقت اعلام کرده بود که قطعاً فروش نفت ما در ماه‌های آتی کاهش پیدا خواهد کرد. یعنی از همان میزانی هم که آن موقع می‌فروختند، کمتر شده بود. به این ترتیب به مرور که کابینه دولت سیزدهم شکل می‌گرفت، یک‌سری از مشتری‌هایمان را - مثلاً درخصوص خرید نفت فوق سنگین به لحاظ مالیاتی که دولت چین بسته بود- از دست دادیم. از طرفی هم در دولت آیت‌الله رئیسی تحریم‌ها خیلی شدیدتر شد. حتی دیدید که بحث ربودن کشتی‌ها، توقف نفتکش‌ها و خالی‌کردن محموله‌هایشان اتفاق افتاد، یعنی جدا از اینکه بحث شناسایی کردن مشتری‌ها و برخورد‌های تنبیهی مطرح بود، اینها حتی فیزیکی هم در دریاهای اقیانوس‌ها مانع صادرات نفت می‌شدند و جلوی فروش نفت کشور را می‌گرفتند.

لذا اینکه تحریم‌ها کاهش پیدا کند و تقاضا در افزایش صادرات مؤثر باشد، مطرح نبود. تحریم‌ها نه تنها کاهش پیدا نکرد، بلکه سنگین‌تر هم شد. همه اینها نشان‌دهنده این است که شرایط یا فضای تحریم‌ها در دولت سیزدهم هیچگونه بهبودی نداشت، بلکه تشدید هم شد. اما استقرار تیم دولت سیزدهم در حوزه وزارت نفت و شکل‌گیری یک عزم و اراده جدی برای فروش نفت در وزارتخانه و استفاده از نیروهای متخصصی که توانایی و تعهد داشتند، کمک کرد که از همان روزهای اول در حوزه فروش نفت و میعانات گازی روند تغییر کند. هم من و هم همکارانم شروع کردیم به شناسایی بازارهای جدید دنیا و بازاریابی نفت را در حوزه‌های مختلف، از آفریقا، آسیا تا حوزه کشورهای امریکای لاتین و حتی در اروپا دنبال کردیم. در همین حال، تنوعی در قراردادهایمان دادیم و مدل‌های جدیدی را به صورت ابتکاری شروع کردیم. در حوزه قراردادهایمان تهاتر با کالا را هم اضافه کردیم که یکی از کارهای خوبی بود که در گذشته کمتر به آن توجه می‌شد. تهاتر با کالاهای اساسی، با دارو و

دو ماه قبل از اینکه کابینه جدید شکل بگیرد، وزیر وقت نفت مکاتباتی با آقای روحانی، رئیس جمهور آن زمان و همچنین آقای رئیسی که آن موقع رئیس جمهور منتخب بود؛ داشتند و در این خصوص نوشته بودند که فروش نفت در ماه‌های آتی قطعاً باز هم کاهش پیدا خواهد کرد و دلایلی هم برای آن آورده بودند

همچنین استفاده از ظرفیت‌های پالایشی فراسرزمینی، ابتکارات خیلی خوبی بود که یک دیپلماسی قوی انرژی را رقم زد. در این امر، وزارت امور خارجه نیز واقعاً همراهی لازم را داشت و رایزنی‌های خوبی را انجام می‌داد. همه اینها دست به دست هم داد و خوشبختانه ما در بحث فروش نفت و میعانات گازی توفیقات خوبی داشتیم.

■ افزایش فروش میعانات گازی چقدر به تولید گاز کشور کمک کرد؟

فروش میعانات گازی خیلی برای کشور مهم است. چون همراه با تولید گاز است و بخصوص در پیک زمستان که مجبوریم حداکثر تولید گاز را داشته باشیم، حداکثر تولید میعانات را هم داریم و باید این محصول جانبی را صادر می‌کردیم.

با شروع این دولت ۸۷ میلیون بشکه میعانات گازی روی آب داشتیم و شرایط سختی بود. تصور بر این بود که ما هم می‌رویم و دوباره تعدادی کشتی جدید می‌خریم و میعانات گازی جدیدی را که تولید می‌شود مثل گذشته روی آب نگه می‌داریم، ولی این اتفاق نیفتاد. ما نه تنها هیچ کشتی‌ای به این منظور خریدیم، بلکه امروز که خدمت شما هستیم، بالغ بر ۴۰ درصد میعانات ذخیره شده در روی آب را هم استفاده کرده‌ایم. به این ترتیب که هم مصارف داخل کشور را افزایش دادیم و هم صادرات خوبی را رقم زدیم که این دو اقدام در افزایش تولید گاز خیلی کمک کرد. بنابراین نیاز نشد حتی یک بشکه میعانات گازی اضافی را روی آب نگه داریم و ما چیزی به حجم میعانات روی آب اضافه نکردیم؛ حتی میعاناتی که روی آب بود، صادر شد یا در داخل مصرف کردیم. مصارف داخل هم در پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها رقم خورد. به خصوص مینی پالایشگاه‌ها از این سوخت استفاده کردند.

■ این هم در حالی است که تولید گازمان حداکثری بوده است؟

بله، همین مسأله خیلی کمک کرد. همه

منتظر بودند که تولید گاز به لحاظ شرایط ذخیره میعانات گازی سخت شود و دچار چالش شویم. تصور این بود که مجبور می‌شویم تولیدمان را ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون متر مکعب کاهش دهیم، در صورتی که سال گذشته یک ساعت هم چنین کاهش‌ی در تولید گاز نداشتیم.

داده‌های موجود نشان می‌دهد که در اردیبهشت ۱۴۰۰ صادرات میعانات گازی رقم خیلی پایینی بود؛ زیر ۱۰ هزار بشکه در روز. ولی هم صادرات از نظر حجمی افزایش داشت و هم مصارف را در داخل افزایش دادیم که ارزش افزوده بیشتری به دست آوریم.

■ افزایش قیمت نفت چه کمکی به درآمدزایی کرد؟

خدا برکت داد و قیمت‌ها هم در این مدت افزایش پیدا کرد؛ در شروع دولت قیمت‌های نفت ۶۵-۶۰ دلار در بشکه بود که به ۱۰۵-۱۰۰ دلار هم در مقطعی افزایش پیدا کرد. این هم در کنار افزایش صادرات به رشد درآمد نفتی کمک کرد. البته این نکته را دوباره متذکر می‌شوم که راهکارها، بازاریابی و فرمت‌های مختلف قراردادی برای افزایش فروش، بیش از قیمت‌ها کمک کرد.

در حوزه میعانات گازی اتفاق خوب دیگری افتاد، خوشبختانه با بسیج ظرفیت‌ها، پروژه شیرین‌سازی یا مرکاپتان‌زدایی فاز ۲ و ۳ پارس جنوبی را به بهره‌برداری رساندیم که این هم به صادرات کمک می‌کرد. وقتی میعانات گازی را مرکاپتان‌زدایی می‌کنید، راحت‌تر در بازار فروش می‌رود. خدا را شاکریم که از افزایش فروش میعانات گازی در این مدت، هم درآمد خوبی عاید کشور شد و هم اینکه خوراک خیلی از پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها با آن اصلاحات فرآوردی که دادند، افزایش پیدا کرد و تبدیل به ارزش افزوده بیشتری شد.

■ یکی از مسائلی که مطرح می‌شود این است که اگر افزایش فروش نفت داشتیم و درآمدهای نفتی در این مدت افزایش داشته، چرا در اقتصاد کشور و سفره مردم خودش را نشان نداده است؟

من در سازمان برنامه و بودجه گزارشی را دیدم که بر مبنای آن در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ بالاترین میزان تخصیص مالی به پروژه‌های عمرانی رقم خورده است. چطور می‌تواند این تخصیص رقم بخورد؟ از کجا باید منابع آنها تأمین شود؟ غیر از این است که بخشی از اینها از درآمدهای حاصل از فروش نفت، گاز و میعانات گازی بوده است؟

این را هم متذکر شوم که در سال ۱۴۰۰ صادرات گازمان هم از نظر حجمی افزایش یافت. چون در تبصره یک قانون بودجه، هم نفت است و هم خالص گاز صادراتی. الحمدلله صادرات گازمان در سال گذشته هم از نظر حجمی افزایش پیدا کرد و هم وصول درآمدهای آن بیشتر شد.

علاوه بر مباحث کمیت و درآمد صادرات گاز در سال ۱۴۰۰، بخشی از بدهی‌هایمان را نیز از عراق در سال ۱۴۰۰ گرفتیم؛ رقمی حدود یک میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ و در سال ۱۴۰۱ نیز ۱/۶ میلیارد دلار از بدهی‌های عراق وصول شد.

به این ترتیب، درحالی که مجموع وصولی صادرات گاز در سال ۱۳۹۹ یک میلیارد

دلار بوده، ولی در سال ۱۴۰۰ ما ۴ میلیارد دلار وصولی از این محل داشتیم. این هم خیلی به تأمین اعتبارات کمک کرد و بنا به آمار سازمان برنامه و بودجه، به خصوص در نیمه دوم ۱۴۰۰ این سازمان بالاترین تخصیص را به پروژه‌های عمرانی استان‌ها داده که در چند سال گذشته بی‌نظیر بوده است. این رکورد به خاطر افزایش درآمدهای نفتی و گازی رقم خورد.

از آن طرف نیز بخشی از بدهی‌هایی را که دولت قبل به جا گذاشته بود، این دولت از محل درآمدهای نفتی پرداخت کرد. در این باره فکر کنم دولت ماهی ۱۰-۱۱ همت (هزار میلیارد تومان) فاکتورهای دولت قبل را پرداخت می‌کرد.

از طرفی هم ما در حوزه تأمین ارز در سامانه نیما بالغ بر ۱۲/۵ میلیارد دلار ارز حاصل از فروش محصولات پتروشیمی را داشتیم؛ می‌دانید که چقدر این تزریق ارز به ثبات بازار ارز و تأمین ارز مورد نیاز دستگاه‌ها و شرکت‌ها کمک کرد. ارز برای خرید خوراک، برای خرید تجهیزات، قطعات، ادوات و خیلی کالاهای دیگر کارخانجات تأمین شد. ارز نیمایی برای واردات که وزارت نفت از طریق صادرات محصولات مجتمع‌های پتروشیمی در سامانه نیما تأمین کرد، کمک شایانی به چرخه اقتصاد ملی کرد. حالا به این فکر کنید که اگر این ۱۲/۵ میلیارد دلار را در سامانه نیما عرضه نکرده بودیم، یا درآمدهای نفتی و گازی کشور افزایش نداشت، چه اتفاقی برای نرخ ارز می‌افتاد؟

■ برنامه افزایش ظرفیت پالایشی که در ابتدای دولت عنوان کردید، چگونه پیش رفت؟

در حال حاضر ما بین ۲۲۰۰ تا ۲۳۰۰ هزار بشکه در روز ظرفیت پالایشی نفت خام و میعانات گازی داریم؛ در همین ۱۰ پالایشگاهی که پالایش نفت در آن انجام می‌شود. در این مدت ملاحظه کردید که مصرف در تمام بخش‌ها اعم از حوزه حمل و نقل -حالا چه بنزین و چه نفت گاز- ساختمان، صنایع و نیروگاهی با افزایش مصرف مواجه بودیم. مثلاً مصرف نیروگاه‌ها ۱۰ درصد افزایش داشت. با توجه به ظرفیت پالایشی موجود، قطعاً با این روند مصرفی که در این حوزه‌ها رقم می‌خورد، تولید فرآورده‌های نفتی به مرور به نقطه سر به سری با مصرف نزدیک می‌شود. لذا نیاز بود که یک کار انقلابی و جهادی برای افزایش ظرفیت پالایشی کشور که در سال‌های گذشته مغفول مانده بود، رقم بخورد تا هم مصرف داخل تأمین شود و هم صادرات افزایش یابد.

در این بخش متأسفانه سرمایه‌گذاری لازم نشده و نیاز بود کار اساسی انجام شود. از همه مهم‌تر در این دولت وزارت نفت توسعه پتروپالایشی‌ها را در دستور کار قرار داد و آیین‌نامه تنفس خوراک و مشارکت مردمی را برای این پتروپالایشگاه‌ها در دو مرحله در دولت اصلاح کرد و کار را برای سرمایه‌گذارانی که در این عرصه وارد شدند، آسان‌تر و جذاب‌تر کردیم.

تلاش می‌کنیم طرح‌هایی که برای ایجاد نزدیک به یک میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه ظرفیت جدید -هم نفت و هم میعانات گازی- تعریف شده، هرچه سریع‌تر تحقق پیدا کند. هر ۳-۲ ماه بنده در جلساتی در این زمینه

را داشته باشیم و هم تأمین خوراک صنایع زنجیره تکمیلی پتروشیمی را.

■ آیا این پتروپالایشگاه در موعد مقرر به بهره‌برداری می‌رسد؟

پیش‌بینی ما از نیاز به سرمایه‌گذاری این طرح بالغ بر ۱۱ میلیارد دلار است. مطمئنیم ان‌شاءالله این پروژه در زمان خاص خودش به بهره‌برداری خواهد رسید. این دوران‌دیشی نیاز بود برای افزایش ظرفیت پالایشی انجام شود. به موازات آن پالایشگاه نفت فوق سنگین جاسک را هم که به‌عنوان پالایشگاه مروراید مکران نامگذاری شده تسریع کردیم. پیش از این، فقط هلدینگ اقتصاد مفید این پروژه را در اختیار داشت. برای تسریع در احداث آن هم ورود و کمک کردیم تا هم شرکای بانکی و هم غول‌های اقتصادی وارد کار شوند و ظرفیت آن هم ۳۰۰ هزار بشکه است. از این دو پروژه مجموعاً ۶۰۰ هزار بشکه به ظرفیت پالایشی کشور ان‌شاءالله ظرف چهار تا پنج سال آینده اضافه خواهد شد. این جدا از آن طرح‌هایی است که برای افزایش ظرفیت پالایشی در دستور کار است.

لذا نگاه دولت و وزارت نفت این است که تا جایی که می‌توانیم صادرات نفتمان را کاهش و ظرفیت پالایشی را افزایش دهیم؛ چرا که با افزایش ظرفیت پالایشی هم از خام‌فروشی جلوگیری می‌شود، هم تحریم‌ناپذیر است. در صادرات فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی مشکلی نداریم و به لحاظ نیازی که دنیا دارد، اینها تحریم‌ناپذیرند. از همه چیز مهم‌تر ارزش افزوده است. ارزش یک بشکه نفت چقدر است؟ مثلاً یک بشکه نفت گاز چقدر؟ همچنین اشتغالزایی بالایی دارد؛ بصورت در مناطق کم‌برخوردار و محروم مثل منطقه جاسک.

ان‌شاءالله طرح‌هایی را هم که از قبل شروع کردیم، مثل پروژه پالایشگاه ستاره مهر خلیج فارس، به‌طور جد کمک می‌کنیم که جزو اولین پروژه‌های پالایشی

شرکت می‌کنیم؛ البته جلسات مستمرتر و نزدیک‌تری را هم همکارانم برای تسریع اجرای این طرح‌های افزایش ظرفیت پالایشی دارند که هم تولید سوخت و هم تولید خوراک برای صنایع پتروشیمی و صنایع پایین‌دستی افزایش یابد.

عمدتاً برای این طرح‌ها مشکلات سرمایه‌گذاران را حل کردیم و به‌طور جد داریم این پروژه‌ها را دنبال می‌کنیم. خود دولت به واسطه وزارت نفت یک طرح پالایشی با ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه‌ای را در کنار پالایشگاه ستاره خلیج فارس شروع کرده است. در این خصوص خوشبختانه سال گذشته از طریق دولت لایحه‌ای در بودجه ۱۴۰۱ گنجانده شد که لازم است از نمایندگان محترم که در این امر کمک کردند و این طرح مصوب شد، تشکر کنم. خوشبختانه در کوتاه‌ترین زمان پتروپالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای به نام شهید بزرگوار قاسم سلیمانی را عملیاتی کردیم و امیدواریم که در سریع‌ترین زمان ممکن به بهره‌برداری برسد. مراحل اجرای آن تکمیل شد و از همه مهم‌تر بحث سهامداران را سامان دادیم. چون دیدیم وزارت نفت یک‌تنه با ۱۴/۵ درصد منابعی که در اختیار دارد، جوابگوی منابع مورد نیاز نخواهد بود. به همین خاطر شرکای بزرگ و غول‌های اقتصادی را سهامدار کردیم و از ظرفیت بانک‌ها برای سرمایه‌گذاری و شراکت (نه برای اعطای تسهیلات) بهره بردیم. ۴ بانک و ۳ هلدینگ بزرگ اقتصادی را در این پروژه سهامدار و شریک کردیم. هیأت‌مدیره‌اش مشخص و زمین هم آماده شد. زیرساخت کار اکنون آماده است و کار اجرایی آغاز می‌شود. این ۳۰۰ هزار بشکه حجم خیلی خوبی را به ظرفیت تولید محصولات نظیر بنزین، نفت گاز، سوخت جت، گاز مایع، پروپیلن، اتیلن، پارازایلین و بنزن هم اضافه خواهد کرد؛ این یعنی خوراک برای صنایع زنجیره‌ای پایین‌دست. ما نگاهمان این است که هم تأمین سوخت و امنیت انرژی کشور

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

باشد که ظرف ۲-۳ سال آتی به بهره‌برداری برسد. به موازات این برنامه، کیفی‌سازی و تثبیت ظرفیت پالایشی در پالایشگاه‌ها بخصوص پالایشگاه آبادان، پالایشگاه تهران و پالایشگاه اصفهان را به‌طور جد دنبال کردیم و در هفته‌های پیش رو ان‌شاءالله شاهد افتتاح پروژه کیفی‌سازی پالایشگاه اصفهان خواهیم بود.

همچنین نزدیک به ۳۵ درصد محصولات پالایشگاه آبادان نفت کوره است. در تلاشیم با اجرای پروژه‌های کیفی‌سازی ان‌شاءالله به محصولات با ارزش افزوده بالاتری در این پالایشگاه برسیم. بنابراین کیفی‌سازی پالایشگاه‌ها و تثبیت تولید ۱۰ پالایشگاه فعلی و جاری هم یکی دیگر از محورهای کارمان بوده که ان‌شاءالله به نوبت از همین امسال و از همین روزها، افتتاح بعضی از اینها آغاز می‌شود و بخشی هم در سال‌های آتی به بهره‌برداری می‌رسد. بنابراین نگاه دولت و نگاه وزارت نفت این است که برای تأمین امنیت انرژی کشور ایجاد

خوشبختانه بیش از ۸۰ میلیارد دلار قرارداد و تفاهمنامه در بالادست و پایین دست نفت امضا کرده‌ایم. برخی از این قراردادهای تفاهمنامه‌ها با شرکت‌های خارجی است. این هم یکی از دستاوردهای مهمی است که ۲۵ میلیارد دلار آن مربوط به دو پالایشگاه و پتروپالایشگاه و میدان آزادگان است

ما است و امروز هم نزدیک به ۷۰ درصد تولید گاز کشور از این میدان است، فاز ۱۱ این میدان ۲۰ سال بلا تکلیف بود. مدام دست به دست شده بود و این اواخر شرکت توتال قراردادی بست و یکسری اطلاعات گرفت و مطالعاتی را هم انجام داد، ولی باز هم اقدامی انجام نشد. درحالی که این مهم‌ترین فاز پارس جنوبی است. برای اینکه نزدیک‌ترین فاز به مرز آبی‌مان با کشور همسایه است.

این فاز دو تا سکو نیاز دارد، هر سکو ۱۱ حلقه چاه و یک خط لوله نفتی - گازی به سمت پالایشگاه‌های فاز اول عملویه. در این دولت به محض شروع کار وزارت نفت - در همان روزهای اول - ما کمیته راهبری مخازن مشترک نفت و گاز را تشکیل دادیم. یکی از موارد در دستور این کمیته، میدان گازی مشترک با کشور همسایه بود. بررسی کردیم، این فاز ۱۱ که معادل دو فاز استاندارد است و آخرین فاز از ۲۹ فاز پارس جنوبی است، در چه شرایطی قرار دارد. هیچ اقدامی صورت نگرفته بود و آنها هم که بود، همه در حد مطالعات بود و شرکت توتال هم که رفته بود. ۲۰ سال این فاز ۱۱ دست به دست شد؛ شرکت‌های متعددی مانند همین توتال آمدند و رفتند اما به هر جهت کار خاصی نشده بود.

خوشبختانه در این دولت ما ابتدا برای سکوهایی که مورد نیاز این فاز بود، تصمیم‌گیری کردیم. این فاز دو سکوی دریایی می‌خواهد؛ ۱۱A و ۱۱B که هر کدام ۱۱ حلقه چاه نیاز دارد تا در همان مراحل اولیه گاز از میعان‌ات و آب جدا شود و بعد مجدد گاز و میعان‌ات مخلوط و به خشکی ارسال می‌شود.

می‌دانید که فاز ۱۲ سه سکو دارد. یکی از سکوها سکوی ۱۲C است که بازدهی پایینی دارد و تولید آن به صرفه نیست. برنامه‌ریزی کردیم که سکوی ۱۲C را جابه‌جا کنیم و روی ۱۱B بیاوریم. به این ترتیب سکوی ۱۱B تأمین می‌شود. با این اقدام سه سال کار جلو افتاد. بین ۳ تا ۳/۵ میلیارد دلار هم به نفع کشور شد. به اضافه اینکه سکوی دومش را هم به مناقصه رفتیم، شرکت صدرا در مناقصه برنده شد و در این بخش نیز کار اجرایی را شروع کردیم. همزمان حفاری چاه‌های فاز ۱۱ را هم شروع کردیم، خوشبختانه فاز اول تقریباً برای یکی، دو ماه آینده رو به اتمام است. و خط لوله دریا به خشکی فاز ۱۱ هم کاملاً احداث شد و ان‌شاءالله این سکو را هم که جابه‌جا کنیم، امسال زمستان ما از فاز ۱۱ بهره‌برداری می‌کنیم. این کار بزرگی است که بعد از ۲۰ سال طلسم آن را دولت شکست و فکر می‌کنم با تولید نزدیک به ۱۱ میلیون متر مکعب بهره‌برداری از این فاز را شروع خواهیم کرد. این موضوع به تأمین گاز در زمستان امسال کمک می‌کند.

■ با این جابه‌جایی سکو میان فاز ۱۲ و ۱۱ تولیدمان افزایش پیدا می‌کند؟ با توجه به اینکه سکوی ۱۱ را که داشتیم و در حال تولید بوده را جابه‌جا می‌کنیم؟

بله، تولید افزایش پیدا می‌کند. ۱۲ سه تا سکوی A، B و C داشت. تولید از سکوی ۱۲C خیلی پایین بود و برنامه‌ریزی‌هایی که صورت گرفته، تحقق پیدا نکرده بود.

■ یعنی با این اقدام زمستان امسال ما

ظرفیت موجود اضافه خواهند شد. لذا قطعاً پایان دولت ان‌شاءالله افزایش ظرفیت خواهیم داشت.

این نگاه به افزایش ظرفیت پالایشی کشور که در این یک دهه اخیر مغفول مانده بود، خیلی مهم است. اینها کارهای ماندگاری خواهد بود که نیاز آیندگان را پاسخ می‌دهد و نیاز کشور به واردات فرآورده‌های نفتی را ان‌شاءالله حل خواهد کرد. از آن طرف هم نه تحریم می‌پذیرد و نه خام‌فروشی بیشتر می‌شود. این مسأله هم مورد تأکید رهبر انقلاب بوده و بارها بخصوص درباره این پتروپالایشگاه‌ها تأکید کردند و از افتخارات ما و این دولت است که در دستور کار قرار گرفته است.

■ شما چندین بار تأکید کرده‌اید که در این دولت میادین مشترک کشور تعیین تکلیف می‌شوند. اما حداقل دو وزیر قبلی هم مدام می‌گفتند ما میادین را تا پایان دولت تعیین تکلیف می‌کنیم. برنامه‌ای که در این دولت دارید، چه فرقی دارد و چرا آن برنامه‌های قبلی اجرا نشده است؟

بله در شعار، صحبت‌ها و برنامه‌ها بود و عملی نشد. بطور مثال در حوزه پارس جنوبی که بزرگ‌ترین میدان گازی مشترک

ارزش افزوده جلوگیری از خام‌فروشی و بحث تحریم‌ناپذیری محصولات و فرآورده‌ها در این مسیر گام برداریم که کار درست و تدبیر معقولی است.

ان‌شاءالله همین دو پالایشگاه که خدمت شما عرض کردم، نزدیک به ۶۰۰ هزار بشکه نفت کشور را تبدیل به فرآورده می‌کند. ببینید چه کمکی به کشور می‌کند؟ این سیاست دولت است.

■ بنابراین آیا در پایان دولت ظرفیت پالایشی ما افزایش پیدا می‌کند؟

قطعاً با این برنامه‌ریزی‌هایی که انجام داده‌ایم، این اتفاق خواهد افتاد. حتی بنا داریم این پالایشگاه‌های بزرگ را هم فاز به فاز به مرحله بهره‌برداری برسانیم، یعنی با تدابیر همکاران ما، متخصصانی که در شرکت پالایش و پخش کار می‌کنند، یک پالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای قطعاً با فازبندی به بهره‌برداری می‌رسد. همچنین پالایشگاه‌های فعلی که در دستور کار هستند و پیشرفت خوبی هم دارند، مثل پالایشگاه مهر خلیج فارس، پالایشگاه آدیش و همین پالایشگاه‌های فعلی که بعضی‌هایشان جدا از طرح کیفی‌سازی و تثبیت تولید، طرح‌های افزایش تولید را هم دارند، به

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

افزایش تولید از پارس جنوبی داریم؟

قطعاً ان شاء الله با برنامه‌ریزی‌هایی که کردیم، رکورد سال قبل را هم می‌شکنیم. ما پارسال تولید ۷۵ میلیون متر مکعب را ثبت کردیم و امسال قطعاً ان شاء الله با برنامه‌ریزی‌هایی که انجام داده‌ایم، بالاتر از ۷۵ میلیون متر مکعب تولید می‌کنیم.

■ به سؤال تعیین تکلیف میادین مشترک برگردیم. چطور قرار است که همه میادین تعیین تکلیف شوند؟

در حوزه میادین مشترک کمیته راهبری مخازن شکل گرفت. تک تک میادین را شناسایی و بررسی کردیم. مثلاً میدانی که توسعه پیدا کرده، ولی برای حفظ و نگهداشت آن باید برویم اقداماتی مانند ایجاد چاه‌های جدید و تعمیرات انجام دهیم را در یک برنامه بررسی کردیم. یا میدانی که توسعه پیدا کرده، ولی فازهای دیگر آن توسعه پیدا کرده، مثل یادآوران را هم در دستور کار قرار دادیم. یا برای میدانی مثل کوپال که اصلاً توسعه پیدا نکرده، شروع به عقد قرارداد کردیم و مجوزها را گرفتیم. بنابراین تمامی میادین نفتی و گازی مشترکی که اشاره کردم، تعیین تکلیف شدند و حتی ممکن است برای بعضی‌هایش هم تفاهمنامه و قرارداد امضا کرده باشیم. بنابراین یا توسعه جدید، یا تکمیل توسعه و یا توسعه نگهداشت آن میدان‌ها را در برنامه قرار دادیم و الحمدلله کار را شروع کردیم.

در مورد همان پارس جنوبی، خط لوله دریایی یکی از سکوها فاز ۱۶ چند سالی بود که نشستی سنگینی داشت و از ظرفیت ۲۸ میلیون مترمکعب آن ۱۴ میلیون مترمکعب بیشتر نمی‌توانستیم برداشت کنیم حتی سال گذشته خیلی روزها همین ۱۴ میلیون مترمکعب را هم از دست دادیم. این خط را تعمیر کردیم و امروز ۲۸ میلیون مترمکعب را داریم کامل برداشت می‌کنیم. علاوه بر این ساخت خط جدید را هم در کنار آن شروع کردیم. یا سکوی ۱۳۸ پارس جنوبی که ظرفیت تولیدش ۲۸ میلیون متر مکعب است، متأسفانه چندین سال پیش با برخورد یک شناور به این سکو، کاملاً از دور خارج شده بود. برای این سکو هم کارشناسی، شرح کار، مناقصه و تعیین پیمانکار را انجام دادیم. تعمیرات، اورهال و بازسازی‌اش در حال انجام است. شاید به زمستان امسال نرسد اما در حال اجراست. از همه مهم‌تر؛ پالایشگاه فاز ۱۴ پارس جنوبی که حدود ۱۲ سال از شروع قراردادش می‌گذرد؛ یک پروژه نیمه‌کاره است. سال گذشته اسفندماه واحد یک آن به بهره‌برداری آمد؛ پالایشگاه فاز ۱۴ پارس جنوبی ۴ واحد دارد که ان شاء الله واحد دومش را در شهریورماه راه‌اندازی اولیه می‌کنیم و دو تا واحد دیگرش را هم تا پایان زمستان امسال به بهره‌برداری می‌رسانیم. این پالایشگاه، آخرین پالایشگاه پارس جنوبی خواهد بود و پرونده‌اش را می‌بندیم؛ کار نیمه‌کاره‌ای که ۱۱ سال مانده است. این اقداماتی است که در حوزه پارس جنوبی شده است. این میدان بزرگ‌ترین میدان گازی مشترک کشور است. اما روی بزرگ‌ترین میدان نفتی مشترک به نام آزادگان نیز اقدامات مهمی انجام شد. از جمله اینکه این میدان را در قالب مدیریت یکپارچه با یک برنامه جامعه تولید (MDP)

در مسیر توسعه قرار دادیم و یک شرکت مجری ۶ بانک و ۶ هلدینگ بزرگ اقتصادی را در این کار مشارکت دادیم. یعنی به جای اینکه شرکت متن، با ۱۴/۵ درصد منابع مالی نفت، مسئول این توسعه باشد که قطعاً پاسخگوی نیاز ۷ میلیارد دلاری آن نیست، آمدیم سرمایه‌گذاران تازه‌ای برای طرح تعریف کردیم. در ضمن از تولید خود میدان هم در سال دوم با حفاری ۴۲۰ حلقه چاه به ۲۲۰ هزار بشکه می‌رسد و درآمد تولید خودش را هم در آن هزینه می‌کنیم و سهم شرکا در آورده نقدی کمتر می‌شود. می‌بینید چقدر کمک می‌کند؟ توسعه این میدان تسریع می‌شود و ما سریعتر به همان عدد ۵۷۰ هزار بشکه هدفگذاری شده در بزرگ‌ترین میدان نفتی مشترکمان می‌رسیم. تولید از این میدان امروز ۱۹۰ هزار بشکه است و ان شاء الله به ۵۷۰ هزار بشکه می‌رسانیم، آن هم یک میدان مشترکی که آنطرف مرز عراق با کمک شرکت‌های شل، توتال و BP آن را توسعه می‌دهد.

■ آیا از نظر تأمین تکنولوژی مشکلی وجود ندارد؟

به لطف خدا تکنولوژی توسعه این میادین مشترک بخصوص در آزادگان، در داخل مهیا است، یعنی آن تکنولوژی که می‌خواهیم را داریم. حالا شاید کمتر از ۲۰ درصد خرید از خارج نیاز باشد، ولی الحمدلله همه نیازها از نیروهای کارشناسی و سازندگان قدرتمند و توانمند کشور، بخش خصوصی و فعالان این حوزه قابل تأمین است. این کار بزرگی بود. میادین مشترک دیگرمان را هم همین‌طور جلو خواهیم برد. ما ان شاء الله خبرهای خوبی در هفته دولت داریم. برای بعضی از میادین در این هفته دولت شروع عملیات داریم و ان شاء الله به وقتش اعلام خواهیم کرد؛ شروع عملیات کارهای اجرایی برای میادینی مثل میدان مشترک سهراب و لایه نفتی میدان پارس جنوبی بزودی رقم خواهد خورد. در میدان مشترک گازی بلال که در ۴۰ کیلومتری پارس جنوبی است و میدان یاران شمالی و جنوبی نیز شروع

عملیات داریم.

■ برای اینها که عملیات‌شان شروع می‌شود آیا شرکای خارجی یا شرکت‌های خارجی فعال هستند یا قرار است با تکیه بر توان داخل توسعه داده شوند؟

بله. ما خوشبختانه بیش از ۸۰ میلیارد دلار قرارداد و تفاهمنامه در بالادست و پایین‌دست نفت امضا کرده‌ایم. برخی از این قراردادهای تفاهمنامه‌ها با شرکت‌های خارجی است. این هم یکی از دستاوردهای مهمی است که ۲۵ میلیارد دلار آن مربوط به دو پالایشگاه و پتروپالایشگاه و میدان آزادگان است. این ۸۰ میلیارد دلار شامل توسعه میادین نفتی و گازی مشترک و غیرمشترک، توسعه ظرفیت پالایشی و پتروپالایشی، خطوط لوله انتقال گاز، خطوط لوله انتقال فرآورده‌های نفتی مثل تابش، ذخیره‌سازی گاز، قراردادهای گازی و فشارافزایی میادین ولو مستقل با شرکت‌های داخلی و خارجی است.

ما هم از ظرفیت‌های داخل از جمله منابع داخلی، بانک‌ها، غول‌های اقتصادی و هلدینگ‌ها استفاده کردیم و هم شرکای خارجی که حاضر شدند و آمدند و سرمایه‌گذاری کردند.

به لطف خدا تکنولوژی توسعه این میادین مشترک بخصوص در آزادگان، در داخل مهیا است، یعنی آن تکنولوژی که می‌خواهیم را داریم. حالا شاید کمتر از ۲۰ درصد خرید از خارج نیاز باشد، ولی الحمدلله همه نیازها از نیروهای کارشناسی و سازندگان قدرتمند و توانمند کشور، بخش خصوصی و فعالان این حوزه قابل تأمین است

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

■ آیا این شامل تفاهمنامه ۴۰ میلیاردی گازپروم هم می‌شود؟

بله در این قالب قراردادهای و تفاهمنامه‌های دیگری نیز با شرکت‌های روسی داریم. شرکت گازپروم یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های گازی و نفتی در دنیاست که خیلی وقت است اصلاً با ایران مذاکره و قرارداد نداشته است. خوشبختانه با دیپلماسی خوبی که در این دولت رقم خورد، بخصوص در حوزه انرژی، شرکت گازپروم هم برای توسعه میدان‌مان و هم برای سرمایه‌گذاری در حوزه LNG، بحث تجارت گاز و فرآورده‌های نفتی ورود پیدا کرده که به‌طور جد روی این مذاکرات کار می‌شود و اینها هم به نوبت به قرارداد تبدیل می‌شوند.

■ با این حساب، به نظر می‌رسد که نزدیک به نیمی از قراردادهای و تفاهمنامه‌ها داخلی است. این منابع در داخل کشور وجود دارد؟

همان‌طور که اشاره کردم، منابع مورد نیاز برای میدان آزادگان، پتروپالایشگاه حاج قاسم سلیمانی و پالایشگاه مروارید مکران ۲۵ میلیارد دلار است. اینها کار اجرایی است و از توان و پتانسیل خودمان، منابع داخلی نفت، بانک‌ها و هلدینگ‌ها و غول بزرگ اقتصادی استفاده خواهد شد. حالا این چه کمکی به اقتصاد می‌کند؟ این ۲۵ میلیارد دلاری که عرض کردم، یکی از دستاوردهایش این است که این حجم نقدینگی کم می‌شود و به بخش مولد می‌رود؛ در نتیجه تورم را کاهش دهد. ضمن اینکه ان‌شاءالله اینها به یک سال نشده از طریق سازمان بورس و بورس انرژی عرضه می‌شود و مشارکت مردمی را برای اینها دیده‌ایم. یک بخشی از سهام این سهامداران کاسته می‌شود و مردم مشارکت خواهند کرد که این یکی از سیاست‌های ماست. بنابراین آن سرمایه‌های سرگردان جامعه را به سوی این پروژه‌های مولد سوق می‌دهیم. این خودش چه کمک بزرگی خواهد کرد؟ در بعد دیگر، چه اشتغالی در کشور، آن هم در مناطق محروم رقم خواهد زد؟ از آن طرف هم جلوگیری می‌کند از اینکه سرمایه کشور بخواهد به سمت دلار، سکه و مسکن برود. این یکی از کارهای خیلی خوبی بود که در این دولت اتفاق افتاد. اینها کار اجرایی است. تأمین مالی، اصلی‌ترین مشکل این پروژه‌ها بود. اینکه ما امروز ضعف پالایشی داریم، ضعف توسعه میدانی مشترک را داریم، یکی از چالش‌ها بحث عدم تأمین منابع مالی بوده است؛ تأمین منابع مالی، گلوگاه این پروژه‌ها بوده است. نمی‌گویم کاملاً حل کردیم، ولی ما ۱۶۰ میلیارد دلار سرمایه در هشت سال برای بالادست و پایین دست نیاز داریم که باید برای پروژه‌های اولویت‌دار سرمایه‌گذاری شود. ما با این ابتکارها می‌خواهیم بخشی از آن را تأمین کنیم. تا الان با حدود ۸۰ میلیارد دلار شروع کرده‌ایم و ان‌شاءالله امیدواریم تفاهمنامه‌ها به قرارداد بینجامد.

■ حجم تفاهمنامه‌ها خیلی زیاد شده است. آیا ممکن است عملی نشود. آیا چنین نگرانی‌ای وجود دارد؟

بعد از مذاکرات، اولین کاری که انجام می‌شود امضای تفاهمنامه است. مثلاً وقتی شما می‌خواهید خانه‌ای را بخرید،

من احساس می‌کنم هم زمانه و شرایط فعلی جهانی خیلی عوض شده و هم اینکه امروز نیاز به انرژی در دنیا بسیار حاد شده است. نه تنها گازپروم، خیلی‌های دیگر هم حاضرند بیایند و سرمایه‌گذاری کنند. حالا بعضی‌ها قبل از اجرای توافق و بعضی‌ها ممکن است بگویند صبر کنیم تا ببینیم برجام چه می‌شود

همان اول که نمی‌روید محضر و به نام کنید، می‌آید و یک قولنامه می‌نویسید که این قولنامه همان تفاهمنامه است. در قالب آن می‌گویید برای این پروژه کارهای مطالعاتی و کارشناسی شده تا تبدیل به قرارداد شود. در قرارداد ریزتر می‌شوید و جزئیات در آن می‌آید. همه اینها که انجام شد، قرارداد تنظیم شده است. نمی‌توان بدون امضای تفاهمنامه، قرارداد منعقد کرد. مراحل تبدیل تفاهمنامه‌ها به قرارداد هم در حال انجام است.

■ اما بخصوص در تفاهمنامه گازپروم با توجه به سابقه تاریخی بعضی نگرانی‌ها مطرح می‌شود...

من احساس می‌کنم هم زمانه و شرایط فعلی جهانی خیلی عوض شده و هم اینکه امروز نیاز به انرژی در دنیا بسیار حاد شده است. نه تنها گازپروم، خیلی‌های دیگر هم حاضرند بیایند و سرمایه‌گذاری کنند. حالا بعضی‌ها قبل از اجرای توافق و بعضی‌ها ممکن است بگویند صبر کنیم تا ببینیم برجام چه می‌شود. نیاز به انرژی در دنیا، شرایطی که رقم خورده و اراده‌ای هم که در این دولت است، چشم‌انداز را حتی برای همکاری با شرکت‌های بین‌المللی مثبت می‌کند. ما سعی می‌کنیم از همین منابعی که داریم، کار را شروع کنیم و حالا اگر برجام رقم خورد، چه بسا ممکن است شرکای دیگر هم بیایند و اضافه شوند و اگر نشد هم کار زمین نمانده و ما کار را داریم پیش می‌بریم. اینها برای این دولت ماندگار می‌شود. مثلاً اراده‌ای در دوران قبلی برای ساخت پالایشگاه‌ها نبوده است اما الان خود دولت پذیرفته یک پتروپالایشگاه را

انجام دهد که این خیلی مهم است. ■ اشاره کردید به ادامه پالایشگاه‌سازی و تأمین امنیت انرژی داخل کشور. وزارت نفت به‌عنوان دستگاهی که شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت زیرمجموعه‌اش است و از طرفی هم تولیدکننده انرژی است، بر اساس آن تکلیفی که دارد و در اصل باید برای افزایش مصرف و فروش بیشتر برنامه‌ریزی کند؛ آیا عزمی برای بهینه‌سازی مصرف انرژی دارد؟

همه اینها دغدغه‌های ما در تولید و عرضه انرژی بود؛ تولید گاز و تولید نفت را اضافه کنیم، ظرفیت پالایشی نفت و گازمان را افزایش دهیم که خام‌فروشی نکنیم و ارزش افزوده ایجاد کنیم، درآمدها بیشتر شود، اشتغالزایی داشته باشد و از مهم‌تر تحریم‌ناپذیر باشد. اما این مسائل موجب نشده که ما از بحث بهینه‌سازی و کاهش شدت انرژی غافل باشیم. گرچه کاهش شدت مصرف انرژی و بهینه‌سازی فقط کار وزارت نفت نیست و مجموعه‌ای از دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها را شامل می‌شود. اگر امروز بخواهید کاهش مصرف انرژی در یک ساختمان را داشته باشید، باید وزارت راه و شهرسازی، بنیاد مسکن، شهرداری‌ها و خیلی از وزارتخانه‌ها و بخش‌های دیگر هم پای کار بیایند. اگر ما بخواهیم کنترل مصرف سوخت را داشته باشیم، باید وزارت صمت و خودروسازان هم پای کار بیایند. اگر در مصرف نیروگاه‌ها و همین‌طور مصرف برق کشور روند کاهشی را هدفگذاری کنیم، باید وزارت نیرو و وزارت صمت هم به میدان بیایند. بنابراین فقط وزارت نفت متولی این کار نیست، ولی ما بخشی از این کارها را شروع کردیم.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مثلاً در حوزه گازسوز کردن خودروها، برای گازسوز کردن خودروهای عمومی مثل وانت‌ها و تاکسی‌ها هر کدامش نزدیک به ۱۰-۱۲ میلیون تومان برای ما هزینه می‌برد که داریم به صورت مجانی انجام می‌دهیم. این خیلی کمک می‌کند در کاهش شدت انرژی و همین‌طور جلوگیری از آلودگی و همچنین در مبحث ساختمان؛ آیین‌نامه مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان را در دولت بردیم و خوشبختانه وزارت نفت کمک کرد و ضوابط صرفه جویی انرژی در ساختمان‌ها مصوب شد. یا سال گذشته تعرفه مشترکان پرمصرف را افزایش دادیم که خودش معادل یک فاز پارس جنوبی کاهش مصرف رقم زد. یا اینکه بحث پیمایش ناوگان حمل و نقل را، چه اتوبوس‌ها و چه باری را دنبال می‌کنیم که با وزارت راه و شهرسازی و پلیس راهور اجرایی کنیم. ان‌شاءالله در مهرماه اتفاق خوبی بیفتد و ۱۸ هزار دستگاه مجهز به این سامانه هوشمند شوند و بر اساس پیمایش‌شان آنلاین سوخت دریافت کنند. اینها راهکارهایی است که بعضی‌هایش کوتاه‌مدت است و بعضی نیز میان‌مدت و بلندمدت که وزارت نفت در دستور کاری خود دارد. یکسری راهکارهای دیگر هم در برنامه است که آنها را هم دنبال می‌کنیم.

■ شرایط تأمین بنزین کشور اکنون چگونه است؟ آیا در نقطه سر به سری با تولید است؟

در مرداد که ایام محرم بود و مسافرت مردم عزیز کشور بعد از این شرایط سخت ۲-۳ سال اخیر به سبب کنترل بیماری کرونا افزایش داشت و بالاترین حجم مسافرت‌ها را داشتیم. در نهایت مصرف بنزین به بیش از ۱۲۰ میلیون لیتر رسید و شرایط بسیار

سختی را همکارانم در شرکت‌های ملی پالایش و پخش، نفت، پخش فرآورده‌های نفتی و گاز داشتند. اما با راهکارهای خوبی که داریم شرایط را مدیریت می‌کنیم و خدا را شاکریم که تا امروز در هیچ کجای کشور مشکل تأمین سوخت را در این ۴ هزار و ۴۰۰ جایگاه بنزین نداشتیم و همچنین تأمین سوخت نیروگاه‌ها نیز حداکثری بوده است. همکاران من که شبانه‌روز دارند کار می‌کنند، این کارکنان گمنام، در بحث تأمین سوخت مورد نیاز کشور از جمله سوخت نیروگاه‌ها کار بسیار بزرگی را انجام می‌دهند. اگر نیروگاه‌های کشور الحمدلله با حداکثر ظرفیت کار می‌کنند و امروز خاموشی نداریم، بخشی از این موضوع را مدیون تأمین سوخت و تلاش پرسنل کارکنان صنعت نفت هستیم. ما این روزها نزدیک به ۲۹۰ تا ۳۰۰ میلیون مترمکعب گاز به نیروگاه‌ها می‌دهیم، بیش از ۳۱۸ میلیون مترمکعب سوخت معادل به آنها می‌دهیم و از طرفی داریم ذخایر سوخت مایع برای زمستان را هم آماده می‌کنیم که الحمدلله با دست پر وارد زمستان شویم که در این زمینه چالش کمتری داشته باشیم و مردم عزیز ان‌شاءالله دچار مشکل نشوند. سال گذشته هم خدا را شاکریم که یک اتفاق خوب رقم خورد. در بحث تأمین سوخت مورد نیاز جایگاه‌ها و مسافرت مردم نیز الحمدلله اگرچه بسیار سخت است اما با تلاش شبانه‌روزی همکاران ما، شرایط را مدیریت کردیم و مشکلی برای کشور پیش نیامده است.

■ زمستان امسال کمبود گاز نداریم؟

بر اساس برنامه ششم توسعه اکنون نیاز کشور یک میلیارد و ۲۵۰ میلیون مترمکعب گاز

شیرین است، ولی متأسفانه سرمایه‌گذاری در چند سال گذشته صورت نگرفته بود و همین باعث شده که ما در زمینه عرضه و تولید نسبت به مصرف‌مان در حوزه گاز عقب بمانیم. حالا ما داریم تلاش می‌کنیم این کاهش و این کسری را با این سرمایه‌گذاری‌ها جبران کنیم. اما این طرح‌ها باید پیش برود، پروژه‌ها شروع و انجام شود. به بهره‌برداری که رسید، آن میزان کسری را جبران کنیم. لذا کمبود گاز در زمستان امسال نیز مانند سال گذشته به سبب عدم سرمایه‌گذاری در بخش تولید گاز طی سال‌های اخیر خواهیم داشت. اما به دنبال راه مدیریت این شرایط برای زمستان هستیم. امسال هم باید مصرف سوخت را و هم باید این کسری تولید گاز را مدیریت کنیم. تا زمانی که طرح‌های این دولت به بهره‌برداری برسد.

■ به عنوان سؤال آخر! برای افزایش صادرات گاز چه برنامه‌ای دارید؟

برنامه‌های متعددی در این زمینه تعریف شده است. اما همین امسال صادرات گاز کشور الحمدلله ۲۵ درصد افزایش داشت، فقط در صادرات به عراق بالای ۴۰ درصد افزایش رقم خورد. سال گذشته ما در بحث صادرات گاز مایع هم رشد خیلی خوبی را داشتیم. صادرات این محصول ۱۵ درصد در سال ۱۴۰۰ رشد کرد و کاهش ۱۰ درصدی گاز مایع سوزانده شده در این سال رقم خورد که این ارقام خیلی خوبی است. ۱۵ درصد صادرات گاز مایع LPG سال گذشته نسبت به سال قبلش افزایش پیدا کرده است. ان‌شاءالله امیدواریم امسال ارقام خیلی خوبی را هم در صادرات گاز و هم در صادرات گاز مایع ثبت کنیم.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

فروش نفت بیشتر از قبل

وزارت نفت در شرایطی که تحریم‌ها حتی ذره‌ای کاهش نیافته رکورد شکست

با روی کار آمدن دولت سیزدهم و به کارگیری دیپلماسی فعال انرژی، رکورد ۳ ساله صادرات نفت شکسته شد و فروش نفت کمتر از ۳ ماه ۴۰ درصد افزایش یافت. به گفته مقامات وزارت نفت تاکنون نیز این ۴۰ درصد افزایش پایدار باقی مانده است. این امر مطابق با دستورات و وعده‌های رئیس جمهوری و هم راستا با ردیف ۱۴ بودجه ۱۴۰۰ رقم خورد که به تأمین ارز مورد نیاز کشور به ویژه در خصوص تأمین ارز کالاهای اساسی و داروها از جمله واکسن کرونا کمک کرد.

به سبب شرایط تحریم و جنگ اقتصادی وزارت نفت و متولی صادرات یعنی شرکت ملی نفت از ارائه آمار دقیق فروش و مقاصد صادراتی خودداری می‌کنند. در همین حال نقشه جنگ اقتصادی و روش‌های خنثی‌سازی تحریم‌های نفتی و بانکی محرمانه است. اما آنچه بارها بر آن تأکید شده، این است که در این دولت رکورد فروش نفت خام و میعانات گازی به بالاترین رقم ۳ ساله خود رسید و ۴۰ درصد صادرات نفت خام و میعانات گازی نسبت به ماه آخر دولت قبل افزایش داشت. این اقدام با تکیه بر روش‌های بازاریابی، انعقاد قراردادهای جدید فروش، تمرکز بر بازارهای جدید صادراتی و بهره‌گیری از روش‌های متنوع فروش از جمله تهاتر رقم خورد. البته در موفقیت این تاکتیک‌ها کوشش بازار برای خرید نفت بیشتر از ایران نیز بی‌تأثیر نبود.

اگرچه مقامات کشور آماری از میزان صادرات نفت ارائه نمی‌دهند اما بسیاری از شرکت‌های مترصد بازار و نهادهای بین‌المللی، این روند افزایشی صادرات نفت را تأیید می‌کنند. برای مثال، بر مبنای

ارقام اعلامی منابع ثانویه اوپک (سازمان کشورهای صادرکننده نفت خام) ایران در ماه ژوئن ۲۰۲۲ (خردادماه - تیرماه) روزانه ۲ میلیون و ۵۷۵ هزار بشکه نفت خام تولید کرده که حدود ۶۰۰ هزار بشکه بیشتر از میانگین سال ۲۰۲۰ بوده است. منابع ثانویه با توجه به رصد نفتکش‌ها و آمار گمرکی این اعداد را اعلام می‌کنند و با توجه به اینکه نفت ایران در بازار خاکستری به فروش می‌رسد، دقیق نیست، اما نشان دهنده روند افزایشی صادرات نفت کشور است. از این میزان ۱/۷ تا ۱/۸ میلیون بشکه در روز در داخل کشور پالایش می‌شود و این رقم فقط نشان دهنده صادرات نفت خام است. از ایران حدود ۲۳۰ تا ۲۶۰ هزار

بشکه در روز نیز میعانات گازی صادر می‌شود که حتی با فرض ارقام منابع ثانویه، میزان صادرات نفت (نفت خام و میعانات گازی) ایران به بیش از یک میلیون بشکه در روز می‌رسد.

در همین حال، خبرگزاری رویترز نیز در بهمن ۱۴۰۰ با استناد به آمار شرکت‌های ردیابی نفتکش‌ها گزارش داد که صادرات نفت ایران برای نخستین بار در سه سال گذشته، به بیش از یک میلیون بشکه در روز رسیده است. شرکت تانکر ترکرز نیز با اشاره به این افزایش صادرات نفت ایران در ماه‌های اخیر عنوان کرد که ایران برای دور زدن تحریم‌ها، نفت خود را از طریق واسطه‌ها به فروش می‌رساند و مقصد بیشتر این صادرات چین است. بلومبرگ نیز خردادماه امسال در گزارشی اعلام کرد که ایران در سال جاری میلادی صادرات نفت خود را افزایش داده است و ممکن است بشکه‌های نفت ایران، حتی بدون توافق بیش از پیش وارد بازارهای جهانی شود.

مقامات آگاه در وزارت نفت می‌گویند که صادرات نفت ایران اکنون بیش از یک میلیون بشکه در روز است. پیک صادرات نفت ایران نیز در اسفندماه ۱۴۰۰ و خردادماه ۱۴۰۱ رقم خورده است. در همین حال به نظر می‌رسد که بازار کوشش فروش نفت بیشتر را نیز دارد و در این زمینه بازاریابی در حال انجام است. تمام پول نفت صادر شده نیز وصول می‌شود و مطالبات معوقی از محل فروش نفت در دولت سیزدهم وجود ندارد.

افزایش ۴۰ درصدی حجم صادرات نفت خام و ۳/۵ برابری میعانات گازی با شروع به کار دولت سیزدهم

اجرای موفقیت آمیز مانور افزایش تولید ۵۰۰ هزاربشکه در روز

عبور صادرات نفت از مرز یک میلیون بشکه در روز

ویژه‌نامه
نفت
دولت

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

ظرفیت تولید نفت خام کشور به رقم پیش از تحریم‌ها
افزایش یافت

آمادگی ایران برای تولید ۳,۸ میلیون بشکه در روز

ظرفیت تولید نفت خام ایران در روزهای پایانی سال ۱۴۰۰ با مجموعه اقداماتی به رقم پیش از تحریم‌ها بازگشت. به این ترتیب که در شهریور سال ۱۳۹۷، یعنی پیش از تحریم‌های جدید، ظرفیت تولید نفت خام کشور ۳,۸ میلیون بشکه در روز بود؛ اما با بازگشت تحریم‌های امریکا، به علل متعدد بخش قابل توجهی از ظرفیت تولید نفت کشور از دست رفته بود.

۳ میلیون و ۸۳۸ هزار
بشکه در روز

ظرفیت تولید نفت و بازگشت به
ظرفیت قبل از شروع تحریم‌ها

۷۰۵ میلیون متر
مکعب گاز

ثبت رکورد تولید روزانه از میدان
مشترک پارس جنوبی برای اولین بار

۱ میلیارد و
۳۶ میلیون متر مکعب

رکورد ظرفیت تولید و افزایش تولید
روزانه گاز در زمستان ۱۴۰۰

گزارش‌ها حاکی از آن است که ظرفیت تولید نفت در شرایط تحریم به کمتر از ۳ میلیون بشکه در روز رسیده بود. برخی عوامل مانند انجام نشدن تعمیرات اساسی در مدت این چند سال، موجب شده بود که تعمیر چاه‌های نفتی با نارسایی‌هایی مواجه و تأسیسات سرچاهی دچار نقصان و مشکلات شود. همچنین اقدامات مربوط به خطوط لوله جریانی و خطوط انتقال نفت خام به مبادی مصارف داخلی و مبادی صادراتی و تلمبه‌های درون چاهی طبق برنامه نصب و پمپ‌های درون چاهی، انجام نشده بود و بخش قابل توجهی از ظرفیت تولید نفت کشور به این سبب از دست رفته بود. در زمستان ۱۴۰۰، مجموعه وزارت نفت اقداماتی را در دستور کار قرار داد که در نتیجه آن، ظرفیت تولید نفت خام کشور به همان رقم ۳,۸ میلیون بشکه بازگشت. اخیراً وزیر نفت میزان ظرفیت تولید نفت کشور را ۳ میلیون و ۸۱۸ هزار بشکه اعلام کرد. به این معنی که ایران هر زمان که نیاز به افزایش تولید نفت خام باشد، می‌تواند تا این رقم تولید واقعی را افزایش دهد. این ظرفیت در دولت سیزدهم با انجام اقداماتی از جمله تعمیر و تکمیل چاه‌های جدید، اجرای طرح‌های بازسازی و نوسازی تأسیسات و خطوط لوله همچنین انجام عملیات اسیدکاری به ۳/۸ میلیون بشکه در روز رسید. این مهم در شرایط تحریمی و فشارهای اقتصادی رقم خورد. البته همانطور که اشاره شد میان ظرفیت تولید و افزایش واقعی تولید تفاوت وجود دارد. اکنون آنچه در مجموعه صنعت نفت رقم خورده، احیای ظرفیت تولید نفت و رسیدن به سطح تولید قبل از تحریم‌ها و خروج امریکا از برجام یعنی ۳,۸ میلیون بشکه در روز است، اما این به معنای تولید واقعی این میزان نفت در حال حاضر نیست. اما بیش از ۱۸۰۰ اقدام عملیاتی در چاه‌های نفتی توسط متخصصان شرکت ملی نفت ایران و انجام بیش از ۲۵۰ کار مربوط به تعمیرات اساسی از جمله تأسیسات سرچاهی و تعمیرات اساسی مربوط به تأسیسات سطح‌الارضی و هزینه‌کرد حدود ۵۰۰ میلیون دلار در این زمینه، این فرصت را فراهم کرده که در صورت نیاز افزایش تولید نفت اعمال شود. بخش قابل توجهی از این هزینه‌ها صرف نگهداشت توان تولید شد که در سند تحول دولت و برنامه‌های دستگاه بر آن تأکید شده است.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

جهش وصول درآمدهای ارزی و ایفای تعهدات مالی در بودجه

وصول حداکثری درآمدهای ارزی نفت طی یک سال گذشته

کشور برای اولین بار در سال‌های اخیر بدون تنخواه اداره شده است

در یک سال اخیر، از یک سو درآمدهای نفتی افزایش قابل توجهی یافت و از سوی دیگر، این درآمدهای نفتی به طور کامل وصول شد. یکی از مهم‌ترین عوامل این رشد درآمدها، افزایش فروش نفت در نتیجه فعال شدن دیپلماسی نفتی بود. بررسی داده‌های موجود و اظهارات مقامات صنعت نفت نشان می‌دهد که میزان وصول درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی، گاز طبیعی، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال قبل آن ۲/۵ برابر شد که در نتیجه آن علاوه بر مدیریت بازار ارز، کالاهای اساسی مورد نیاز کشور اعم از نهادهای دامی و دارو بدون وقفه تأمین شده است.

دولت برای اولین بار در سال‌های اخیر برای اداره خود در ماه‌های نخست سال از بانک مرکزی تنخواه نگرفته است

خود شده است. وزارت نفت به عنوان قلب تپنده نظام اقتصادی کشور در دشوارترین تحریم‌های ظالمانه، با صلابت به انجام مأموریت خود پرداخته و همین موضوع نقطه قوت و باعث تقویت موضع دیپلماسی ایران در مذاکرات بین‌المللی برجام بوده است. البته بدیهی است بدون اطمینان از حصول منافع کشور هیچ‌گاه فروش نفت انجام نخواهد شد.

آن طور که وزارت نفت و مسئولان صنعت نفت عنوان می‌کنند، این افزایش صادرات به سبب بازسازی و بازاریابی با پشتوانه تجربه و تخصص و در اختیار داشتن پتانسیل کم‌نظیر لجستیکی صورت گرفته است. چراکه نفت ایران ضمن حضور در بازارهای سنتی و تأمین نیاز مشتریان قدیمی خود، امکان حضور در هر جغرافیایی از بازار جهانی نفت را دارد.

گفتنی است؛ صادرات نفت ایران بر اساس اعلام سازمان‌های بین‌المللی و شرکت‌های ردیاب تانکر، در دولت سیزدهم با حدود ۴۰ درصد افزایش، به بالاتر از یک میلیون بشکه در روز رسیده است.

درآمدهای ارزی صادرات نفت خام، میعانات گازی، گاز صادراتی و محصولات پتروشیمی در ۴ ماهه نخست سال ۱۴۰۱ نسبت به بازه مشابه سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که نه تنها صادرات این محصولات در سال جاری کم نشده، بلکه افزایش نیز داشته است. در این باره، وزارت نفت خردادماه امسال در گزارشی در پاسخ به رسانه‌های منتقد نوشت: «در چند ماه اخیر افزایش فروش نفت و میعانات گازی در کنار افزایش قیمت، کسری سنگین بودجه ۱۴۰۰ را جبران کرده و دست دولت را در مدیریت بازار ملتهب ارز، بازتر کرده است.

چنانکه دولت برای اولین بار در سال‌های اخیر برای اداره خود در ماه‌های نخست سال از بانک مرکزی تنخواه نگرفته است. در شرایط جنگ تمام‌عیار اقتصادی نظام استکبار علیه ایران و بویژه صنعت نفت، فروش و صادرات نفت کشور تحت شرایط خاص و با تلاش جهادگونه پرسنل خدمت صنعت نفت بدون یک روز تعطیلی انجام گرفته که ثمرات و برکات این تلاش در ماه‌های اخیر سبب تقویت بنیه اقتصادی دولت در عمل به تکالیف

در همین حال، حدود ۱/۶ میلیارد دلار مطالبات معوق از عراق بابت صادرات گاز در دولت قبل در سال نخست دولت سیزدهم به واسطه فعال کردن دیپلماسی انرژی وصول شد و تسویه تمام صورتحساب‌های جاری صادرات گاز کشور رقم خورد. علاوه بر این، افزایش درآمدهای نفتی موجب شد که تعهدات دولت در بودجه سال گذشته نه تنها کامل محقق شود، بلکه بیش از ارقام آمده در بودجه، منابع تأمین شود.

به این ترتیب که تعهدات مالی در بودجه سال ۱۴۰۰، به ترتیب با تأمین بیش از ۱۹۹ هزار میلیارد تومان بابت سهم دولت از محل صادرات نفت خام و میعانات گازی در تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و بیش از ۳۵۰ هزار میلیارد تومان از محل درآمدهای حاصل از فروش داخلی و صادراتی فرآورده‌های نفتی، فروش داخلی و گاز طبیعی و نیز تسویه مطالبات جاری و سنواتی بابت فروش خوراک میعانات گازی به پتروشیمی‌ها از منابع تبصره ۱۴ قانون بودجه به طور کامل ایفا و تأمین شد. افزایش قریب به ۸۰ درصدی وصول

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مقایسه کارنامه «برجام» و «بازارسازی» در صادرات نفت ایران

زور آزمایی اندیشه‌ها در میدان تحریم نفتی

- صادرات نفت ایران به پالایشگاه‌های ونزوئلا به ۲۰۰ هزار بشکه در روز رسید
- ایران سهامدار ۴ پالایشگاه فراسرزمینی می‌شود
- صادرات نفت ایران به چین بعد از امضای سند ۲۵ ساله ۸ برابر شد

■ سیداحسان حسینی

تجربه «برجام» ثابت کرد که آمریکا می‌تواند با یک خط امضا، تمامی انتفاع اقتصادی ایران از صادرات نفت را از بین ببرد، درحالی‌که در صورت «بازارسازی نفت»، جریان صادرات نفت ایران به صورت ایمن افزایش خواهد یافت. در دهه گذشته صادرات نفت ایران تحت تأثیر سیاست تحریمی آمریکا، نوسانات زیادی داشته که این موضوع ایران را از درآمدهای سرشار نفتی برای توسعه زیرساخت‌های خود محروم کرده است. طبق محاسبات، تحریم‌های نفتی آمریکا حدوداً ۱۶۰ میلیارد دلار در ۸ سال دولت تدبیر و امید از درآمدهای نفتی کشور کاسته است. این اعداد و ارقام، اهمیت اتخاذ راهبرد درست در مواجهه با تحریم‌ها را به وضوح نشان می‌دهد.

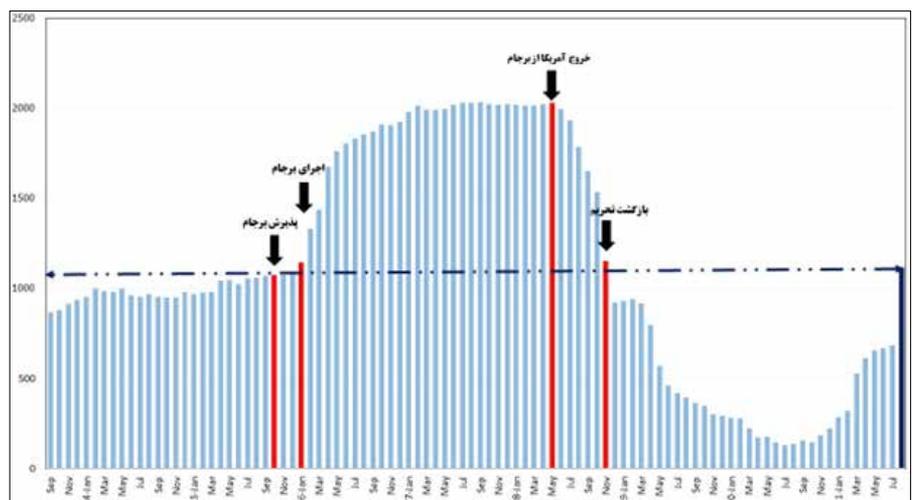
تنها دستاورد برجام در صادرات نفت ایران چه بود؟

طبق آمار اوپک، تا روز قبل از پذیرش و اجرای برجام، میانگین صادرات نفت ایران، یک میلیون بشکه در روز بود. بعد از اجرای برجام صادرات نفت ایران به مرز ۲ میلیون بشکه در روز رسید و سپس با خروج آمریکا از برجام و بازگشت تحریم، این رقم به کمتر از ۱۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت. در نگاه اول این‌گونه به نظر می‌رسد که

به طور کلی در داخل کشور، دو راهبرد در مواجهه با تحریم توسط جریان‌های سیاسی مختلف ارائه شده است تا جریان صادرات نفت ایران را به صورت مداوم تضمین کند؛ این دو راهبرد عبارتند از:

- ۱- مذاکره با آمریکا و امضای برجام برای رفع تحریم نفتی
 - ۲- بی‌اثر کردن تحریم از طریق بازارسازی نفت
- در ادامه کارنامه هر یک از این دو راهبرد بررسی می‌شود:

(نمودار ۱)

راهبرد مذاکره با آمریکا و امضای برجام در صادرات نفت ایران موفق بوده است، زیرا با امضای برجام صادرات از یک میلیون بشکه به ۲ میلیون بشکه در روز رسید و با شکست برجام از ۲ میلیون بشکه به کمتر از ۱۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت؛ اما واقعیت چیز دیگری است. (نمودار ۱) در واقع در دوره اجرای برجام، یک هزینه پنهان در این راهبرد وجود داشت که بعد از خروج آمریکا از برجام، خود را نمایان کرد. این هزینه پنهان به این صورت ایجاد شد که در دوره برجام، تمامی زیرساخت‌ها و شبکه‌سازی‌های ایران برای دور زدن تحریم کنار گذاشته شده و افشا شد.

به بیان دیگر وقتی ایران برای مدت کوتاهی نفت را به صورت رسمی می‌فروشد، دیگر تحریمی را دور نمی‌زند و در نتیجه بعد از بازگشت تحریم، دیگر زیرساختی برای صادرات نفت کشور به همان میزان یک میلیون بشکه قبل از برجام وجود نداشت. این موضوع باعث شد فروش نفت ایران بعد از شکست برجام به کمتر از ۱۰۰ هزار بشکه در روز برسد.

همان‌طور که تصویر ۲ نشان می‌دهد تمامی فایده برجام در افزایش فروش نفت، با هزینه ناشی از لو رفتن شبکه دور زدن تحریم در دوره برجام از بین رفت و در واقع هزینه و فایده سربه‌سر شد.

طبق آمار اوپک، میانگین صادرات نفت ایران در دولت یازدهم و دوازدهم روزانه ۱/۱ میلیون بشکه در روز بود که این میزان تقریباً برابر با میانگین صادرات نفت ایران در بازه زمانی قبل از پذیرش برجام و در دولت سیزدهم است. یعنی در مجموع راهبرد مذاکره و توافق با آمریکا نتوانست دستاورد خاصی در مواجهه با تحریم در جریان صادرات نفت ایران ایجاد کند. (نمودار ۲)

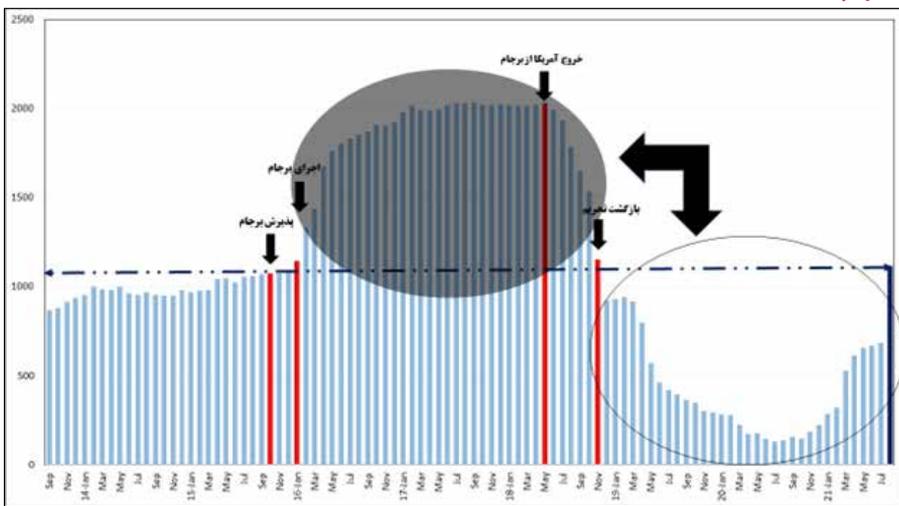
ویژه‌نامه

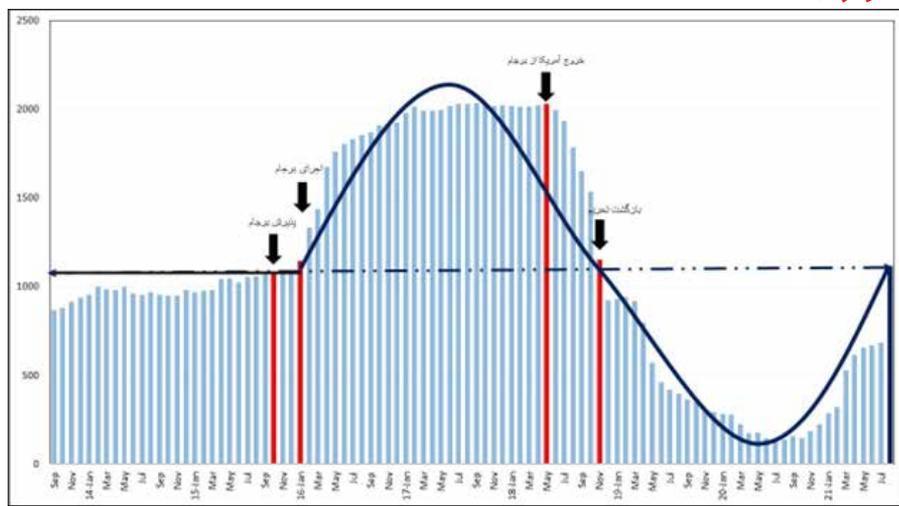
ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

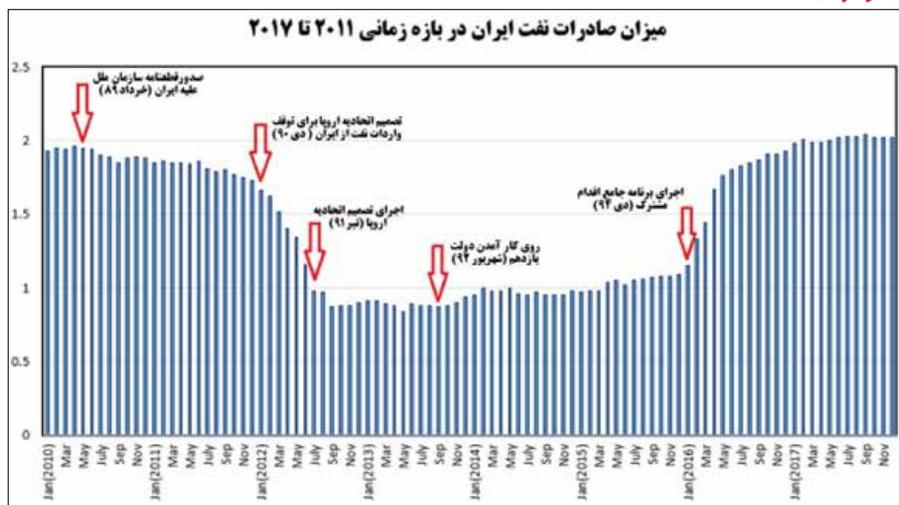
نمودار ۲)

نمودار ۳)

نمودار ۴)

در سال ۹۴ و رد پیشنهاد سرمایه‌گذاری ۵۰ میلیارد دلاری چینی‌ها، از جمله اقدامات دولت روحانی برای تخریب روابط با چین بود.

وحید شقاقی، استاد دانشگاه خوارزمی و کارشناس مسائل اقتصادی در این باره می‌گوید: به یاد دارم در جریان بازدیدی که از چین داشتم، آنها بسیار ناراحت بودند که چرا بعد از برجام، ایران آنها را رها کرده و به سمت کشورهای اروپایی رفته است. بیشتر این قراردادهای مربوط به حوزه انرژی بود، ما قراردادهای نفتی در پروژه‌های مختلفی با چین داشتیم که بخشی از آنها ملغی شد و دلخوری چینی‌ها را پدید آورد. چینی‌ها خودشان علنی اعلام می‌کردند که شما ما را دور زدید و از این مسئله ناراحت بودند.

رفتار سرد دولت ایران با چین بعد از امضای برجام باعث شد که شراکت

دوره اول تحریم (تحریم‌های فلج‌کننده) با همکاری چینی‌ها، صادرات نفت ایران روی عدد یک میلیون بشکه در روز ثابت بماند و کمتر نشود.

طبق آمار اوپک، در دوره اول تحریم، چینی‌ها در دور زدن تحریم و فروش نفت ایران کمک کردند و این موضوع باعث شد جریان صادرات نفت ایران روی یک میلیون بشکه در روز حفظ شود. (نمودار ۴)

خطای استراتژیک دولت روحانی در تخریب روابط با شرق

اما با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید، دولتمردان وقت، بدون هیچ دلیل منطقی و صرفاً برای جلب توجه کشورهای غربی، روابط خود با بلوک شرق از جمله چین را تخریب کردند. اخراج چینی‌ها از پروژه‌های نفتی، رفتار سرد با رئیس‌جمهور چین در سفرش به تهران

به عبارت دقیق‌تر تنها دستاورد برجام این بود که نمودار صادرات نفت ایران را از حالت خطی با رقم ۱ تا ۱٫۱ میلیون بشکه در روز به حالت سینوسی با همان میانگین تغییر دهد. در حال حاضر در دولت سیزدهم، ایران روزانه بیش از یک میلیون بشکه در روز بدون اجرای راهبرد مذاکره و توافق با آمریکا، نفت صادر می‌کند. (نمودار ۳)

تا اینجا کارنامه راهبرد اول یعنی «مذاکره با آمریکا و امضای برجام برای رفع تحریم نفتی» مورد بررسی قرار گرفت. حال به بررسی راهبرد دوم درباره «بی‌اثر کردن تحریم از طریق بازسازی نفت» می‌پردازیم.

بازسازی نفت چیست؟

طرفداران راهبرد دوم معتقدند که تنها راه رفع تحریم‌ها، بی‌اثر کردن تحریم است. یعنی تا زمانی که تحریم‌های نفتی آمریکا بی‌اثر نشود، آمریکا سلاح تحریمی خود را کنار نمی‌گذارد. در حوزه تاکتیکی نیز پیشنهاد این راهبرد برای بی‌اثر کردن تحریم، «بازسازی برای صادرات نفت» ایران است.

بازسازی برای فروش نفت به این معنا است که موضوع تحریم نفتی از یک موضوع دوجانبه بین ایران و آمریکا به موضوع کشور ثالثی تبدیل شود که خواهان تعامل اقتصادی با ایران است. به این ترتیب آن کشور ثالث نیز در دور زدن تحریم به ایران کمک می‌کند یا برای تداوم روابط با ایران به دنبال اخذ معافیت از آمریکا می‌رود.

به بیان دیگر بازسازی نفت شامل چندین سیاست کاربردی برای ایمن‌سازی سهم ایران از بازار نفت در شرایطی است که یک عامل بیرونی همانند تحریم یا جنگ روسیه و اوکراین قصد دارد نظم جدیدی بر بازار تحمیل کند. با اجرای سیاست‌های بازسازی نفت، دیگر سهم ایران تحت تأثیر عوامل خارجی از بازار نفت تغییر نمی‌کند یا دچار تغییرات قابل ملاحظه‌ای نمی‌شود.

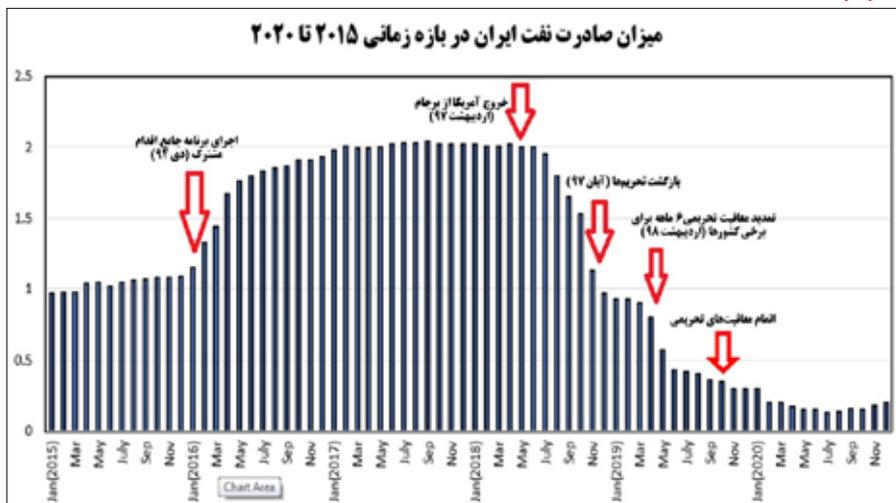
همکاری چینی‌ها با دولت دهم برای دور زدن تحریم‌های نفتی

دو سیاست اصلی بازسازی نفت شامل strategic partnership یا شریک استراتژیک و Buy demand یا خرید تقاضا است که دولت سیزدهم در طول یک سال گذشته آنها را در دستور کار قرار داده است.

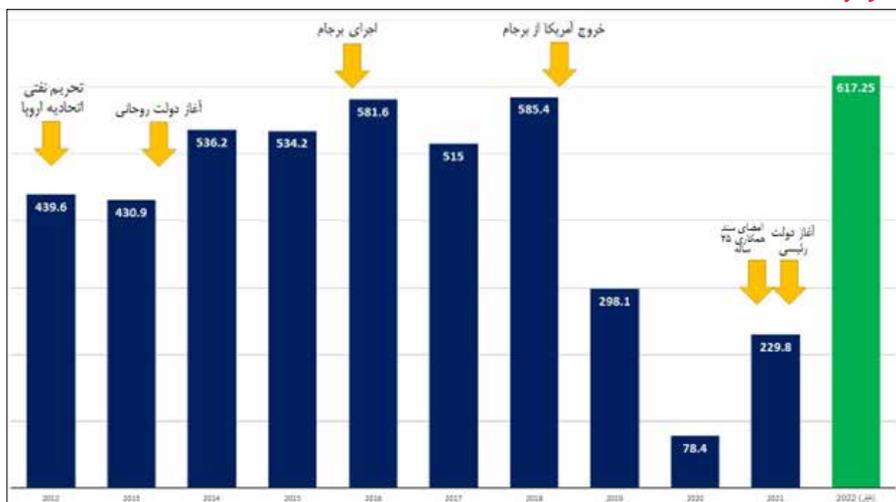
در سیاست strategic partnership یا شریک استراتژیک، ایران به دنبال روابط بلندمدت و استراتژیک با کشورها برای تضمین صادرات نفت خود است. امضای اسناد و قراردادهای ۲۵ ساله مرسوم‌ترین روش ذیل سیاست شراکت استراتژیک تعریف می‌شود.

کارکرد سیاست «شریک استراتژیک» در تعامل با چینی‌ها به خوبی خود را در میزان صادرات نفت ایران به چین در دوره‌های زمانی مختلف نشان می‌دهد. در دولت نهم و دهم، دو کشور ایران و چین روابط صمیمی و گرمی با یکدیگر داشتند که این موضوع باعث شد در

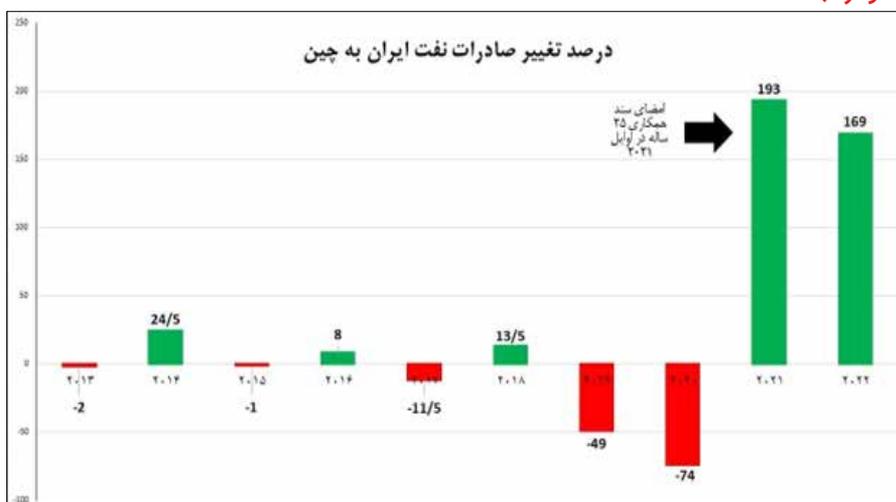
(نمودار ۵)

(نمودار ۶)

(نمودار ۷)

استراتژیک دو کشور به هم بخورد. به این ترتیب در دوره دوم تحریم، چینی‌ها حاضر به همکاری با ایران برای دور زدن تحریم و خرید نفت ایران نشدند. طبق آمار اوپک، صادرات نفت ایران در سایه تخریب روابط با چین، بعد از شکست برجام به کمتر از ۱۰۰ هزار بشکه در روز رسید. (نمودار ۵)

صادرات نفت ایران به چین بعد از امضای سند ۲۵ ساله ۸ برابر شد اما بعد از امضای سند همکاری ۲۵ ساله بین ایران و چین در ابتدای سال ۱۴۰۰ که با راهبری نظام جمهوری اسلامی ایران انجام شد، بار دیگر دو کشور ایران و چین وارد شراکت استراتژیک شدند و صادرات نفت ایران به چین افزایش چشمگیری یافت.

تصویر ۶، میزان صادرات نفت ایران به چین طبق آمار اوپک و مؤسسه کپلر را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، صادرات نفت ایران به چین بعد از امضای سند همکاری ۲۵ ساله و روی کار آمدن دولت سیزدهم از حدود ۷۸ هزار بشکه در روز به بیش از ۶۱۷ هزار بشکه در روز افزایش یافته و ۸ برابر شده است. (نمودار ۶)

در تصویر ۷، درصد تغییر صادرات نفت ایران به چین در سال‌های مختلف آورده شده است. طبق تصویر ۷، بعد از امضای سند همکاری ۲۵ ساله ذیل سیاست strategic partnership یا شریک استراتژیک، میزان صادرات نفت ایران در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ به ترتیب ۱۹۳ و ۱۶۹ درصد افزایش یافته، رقمی که در طول تاریخ تعاملات نفتی دو کشور کم‌سابقه است. (نمودار ۷)

کارایی رویکرد بازاریابی نفت ایران، بعد از وقوع جنگ اوکراین اثبات شد

اما آیا جریان صادرات نفت ایران به چین با بازاریابی نفت از طریق «شریک استراتژیک» تضمین شده است؟ وقوع جنگ روسیه و اوکراین در ۲۴ فوریه ۲۰۲۲، تحریم نفتی روسیه توسط غرب و هجوم نفت این کشور به بازارهای شرق آسیا از جمله چین، یک آزمون بزرگ برای بررسی کارایی بازاریابی نفت ایران در چین بود. طبق آمارهای مؤسسات خارجی با وجود جنگ اوکراین و حضور نفت تخفیفی روسیه در بازار چین به عنوان یک عامل خارجی، در نظم جدید بازار چین، سهم ایران از صادرات نفت نه تنها حفظ شد بلکه افزایش نیز داشته است. تصویر ۸ و ۹، میزان صادرات نفت ایران به چین در ۶ ماهه اول سال ۲۰۲۲ طبق آمار مؤسسه ردیابی نفتکش‌ها، کپلر را نشان می‌دهد. طبق آمار کپلر، صادرات نفت ایران به چین بعد از وقوع جنگ اوکراین ۱۷۰ هزار بشکه در روز افزایش داشته است که نشان می‌دهد در صورت پیوند استراتژیک با چین، با وقوع عوامل بیرونی مثل جنگ اوکراین نه تنها بازار ایران حفظ می‌شود بلکه ذیل یک برنامه کلان، توسعه نیز می‌یابد. (نمودار ۸ و ۹)

تصویر ۱۰، میزان صادرات نفت ایران به چین طبق آمار رویترز را نشان می‌دهد. طبق گزارش رویترز، در ماه ژوئن صادرات

نفت ایران، ونزوئلا و روسیه به چین افزایش یافته و از صادرات عربستان و آمریکا کاسته شده است. نکته جالب توجه اینکه، ایران با هر سه کشور چین، روسیه و ونزوئلا سند همکاری بلندمدت امضا کرده است که موجب شده این کشورها به جای رقابت با یکدیگر در بازار نفت به دنبال تقویت و همکاری با هم باشند. (نمودار ۱۰)

در مجموع مشخص شد که اجرای سیاست «شریک استراتژیک» ذیل بازاریابی نفت می‌تواند جریان صادرات نفت ایران را حتی در شرایط تحریم به صورت تضمین شده افزایش دهد.

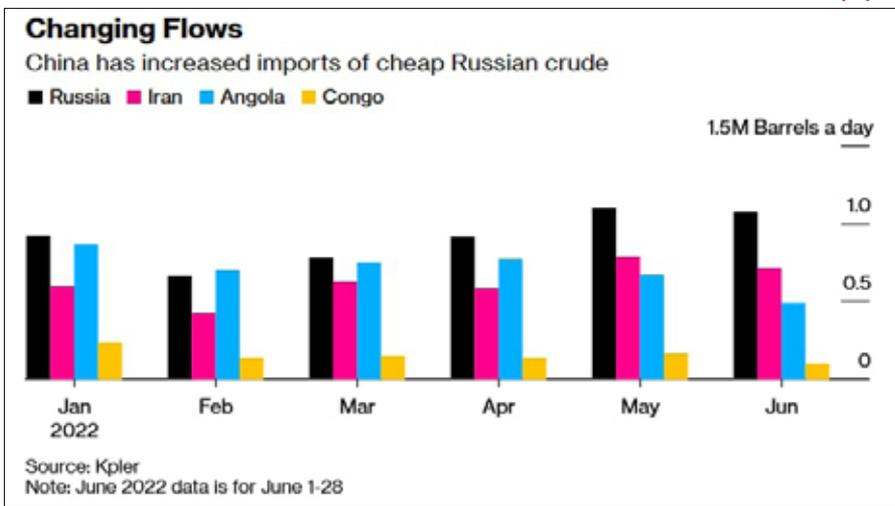
نفت، Buy demand یا «خرید تقاضا» است. در این روش ایران با سهامدار شدن در پالایشگاه‌های فراسرزمینی، به میزان سهامش، تقاضای آن پالایشگاه‌ها برای خوراک نفت را به اصطلاح می‌خرد و تصاحب می‌کند.

در این روش، شرط انجام سرمایه‌گذاری یا نتیجه سرمایه‌گذاری کشور عرضه‌کننده نفت (ایران) این خواهد بود که کشور واردکننده نفت، نفت موردنیاز خود را از کشور سرمایه‌گذار خریداری کند.

اجرای سیاست بازاریابی نفت با «خرید تقاضا» برای نخستین بار در دولت سیزدهم اجرایی شده است. جواد اوجی وزیر نفت در برنامه تلویزیونی «صف اول» در این باره توضیح داد: در وزارت نفت همواره یکی از بحث‌ها از سال‌های دور این بود که «پالایشگاه فراسرزمینی» داشته

ایمن‌سازی صادرات نفت با سهامدار شدن در پالایشگاه‌های فراسرزمینی یکی دیگر از سیاست‌های بازاریابی

(نمودار ۸)

باشیم و خوشبختانه در سفر به کشورهای امریکای لاتین یکی از دستاوردهای خیلی خوب عقد قرارداد در زمینه استفاده از ظرفیت پالایشگاههای نفتی این کشورها بود.

وزیر نفت گفت: خیلی از این پالایشگاهها به دلیل تحریم، دچار مشکل بودند و کارشناسان خارجی این پالایشگاهها را ترک کرده بودند و در بهره‌برداری، تعمیرات و اورهال این پالایشگاهها مشکل ایجاد شده بود و از آن زمان با ظرفیت اسمی کار نمی‌کنند.

وی افزود: در این پالایشگاهها، با صادرات نفت خام سنگین که مشتری کمتری دارد، نفت ما می‌تواند با نفت فوق سنگین آنها ترکیب شود. صادرات فرآورده‌های نفتی، میعانات گازی و محصولات پتروشیمی نیز در همین حین دنبال می‌شود. از طرفی با صادرات خدمات فنی و مهندسی، پالایشگاه آنها نیز می‌تواند با یک تغییر ساده یا یک تعمیرات اولیه به ظرفیت اسمی بازگردد که برای این کار، ما متخصصان و ادوات و تجهیزات مورد نیاز را نیز داریم.

در واقع شیوه ایران برای سهامدار شدن در پالایشگاههای فراسرزمینی به این صورت تعریف شده است که ابتدا با استفاده از توان فنی و مهندسی خود ظرفیت پالایشگاههای ونزوئلا را احیا می‌کند، سپس مابه‌ازای سهامدار شدن در آن پالایشگاه، نفت آن واحد را تأمین می‌کند و بعد از سهامدار شدن، به میزان سهام خود، به آن پالایشگاه نفت صادر کرده و جریان فروش نفت خود را تضمین می‌کند.

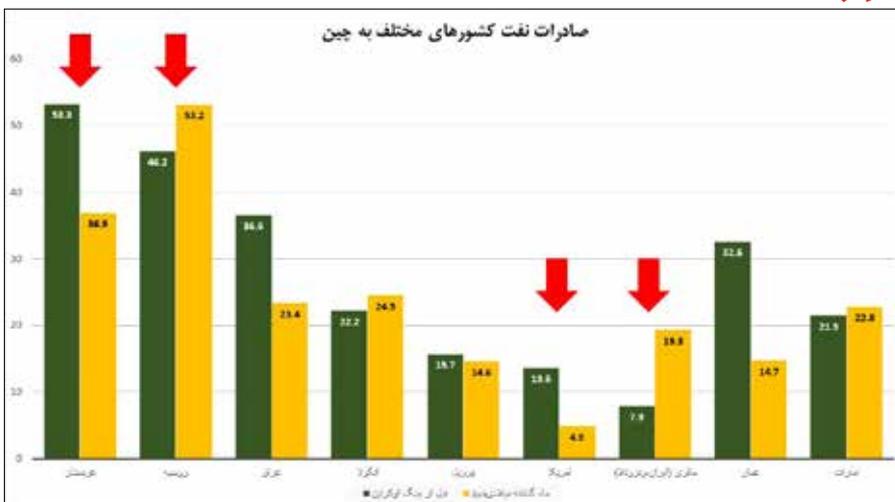
روش دیگر ایران برای سهامدار شدن در پالایشگاههای فراسرزمینی، شراکت با سایر کشورها برای سرمایه‌گذاری مستقیم در احداث پالایشگاهها است.

تاکنون دولت سیزدهم برای سهامدار شدن در ۴ پالایشگاه فراسرزمینی اقدام کرده که در تصویر ۱۱ آورده شده است. (جدول ۱۱)

(نمودار ۹)

(نمودار ۱۰)

ایران سهامدار ۴ پالایشگاه فراسرزمینی می‌شود

در نخستین قرارداد، جواد اوجی و طارق الایسامی؛ وزرای نفت ایران و ونزوئلا در اوایل ماه می سال جاری میلادی، یک قرارداد اولیه با هدف تأمین تجهیزات پالایشگاهی و کمک به تعمیرات اساسی و تکمیل ظرفیت پالایشگاه دولتی ۱۴۰ هزار بشکه‌ای «ال پالیتو» در ایالت کارابوبو امضا کردند.

پالایشگاه ال پالیتو، کوچک‌ترین پالایشگاه ونزوئلا است که هم‌اکنون با ۵۰ درصد ظرفیت خود در حال بهره‌برداری است. طبق قرارداد دو کشور، ایران با سرمایه‌گذاری ۱۱۰ میلیون یورویی، ظرفیت این پالایشگاه را احیا می‌کند و سپس خوراک نفت خام این پالایشگاه با مشارکت شرکت ملی نفت ایران از طریق شرکت نیکو تأمین می‌شود.

طبق گزارش خبرگزاری رویترز، ایران پس از انعقاد قرارداد برای تعمیر کوچک‌ترین پالایشگاه ونزوئلا، برای تعمیر پالایشگاه «پاراگوانا»، بزرگ‌ترین پالایشگاه نفت این

(جدول ۱۱)

کشور	ظرفیت (هزار بشکه در روز)	پالایشگاه
ونزوئلا	۱۴۰	ال پالیتو
ونزوئلا	۹۵۵	پاراگوانا
سوریه	۱۴۰	الفروقلس
نیکاراگوئه	۱۰۰	بولیوار سوپریم سوئو

کشور با ظرفیت ۹۵۵ هزار بشکه در روز نیز اقدام کرده است. بنابراین گزارش، در اوایل سال جاری میلادی شرکت‌های دولتی ایران قطعاتی را برای راه‌اندازی مجدد یک واحد تولید بنزین به «پاراگوانا» ارسال کرده‌اند.

مجتمع پالایشی پاراگوانا مستقر در پونتو فیجو ونزوئلا از ۳ پالایشگاه به نام‌های پالایشگاه اوای، پالایشگاه کادون و پالایشگاه گراندو تشکیل شده است و با ظرفیت ۹۵۵ هزار بشکه در روز به‌عنوان سومین پالایشگاه بزرگ جهان شناخته می‌شود. پالایشگاه ۱۴۰ هزار بشکه‌ای «الفرقلس» سوریه نیز از دیگر طرح‌هایی است که ایران قصد دارد این بار با سرمایه‌گذاری مستقیم، سهامدار بخشی از آن شود.

جلیل سالاری، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی درباره این طرح توضیح می‌دهد: مطالعات احداث یک پالایشگاه ۱۴۰ هزار بشکه‌ای در سوریه پایان یافته است، در گذشته ۳ کشور مالزی، ونزوئلا و ایران به صورت مشارکتی برای احداث پالایشگاه الفرقلس

فنی این پروژه بی‌شک ایران در تکمیل این پروژه و دیگر پروژه‌های پالایشی شرکت خواهد کرد.

صادرات نفت ایران به پالایشگاه‌های ونزوئلا به ۲۰۰ هزار بشکه در روز رسید

به نظر می‌رسد فرایند سهامداری ایران در دو پالایشگاه فراسرزمینی در ونزوئلا با سرعت بیشتری اجرایی شده است و ما هم‌اکنون شاهد آغاز صادرات نفت و میعانات گازی ایران به ونزوئلا هستیم؛ اتفاقی که بنا بر ادعای رویترز بعد از پایان سفر وزیر نفت به امریکای لاتین رخ داد. رویترز در گزارشی دیگر مدعی شده است که صادرات نفت ایران به ونزوئلا در ماه گذشته میلادی نسبت به ماه قبل ۴ برابر شده و به روزانه ۲۰۰ هزار بشکه رسیده است؛ رقمی که در دولت قبلی صفر بود.

رویترز می‌نویسد: ایران در حال افزایش عرضه یک عیار نفت خام است که ونزوئلا از آن برای افزایش بهره‌وری پالایشگاه‌های قدیمی خود استفاده می‌کند و نفت

به این ترتیب ثمره سیاست Buy demand یا خرید تقاضا در افزایش ۲۰۰ هزار بشکه‌ای صادرات نفت ایران به ونزوئلا در شرایط تحریم قابل مشاهده است. پیش‌تر نیز عنوان شد که سیاست strategic partnership یا شریک استراتژیک موجب ۸ برابر شدن جریان صادرات نفت ایران به چین شده است. نکته جالب توجه اینکه، افزایش صادرات نفت ایران در دولت سیزدهم با رویکرد بازسازی نفت در حالی رقم خورد که از یک طرف امریکایی‌ها با اعمال تحریم‌های جدید سعی بر جلوگیری از صادرات نفت ایران داشتند و از طرف دیگر با وقوع جنگ اوکراین و حضور روسیه در بازارهای شرق آسیا، عرصه برای صادرات نفت ایران تنگ شده بود، اما مشاهده شد که در این شرایط نه تنها صادرات نفت نکرد بلکه افزایش نیز یافت.

هر چند برای به ثمر نشستن رویکرد بازسازی نفت نیاز به زمان بیشتری است، اما کارنامه دولت سیزدهم در اجرای

به نظر می‌رسد فرایند سهامداری ایران در دو پالایشگاه فراسرزمینی در ونزوئلا با سرعت بیشتری اجرایی شده است و ما هم‌اکنون شاهد آغاز صادرات نفت و میعانات گازی ایران به ونزوئلا هستیم؛ اتفاقی که بنا بر ادعای رویترز بعد از پایان سفر وزیر نفت به امریکای لاتین رخ داد

اقدام کردند و حتی قرارداد آن نیز امضا شد. دانش فنی این پروژه توسط پژوهشگاه صنعت نفت به طور کامل بومی شده است. امروز بسته طراحی بنیادی و جزئیات این طرح به اتمام رسیده و الان اجرای فرایند مناقصه در دستور کار قرار گرفته است.

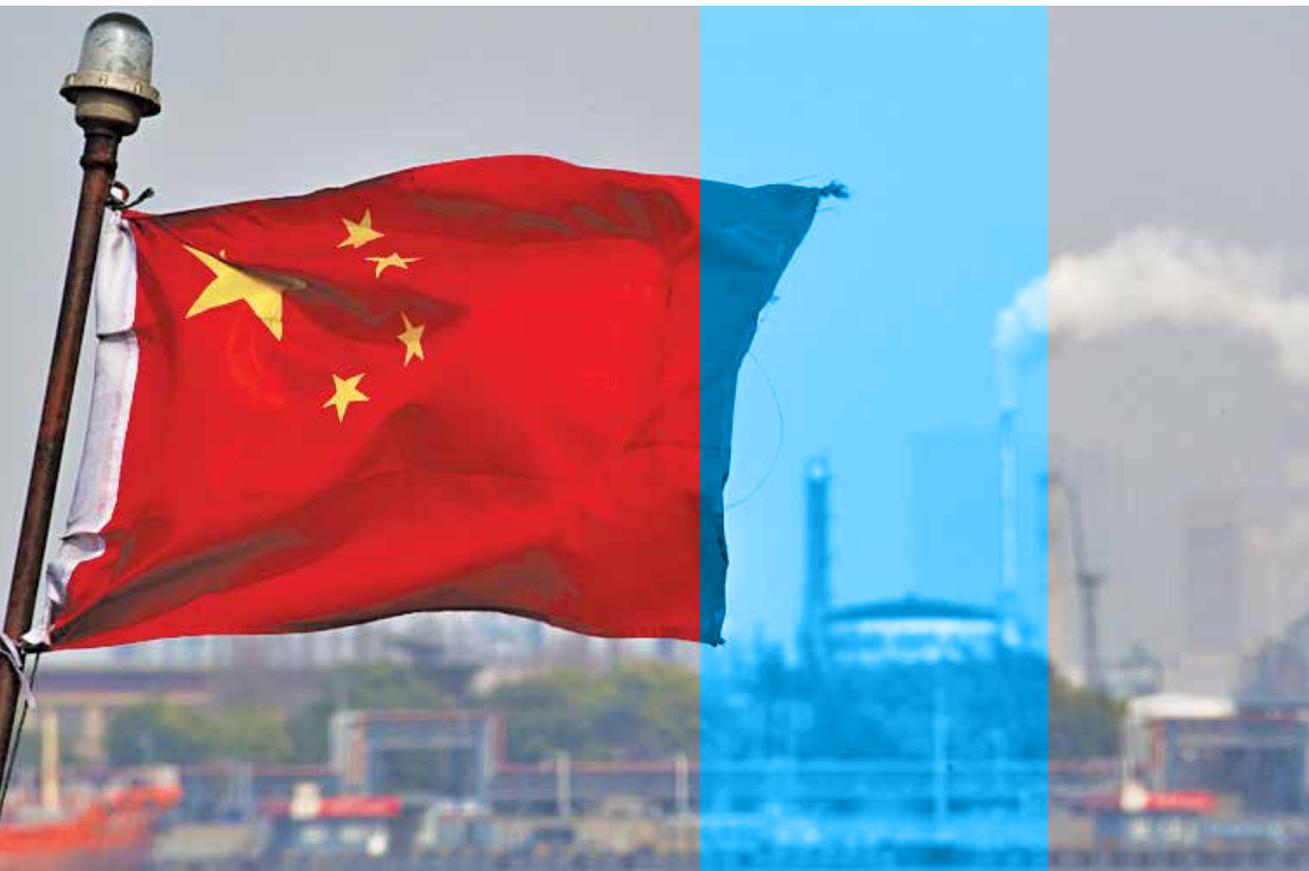
چهارمین پالایشگاهی که ایران در آن سهامدار خواهد شد، پالایشگاه ۱۰۰ هزار بشکه‌ای «بولیوار سوپریم سوئو» در نیکاراگوئه است. جواد اوجی وزیر نفت با اشاره به تکمیل مرحله نخست پتروپالایشگاه ۱۰۰ هزار بشکه‌ای نیکاراگوئه با سرمایه‌گذاری کشور ونزوئلا با وجود تحریم‌های امریکا، گفت: با تحویل اسناد

داخلی را برای صادرات آزاد می‌کند. این مبادله از ماه مه (دو ماه پیش) زمانی که شرکت‌های دولتی هر دو کشور پس از کار قبلی در بزرگ‌ترین تأسیسات این کشور، قراردادی را برای بازسازی پالایشگاه ال پالیتو ونزوئلا منعقد کردند، رشد کرد.

در ادامه عنوان می‌شود: شرکت نفت دولتی PDVSA ونزوئلا قرار است ۴ میلیون بشکه نفت خام سنگین ایران را در این ماه دریافت کند که نسبت به ۱/۰۷ میلیون بشکه وارداتی در ژوئن و حجمی مشابه با ماه مه افزایش یافته است. ونزوئلا همچنین به واردات حدود ۲ میلیون بشکه در ماه میعانات گازی ایران ادامه داده است.

این راهبرد تاکنون مثبت تلقی می‌شود. تجربه برجام نیز نشان داد که در صورت عدم اخذ ضمانت از امریکا، این کشور می‌تواند به راحتی با یک خط امضا، تمامی انتفاع اقتصادی ایران در فروش نفت را باز پس بگیرد و هزینه و فایده آن را سر به سر کند.

در واقع مذاکره و توافق با امریکا به شرط اخذ تضامین هر چند در دولت سیزدهم پیگیری خواهد شد، اما با توجه به ناتوانی در ایمن‌سازی بازار نفت ایران به هیچ وجه اصالت پیدا نخواهد کرد و به نظر می‌رسد وزارت نفت برنامه‌های خود در صادرات نفت را بر پایه بازسازی نفت پی‌ریزی کرده است.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

در سال نخست استقرار دولت سیزدهم، توسعه میادین نفتی و گازی بویژه میادین مشترک غرب کارون به شکل ویژه مورد توجه قرار گرفت. در خصوص اقدامات و برنامه‌های این بخش با هوشنگ فلاحتیان، معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید:

■ در زمینه افزایش ظرفیت تولید نفت چه اقداماتی در این یک سال انجام شد؟

یکی از دستاوردهای این مدت، افزایش ظرفیت تولید نفت کشور به میزان قبل از تحریم‌ها (۳۷۸ میلیون بشکه در روز) از جمله با تکمیل چاه‌های جدید، اجرای طرح‌های بازسازی و نوسازی تأسیسات و خطوط لوله بود. در همین حال، به سقف تولید ۶۵ هزار بشکه در روز نفت خام در فاز یک توسعه میدان آذر دست یافتیم و در میادین غرب کارون نیز اقدامات ویژه‌ای انجام شد. در راستا با اهدافی که در این زمینه دنبال می‌کردیم، قراردادهای تفاهمنامه‌های توسعه میادین منعقد شد. از جمله اینکه قرارداد توسعه میدان مشترک سهراب با شرکت دانا انرژی و اخذ مصوبه شورای اقتصاد در بهمن ماه ۱۴۰۰ منعقد شد. قرارداد توسعه فاز دوم لایه نفتی میدان مشترک پارس جنوبی در اسفند ماه ۱۴۰۰ با مشارکت شرکت تأسیسات دریایی و یک شرکت خارجی به امضا رسید. با کشور عمان برای تشکیل کمیته مشترک فنی به منظور توسعه یکپارچه میدان مشترک هنگام نیز تفاهمنامه امضا کردیم. تفاهمنامه مرحله دوم توسعه میدان نفتی مسجد سلیمان با هلدینگ انرژی گستر سینا در اسفند ۱۴۰۰ امضا شد و همین‌طور انعقاد تفاهمنامه توسعه میادین نفتی دهلران و دانان با شرکت روسی امضا شد.

■ برنامه افزایش ظرفیت تولید نفت در این دولت چگونه ترسیم شده است؟

برنامه این است که ظرفیت تولید نفت خام تا پایان سال ۱۴۰۱ به بیش از ۴ میلیون بشکه در روز افزایش یابد و در این راستا چندین برنامه دنبال می‌شود؛ از جمله طرح‌های نگهداشت توان تولید و افزایش تولید نفت خام در قالب چهارچوب قراردادی EPC-EPD، انجام عملیات حفاری توسعه‌ای و ترمیم چاه توسط شرکت‌های زیرمجموعه و وارد مدار شدن دو ردیف فرآورشی میدان مشترک آزادگان جنوبی به ظرفیت ۱۶۰ هزار بشکه در روز. علاوه بر این جهت افزایش تولید میادین نفتی از طریق انجام عملیات احیای حدود ۷۵۰ حلقه چاه کم‌بازده توسط شرکت‌های دانش‌بنیان و فن‌آور داخلی نیز برنامه‌ریزی شده است. برنامه توسعه فاز دوم میدان آذر را نیز در دستور کار داریم و توسعه میادین آبان و پایدار غرب، سپهر و جفیر و نیز چشمه خوش، پایدار شرق و دالپری را نیز پیگیری هستیم. این موارد جدا از برنامه توسعه میادین غرب کارون است.

در غرب کارون، انعقاد تفاهمنامه توسعه یکپارچه میدان نفتی مشترک آزادگان با استفاده از تمامی ظرفیت‌های ملی و توان

معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت در گفت‌وگو با «ایران» جزئیات برنامه افزایش تولید نفت و گاز را تشریح کرد

رسیدن ظرفیت تولید نفت تا پایان امسال به ۴/۰۳۸/۰۰۰ بشکه در روز

برای این میدان در حال برنامه‌ریزی جهت توسعه فازهای آتی میدان آزادگان (شمالی) و پیگیری مذاکرات با شرکت سینوپک جهت توسعه فاز دوم میدان یادآوران هستیم.

■ آیا طی یک سال اخیر در زمینه افزایش ظرفیت تولید گاز هم اقدامی شد؟

بله. بویژه در میدان مشترک پارس جنوبی که در حال حاضر غیر از سکوی فاز ۱۱، سایر سکوها در فازهای ۲۴ گانه این میدان در مدار تولید هستند. توسعه فاز ۱۱ این میدان با پیشرفت فیزیکی ۳۶۲ درصد در انتهای تیر ماه ۱۴۰۱ یکی از دستاوردهای این مدت است. توسعه و بهره‌برداری از فاز ۱۴ با پیشرفت فیزیکی ۹۲ درصد در انتهای خرداد ماه ۱۴۰۱ نیز که پالایشگاه خشکی آن در شرف بهره‌برداری است، از دیگر اقدامات این مدت است.

در این مدت توسعه فازهای ۱۳ و ۲۴-۲۲ میدان گازی پارس جنوبی تکمیل شده و به رکورد تاریخی تولید پیک روزانه ۷۰۵ میلیون متر مکعب در روز گاز از میدان گازی پارس جنوبی در فصل سرد سال ۱۴۰۱ رسیدیم. به این ترتیب است که در حال پیشی‌گرفتن برداشت گاز غنی ایران از کشور قطر با وجود سهم دو برابری این کشور از میدان گازی مشترک پارس جنوبی هستیم.

علاوه بر این قرارداد توسعه میادین گازی فرزاد ب و بلال را با شرکت پتروپارس منعقد کرده‌ایم و تفاهمنامه توسعه میادین گازی ارم و پازن را هم با شرکتی روسی به امضا رسانده‌ایم.

■ با توجه به این تفاهمنامه و قراردادها برنامه افزایش ظرفیت تولید گاز کشور چگونه است؟

امسال هم برنامه افزایش ظرفیت تولید گاز خام جهت افزایش تولید به حدود ۹۹۰ میلیون مترمکعب در روز و تولید پیک ۱۰۷۰ میلیون متر مکعب در روز در بهمن ماه ۱۴۰۱ را داریم. علاوه بر این پیش‌بینی می‌شود که تولید اولیه از فاز ۱۱ میدان گازی پارس جنوبی در سال ۱۴۰۱ رقم بخورد. در بخش برنامه‌ها نیز پیگیری فعالیت‌های توسعه‌ای میادین گازی کیش، پارس شمالی، فرزاد ب و بلال هستیم. توسعه میدان گازی فرزاد الف را نیز در دستور کار داریم و به این منظور برنامه‌ریزی هم می‌کنیم. پیگیری اجرای بسته طرح توسعه میادین گازی شرکت نفت مناطق مرکزی ایران شامل طرح توسعه ۱۱ میدان توسعه نیافته، توسعه فاز دوم میدان آغار و احداث ایستگاه تقویت فشار برای میادین سرخون و شانول برای اخذ مصوبه شورای اقتصاد نیز در جریان است. مجموع این اقدامات با تکیه بر توان داخل و خارج، ظرفیت تولید نفت و گاز کشور را افزایش خواهد داد.

برنامه این است که ظرفیت تولید نفت خام تا پایان سال ۱۴۰۱ به بیش از ۴ میلیون بشکه در روز افزایش یابد و در این راستا چندین برنامه دنبال می‌شود؛ از جمله طرح‌های نگهداشت توان تولید و افزایش تولید نفت خام در قالب چهارچوب قراردادی EPC-EPD، انجام عملیات حفاری توسعه‌ای و ترمیم چاه توسط شرکت‌های زیرمجموعه و وارد مدار شدن دو ردیف فرآورشی میدان مشترک آزادگان جنوبی به ظرفیت ۱۶۰ هزار بشکه در روز

شرکت‌های صاحب صلاحیت داخلی با هدف افزایش ظرفیت تولید نفت خام میدان به ۵۷۰ هزار بشکه در روز اقدامی بود که در این یک سال رقم خورد. ۱۶۴ حلقه چاه در میدان آزادگان جنوبی در این مدت حفاری شد و ۱۱۰ حلقه چاه به شرکت بهره‌بردار در فاز اول توسعه تاکنون تحویل شده است.

احداث واحد بهره‌برداری CTEP میدان آزادگان جنوبی با ظرفیت فرآورش ۳۲۰ هزار بشکه در روز به شرکت پتروپارس سپرده شد که مطابق آخرین برنامه‌ریزی، احداث دو ردیف فرآورشی تا پایان سال ۱۴۰۱ و دو ردیف باقیمانده تا شهریور ۱۴۰۲ به پایان خواهد رسید.

قرارداد توسعه یکپارچه میدان یاران (شمالی و جنوبی) با شرکت توسعه نفت و گاز پرشیا منعقد و مصوبه شورای اقتصاد (در حال تنفیذ قرارداد به پیمانکار) اخذ شد.

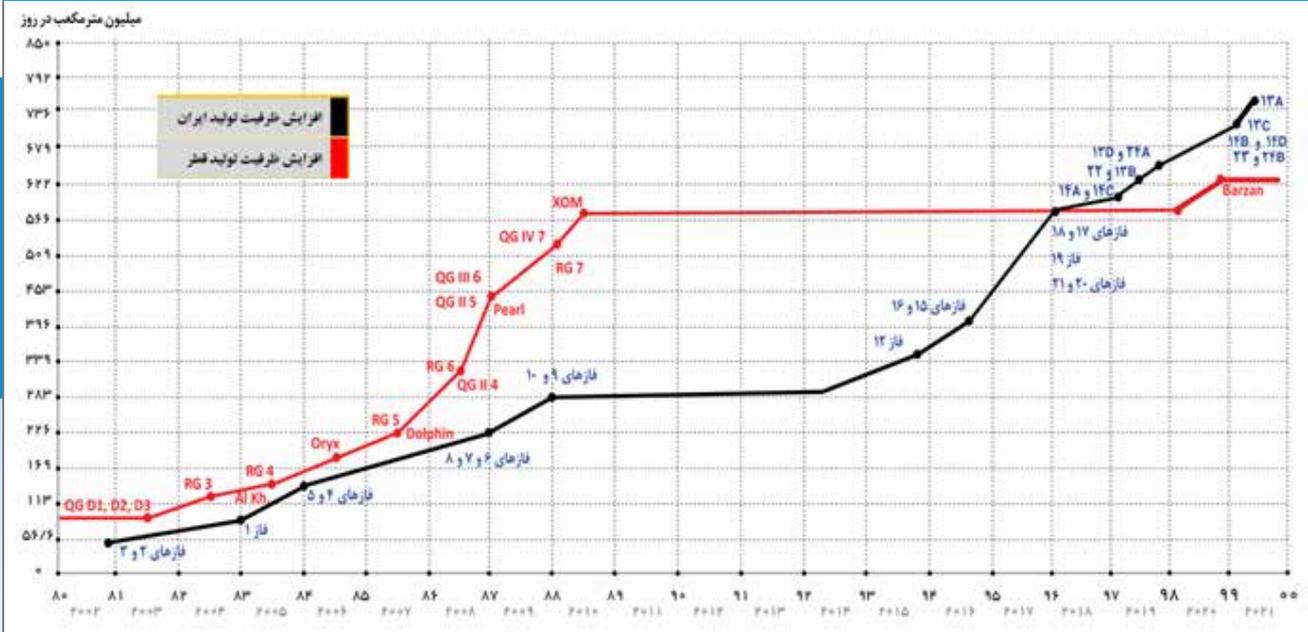
ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مقایسه وضعیت تولید گاز طبیعی کشور با قطر از میدان مشترک پارس جنوبی

ظرفیت تولید نفت ایران در ۱۳ سال اخیر / رشد تاریخی ظرفیت تولید نفت از میدانی مشترک غرب کارون

مقایسه روند افزایش ظرفیت تولید از میدانی غرب کارون با میدانی مجاور در کشور عراق

طرح توسعه یکپارچه میدان نفتی آزادگان

اعضای تفاهم نامه بزرگترین پروژه سرمایه گذاری دولت سیزدهم در شرکت ملی نفت ایران با حضور رئیس جمهور، معاون اول رئیس جمهور و وزیر نفت
رئیس جمهور: انعقاد تفاهم نامه توسعه میدان نفتی آزادگان، علاوه بر تأمین منابع اجرای یک پروژه بزرگ، مصداق بسیج توان داخلی است.

هدف:
افزایش ظرفیت تولید نفت خام از ۱۹۰ به ۵۷۰ هزار بشکه در روز

سرمایه گذاری:
۷ میلیارد دلار

مشارکت ذینفعان ایرانی:
شرکت های اکتشاف و تولید منتخب
شرکت های سرمایه گذار، بانک ها و پتروشیمی ها
شرکت های مشاور
تأمین کنندگان دکلهای حفاری
سازندگان داخلی کالاها و تجهیزات
شرکت های فن آوری و دانش بنیان

ویژه نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

توسعه میادین مشترک در اولویت دولت سیزدهم

میادین مشترک تعیین تکلیف می‌شوند

و تولید داخلی منتخب مورد تأکید قرار گرفت. در همین راستا کمیته راهبری مخازن مشترک نفت و گاز به منظور رفع موانع و پیشبرد حداکثری طرح‌های توسعه‌ای در میادین مشترک نفتی و گازی، تشکیل شده است.

افزایش جذابیت قراردادهای توسعه‌ای میادین مشترک

جذاب کردن قراردادهای بالادستی توسعه میادین نفتی و گازی جهت جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در شرکت ملی نفت نیز با ابزارها و اختیارات موجود مورد توجه قرار گرفته و اقداماتی در این

ایران ۲۸ میدان نفتی و گازی مشترک با کشورهای همسایه خود دارد که از این تعداد ۱۸ میدان نفتی، ۴ میدان گازی و ۶ میدان نیز نفتی و گازی است. از این ۲۸ میدان مشترک، ایران با عراق با توجه به مرز طولانی، ۱۲ حوزه مشترک، با امارات متحده عربی ۷ ساختار مشترک، با قطر و عمان هر کدام ۲ مخزن مشترک، با کویت و ترکمنستان یک میدان مشترک و با عربستان نیز در ۲ میدان نفتی اسفندیار و فروزان و میدان گازی فرزاد مشترک است. کمتر کشور نفتخیزی در جهان این تعداد ساختار مشترک با همسایگان خود دارد و به همین خاطر در بسیاری از میادین نفتی و گازی کشور، کشور همسایه یک رقیب در تولید و برداشت منابع هیدروکربور از مخزن مشترک محسوب می‌شود. در این میان، برخی از میادین توسعه داده شده‌اند و برخی در مرحله توسعه‌ای هستند، مانند میادین مشترک غرب کارون و پارس جنوبی. برداشت حداکثری از این میادین اهمیت زیادی دارد و تعلل در برداشت از این منابع به معنای ایجاد فرصت برای همسایگان برای بهره‌برداری بیشتر است. به همین سبب این دولت به دنبال تعیین تکلیف توسعه میدان‌های مشترک نفتی و گازی است تا بالاخره پرونده این بخش بسته شود؛ بویژه در خصوص میادینی مانند میادین مشترک غرب کارون که جزو جوان‌ترین میادین نفتی ایران به شمار می‌روند.

جهت در حال انجام است. همین موضوع سبب شده موتور توسعه و سرمایه‌گذاری در میادین مشترک روشن شود.

هدف‌گذاری برای میادین مشترک

تعیین تکلیف توسعه ۱۴ میدان نفتی مشترک کشور روندی است که آغاز شده و به این منظور جذب حدود ۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در این میادین هدف‌گذاری شده است.

در همین حال پیشبرد اجرای ۱۸ مورد از مهم‌ترین پروژه‌ها و طرح‌های توسعه و نگهداشت تولید در میادین مشترک گازی با ایجاد زمینه بیش از ۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در این میادین اقدام دیگری است که در این دولت پیگیری می‌شود؛ مسأله‌ای که در شرایط کاهش تکلیفی به علت تحریم‌های ظالمانه علیه کشور مورد

توسعه یکپارچه میادین غرب کارون

توسعه یکپارچه میادین مشترک در راستای برداشت حداکثری از این میادین و تأمین حداکثری منافع ملی، موضوعی است که در دولت سیزدهم بارها بر آن تأکید شده است، بویژه برای میادین غرب کارون. غرب کارون پنج میدان آزادگان شمالی، آزادگان جنوبی، یاران شمالی، یاران جنوبی و یادآوران را شامل می‌شود که در مجموع ۶۴ میلیارد بشکه نفت درجا دارد. علاوه بر وسعت و بزرگی این میادین، نکته‌ای که برداشت حداکثری نفت از میادین مشترک غرب کارون را با اهمیت کرده، مشترک بودن آن با کشور همسایه یعنی عراق و توسعه‌ای است که در آن سوی مرزها رقم خورده است. این موضوع توسعه یکپارچه در امضای تفاهنامه ۷ میلیارد دلاری میدان آزادگان با سرمایه‌گذاری ۶ بانک و ۶ شرکت اکتشاف

تعیین تکلیف توسعه ۱۴
میدان نفتی مشترک
کشور روندی است که
آغاز شده و به این منظور
جذب حدود ۲۰ میلیارد دلار
سرمایه‌گذاری در این میادین
هدف‌گذاری شده است

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

توجه است. تولید حداکثری از میادین بزرگ و مشترک غرب کارون شامل آزادگان شمالی، آزادگان جنوبی، یادآوران، یاران شمالی و یاران جنوبی در مقایسه با میادین مستقل است تا منافع کشور تا جای ممکن حفظ شود. علاوه بر این، تولیدی شدن ۲۰ حلقه چاه جدید و افزایش ناوگان حفاری به میزان ۷۰ درصد در میدان آزادگان جنوبی در استان خوزستان و افزایش تولید از ۸۱ به ۱۰۳ هزار بشکه در روز دنبال می‌شود و عملیات اجرایی فاز دوم توسعه میادین مشترک یاران جنوبی نیز آغاز شده است. مذاکرات فنی، اقتصادی و قراردادی با شرکت چینی ساینوپک و پاراف قرارداد برای توسعه فاز دوم میدان مشترک یادآوران در استان خوزستان برای افزایش تولید از ۱۱۰ به ۲۱۰ هزار بشکه در روز نیز پایان یافته است.

برنامه توسعه در پارس جنوبی

میدان گازی پارس جنوبی مهم‌ترین میدان گازی مشترک ایران است. آخرین فاز این میدان، یعنی فاز ۱۱ بزودی وارد مدار می‌شود. اکنون اجرای طرح تولید زود هنگام از فاز ۱۱ پارس جنوبی به میزان ۱۱ میلیون مترمکعب در روز تا زمستان ۱۴۰۱

میدان مشترک پارس جنوبی که در بستر خلیج فارس و مرز مشترک ایران و قطر قرار دارد، بزرگ‌ترین میدان گازی جهان است. مجموع ذخایر گازی این میدان ۳۹ تریلیون مترمکعب و ذخایر میعانات گازی آن نیز ۵۶ میلیارد بشکه است. از این میزان سهم ایران در بخش گاز آن ۱۴ تریلیون مترمکعب و در میعانات گازی ۱۸ میلیارد بشکه برآورد می‌شود که معادل ۸ درصد از کل گاز جهان است

۵۶ میلیارد بشکه است. از این میزان سهم ایران در بخش گاز آن ۱۴ تریلیون مترمکعب و در میعانات گازی ۱۸ میلیارد بشکه برآورد می‌شود که معادل ۸ درصد از کل گاز جهان است.

اقدامات توسعه‌ای میادین مشترک

در همین حال انعقاد قرارداد و آغاز عملیات اجرایی میدان مشترک نفتی سهراب در غرب کارون در استان خوزستان نیز موضوعی است که در ماه‌های اخیر دنبال شده است. علاوه بر این، تکمیل طرح نگهداشت توان تولید میدان نفتی مشترک نفت‌شهر در استان کرمانشاه، آغاز فرایند مناقصه توسعه میدان مشترک چنگوله در استان ایلام و اخذ مجوز لازم از شورای اقتصاد، تکمیل فاز اول توسعه میدان مشترک نفتی آذر و آغاز عملیات توسعه فاز دوم آن در استان ایلام، آغاز فعالیت‌های اجرایی حفر ۲ حلقه چاه توصیفی در میدان مشترک نفتی اروند و استقرار دکل حفاری و آغاز عملیات حفاری در میدان مشترک گازی بلال برای اولین بار در دولت سیزدهم در این چند ماه رقم خورده است.

طرح توسعه و تولید نفت و گاز از میدان

آغاز شده است.

همکاری با روس‌ها برای برداشت حداکثری

در دولت سیزدهم برای ۳ میدان نفتی با شرکت‌های روسی قراردادها و تفاهمنامه‌هایی به ارزش حدود ۴۸۵۰ میلیون دلار منعقد شده که بیش از ۴ میلیارد دلار از این بخش به قرارداد منجر شده و کار در این میادین در حال انجام است. اخیراً در تفاهننامه ۴۰ میلیارد دلاری با روس‌ها موضوعات دیگری مانند فشارافزایی در میدان گازی مشترک پارس جنوبی مورد توجه قرار گرفته است.

میدان مشترک پارس جنوبی که در بستر خلیج فارس و مرز مشترک ایران و قطر قرار دارد، بزرگ‌ترین میدان گازی جهان است. مجموع ذخایر گازی این میدان ۳۹ تریلیون مترمکعب و ذخایر میعانات گازی آن نیز

دنبال می‌شود. انعقاد قرارداد توسعه میدان لایه نفتی پارس جنوبی موضوع دیگری است که در ماه‌های اخیر دنبال شده است. پیگیری برای اصلاح و نصب سکوی فاز ۱۳A پارس جنوبی جهت افزایش تولید به میزان ۱۴ میلیون مترمکعب در روز نیز در ماه‌های اخیر رقم خورد. پس از ورود فاز ۱۱ به مدار تولید گاز از این میدان، اقدام جدی در خصوص این مخزن مشترک، اجرای گسترده برنامه نگهداشت توان تولید از میدان گازی پارس جنوبی و فشارافزایی است. پیش‌بینی می‌شود از ۳ سال دیگر تولید از میدان، روند کاهشی داشته باشد و برای مقابله با این موضوع لازم است برنامه‌های نگهداشت و افزایش فشار تولید گاز اعمال شود. اکنون این روند با برنامه اسیدکاری ۴۰۰ حلقه چاه این میدان و در سرویس قرار گرفتن ۷۰ حلقه چاه جدید،

مشترک آرش (با کشورهای کویت و عربستان) و اعلام آمادگی برای شروع عملیات حفاری پس از موافقت شورای عالی امنیت ملی نیز نهایی شده است. همچنین دو دکل حفاری و آغاز عملیات ساخت جکت به منظور افزایش تولید از میدان گازی فرورزان تأمین شده است. در همین حال مطالعات زمین‌شناسی، مدل‌سازی مخزن و طراحی مفهومی تکمیل و عملیات اجرایی در میدان مشترک گازی «فرزاد ب» تا پایان سال ۱۴۰۱ آغاز خواهد شد.

با مجموع این اقدامات، بحث حداکثر برداشت نفت و گاز از میدان‌های مشترک جنوب، جنوب‌غربی و غرب کشور به سرانجام می‌رسد و مجموع تولید نفت و گاز کشور نیز افزایش می‌یابد. ضمن آنکه منافع ملی در این میادین در برابر شریک میدان، حفظ خواهد شد.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران در گفت‌وگو با «ایران»:

آماده بازگشت کامل به بازار نفت هستیم

میزان فروش نفت کشور به چین
قبل و بعد از جنگ روسیه تغییری نداشته است

در یک سال اخیر ما توانستیم
ظرفیت تولید نفت را به قبل از تحریم برگردانیم

در سال نخست دولت سیزدهم زمینه افزایش صادرات نفت کشور و همین‌طور وصول درآمدهای حاصل از صادرات با مجموعه اقداماتی در وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران فراهم شد. این مسأله باعث شد تا رسانه‌های بین‌المللی از روند افزایش صادرات نفت ایران گزارش‌های متعددی به نقل از منابع ثانویه بازار منتشر کنند و بنویسند که صادرات نفت ایران در دولت جدید این کشور به اوج سه سال اخیر خود رسیده است. از سوی دیگر ۸۰ میلیارد دلار تفاهمنامه و قرارداد نفتی در این یک سال امضا شد که بخش قابل توجهی از آن مربوط به بالادست صنعت نفت بود. در خصوص شرایط یک سال اخیر و میزان آمادگی صنعت نفت برای بازگشت حداکثری به بازار، گفت‌وگویی با محسن خجسته مهر، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران انجام داده‌ایم. خجسته مهر می‌گوید که ظرفیت تولید نفت کشور تا پایان سال به ۴ میلیون و ۳۸ هزار بشکه در روز می‌رسد و این ظرفیت بهینه است، یعنی با توجه به ارزیابی‌هایی که از مذاکرات هسته‌ای و بازار نفت انجام شده و همین‌طور برآوردهای اقتصادی، شرکت ملی نفت برای رسیدن به این ظرفیت برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری کرده است. این درحالی است که طی یک سال اخیر نیز حدود یک میلیون از ظرفیت از دست رفته تولید نفت کشور احیا شده است.

■ اخیراً اعلام کردید که برای رسیدن ظرفیت تولید نفت کشور به ۴ میلیون و ۳۸ هزار بشکه در روز اقداماتی در جریان است. بر مبنای چه برنامه‌ای این ظرفیت را هدفگذاری کردید؟
ظرفیت تولید ما سال گذشته به ۳۸۳۸ هزار بشکه رسید. برای امسال نیز ما برنامه داریم و مطابق این برنامه، همکاران من از اول سال شروع کرده‌اند که این ظرفیت را افزایش دهیم. شرکت ملی نفت ایران معمولاً هر سال به این طریق عمل می‌کند که تمام شرکت تولیدی هم شرکت‌های فرعی و هم شرکت‌های زیرمجموعه آن شرکت‌ها از اواخر سال قبل برای مثال در پایان ۱۴۰۰ تحت عنوان پیش‌بینی بهره‌دهی چاه‌ها، منطقه به منطقه، میدان به میدان و چاه به چاه پتانسیل تولیدی را بررسی می‌کند و برنامه تعمیرات چاه‌ها و تأسیسات تحت الارضی و تمام پشتیبانی تولید و تمام الزامات

■ می‌خواهیم کمتر از ۲۰۰ هزار بشکه به ظرفیت تولید نفت کشور اضافه کنیم. این کار سنگین اما شدنی است

■ ۴/۳۸ هزار بشکه در روز ظرفیت تولید نفت در پایان سال جاری، مشخصاً بر اساس توان بهره‌دهی چاه‌ها بوده

■ ما با توجه به چشم‌انداز به دنبال ایجاد بهینه‌ترین میزان ظرفیت هستیم

■ حفظ ظرفیت بهینه تولید نفت در راستای این است که ما بتوانیم با حداکثر توان به بازار برگردیم

عکس: علی محمدی / ایران

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

و مفروضات یک تولید پیش‌بینی شده را بررسی می‌کنند و می‌گویند که ما چقدر بودجه نیاز داریم و بر اساس آن مشخص می‌شود که تا پایان سال ظرفیت تولید ما چقدر خواهد بود.

این عددی که من عنوان کردم، یعنی ۴۰۳۸ هزار بشکه در روز ظرفیت تولید نفت در پایان سال جاری، مشخصاً بر اساس توان بهره‌دهی چاه‌ها بوده که توسط شرکت‌های ما مانند نفت مناطق مرکزی، نفت فلات قاره، شرکت مهندسی و توسعه نفت و اروندان اعلام شده است.

بر این اساس این کار همیشگی است. این روش کاملاً فنی، مهندسی، عملیاتی و اجرایی است و ما هر ساله می‌گوییم که برنامه تولید چقدر است. برای سال آینده نیز این رقم اعلام خواهد شد. در این برنامه ضمن اینکه ظرفیت تولید قبل را حفظ می‌کنیم و این بخشی از برنامه است؛ برای افزایش ظرفیت تولید هم اقدام می‌کنیم چراکه اگر برای نگهداشت ظرفیت موجود اقدام نکنیم، با توجه به اینکه چاه‌ها سالانه افت طبیعی تولید دارند، بخشی از ظرفیت موجود از دست می‌رود.

چند سالی است با وجود برنامه‌ها باز هم ظرفیت تولید نفت ایران به ۴ میلیون بشکه نرسیده؛ آیا شدنی است؟

بله. شاید در سال‌های گذشته نبوده اما قبلاً این برنامه را داشتیم و به این سمت حرکت کرده بودیم. در سال‌های ۹۰ و ۹۱ به آن سمت هم رفته بودیم و این مسبق به سابقه است. ما عددی را که در توانمان هست، هدف‌گذاری کرده‌ایم. می‌خواهیم کمتر از ۲۰۰ هزار بشکه به ظرفیت تولید نفت کشور اضافه کنیم. این کار سنگین اما شدنی است.

چقدر برای رسیدن به ظرفیت ۳ میلیون و ۸۳۸ هزار بشکه در روز سرمایه‌گذاری شد و امسال قرار است چقدر هزینه شود؟

حدود ۵۰۰ میلیون دلار هزینه شد که به ظرفیت سال قبل برسیم، اما در مورد هزینه رسیدن به ۴ میلیون و ۳۸۰ هزار بشکه، چون

ما همیشه از نظر فنی، اجرایی، توان عملیاتی و از نظر اقتصادی باید یک ظرفیت بهینه‌ای داشته باشیم. ما ظرفیتی ایجاد نمی‌کنیم که غیر اقتصادی باشد. این ظرفیت بهینه است. ضمن اینکه وقتی کسی می‌خواهد ظرفیت جدیدی ایجاد کند، چشم‌اندازی را می‌بیند. ما با توجه به چشم‌انداز به‌دنبال ایجاد بهینه‌ترین میزان ظرفیت هستیم. ظرفیت بهینه یعنی اینکه نه آنچنان ظرفیت پایینی باشد که اگر نیاز به افزایش تولید و عرضه بود، قادر نباشیم و نه آنچنان ظرفیت بالایی است که اقتصاد طرح با مشکل رو به رو باشد.

طبیعتاً بخشی از این ظرفیت‌سازی مربوط به تولید حداکثری از میادین مشترک است. چاه‌های بیشتری از میادین مشترک وارد سرویس می‌کنیم. این حتی یک موضوع دیگری است. ما باید تولید از میادین مشترک را تا آنجا که امکان دارد بالا ببریم و میادین مستقل را برحسب نیاز جایگزین کنیم.

با این تعریف، از این افزایش کمتر از ۲۰۰ هزار بشکه‌ای ظرفیت تولید تا پایان سال، چه حجمی مربوط به میادین مشترک است؟

بخش قابل توجهی از این افزایش ظرفیت مربوط به میادین مشترک ما با کشورهای همسایه خواهد بود. برای مثال افزایش تولید از آزادگان، یادآوران و یاران را در برنامه داریم و این میادین مشترک غرب کارون در این افزایش ظرفیت تولید سهم حداکثری دارند.

در خصوص بازگشت به بازار نفت با حداکثر ظرفیت، آیا الان چشم‌انداز مثبتی وجود دارد؟

بله. با پوشش‌ها و مذاکراتی که در سطح بین‌الملل در حال انجام است، ما امیدواریم که با رفع برخی موانع بتوانیم به بازار برگردیم.

رسانه‌های بین‌المللی می‌گویند که ایران یک میلیون بشکه در روز می‌تواند عرضه نفت به بازار را افزایش دهد. درست است؟

حفظ ظرفیت بهینه تولید نفت در راستای این است که ما بتوانیم با حداکثر توان به بازار برگردیم. ما در این شرایط عدد و رقمی

با پوشش‌ها و مذاکراتی که در سطح بین‌الملل در حال انجام است، ما امیدواریم که با رفع برخی موانع بتوانیم به بازار برگردیم

هنوز جمع‌بندی نشده فعلاً نمی‌توان رقم دقیقی اعلام کرد. فقط این را می‌توان گفت که اعتبار مورد نیاز جهت تثبیت ظرفیت تولید نفت تخصیص داده شده است و مشکلی در تأمین اعتبار آن نیست.

یک مسأله‌ای که مطرح می‌شود، این است که آیا در اوج تحریم‌ها نیاز هست که ما برای افزایش ظرفیت تولید نفت سرمایه‌گذاری کنیم. در حالی که ممکن است به خاطر کاهش اجباری تولید، مجدداً این ظرفیت از دست برود؟ آیا سیگنال مثبتی از مذاکرات وین دریافت کرده‌اید؟ آیا قرار است تولید نفت ایران بزودی افزایش داشته باشد؟

نمی‌دهیم؛ اما حرف آنها را اجازه دهید که قبول کنیم. نظر مثبتی برای ماست.

■ منابع حاصل از صادرات نفت کامل به کشور بازمی‌گردد؟

در یک سال اخیر ما توانستیم ظرفیت تولید نفت را به قبل از تحریم برگردانیم و به رقم ۳۸۳۸ هزار بشکه در روز برسیم و کمتر از یک میلیون بشکه از ظرفیت تولید نفت کشور را احیا کنیم. صادرات نفت را ۴۰ درصد افزایش دادیم. وصول درآمدها بعضاً چند برابر شد. موفقیت بزرگی بود که با استفاده از شبکه‌های متعدد بانکی، مقاصد و مشتریان متعدد، هم فروش و هم وصول درآمدها را مدیریت کنیم.

■ آیا افزایش ۴۰ درصدی تولید نفت در سال اول دولت سیزدهم حفظ شد؟

بله. در مجموع حفظ شده است. برای امسال امیدواریم که حتی بالاتر نیز برود، اما باید برای جمع‌بندی آن تا پایان سال صبر کرد. ما برای جذب بازارهای جدید مذاکرات خوبی داشتیم که برخی هم به نتیجه رسید.

■ منابع ثانویه بازار نفت می‌گویند که روسیه بخشی از بازار نفت ایران را در چین تصاحب کرده است. شما تأیید می‌کنید؟

خیر. میزان صادرات نفت ما به چین اکنون به اندازه اواخر سال ۱۴۰۰ است و میزان فروش نفت کشور به چین قبل و بعد از جنگ روسیه تغییری نداشته است. ما اکنون همان اندازه به چین نفت صادر می‌کنیم که در پایان سال گذشته صادر می‌شد. در واقع بازار ما در آنجا حفظ شده است.

■ چرا ایران با وجود ذخایر عظیم گازی، با کسری ۲۰۰ تا ۲۵۰ میلیون مترمکعبی گاز مواجه است؟ برای زمستان امسال افزایش ۴۵ میلیون مترمکعبی گاز که اوایل امسال اعلام شد رقم خواهد خورد؟

بله ما برنامه‌ای که قبلاً اعلام کرده بودیم، اجرایی خواهیم کرد و افزایش تولید گاز را در زمستان امسال طبق برنامه خواهیم داشت

اما در خصوص چرایی کسری تولید گاز، که البته از سال ۱۳۹۹ نمایان شد، باید عرض کنم که خصوصاً در تولید گاز و توسعه میادین مشترک، ما وارث کم‌کاری‌های دولت گذشته هستیم. برای مثال اگر فاز ۱۱ میدان مشترک پارس جنوبی توسعه پیدا می‌کرد، ما اکنون می‌توانستیم ۵۶ میلیون متر مکعب در روز تولید گاز بیشتری انجام دهیم و این واقعاً برای کشور خسارت بار بوده است. دولت گذشته خودش اعلام کرد که اگر فاز ۱۱ توسعه پیدا کند سالانه ۵ میلیارد دلار برای کشور ارزش آفرینی خواهد کرد. خسارت عدم توسعه این فاز با همین اظهارات قابل محاسبه است. به هر حال ۸ سال زمان قابل توجهی است، برای اینکه یک فاز به طور کامل به بهره‌برداری برسد، اما متأسفانه این کار انجام نشد؛ البته تنها فاز ۱۱ نبود. توسعه برخی از میادین دیگر نیز عقب افتاد و به این ترتیب برنامه ششم توسعه هم محقق نشد.

اینکه ما در توسعه میادین مشترک نفتی و گازی عقب افتادگی داشتیم دلیلش کمبود منابع مالی نبود و به رغم داشتن منابع مالی این کار انجام نشد.

■ چرا این کار انجام نشد؟

سؤال ما هم همین است. چرا این کار را انجام ندادند. به رغم اینکه منابع مالی کافی برای توسعه این میادین وجود داشت، باید پاسخ دهند که چرا با توسعه ندادن این میادین به کشور خسارت وارد کردند.

■ سال گذشته چگونه این کسری تولید گاز مدیریت شد؟

به رغم این کسری ۲۰۰ تا ۲۵۰ میلیون مترمکعبی تولید گاز، ما موفق شدیم که بالا بردن تولید به حداکثر میزان ممکن، بخشی از این چالش تراز منفی تولید و مصرف گاز را جبران کنیم و با همکاری سایر شرکت‌ها مانند شرکت ملی پالایش و پخش پتروشیمی گازی غلبه کنیم. همان‌طور که می‌دانید تولید از میدان پارس جنوبی به حداکثر میزان

خودش رسید و ۷۰۵ میلیون متر مکعب در روز از این میدان تولید داشتیم. در صورتی که اگر شرایط مانند سال‌های قبل بود، تولید بسیار کمتر از این رقم می‌شد. با مجموعه اقداماتی که انجام گرفت، گاز مورد نیاز بخش خانگی و تجاری، نیروگاه‌ها و صنایع را تأمین کردیم. اما نکته قابل تأمل این است که در چنین شرایط سختی، ما حداکثر میزان صادرات گاز کشور را هم در سال گذشته و هم امسال داشتیم. ما توانستیم صادرات گاز را به شکل حداکثری تأمین کنیم و این یک رکورد بوده است، یعنی علاوه بر اینکه توانستیم نیاز داخل را تأمین کنیم، صادرات گاز را هم برای احراز منافع کشور و تأمین ارز به حداکثر رساندیم. هم به عراق و هم به ترکیه صادرات گاز ما افزایش داشت.

■ در یک سال اخیر برای تأمین منابع اجرای این پروژه‌ها چه اقداماتی انجام شد؟

ما از تمام ظرفیت‌ها استفاده کردیم. حتی ظرفیت‌های جدیدی را مانند سرمایه بانک‌ها در نظر گرفتیم. الحمدالله موفق شدیم اعتبارات لازم و منابع مالی لازم جهت تخصیص به پروژه‌های اولویت دار را تعیین تکلیف و نهایی کنیم، یعنی در این یک سال منابع مالی مورد نیاز را هم از محل منابع داخلی، سهم مان از صادرات نفت خام و میعانات گازی، ظرفیت ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری خارجی به شکل بهینه مدیریت کردیم و منابع را مشخص و اعتبار لازم را تخصیص دادیم. همین موضوع به تسریع روند توسعه کمک کرد.

■ در این مدت برای حضور گسترده‌تر شرکت‌های دانش‌بنیان و مراکز علمی در صنعت نفت چه اقداماتی انجام شد؟

در سالی که مزین به شعار «تولید؛ دانش‌بنیان، اشتغال‌آفرین» است و براساس فرمایش مقام معظم رهبری در بهمن ماه سال گذشته که «صنعت نفت [باید] دانش‌بنیان شود» و ما باید شاهد تولید دانش‌بنیان

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

تجهیزات مورد نیاز صنایع بزرگ از جمله صنعت نفت باشیم، موفق شدیم که با تشکیل ستاد تحول فناوری‌های دانش‌بنیان در شرکت ملی نفت ایران که کار ارزشمندی بود، این روند را تسریع کنیم.

اول اینکه مصوبه شورای اقتصاد را برای احیای حدود ۷۵۰ حلقه چاه گرفتیم و مستقیماً با شرکت‌های دانش‌بنیان وارد مذاکره شدیم. مصوبه هیأت مدیره شرکت ملی نفت را گرفتیم و در وقت قرارداد را آماده و جلسات متعددی را برگزار کردیم. کار بسیار سنگین و منحصر به فردی از اول انقلاب اسلامی تا به الان در جهت استفاده از ظرفیت‌های داخلی و شرکت‌های دانش‌بنیان رقم زده شد. ۸۱ شرکت دانش‌بنیان وارد موضوع شدند و ۴۸ شرکت دانش‌بنیان در این غربالگری آماده هستند که قراردادهای آنها منعقد کنیم. در روزهای اخیر نیز دو اتفاق مهم در این صنعت رقم خورد که یکی از آنها با کمک شرکت‌های دانش‌بنیان بود. اول اینکه خط لوله انتقال گاز به جزیره کیش افتتاح کامل و بهره‌برداری شد. برای اولین بار است که این اتفاق می‌افتد و با اجرای آن آرزوی دیرینه مردم کیش محقق شد. با اجرای ۹۴ کیلومتر خط ۵۶ اینچ در سرزمین اصلی، ۱۹ کیلومتر خط ۳۲ اینچ دریایی و ۵ کیلومتر خط ۲۰ اینچ در جزیره کیش، گاز خط هفتم سراسری کشور به نیروگاه‌های کیش رسیده است و کمتر از یک سال سرمایه‌گذاری آن برمی‌گردد. روزانه یک میلیون لیتر گازوئیل صرفه‌جویی می‌شود و با توجه به تفاوت قیمت نفت گاز با گاز سالانه ۴۰۰ میلیون دلار منافع این طرح است و دستاوردهای زیست محیطی نیز خواهد داشت. ضمن آنکه موجب رونق و توسعه کسب و کار و صنعت در آنجا می‌شود. ان‌شاءالله خانه‌های مردم کیش، بخش تجاری و اداری و هتل‌ها هم بزودی گازدار می‌شوند و گردشگری و اقتصاد در آنجا رونق پیدا می‌کند و این بخش به عنوان شاخص

میزان فروش نفت کشور به چین قبل و بعد از جنگ روسیه تغییر نداشت است. ما اکنون همان اندازه به چین نفت صادر می‌کنیم که در پایان سال گذشته صادر می‌شد. در واقع بازار ما در آنجا حفظ شده است

مهم رفاه اقتصادی و اجتماعی در کیش نقش ایفا خواهد کرد.

همچنین از تجهیزات سرچاهی (Well Head) با فشار کاری ۱۵ هزار پوند بر اینچ مربع (PSI) در شهرک صنعتی شمس‌آباد تهران رونمایی شد که کار بسیار خوب و مهمی بود. اکنون یکی از تجهیزات سرچاهی مهم صنعت نفت در داخل کشور تولید شده که نه تنها اهمیت داخلی دارد بلکه از نظر بین‌المللی نیز مهم است. ما برای اولین بار Well Head سرچاهی را به طور کامل و تماماً ایرانی ساخته‌ایم. این تجهیز که کلاس ۱۵ هزار پوند بر اینچ مربع است، برای

مخازن بسیار عمیق ایران و دمای بسیار بالا کارایی دارد و به تولید و توسعه از مخازن عمیق موسوم به فلهپانی و خامی کمک خواهد کرد. در این زمینه ۴ مورد سفارش داده‌ایم که در میدان‌هایی مانند مارون خامی مورد استفاده قرار خواهد گرفت. تاکنون دو مورد ساخته شده که از یکی رونمایی شد و یک مورد دیگر نیز تحویل مناطق نفتخیز جنوب شده است. ساخت این کالا در انحصار ۲ یا ۳ شرکت امریکایی است و ما در خاورمیانه چنین شرکتی را سراغ نداریم که بتواند از آن Well Head سرچاهی با فشار کاری ۱۵ هزار پوند بر اینچ مربع خریداری کرد. ضمن آنکه اعلام کردیم شرکت‌های ما می‌توانند برای پر کردن ظرفیت ساخت داخل سفارش ۵ ساله بگذارند. دی‌ماه سال گذشته با مجموعه جهاد دانشگاهی مبلغ ۲۷۵ میلیون دلار قرارداد بستیم و مواردی مانند پروژه نوآورانه و فناورانه تولید لوله مغزی سیار برای عملیات درون‌چاهی را دنبال می‌کنیم و فهرست مهمی مربوط به کارهای دانش‌بنیان تعریف شده است. در بحث همکاری دانش‌بنیان کار مهمی انجام شده که بسیار ارزشمند است. بزودی ۱۴ قلم کالای استراتژیک با کارفرمایی شرکت ملی نفت ایران ساخته و معرفی می‌شود. وقتی از اقدام جهادی صحبت می‌کنیم معنایش همین است، یعنی کارها خوب و با سرعت انجام شود.

چقدر از ظرفیت‌های خارجی در کنار فرصت‌های داخلی استفاده کرده‌اید؟

ما در سال گذشته و امسال در بحث سرمایه‌گذاری کارهای بسیار مهمی انجام دادیم. تفاهمنامه‌های متعددی امضا کردیم که فقط ۴۰ میلیارد دلار آن با گازپروم بود. تفاهمنامه و قرارداد با برخی دیگر از کشور نیز به امضا رسید که نشان می‌دهد ما از تمام ظرفیت‌ها برای توسعه صنعت نفت استفاده می‌کنیم و منتظر شرکت و کشور خاصی نباشیم.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مبارک فجر رقم خورد. همچنین طرح تأسیسات، اسکله و مخازن ماهشهر مربوط به محصولات صادراتی شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس در این مدت تکمیل و بهره‌برداری شد. بهره‌برداری از طرح مرکاپتان‌زدایی میعانات گازی پالایشگاه فازهای ۲ و ۳ پارس جنوبی جهت افزایش صادرات میعانات گازی با سرمایه‌گذاری ۸۹ میلیون دلار و ظرفیت ۸۰ هزار بشکه در روز نیز یکی دیگر از دستاوردهای یک سال اخیر بود.

پروژه‌های گازرسانی و انتقال گاز

در همین حال، در این یک سال طرح‌های گازرسانی به ۱۴ شهر، ۱۴۵۹ روستا و ۴۱۱۴ واحد صنعتی در ۳۱ استان کشور بهره‌برداری شد و دستور آغاز به کار طرح‌های کلان گازرسانی و خطوط انتقال گاز نیز در دهه مبارک فجر داده شد. این کار با اعتبار قریب به ۴۰ هزار میلیارد تومان رقم خواهد خورد. علاوه بر این، جریان گازرسانی به شهرها و روستاهای

آغاز عملیات اجرایی بیش از ۲۵ طرح کلان ملی وزارت نفت و تکمیل برخی از طرح‌های اولویت‌دار

چراغ توسعه روشن ماند

در مسیر سرمایه‌گذاری و توسعه صنعت نفت، اکنون برخی از طرح‌ها و پروژه‌ها در مرحله اجرا و برخی نیز هنوز در مرحله عقد قرارداد و تفاهمنامه هستند. اما در خصوص آن بخشی که عملیات اجرایی آنها در یک سال نخست دولت سیزدهم آغاز شده، می‌توان گفت که برخی جزو اولین‌های صنعت نفت بوده‌اند. مانند مگا پروژه پتروپالایشگاه شهید سلیمانی با ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه در روز که در نهایت این پروژه و طرح‌های بالادستی و پایین‌دستی مشابه، بخشی از مشکل تحریم‌پذیری نفت ایران را با از بین بردن مشخصات نفت تولیدی، حل خواهد کرد.

باقی مانده نیز تسریع شد. بخصوص، در اجرای طرح‌های گازرسانی به استان سیستان و بلوچستان که یکی از مناطق مهم در این زمینه است. در این رابطه، تکمیل خط لوله انتقال گاز به شهر زابل در اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ رقم خورد. در همین حال، بیش از ۲۰۰۰ خانوار روستاهای سخت‌گذر مازندران نیز از گاز طبیعی بهره‌مند شدند.

در اردیبهشت ماه ۱۴۰۱، دو خط لوله دیگر نیز تکمیل و بهره‌برداری شدند. یکی از آنها بهره خط لوله انتقال گاز در بندرعباس- ماهشهر بود و دیگری، خط لوله انتقال گاز به جزیره کیش. احداث خط لوله گاز بندرعباس-لافت-گورزین در بخش جزیره قشم از زیر آب نیز یکی از نخستین‌های صنعت نفت بود که کلید خورد. این پروژه برای نخستین بار در خاورمیانه اجرا می‌شود و با تکیه بر توان شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی است. به عبارتی، انشعاب ۱۶ اینچ به طول ۱۳ کیلومتر از خط لوله هفتم سراسری منشعب می‌شود و برای گازرسانی به شهرک صنعتی خلیج فارس، دیگر صنایع و پاسخگویی به توسعه‌های آینده استفاده می‌شود.

مجموع آنچه در یک سال اخیر رقم خورد، نشان داد که تحریم‌ها مانع از توسعه طرح‌های اولویت‌دار صنعت نفت نشده و نتوانسته است که این صنعت را تعطیل کند. اگرچه برنامه‌ها و طرح‌های دیگری نیز اولویت دارند و باید در سال‌های بعد دنبال شوند.

در این یک سال عملیات اجرایی بیش از ۲۵ طرح کلان ملی وزارت نفت با سرمایه‌گذاری بالغ بر ۳۰ میلیارد دلار آغاز شده است

بشکه قیر باکیفیت تولید می‌کند. اتفاق دیگری که در این یک سال رخ داد، بهره‌برداری از پروژه شیرین‌سازی نفتا و مجتمع بنزین‌سازی پالایشگاه لاوان با ظرفیت ۷ هزار بشکه در روز با استفاده از دانش فنی ایرانی با توان تولید روزانه ۱/۱ میلیون لیتر بنزین یورو ۴ بود که در دهه

در یک نگاه کلی، در این یک سال عملیات اجرایی بیش از ۲۵ طرح کلان ملی وزارت نفت با سرمایه‌گذاری بالغ بر ۳۰ میلیارد دلار آغاز شده است. سرمایه‌گذاری در مگا پروژه پتروپالایشگاه شهید سلیمانی با ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه در روز بالغ بر ۱۱ میلیارد دلار برآورد می‌شود. علاوه بر این، خطوط لوله انتقال فرآورده‌های نفتی و مخازن ذخیره‌سازی فرآورده‌های نفتی نیز در دستور کار قرار گرفته است. شروع عملیات اجرایی این طرح‌های کلان صنعت نفت در راستای توسعه صنعت و تکمیل زنجیره ارزش تعریف می‌شود. در همین رابطه، تفاهمنامه احداث پالایشگاه نفت خام سنگین و فوق‌سنگین مروارید مکران با مجموع سرمایه‌گذاری ۶/۷ میلیارد دلار نیز در هفته‌های اخیر به امضا رسید. اما با تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام صنعت نفت و بهره‌برداری از آنها نیز طی یک سال اخیر اتفاقات مثبتی رقم خورد؛ بویژه برای طرح‌های کلان و اولویت‌دار نیمه‌تمام. از جمله اینکه برای تکمیل و بهره‌برداری از ۴۸ طرح کلان و اولویت‌دار نیمه‌تمام با سرمایه‌گذاری ۱۳ میلیارد دلار تا پایان سال ۱۴۰۱ برنامه‌ریزی و اقدام شده است. از جمله ۵ طرح پتروشیمی با مجموع ظرفیت ۵ میلیون تن و آغاز تولید از فاز ۱۱ میدان مشترک گازی پارس جنوبی.

همچنین از نخستین پالایشگاه نفت خام فوق‌سنگین کشور در قشم با ظرفیت ۳۵ هزار بشکه در روز و سرمایه‌گذاری ۲۰ میلیون دلار بهره‌برداری شد. این پالایشگاه روزانه ۳۵ هزار

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

افزایش ظرفیت تولید نفت و بازگشت به ظرفیت قبل از شروع تحریم‌ها به میزان ۳ میلیون و ۸۳۸ هزار بشکه در روز طی یک سال اخیر و اجرای موفقیت‌آمیز مانور افزایش تولید ۵۰۰ هزار بشکه در روز نشان می‌دهد که صنعت نفت آماده افزایش عرضه نفت در کوتاه‌ترین زمان ممکن به بازار جهانی است. اما این صنعت در حال اقداماتی در جهت افزایش بیشتر ظرفیت تولید نفت و همین‌طور گاز است. هرمز قلاوند، مدیر نظارت بر تولید نفت و گاز شرکت ملی نفت ایران در گفت‌وگو با «ایران» در این باره به چند سؤال پاسخ می‌دهد.

مدیر نظارت بر تولید نفت و گاز شرکت ملی نفت ایران

ظرفیت تولید نفت و گاز کشور امسال رکورد می‌شکند

■ آیا تا پایان سال برنامه‌ای برای افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز داریم؟

بله. امیدواریم میزان ظرفیت تولید نفت خام تا پایان سال ۱۴۰۱ به میزان ۴ میلیون و ۳۸۰ هزار بشکه در روز برسد. برنامه داریم که میزان ظرفیت تولید گاز را نیز حدود یک میلیارد و ۵۶۰ میلیون متر مکعب در روز برسانیم.

■ این برنامه در چه مرحله‌ای است؟

برای تحقق این برنامه، جلسات فنی/مدیریتی با شرکت‌های تولیدی به منظور شناسایی چالش‌ها و ارائه راهکارهای مناسب برگزار شده و در حال طی فرایند تصویب در هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران است.

■ با توجه به این موضوع آیا تولید گاز در زمستان امسال افزایش دارد؟

بله. میزان ظرفیت تولید گاز در زمستان سال جاری ان‌شاءالله حدود ۱۰۵۶ میلیون متر مکعب در روز خواهد بود که رکورد جدیدی در تولید و گازرسانی تلقی می‌شود.

■ به نظر شما چه زمانی و در چه صورتی ظرفیت تولید نفت و گاز کشور با اسناد

بلادستی و برنامه‌ها برابر خواهد شد؟ این موضوع نیازمند سرمایه‌گذاری است. امیدواریم که این سرمایه با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی و خارجی تأمین شود. به نظر می‌رسد که در صورت رفع تحریم‌های بین‌المللی و سرمایه‌گذاری به میزان موردنظر این هدف‌گذاری‌ها قابل تحقق خواهد بود.

میزان ظرفیت تولید گاز در زمستان سال جاری ان‌شاءالله حدود ۱۰۵۶ میلیون متر مکعب در روز خواهد بود که رکورد جدیدی در تولید و گازرسانی تلقی می‌شود

■ یکی از بخش‌های مهم، توسعه میادین غرب کارون است. آیا ظرفیت‌سازی در این میادین مشترک و مهم در رقم ۵۷۰ هزار بشکه در روز متوقف می‌شود؟

خیر. برنامه تولید نفت خام شرکت ملی نفت ایران در حوزه غرب کارون طی سال‌های آینده حدود یک میلیون بشکه در روز است. این برنامه نیز با توجه به

ذخایر عظیم نفت خام در غرب کارون و اجرایی شدن قراردادهای توسعه بویژه میادین مشترک در قالب تفاهمنامه‌ها با شرکت‌های داخلی و خارجی میسر می‌شود.

■ شنید می‌شود که برای فشارافزایی در میدان مشترک پارس جنوبی روس‌ها قرار است در این میدان سرمایه‌گذاری کنند.

شرایط این میدان اکنون چگونه است؟ بله. پروژه فشارافزایی پارس جنوبی اکنون در برنامه‌های شرکت ملی نفت است و برای سال‌های آتی این برنامه دنبال می‌شود. شاید اکنون چندان نیازی به این کار نباشد اما با توجه به افت طبیعی فشار مخزن پارس جنوبی در سال‌های بعد، اولویت شرکت ملی نفت ایران اجرای پروژه فشارافزایی پارس جنوبی بویژه استفاده از ظرفیت‌های شرکت‌های خارجی در قالب تفاهمنامه‌ها و قراردادها است.

■ تأثیر تفاهمنامه‌های امضا شده بر روند تولید نفت و گاز چه زمانی نمایان خواهد شد؟

ابتدا باید این تفاهمنامه‌ها تبدیل به قرارداد شوند. در صورت اجرایی شدن تفاهمنامه‌ها در قالب قراردادهای اجرایی، ضمن نگهداشت ظرفیت تولید، موجب افزایش تولید نفت خام و گاز طبیعی در کشور می‌شوند و این موضوعی است که در تفاهمنامه‌های امضا شده با شرکت‌های داخلی و خارجی دنبال می‌کنیم.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

با تغییر نگاه به سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی رقم خورد

زمینه‌سازی برای ۸۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری

به بانک‌ها اجازه سرمایه‌گذاری مستقیم می‌دهد و در همین حال هلدینگ‌های پتروشیمی را درگیر پروژه‌های بالادستی می‌کند. مزیت این سرمایه‌گذاری نیز این خواهد بود که هلدینگ‌های پتروشیمی به عنوان دارندگان بخشی از درآمدهای ارزی کشور، با سرمایه‌گذاری در توسعه، به تأمین پایدار سوخت و خوراک مورد نیاز خود کمک می‌کنند. از این طریق هم از مشارکت و سرمایه‌گذاری خود سود می‌برند و هم از افزایش تولید.

اما مورد دیگر، تفاهنامه تاریخی ۴۰ میلیارد دلاری با شرکت دولتی گازپروم روسیه است. این شرکت در دو بخش بالادستی و پایین‌دستی صنعت نفت سرمایه‌گذاری خواهد کرد. برای مثال با نهایی شدن این تفاهنامه، گازپروم روسیه در توسعه میادین نفتی و گازی کشور سرمایه‌گذاری می‌کند و در عین حال، در ساخت واحدهای LNG و زیرساخت‌های دیگر به منظور افزایش تجارت گاز، فرآورده و نفت مشارکت می‌کند. همچنین انتقال فناوری و ساخت تجهیزات چون لوله‌های CRA را در قالب این تفاهنامه دنبال می‌کند.

تاکنون آنچه از این تفاهنامه منتشر شده این است که روسیه با حدود ۴۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در زمینه توسعه میدان‌های گازی کیش و پارس شمالی، فشارافزایی میدان پارس جنوبی، توسعه ۶ میدان نفتی، سوآپ گاز و فرآورده، تکمیل طرح‌های ال‌ان‌جی، احداث خطوط لوله صادرات گاز و دیگر همکاری‌های علمی و فناورانه به شریک راهبردی ایران در صنعت نفت و گاز تبدیل خواهد شد. برخی از بخش‌های این تفاهنامه به قرارداد نزدیک است و بخشی نیز زمانبر خواهد بود. ناگفته نماند که در این دولت قراردادهای دیگری نیز با روس‌ها امضا شده است که الان در مرحله اجرا قرار دارد. هم اکنون ۴ میلیارد دلار قرارداد با شرکت‌های مختلف روسی برای سرمایه‌گذاری در حال اجرا است. با برخی

بررسی انجام شده برای طرح‌های توسعه‌ای وزارت نفت نشان می‌دهد که این صنعت حداقل به ۱۶۰ میلیارد دلار در ۸ سال نیاز دارد تا برخی از برنامه‌های نگهداشت و توسعه را اجرا کند و یک گام در مسیر افزایش تولید نفت و گاز بردارد. سال‌ها است که وزرای نفت از این نیاز صنعت می‌گویند اما در عمل چندان اقدام مؤثری انجام نشده است. این مسأله صنعت نفت کشور را به یک صنعت فرسوده تبدیل کرده که ظرفیت تولید نفت آن از ۴ میلیون بشکه فراتر نمی‌رود و در زمینه تولید گاز نیز از برنامه‌ریزی‌ها عقب است. یکی از دلایل این عقب‌ماندگی هم انتظار ۸ ساله دولت قبل برای بازگشت سرمایه‌گذاران غربی به ایران در نتیجه اجرای برجام بوده است.

و قراردادهای می‌تواند تولید نفت و گاز کشور را افزایش دهد. در همین حال، از مشعل‌سوزی گاز در ایران که حدود ۱۷ میلیارد مترمکعب در سال برآورد می‌شود، جلوگیری کند. این موارد که با تکیه بر دانش و توان داخلی دنبال می‌شود، اشتغالزایی، بلوغ شرکت‌های داخلی و کاهش آلاینده‌های محیط زیستی را هم به همراه خواهد داشت.

مورد دیگری که در قالب این ۸۰ میلیارد دلار توافق برای سرمایه‌گذاری در صنعت نفت تعریف می‌شود، امضای تفاهنامه توسعه یکپارچه میدان آزادگان با هدف رساندن تولید این میادین به ۵۷۰ هزار بشکه در روز نفت خام با ۷ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری است که افزایش تولید از سال دوم رقم خواهد خورد. این مورد یکی از بخش‌های مهم سرمایه‌گذاری و توسعه در صنعت نفت بالاخص با تمرکز بر تکمیل زنجیره ارزش و توسعه میادین مشترک است که برای نخستین بار در تاریخ صنعت نفت ایران رقم می‌خورد.

مجموع این تفاهنامه‌ها و قراردادهای یک وجه اشتراک دارند و آن هم تغییر نگاه دولت سیزدهم به بحث سرمایه‌گذار در صنعت نفت و منتظر نماندن برای بازگشت سرمایه‌گذاران خارجی است. برای مثال در طرح توسعه یکپارچه میدان نفتی مشترک آزادگان، تأمین مالی ۷ میلیارد دلاری از سوی بانک‌های دولتی و خصوصی، هلدینگ‌های اقتصادی و صندوق توسعه ملی عملیاتی خواهد شد. در بسیاری از قراردادهای تفاهنامه‌ها اولین بار است که دولت

اما حالا صنعت نفت با یک تغییر نگاه به سرمایه و سرمایه‌گذار توانسته زمینه‌های تأمین بخش قابل توجهی از این سرمایه را فراهم کند. به طوری که در سال نخست دولت سیزدهم، حدود ۸۰ میلیارد دلار قرارداد و تفاهنامه امضا شده است. آخرین توافق انجام شده نیز با رقم ۱۷ میلیارد دلار مربوط به ۲ پروژه پتروپالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای شهید سلیمانی در بندرعباس و پالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای مروارید مکران در جاسک بود. مردادماه امسال مشارکت‌نامه تأمین مالی برای احداث پتروپالایشگاه شهید سلیمانی به عنوان بزرگ‌ترین مجتمع پتروپالایشی کشور بین بانک‌های ملی، تجارت و رفاه کارگران، گروه توسعه تدبیر انرژی، شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس، شرکت سرمایه‌گذاری اهداف و شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با مجموع سرمایه‌گذاری ۱۱/۱ میلیارد دلار و مشارکت‌نامه تأمین مالی برای احداث پالایشگاه نفت خام سنگین و فوق‌سنگین مروارید مکران بین گروه اقتصاد مفید و بانک‌های ملت، ملی، تجارت و پارس‌یان با مجموع سرمایه‌گذاری ۶/۷ میلیارد دلار به امضا رسید. علاوه بر این، انعقاد بالغ بر ۵۰ قرارداد و تفاهنامه با ارزش نزدیک به ۳۳ میلیارد دلار و با اولویت اقداماتی چون توسعه میادین مشترک نفتی و گازی، جمع‌آوری گازهای مشعل، توسعه زنجیره ارزش پالایشگاهی و نیز بهره‌گیری از توان شرکت‌های دانش‌بنیان و سازندگان داخلی در این مدت رقم خورده است که به ثمر رسیدن این تفاهنامه‌ها

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مدیرعامل شرکت بورس انرژی در گفت‌وگو با «ایران»:

معاملات شرکت نفت در بورس انرژی ۳۸۰ درصد افزایش یافت

افزایش عرضه شرکت ملی نفت ایران نشان می‌دهد که این شرکت توجه خود را نسبت به سازوکار بورس انرژی تقویت کرده است

گروه اقتصادی / قصه عرضه نفت و فرآورده‌های نفتی در دهه ۹۰ یکی از موضوعاتی بود که با وجود پیگیری‌های فراوان از طرف مدیران بورس، با سنگ اندازی‌های فراوانی از طرف مدیران نفتی روبه‌رو می‌شد. اما با شروع به کار دولت سیزدهم و همکاری وزارت نفت و توجه جدی مدیران دولتی برای شفاف کردن معاملات نفتی در ایران معاملات فرآورده‌ها نیز با افزایش قابل توجهی روبه‌رو شد؛ موضوعی که علی نقوی، مدیرعامل شرکت بورس انرژی ایران در خصوص آن، این‌گونه توضیح می‌دهد: «از ابتدای سال جاری تا ۲۷ مرداد ۱۴۰۱، در بازار هیدروکربوری بورس انرژی ایران در مجموع ۳ میلیون و ۱۴۸ هزار و ۳۸۰ تن انواع فرآورده معامله شده است که ارزش آن به ۵۷۰ هزار میلیارد ریال می‌رسد که حدود ۲ میلیون و ۲۵۶ هزار تن از این فرآورده‌ها در رینگ بین‌الملل و حدود ۸۹۲ هزار تن در رینگ داخلی بورس انرژی ایران معامله شدند.

همچنین تا روز ۲۷ مرداد ارزش ریالی معاملات در رینگ بین‌الملل ۴۲۷ هزار میلیارد ریال و ارزش معاملات در رینگ داخلی ۱۴۷ هزار میلیارد ریال است. آمارها نشان می‌دهند که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ارزش معاملات ۶۳ درصد رشد داشته، اگر چه حجم معاملات مشابه دوره مشابه

سال قبل بوده است.»

نقوی در گفت‌وگو با «ایران» بیان می‌کند: «همچنین با پیگیری‌های صورت گرفته برای شروع معاملات گواهی سپرده حامل‌های انرژی نیز بحث‌های کارشناسی با شرکت ملی نفت ایران و سایر ذی‌نفعان در حال انجام است و امیدواریم که بعد از جمع‌بندی و کسب مجوزهای لازم، انتشار گواهی سپرده حامل‌های انرژی در بورس انرژی ایران انجام شود.»

مدیرعامل شرکت بورس انرژی ایران توضیح می‌دهد: «همچنین، شرکت ملی نفت ایران در سال جدید فعالیت‌های خود را تقویت کرده و از ابتدای سال بیش از ۳۷۱ هزار تن انواع فرآورده‌های هیدروکربوری را در بورس انرژی ایران عرضه کرده است که ۱۰۱ هزار تن از این عرضه‌ها معامله شده‌اند.

به لحاظ حجمی، عرضه‌ها ۳۸۲ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل رشد داشته و رشد معاملات نیز ۱۷۸ درصد بوده است. این آمار نشان می‌دهد که شرکت ملی نفت ایران عرضه‌های خود در بورس و به طور کلی توجه خود به سازوکار بورس انرژی ایران را تقویت کرده است.»

روسیه با حدود ۴۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در زمینه توسعه میدان‌های گازی کیش و پارس شمالی، فشارافزایی میدان پارس جنوبی، توسعه ۶ میدان نفتی، سوآپ گاز و فرآورده، تکمیل طرح‌های ال‌ان‌جی، احداث خطوط لوله صادرات گاز و دیگر همکاری‌های علمی و فناورانه به شریک راهبردی ایران در صنعت نفت و گاز تبدیل خواهد شد

از کشورهای دیگر نیز قراردادهایی امضا شده که به درخواست سرمایه‌گذار محرمانه مانده است.

در نهایت، انعقاد قراردادهای سرمایه‌گذاری خارجی، جلب مشارکت هلدینگ‌های بزرگ، صنایع پتروشیمی و فولادی برای تأمین مالی طرح‌های توسعه میادین گازی، استفاده از تسهیلات بانکی و انتشار اوراق مالی در راستای توسعه صنعت نفت و تکمیل زنجیره ارزش یکی از وجوه تمایز عملکرد سال نخست این دولت با دولت‌های قبل است که می‌تواند ظرفیت تولید نفت کشور را به بیش از ۴ میلیون بشکه در روز و همین‌طور ظرفیت تولید گاز را نیز به بالاتر از ۱/۲ میلیارد متر مکعب در روز سوق دهد. در این چشم‌انداز ظرفیت تولید نفت ایران به ۵/۷ میلیون بشکه در روز می‌رسد.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

برنامه حضور ایران در دریای خزر

■ مراد کمالی، مدیرعامل شرکت نفت خزر

شرکت نفت خزر به عنوان یکی از شرکت‌های تابعه شرکت ملی نفت ایران مسئولیت اکتشاف، توسعه و تولید از منابع هیدروکربوری دریای خزر و سه استان ساحلی شمال کشور را برعهده دارد و بر همین اساس مطالعات و فعالیت‌های عملیاتی اکتشافی این شرکت در راستای سیاستگذاری وزارت نفت با تکیه بر توانمندی‌های داخلی و استفاده از سرمایه‌های مالی و انسانی افزایش یافته و انتظار می‌رود در آینده نزدیک نتایج این فعالیت‌ها منجر به توسعه صنعت نفت و گاز در خطه شمال کشور شود.

در همین راستا فاز مقدماتی اکتشاف منابع نفت و گاز در یکی از ساختارهای اکتشافی مناطق کم عمق ساحلی ایران در دریای خزر در دستور کار قرار گرفته و شروع عملیات حفاری در این ساختار بزودی آغاز خواهد شد. تمامی مراحل

این پروژه از بخش مطالعات تا عملیات توسط کارشناسان فنی شرکت نفت خزر و با بهره‌گیری از دانش فنی و تجربیات حاصل از فعالیت‌های قبلی انجام و طراحی گردیده است. از دیگر فعالیت‌های مطالعاتی و عملیاتی در دست اقدام، تعریف و اجرای عملیات لرزه نگاری دوبعدی حدواسط خشکی و دریا (ناحیه انتقالی) در بخشی از نوار ساحلی دریای خزر برای شناخت اهداف اکتشافی هیدروکربوری احتمالی در

استان‌های شمالی با سرمایه‌گذاری داخلی است که انتظار می‌رود با اجرای این پروژه، بخشی از کمبود اطلاعات مهم فنی در این ناحیه برطرف شود.

با توجه به مأموریت ترسیم شده و به منظور به روزرسانی مطالعات قبلی ضمن استفاده حداکثری از فعالیت‌های اکتشافی موجود، تعریف طرح راهبردی و جامع بویژه اکتشافی/توسعه‌ای و همچنین تشکیل کارگروه سرمایه‌گذاری از مهم‌ترین اقدامات انجام شده در یک‌سال گذشته بوده است که همسو با سیاست‌های شرکت ملی نفت ایران، منتج به اولویت‌بندی اهداف اکتشافی و همچنین ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری اکتشافی/ توسعه‌ای منابع هیدروکربونی خزر خواهد شد.

لازم به ذکر است دستیابی به منابع هیدروکربونی خزر با کمترین اثرات زیست محیطی، توسعه پایدار را برای کشور در پی خواهد داشت. در همین حال، مسائل مرتبط با همکاری‌های بین‌المللی اعم از مذاکرات، انعقاد قرارداد، تفاهمنامه و... از طریق مدیریت امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران انجام می‌پذیرد.

در یک سال اخیر
و با اقداماتی مانند تأمین
حداکثری سوخت
زمستانی و تابستانی

امنیت انرژی کشور برقرار شد

تأمین انرژی کشور با وجود چالش‌های فراوان، در یک سال نخست دولت سیزدهم به صورت پایدار انجام گرفت. هم در بخش خانگی و هم در بخش صنعت، نیروگاه‌ها و حمل و نقل شرایط قابل قبولی رقم خورد. به این ترتیب که با وجود کمبود ۲۰۰ میلیون مترمکعبی گاز، در زمستان ۱۴۰۰ دیگر مانند سال ۱۳۹۹ خاموشی به دلیل کمبود سوخت رخ نداد و حتی مسائلی مانند حمله سایبری به سامانه هوشمند سوخت مدیریت شد. از این رو، به واسطه برنامه ریزی‌های مستمر دولت و مدیریت شرایط موجود، یک سالی است که پرونده دغدغه‌های تأمین سوخت کشور برای جامعه بسته شده است.

جلوگیری از قطع گاز و خاموشی در فصل سرد سال

تأمین پایدار گاز مورد نیاز بخش‌های مختلف و جلوگیری از قطع گاز و خاموشی در فصل سرد سال در حالی رقم خورد که دولت دوازدهم هیچ پروژه گازی آماده افتتاحی برای دولت جدید به جا نگذاشته بود و تا دو سال بعد از آن هم قرار نبود یک متر مکعب گاز به ظرفیت تولید داخل افزوده شود.

اما در شرایطی که ۵ میلیارد مترمکعب مصرف گاز در سال ۱۴۰۰ افزایش داشت، نه تنها گاز و برق خانه‌های قطع نشد، بلکه با انجام یک سری اقدامات تولید گاز از میدان

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

برای جبران کمبود سوخت مایع نیروگاه‌ها انجام شد.

در همین حال در فصل سرد سال ۱۴۰۰، سوخت مایع با گاز طبیعی در صنایع جایگزین شد. به این ترتیب که قریب به ۲۰ درصد بیش از سال ۱۳۹۹ سوخت مایع به صنایع عمده بلاخص سیمان تحویل داده شد که سبب شد فعالیت بخش عمده‌ای از این صنایع پایدار باقی بماند.

تأمین سوخت تابستانی نیروگاه‌ها

اما تأمین سوخت نیروگاه‌ها فقط در زمستان سال گذشته نبود که به شکل پایدار انجام شد و امنیت انرژی کشور را تضمین کرد. تابستان امسال نیز با تأمین کامل سوخت مورد نیاز نیروگاه‌های کشور و شکستن رکورد تحویل ۳۰۹ میلیون مترمکعب در روز معادل گاز در تیرماه ۱۴۰۱ به نیروگاه‌ها این شرایط پایدار تداوم داشت. در همین حال، اختصاص بیش از هزار مگاوات ظرفیت تولید برق وزارت نفت به شبکه سراسری (علاوه بر تأمین برق مورد نیاز تأسیسات نفتی) به جلوگیری از خاموشی‌های تابستانی کمک کرد.

کنترل و بهینه سازی مصرف سوخت در کشور

اگرچه در زمینه کاهش مصرف سوخت هنوز کشور ما راهی طولانی دارد اما با انجام اقداماتی نظیر اعمال تعرفه تشویقی مشترکان دارای مصرف بهینه و افزایش قیمت تعرفه گاز مصرف کنندگان پلکان‌های بالای بخش خانگی طی یک سال اخیر، گام مثبتی در زمینه مدیریت مصرف گاز رقم خورد.

با اعمال تعرفه تشویقی مشترکان دارای مصرف بهینه و افزایش قیمت تعرفه گاز مصرف کنندگان پلکان‌های بالا بخش خانگی (که از سال ۱۳۹۴ تاکنون تغییر نکرده بود) قریب به ۲۸ میلیون مترمکعب در روز گاز (معادل ۱ فاز پارس جنوبی با حدود ۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری) صرفه‌جویی شده است. اجرای طرح‌های بهینه سازی از جمله بهینه‌سازی موتورخانه‌ها به صورت رایگان برای مجتمع‌های مسکونی، تبدیل رایگان خودروهای عمومی به دوگانه سوز (CNG سوز)، تنظیم و تصویب آیین‌نامه مبحث ۱۹ ساختمان در هیأت وزیران و حمایت از شرکت‌های دانش بنیان برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی در قالب تبصره ۱۸ قانون بودجه نیز در این مدت پیگیری شده است.

مدیریت حمله سایبری به سامانه سوخت

آبان ماه ۱۴۰۰ سامانه هوشمند سوخت هک شد. اما در کوتاه‌ترین زمان ممکن جایگاه‌های سوخت کشور به مدار آمدند. این موضوع مانع از تحقق اهداف عده‌ای شد که امنیت انرژی کشور را نشانه گرفته بودند. به این ترتیب که مدیریت حمله سایبری به سامانه هوشمند سوخت با بسیج بخش‌های مختلف وزارت نفت انجام شد و در نتیجه آن در ساعات ابتدایی پس از حمله، جایگاه‌های سوخت به صورت دستی در سراسر کشور در مدار سوختگیری قرار گرفتند و از بروز بحران و اختلال جدی در جریان عرضه سوخت کشور جلوگیری به عمل آمد.

بر اساس مجموع این اقدامات، از بروز هرگونه مشکل در تأمین امنیت انرژی کشور طی یک سال اخیر جلوگیری شد.

مشترک پارس جنوبی و برخی میادین دیگر رکورد زد. به این ترتیب که گزارش‌های فنی صنعت نفت نشان می‌دهد، تولید گاز خام کشور در این سال افزایش داشت. حتی تولید میدان گازی پارس جنوبی به رکورد تاریخی ۷۰۵ میلیون متر مکعب گاز رسید. این افزایش در تولید گاز از میدانی که اکثر کارشناسان منتظر کاهش تولید آن بودند، با انجام اقداماتی نظیر رفع گلوگاه‌های موجود در پالایشگاه‌های گازی، راه‌اندازی ایستگاه‌های جدید تقویت فشار و نیز تکمیل و بهره برداری از برخی چاه‌های گازی میدان مشترک پارس جنوبی رقم خورد.

در همین حال، با بازسازی و افزایش صادرات میعانات گازی (سوختی که همراه گاز استخراج می‌شود و تولید آن اجتناب ناپذیر است) این امکان فراهم شد که تولید گاز نیز حداکثر شود. در این باره، بیژن نامدار زنگنه وزیر نفت دولت دوازدهم، در آخرین روزهای حضور خود در وزارت نفت به وزیر نفت دولت سیزدهم گفته بود که یکی از پیشنهادهای آشیل وزارتخانه، بحث میعانات گازی است. چراکه میعانات گازی مانند نفت نیست که اگر فروش نداشته باشد پراحتی بتوان تولید آن را متوقف کرد. در بحث تولید گاز، چون همراه گاز تولید میعانات گازی رخ می‌دهد، این کار ممکن نیست. وقتی تولید گاز به پیک می‌رسد - برای مثال یک میلیارد مترمکعب در روز - همزمان نهایت تولید میعانات گازی نیز رقم خورد. تولید LPG، پروپان و بوتان و سایر محصولات نیز در حداکثر است. سال‌های گذشته مدام برای ذخیره میعانات گازی روی آب کشتی تهیه می‌شد، تا این مشکل مدیریت شود. حتی دولت قبل چند باری برای افزایش تعداد کشتی‌ها مصوبه گرفته بود. اما این روند در نهایت با افزایش صادرات میعانات گازی به بازارهایی مانند ونزوئلا متوقف شد. البته در این راستا، بحث افزایش مصرف میعانات گازی در کشور نیز رقم خورد. در نهایت تولید میعانات گازی سال گذشته بیشتر از سال ۱۳۹۹ بود اما نه تنها ذخیره‌ای به روی آب اضافه نشد، بلکه تا ۲۰ میلیون بشکه از میعانات روی دریا نیز استفاده یا صادر شد.

به واسطه این اقدامات، گاز مورد نیاز بخش‌های خانگی، تجاری و صنایع غیرعمده با وجود افزایش مصرف این بخش‌ها به

ذخیره سازی حداکثری سوخت مایع در نیروگاه‌ها و استفاده از سوخت مایع در صنایع به عنوان جایگزین گاز برای استفاده در فصل سرد سال راهکاری بود که در زمستان گذشته برای جبران بخشی از ۲۰۰ میلیون مترمکعب ناترازی رقم خورد

صورت پایدار تأمین شد. در نهایت ناترازی ۲۰۰ میلیون مترمکعبی گاز کشور با اجرای اقدامات مؤثر مدیریت شد.

تأمین پایدار سوخت مورد نیاز نیروگاه‌ها و صنایع

ذخیره سازی حداکثری سوخت مایع در نیروگاه‌ها و استفاده از سوخت مایع در صنایع به عنوان جایگزین گاز برای استفاده در فصل سرد سال راهکاری بود که در زمستان گذشته برای جبران بخشی از ۲۰۰ میلیون مترمکعب ناترازی رقم خورد. این اقدام در حالی انجام گرفت که سال ۱۳۹۹ علت خاموشی‌های زمستانی بی برنامه‌گی در تأمین سوخت جایگزین گاز بود.

تأمین سوخت مایع نیروگاهی با اقداماتی نظیر افزایش نرخ کرایه ناوگان زمینی حمل فرآورده‌ها، بهره‌گیری از ناوگان ریلی برای انتقال فرآورده‌ها، ممنوعیت صادرات برش سنگین تولیدی پتروشیمی‌ها (Heavy end)

صادرات گاز طبیعی ۲۵ درصد رشد کرد

افزایش صادرات گاز طبیعی و گاز مایع کشور در یک سال اخیر

حجم صادرات گاز کشور سال گذشته حدود ۲۵ درصد افزایش یافته است. در همین حال صادرات گاز به عراق در سه ماهه نخست سال ۱۴۰۱ نسبت به بازه مشابه سال ۱۴۰۰ حدود ۴۳ درصد بیشتر بوده است که با تداوم این شرایط، صادرات گاز کشور امسال بازهم بیشتر از سال قبل خواهد شد

که نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۹، حدود ۱۵ درصد افزایش یافته است.» اما برنامه افزایش ارزش افزوده این محصول به همین مرحله ختم نمی‌شود. اسفندماه ۱۴۰۰، به‌منظور تکمیل زنجیره ارزش این محصول، فراخوان ثبت نام مجدد سرمایه‌گذاری برای ایجاد تأسیسات پتروشیمی با خوراک پروپان و بوتان با هدف ایجاد تأسیسات پتروشیمی در قالب قانون تنفس خوراک برگزار شد؛ در این فراخوان ۲۶ طرح ثبت‌نام کرده‌اند و اکنون در حال تکمیل مدارک و ارائه طرح توجیهی خود هستند که با اجرای این طرح‌ها می‌توان امیدوار بود زنجیره ارزش این محصولات، تکمیل شود و خام‌فروشی آنها به حداقل ممکن برسد. در همین حال، برنامه افزایش صادرات گاز به کشورهای خریدار نیز در دستور کار است و مسئولان مربوطه به دنبال راهکارهای تداوم و تقویت این صادرات با بهره‌گیری از ظرفیت‌های مختلف هستند.

عراق در سه ماهه نخست سال ۱۴۰۱ نسبت به بازه مشابه سال ۱۴۰۰ حدود ۴۳ درصد بیشتر بوده است که با تداوم این شرایط، صادرات گاز کشور امسال بازهم بیشتر از سال قبل خواهد شد.

علاوه بر این، صادرات گاز مایع (LPG) کشور در ۷ ماه پایانی سال ۱۴۰۰ نسبت به بازه مشابه سال قبل از آن حدود ۱۵ درصد افزایش یافته که این اتفاق به سبب کاهش ارسال گاز مایع به مشعل‌ها و جلوگیری از سوختن آن رخ داده است. به این ترتیب که در این بازه زمانی کاهش ۱۰ درصدی گاز مایع سوزانده شده رقم خورده است.

گاز مایع محصولی ارزشمند در زنجیره تولید گاز طبیعی است که افزون بر کاربرد به‌عنوان سوخت، برای خوراک بسیاری از صنایع از جمله صنایع پتروشیمی به‌کار می‌رود. این کاهش سوزاندن گاز مایع به سبب اجرای طرح‌هایی جمع‌آوری بخارات گازی، بازاریابی برای صادرات گاز مایع و تکمیل اسکله پارس سیراف بوده است. این محصول با وجود ارزش ذاتی بسیار بالا، در سال‌های گذشته به همراه گاز طبیعی به شبکه سراسری گاز تزریق و سوزانده می‌شد که به گفته مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران، پس از استقرار دولت سیزدهم، وزارت نفت یکی از اولویت‌های اساسی خود را جلوگیری از هدر رفت ترکیبات ارزشمند از جمله گاز مایع قرار داده‌است و در نهایت با اقدام‌های اساسی و زیرساختی از جمله راه‌اندازی بندر صادراتی سیراف پارس، تکمیل واحدهای باقی‌مانده در پالایشگاه‌های پارس جنوبی و راه‌اندازی واحدهای جمع‌آوری بخارات گازی در پالایشگاه‌های منطقه یک پارس جنوبی و بازاریابی فعالانه برای صادرات گاز مایع تولیدی، اکنون هدررفت گاز مایع به مقدار قابل توجهی کاهش یافته است.

به گفته مجید چگنی، «بر اثر این اقدام‌ها مقدار گاز مایع صادراتی در هفت ماه پایانی سال ۱۴۰۰ به ۲۶۰۸ هزار تن رسیده است

اگرچه تأمین گاز طبیعی در زمستان ۱۴۰۰ با کسری ۲۰۰ میلیون مترمکعبی مواجه بود و در تابستان ۱۴۰۱ نیز میزان مصرف گاز نیروگاه‌ها رکورد زد؛ اما در همین شرایط، صادرات گاز هم از نظر حجمی و هم از نظر ارزشی افزایش داشت، به طوری که در اسفندماه ۱۴۰۰ وزیر نفت عنوان کرد: «الحمدلله هم در صادرات گاز، هم فرآورده‌های نفتی، هم محصولات پتروشیمی و هم نفت و میعانات گازی، از نظر حجمی و وزنی یعنی در همه ابعاد، افزایش داشته‌ایم و این افزایش هم رقم‌های چشمگیری بوده است.»

جواد اوجی درآمد حاصل از صادرات گاز در سال ۱۴۰۰ را رقمی حدود ۴/۶ میلیارد دلار عنوان کرد، اما در همین حال، طبق آمار رسمی گمرک ایران، در ۱۱ ماه از سال ۱۴۰۰ میزان صادرات گاز طبیعی ایران بیش از ۴/۸ میلیارد دلار بوده است. بر اساس این گزارش ۱۱ ماهه، ارزش گاز صادراتی ایران ۸۴ درصد نسبت به مدت مشابه افزایش یافته است و حجم گاز صادراتی نیز ۹۱ درصد افزایش یافته است. سال ۱۳۹۹ ایران در مجموع یک میلیارد و ۲۷ میلیون دلار گاز فروخته بود.

این درآمد در سال جاری بازهم افزایش داشته، به طوری که اوجی اخیراً در حاشیه هیأت دولت عنوان کرد: «در چهار ماه نخست امسال حدود ۴ میلیارد دلار وصول درآمد صادرات گاز داشتیم که معادل کل صادرات گاز در سال ۱۴۰۰ بود.»

وزیر نفت در نشست مشترک با اعضای کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی نیز گفت: «در ۴ ماه نخست امسال همه تکالیف خود در این زمینه را محقق کرده‌ایم.» بررسی‌ها نشان می‌دهد که حجم صادرات گاز کشور سال گذشته حدود ۲۵ درصد افزایش یافته است. در همین حال صادرات گاز به

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران در گفت‌وگو با «ایران»
اقدامات یک سال اخیر را بررسی کرد

۶ شهر و ۱۴۸۰ روستا به شبکه سراسری گاز متصل شدند

کشور در یک سال اخیر از نظر تأمین گاز با محدودیت‌های جدی مواجه بود. در زمینه تأمین گاز نه پروژه‌های آماده افتتاح بود و نه تولید با مصرف همخوانی داشت. برای مدیریت این شرایط شرکت ملی گاز ایران و وزارت نفت شرایط سختی داشتند؛ اما با وجود این تأمین گاز و برق پایدار انجام شد، حتی توسعه گازرسانی نیز در کشور رقم خورد. به طوری که مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران از اتصال ۶ شهر و ۱۴۸۰ روستا به شبکه سراسری گاز خبر می‌دهد. مجید چگنی، همچنین از افزایش صادرات گاز در این مدت با وجود تمام محدودیت‌ها و برنامه‌های ذخیره‌سازی و گسترش تجارت گاز می‌گوید.

پروژه‌های گازرسانی در این مدت با تمام ظرفیت‌ها و امکانات دنبال شد. به این ترتیب توانستیم از ۵۰۳ کیلومتر خطوط انتقال گاز بهره‌برداری کنیم و به واسطه اقدامات توسعه‌ای دیگر مانند بهره‌برداری از ۲ ایستگاه تقویت فشار گاز حدود ۶ شهر و ۱۴۸۰ روستا را به شبکه سراسری گاز متصل کنیم. در این یک سال، به ۶ نیروگاه جدید و ۱۱۳ واحد صنعتی نیز گازرسانی شد.

آیا سیاست شرکت ملی گاز ایران این است که فقط در داخل کشور مصرف گاز را توسعه دهد؟ به عبارت دیگر دولت سیزدهم در حوزه‌های سوآپ، صادرات و واردات چه سیاست‌هایی را دنبال می‌کند؟ چه برنامه‌ای برای افزایش سهم ایران در تجارت جهانی گاز دارید؟

اولویت سیاست دولت سیزدهم گسترش تجارت با همسایگان است. در وهله نخست، شرکت ملی گاز ایران به عنوان مجری

کرد تا از زمستان ۱۴۰۰ بدون قطعی گاز و برق عبور و ناترازی ۲۰۰ میلیون مترمکعبی گاز را در برخی از روزهای سرد زمستان مدیریت کنیم. از نگاه ارقام نیز مجموع گاز تحویلی به شبکه در سال ۱۴۰۰ حدود ۲۶۹ میلیارد مترمکعب بود که ۱۲۲ میلیارد مترمکعب در بخش خانگی و تجاری و ۷۱ میلیارد مترمکعب در بخش نیروگاهی مصرف شد و مجموع صادرات گاز ایران به کشورهای همسایه هم ۱۷ میلیارد مترمکعب بود که نسبت به سال ۹۹ حدود ۲ درصد افزایش داشت. در همین حال، وقتی به یک سال نخست دولت نگاه می‌کنیم میزان افزایش صادرات گاز کشور به ۲۵ درصد می‌رسد که نشان می‌دهد تأمین گاز نیروگاه‌ها در تابستان نیز حداکثری بوده است. از این رو با وجود تنگناها، وضعیت قابل قبولی در گازرسانی و صادرات داشته‌ایم.

چه میزان گازرسانی در دولت سیزدهم انجام شده است؟

۲۰۰ میلیون مترمکعبی گاز در زمستان ۱۴۰۰ چگونه مدیریت شد؟

ابتدا لطف و عنایات الهی بود. در کنار آن، مهم‌ترین اقداماتی که منجر به عبور بدون دغدغه از زمستان سال ۱۴۰۰ شد، انجام برنامه‌های تعمیرات، جایگزینی توربوکمپرسورهای گاز خروجی پالایشگاه‌های پارس جنوبی به خطوط سراسری، افزایش ظرفیت انتقال گاز کشور با به‌کارگیری ۱۵ واحد توربوکمپرسور یکدک در تأسیسات انتقال گاز، راه‌اندازی تأسیسات تقویت فشار خیرگو و ۸ ارسنجان و بویژه اقدامات بهنگام در خصوص مدیریت مصرف نیروگاه‌ها و صنایع و افزایش تعرفه گاز خانگی از ابتدای آذرماه بود. علاوه بر این، شروع سوآپ گازی از ترکمنستان به آذربایجان نیز کمک بزرگی به پایداری شبکه در شمال و شمال شرق کشور کرد. این موارد در کنار اقدامات تبلیغاتی مانند تهیه نقشه روزانه سرانه مصرف گاز در هر استان کمک

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

پروژه‌های هفته دولت سال ۱۴۰۱:

الف: بخش گازرسانی

با اعتبار بالغ بر ۱۲۹ هزار میلیارد ریال پروژه‌های آماده افتتاح و کلنگ‌زنی در دولت سیزدهم شامل:

افتتاحیه‌ها:

۱۶ شهر

اعتبار: بیش از ۱۸ هزار میلیارد ریال

۱۰۹۱ روستا

اعتبار: ۴۴ هزار میلیارد ریال

۱۹۵۹ واحد صنعتی

اعتبار: ۱۵/۵۰۰ میلیارد ریال

طی هفته دولت در مجموع با اعتبار بیش از ۷۷ هزار میلیارد ریال گازرسانی به ۱۶ شهر، ۱۰۹۱ روستا و ۱۹۵۹ واحد صنعتی افتتاح خواهد شد.

کلنگ‌زنی (آغاز عملیات اجرایی):

۹ شهر

اعتبار: بیش از ۳۸۰۰ میلیارد ریال

۹۲۸ روستا

اعتبار: بیش از ۳۷ هزار میلیارد ریال

۲۰۹۱ واحد صنعتی

اعتبار: بیش از ۱۱۶۰۰ میلیارد ریال

در هفته دولت در مجموع با اعتبار بیش از ۵۲ هزار میلیارد ریال کلنگ‌زنی برای آغاز گازرسانی به ۹ شهر، ۹۲۸ روستا و ۲۰۹۱ واحد صنعتی آغاز خواهد شد.

بیشترین روستاهای گازرسانی شده در استان

استان	کلنگ‌زنی	افتتاح
خراسان جنوبی	۱۳۳	۱۷۴
کرمان	۲۷۴	۱۲۳
آذربایجان غربی	۱۶۵	۱۲۳
لرستان	۱۰۴	
کرمان		۱۷۴
آذربایجان غربی		۱۲۳

بیشترین شهرهای گازرسانی شده در استان

استان	کلنگ‌زنی	افتتاح
سیستان و بلوچستان	۱	۱
خراسان رضوی	۱	۷
کرمان	۳	۳
آذربایجان غربی	۳	۲
سیستان و بلوچستان	۴	۳
فارس	۲	
هرمزگان	۱	
هرمزگان		۳

ب: بخش توسعه‌های

افتتاح خط انتقال گاز زاهدان-دوراوهی دشتک-زابل با اعتباری بالغ بر ۲۴۰۰ میلیارد تومان
افتتاح خط انتقال گاز زرنده-کرمان با اعتباری بالغ بر ۱۲۰ میلیارد تومان

سیاست‌های این دولت تلاش دارد زمینه لازم برای توسعه تجارت گاز طبیعی و فرآورده‌های آن در چهارچوب مکانیسم‌های متنوع تجاری را برای همسایگان خود با توجه به ظرفیت‌ها و نیازهای آنها فراهم کند.

از این رو، سعی می‌شود هنگامی که مازاد گاز در خارج از مرزهای کشور وجود دارد، بستر لازم برای واردات آن به داخل کشور و سپس مصرف آن در کشور در قالب واردات، ترانزیت و صادرات مجدد آن به شکل سوآپ یا تبادل آن با کالای دیگر با مکانیزم تهاتر فراهم شود. در این میان، روش‌های تجاری دیگری چون ترانزیت و... نیز در دستور کار است که چون هنوز اجرایی نشده‌اند، توضیح در مورد آنها را به زمان مناسب موکول می‌کنیم.

برای افزایش سهم ایران در تجارت جهانی گاز، برنامه‌ها در چند بخش طراحی شده است. نخست و در بخش کوتاه‌مدت، این شرکت سعی دارد موانع تجاری موجود در حوزه گاز طبیعی را چه در داخل و چه در خارج برطرف سازد. به عنوان مثال، این شرکت مراحل اداری پذیرش گاز طبیعی را جهت ارائه در بورس طی کرده و گاز طبیعی در بورس پذیرفته شد. این در حالی است که در بخش خارجی نیز تلاش شده تا مشکلات جاری با همسایگان از جمله ترکمنستان به حداقل ممکن تقلیل یابد و موانع غیرتجاری رفع شود. همچنین تلاش شده است تا قراردادهای جاری با حداکثر ظرفیت ممکن اجرا و درخواست‌های شرکای تجاری، با حداکثر حسن تفاهم بررسی شوند. در بخش میان‌مدت، این شرکت تلاش دارد برخی از موانع تجاری از جمله بخش زیرساختی و سخت‌افزاری را با توسعه خطوط لوله موجود مرتفع کرده و توان انتقال گاز طبیعی خود را افزایش دهد.

در بخش بلندمدت، برنامه اصلی، تأمین گاز هرچه بیشتر برای صادرات بر مبنای توسعه منابع تولید یا کاهش مصرف گاز و بهینه‌سازی این کلای ارزشمند است که این شرکت تمام تلاش خود را معطوف به آن کرده است.

■ علاوه بر صادرات گاز، آیا برنامه‌ای برای صادرات خدمات مهندسی دارید؟

با توجه به اینکه شرکت ملی گاز ایران خود در بخش طراحی، اجرا، تعمیر و نگهداری تأسیسات گاز، صاحب فناوری است، همواره در تعامل با شرکای خود، این ظرفیت‌ها را معرفی کرده که به عنوان نمونه می‌توان از عملیات تمیزکاری خطوط لوله انتقال گاز عراق که شرکت انتقال گاز ایران انجام داده است، نام برد. شرکت ملی گاز ایران اخیراً تفاهمنامه‌ای با یکی از کشورهای اروپایی جهت تحقق دیپلماسی فناوری و صادرات خدمات مهندسی امضا کرده، اما در بخش کالا و خدمات مربوطه با توجه به آنکه در حوزه بخش خصوصی است، شرکت ملی گاز در مذاکرات خود با شرکای خارجی، همواره به معرفی توانایی شرکت‌های داخلی می‌پردازد و تمام تلاش خود را برای فراهم ساختن زمینه حضور آنها در بازارهای خارجی به انجام می‌رساند؛ ولی واقعیت این است که آنچه توانایی‌های این شرکت‌ها را به ورای مرزهای ایران منتقل خواهد کرد، توانایی‌های خود آنها است.

■ مخازن ذخیره‌سازی، زیرساختی راهبردی در همه کشورها است. در حوزه گاز، تاکنون ۲ مخزن به بهره‌برداری رسیده، چه اقدامات و چشم‌اندازی در این بخش ترسیم شده است؟

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

توسعه بومی صنعت گاز چالش‌ها و دستاوردها

■ رضا نوشادی، مدیرعامل شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران

صنعت گاز ایران با اتکا به سرمایه انسانی متخصص و با کوله باری از تجارب ارزنده در توسعه زیرساخت‌های صنعت گاز کشور و همچنین در چهارچوب شراکت استراتژیک با شرکای صنعتی توانمند و شرکت‌های دانش‌بنیان، مضمّن‌تر از همیشه، ارزش‌آفرین و تأثیرگذار در عرصه خدمت به کشور به پیش می‌رود. صنعت گاز سیر تطور و تحول خود توانسته با شکستن مرزهای دانش، زنجیره ساخت، نصب و راه‌اندازی مدرن‌ترین و پیچیده‌ترین تجهیزات را به طور کامل بومی‌سازی کند. در حال حاضر صنعت گاز در حوزه مهندسی و توسعه با تجربه احداث پیچیده‌ترین شبکه انتقال گاز جهان، توانسته با هدایت هدمند شرکت‌های سازنده، بالغ بر ۱۰۰ درصد تجهیزات مورد نیاز در احداث خطوط لوله گاز و ۸۵ درصد تجهیزات به کار رفته در تأسیسات تقویت فشار گاز را بومی‌سازی کند که دستیابی به این موفقیت در شرایط تحریم و نوسانات نرخ ارز برای متخصصان ایرانی محقق شده است. در راهبردی بودن نقش بومی‌سازی تجهیزات فناوری بالا در صنعت گاز اتفاق بزرگی که در جریان تشدید تحریم و خروج شرکت‌های غربی از ایران رخ داد، تجهیز پیچیده‌ای مانند توربوکمپرسور (که نقش حیاتی در انتقال گاز از منابع تولید به مبادی مصرف و جاری ساختن انرژی در رگ‌های ایران دارد) بود که با همکاری شرکت‌های ایرانی توربین تمام ایرانی ساخته و عرضه شد و عملاً دوران فرمانروایی برندهای روسی، اوکراینی، ایتالیایی و آلمانی به پایان رسید. اکنون با تکیه بر همین توانمندی است که رکورد اجرای همزمان ۱۰ ایستگاه در سراسر کشور به ثبت رسیده است. در این راستا با بهره‌گیری از شرکت‌های دانش‌بنیان و پذیرش ریسک‌های مربوطه، بومی‌سازی سیستم کنترل توربین در دستور کار قرار دارد و عملیاتی شدن آن با جدیت دنبال می‌شود که پیش‌بینی می‌شود از سال ۱۴۰۲ تأسیسات تقویت فشار گاز نیز به صورت صددرصد ایرانی احداث می‌شوند.

در بخش لوله‌سازی تحولی تدریجی در کارخانه‌های لوله‌سازی داخلی رقم خورده و در یک سیر تکاملی، کیفیت تولید آلیاژ ارتقا یافته که با دستیابی به این پیشرفت، حجم فولاد به کار رفته در پروژه‌ها به نصف کاهش یافته و صرفه‌جویی قابل توجهی در هزینه اجرا به ارمغان آورده است. یکی از دستاوردهای ملی دیگر در حوزه مهندسی و توسعه که با مشارکت پژوهشگاه صنعت نفت بومی‌سازی شده تولید ادورانت (ماده بودارکننده گاز طبیعی) است. با احداث واحد تولید این فرآورده راهبردی در عسلویه، ایران انحصار معدود کشورهای خارجی در این عرصه را شکست و وارد باشگاه کشورهای صاحب این فناوری مهم شد که با توجه به

برنامه افزایش ظرفیت تولید ادورانت، امکان صادرات و ارزآوری برای کشور نیز از طریق این دستاورد ملی فراهم شده است. صنعت گاز ایران در راستای سیاست‌های راهبردی مهندسی و توسعه، علاوه بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های مؤسسات دانش‌بنیان کشور، حرکت توسعه‌ای خود را عمدتاً در چهار قلمرو اصلی تمرکز بر پروژه‌های ذخیره‌سازی گاز، صدور خدمات فنی و مهندسی به خارج از کشور، تولید برق از محل بهینه‌سازی در ایستگاه‌های تقویت و تقلیل فشار و هوشمندسازی شبکه آغاز شده است. همچنین توسعه مخازن ذخیره‌سازی گاز به عنوان حلقه اصلی زنجیره تأمین پایدار در شبکه تولید، انتقال و توزیع گاز طبیعی در کشور به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی حوزه مهندسی و توسعه بوده و با انجام پیگیری‌های فنی و مدیریتی، سرعت مناسبی در روند اجرای پروژه‌های ذخیره‌سازی گاز ایجاد شده است. در حدود یک سال اخیر مذاکرات فشرده با کشورهای مورد نظر انجام شده تا بدنه عظیم پیمانکاری کشور که در طی این سال‌ها به تکامل رسیده و یکی از سرمایه‌های ملی به شمار می‌آید بتواند در فراسوی مرزها توانمندی خود را به منصفه ظهور برساند و نیروی انسانی این شرکت‌ها نقش‌آفرینی خود را پس از تکمیل شبکه گاز در قلمروهای جدید استمرار بخشند. این در حالی است که بسترسازی برای آشنایی پیمانکاران با الزامات و اصول فعالیت در خارج از کشور و آماده‌سازی این گروه از ذی‌نفعان برای حضور در عرصه بین‌المللی نیز به طور موازی در حال انجام است. همچنین برای تولید برق از طریق بهینه‌سازی در ایستگاه‌های تقویت فشار، توان شرکت‌های متعددی ارزیابی و مطالعات متعدد امکان‌سنجی انجام شده که اجرایی شدن این پروژه‌ها در ایستگاه‌های منتخب، سرآغازی بر تولید برق از محل هدررفت انرژی است. در کنار پیشرفت‌های فنی و مهندسی، تجهیز نیروی انسانی به ارتقای دانش روز دنیا و ضرورت همگام شدن با استانداردهای روز دنیا در دستور کار حوزه مهندسی و توسعه‌ای صنعت گاز قرار دارد و امید می‌رود با همت و تلاش همه دست‌اندرکاران، صنعت گاز کشور مراحل توسعه و پیشرفت را با قدرت پیش ببرد.

ظرفیت ذخیره‌سازی گاز در اروپا به طور میانگین ۲۲ درصد گاز مصرفی، روسیه ۱۹ درصد، آمریکا ۱۶ درصد، ترکیه ۷ درصد و در ایران فقط ۱/۷ درصد است. اصولاً یکی از روش‌های کار در جهت پیک‌سای، استفاده از گاز ذخیره شده در آن زمان‌ها است. شرکت ملی گاز ایران برنامه منسجمی برای افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی گاز در دست اقدام دارد. مخازن ذخیره‌سازی موجود، مخزن سراج به ظرفیت ذخیره‌سازی یک میلیارد مترمکعب و شوریجه D با ظرفیت ذخیره‌سازی ۲۲۵ میلیارد مترمکعب است. مخازن ذخیره‌سازی در دست توسعه فاز دوم شوریجه با ظرفیت ذخیره‌سازی ۲۲۵ میلیارد مترمکعب و شوریجه D با ظرفیت ذخیره‌سازی ۰/۵ میلیارد مترمکعب است. در این زمینه مطالعه و اجرایی شدن ۷ طرح ذخیره‌سازی شامل طرح توسعه مخزن سراج به در استان قم، طرح توسعه مخزن شوریجه میدان خانگیران در استان خراسان رضوی، گنبد نمکی نصرآباد کاشان، مخزن آبی یورتشا ورامین، میدان بانکول در استان ایلام، میدان گازی مختار در استان کهگیلویه و بویراحمد و میدان گازی قزل تپه در استان گلستان یکی از کارهای مهم این مدت بود. عملیات پیش امکان‌سنجی ذخیره‌سازی گاز طبیعی در میدان مختار و عملیات اجرایی طرح توسعه ذخیره‌سازی گاز طبیعی در میدان شوریجه فاز ۲ شروع شد و در زمینه ذخیره‌سازی گاز در ساختار قزل تپه (شامل حفاری و تکمیل یک حلقه چاه ارزیابی) امکان‌سنجی صورت گرفت که در مرحله ارزیابی پیمانکار است. طرح توسعه ذخیره‌سازی گاز طبیعی در میدان سراج (فاز ۲) نیز یکی دیگر از کارهایی است که در این مدت دنبال شد. پروژه امکان‌سنجی ذخیره‌سازی گاز طبیعی در گنبد نمکی نصرآباد کاشان نیز تکمیل شد و امکان‌سنجی ذخیره‌سازی گاز طبیعی بانکول نیز کلید خورد. با مجموع این اقدامات اگرچه اکنون تنها حدود ۳ درصد از مصرف گاز کشور از محل ذخیره‌سازی در فصل سرد تأمین می‌شود؛ اما مطابق با اسناد بالادستی هدفگذاری این است که به ۱۰ درصد برسیم و این اقدامات به تحقق برنامه‌ها کمک می‌کند.

■ با توجه به آنچه اشاره کردید، آینده صنعت گاز را چگونه می‌بینید؟

همانطور که می‌دانید ایران از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گاز طبیعی در جهان و در رتبه سوم است. طبق برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، مقدار کل گاز تزریقی به شبکه امسال روزانه حدود ۴۵ میلیون مترمکعب افزایش می‌یابد و به حدود ۲۷۸ میلیارد مترمکعب می‌رسد. این مقدار پارسال ۲۶۹ میلیارد مترمکعب بود و افزایش تولید امسال از فازهایی مانند ۱۴ و ۱۱ پارس جنوبی رقم خواهد خورد.

در کنار این موضوع، مبحث بهینه‌سازی مصرف گاز را نیز از طریق اقداماتی مانند بهینه‌سازی موتورخانه دنبال می‌کنیم و باید در این زمینه مدیریت و اصلاح مصرف را ادامه دهیم. اما در کنار اقدامات داخلی، تجارت گاز را هم دنبال خواهیم کرد که فقط صادرات نیست و بحث‌های ترانزیت و سوآپ گاز هم جزو آن است، اکنون نیز روابط خوبی با همسایگان داریم و گاز را به ترکیه و عراق صادر می‌کنیم. در سال‌های آتی قرار است این بازار گسترده‌تر شود و توسعه روابط تجاری با دیگر کشورها نیز هدف‌گذاری شده است که امیدواریم به نتیجه برسد.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

آغاز فرایند مشارکت ایران در پالایشگاه‌های امریکای لاتین رؤیای پالایشگاه‌داری فراسرزمینی محقق شد

کشور، منابع مالی این پروژه توسط شرکت نیکو تأمین خواهد شد و خوراک نفت خام این پالایشگاه با مشارکت شرکت ملی نفت ایران از طریق شرکت نیکو تأمین می‌شود. رویترز چندی پیش در این باره نوشت: شرکت‌های دولتی ایرانی پس از انعقاد قرارداد برای تعمیر کوچک‌ترین پالایشگاه ونزوئلا، برای تعمیر پالایشگاه «پاراگوانا»، بزرگ‌ترین پالایشگاه نفتی این کشور با ظرفیت ۹۵۵ هزار بشکه در روز آماده شده‌اند. در اوایل سال جاری نیز شرکت‌های دولتی ایران قطعاتی را برای راه‌اندازی مجدد یک واحد تولید بنزین به «پاراگوانا» ارسال کردند. مجتمع پالایشگاه پاراگوانا مستقر در پونتو فیجو ونزوئلا است که به‌عنوان سومین پالایشگاه جهان شناخته می‌شود. این مجتمع پالایشی، از سه پالایشگاه به نام‌های پالایشگاه اوای، پالایشگاه کادون و پالایشگاه گراند تشکیل شده است. پس از تحریم ونزوئلا توسط امریکا، سرمایه‌گذاری اندک در این پالایشگاه، گذشت زمان و عدم تعمیرات اساسی، موجب فرسودگی پالایشگاه و از کارافتادن برخی از بخش‌های آن شد. حال ایران قصد دارد با احیای این پالایشگاه نفتی، آن را به بخشی از بازار نفتی خود تبدیل کند.

علاوه بر توسعه داخلی پالایشگاه‌ها و پتروپالایشگاه‌ها، دولت سیزدهم یک برنامه دیگر را نیز دنبال می‌کند. در راستا با این برنامه، سیاست خرید تقاضا از طریق سهامدار شدن در پالایشگاه‌های فراسرزمینی برای نخستین بار در ۴ دهه اخیر، در دولت سیزدهم پیگیری و در اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ محقق شد. گام‌های نخست این برنامه که تا پایان دولت سیزدهم با سهامداری ایران در پالایشگاه دیگر کشورها تقویت می‌شود، اکنون برداشته شده است. به طوری که در حال حاضر فرایند مشارکت ایران در بهره‌برداری و استفاده از ظرفیت ۲ پالایشگاه فراسرزمینی «ال‌پالیتو» و «پاراگوانا» در ونزوئلا آغاز شده و قرار است ایران در پتروپالایشگاه «بولیوار سوپریم سوئو» در نیکاراگوئه نیز مشارکت کند. البته دولت سیزدهم برنامه پالایش فراسرزمینی را به این موارد محدود نمی‌کند، اما همین ۳ طرح نیز فواید قابل ملاحظه‌ای برای کشور خواهد داشت؛ از جمله توسعه صادرات نفت خام و میعانات گازی به امریکای لاتین و بهره‌گیری از ظرفیت‌های پالایشگاهی کشورهای این منطقه در بازاری جدید. فرایند این پالایشگاه‌داری فراسرزمینی چنین تعریف می‌شود که ایران به ازای تصاحب بخشی از سهام این پالایشگاه‌ها، صادرات خدمات فنی مهندسی و بازسازی این پالایشگاه‌ها را برعهده می‌گیرد، اما در مقابل برای نفت ایران بازسازی می‌شود. به این ترتیب ایران توانسته است با تعمیرات اساسی و تأمین نفت پالایشگاه‌های امریکای لاتین سهامدار این پالایشگاه‌ها شود. این موضوع از دو جهت حائز اهمیت است، نخست، امکان صادرات نفت ایران و ایجاد یک بازار مطمئن فراهم می‌شود و دوم، بخشی از فرآورده‌های نفتی تولیدی از پالایشگاه، سهم ایران خواهد بود که می‌توان با فروش راحت‌تر آن درآمد ارزی کشور را افزایش داد.

شد. پالایشگاه «ال‌پالیتو» کوچک‌ترین پالایشگاه نفتی در ونزوئلا است که در حال حاضر با ۵۰ درصد ظرفیت خود در حال بهره‌برداری است. آنتور که رسانه‌های خارجی اعلام کرده‌اند، ارزش این قرارداد ۱۱۰ میلیون یورو بوده است. طبق قرارداد دو

پالایشگاه‌های امریکای لاتین

اوایل ماه می سال جاری میلادی، یک قرارداد اولیه با هدف تأمین تجهیزات پالایشگاهی و کمک به تعمیرات اساسی و تکمیل ظرفیت پالایشگاه دولتی ۱۴۰ هزار بشکه‌ای «ال‌پالیتو» در ایالت کارابوبو امضا

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
 ۶ شهریور ۱۴۰۱

امروز ایران در حیات خلوت امریکا در امریکای جنوبی فعالیت دارد و به فروش نفت و همکاری در زمینه پالایشگاههای فراسرزیمینی می‌پردازد و این به معنای اقتدار کشورمان است

سومین پالایشگاهی که ایران سهامدار آن خواهد شد، یک پالایشگاه ۱۰۰ هزار بشکه‌ای به نام «بولیوار سوپریم سوئو» در نیکاراگوئه است. حجم سرمایه‌گذاری این پالایشگاه ۴ میلیارد دلار برآورد می‌شود، البته زمین و تأسیسات اساسی برای ایجاد این پالایشگاه ۱۰۰ هزار بشکه‌ای از سال‌ها پیش وجود دارد که به دلیل تحریم‌های امریکا نیمه‌کاره رها شده است.

غفلت چند ساله ایران

اگرچه در سال نخست دولت سیزدهم ایران در مسیر پالایشگاه‌داری فراسرزیمینی قرار گرفت اما بسیاری از کشورهای نفتی سال‌هاست که این الگو را دنبال می‌کنند. در این خصوص، رئیس دفتر مطالعات انرژی وین نیز بیان می‌کند: «تولیدکنندگان عمده نفت برای حفظ سهم خود از بازار، همواره نقشه راه و استراتژی بلندمدتی را طراحی و اجرا می‌کنند که یکی از آنها، سهامدار شدن در پالایشگاه‌های فراسرزیمینی است.»

فریدون برکشلی ادامه می‌دهد: «دراختیار داشتن ظرفیت پالایشی، مهم‌ترین ابزار ضمانت سهم بازار برای کشورهای صادرکننده است. نحوه و مکانیسم آن متفاوت است. به طوری که پیش‌تر صحبت کردیم، برای نمونه کویت وارد عملیات ادغام و ترکیب شده است.»

او با اشاره به اینکه الان تقریباً ۳۸ درصد تولیدات پتروشیمی اسپانیا متعلق به شرکت نفت کویت است، اذعان می‌کند: «زیرمجموعه‌های شرکت نفت کویت در تعدادی از کشورهای اروپایی، از مرحله

ببرد.

قاسم ساعدی، در خصوص راه‌های بی‌اثرسازی تحریم‌های نفتی تصریح می‌کند: ما توانسته‌ایم با استفاده از روش‌های مختلف، تحریم‌ها را بشکنیم و به آمار و ارقام مورد نظر دولت برای فروش نفت برسیم. در این زمینه راهکارهایی را به کار گرفتیم و باز هم از روش‌های مختلف برای بی‌اثرسازی تحریم‌های نفتی استفاده خواهیم کرد. ما طی سالیان گذشته از همه فرصت‌ها و روزه‌ها در این زمینه بهره بردیم و امروز در شرایطی قرار داریم که دیگر دور زدن تحریم معنا ندارد، زیرا تحریم‌ها را شکسته‌ایم.

وی ادامه می‌دهد: امروز با جنگ روسیه و اوکراین دنیا به انرژی ایران نیاز دارد و ما از نهایت ظرفیت‌هایمان در زمینه صادرات نفت استفاده می‌کنیم. در شرایط فعلی امریکا و اروپا نمی‌توانند انرژی مورد نیاز جهان و خودشان را تأمین کنند. بنابراین، جایگزینی برای نفت جمهوری اسلامی ایران وجود ندارد. کشورهای تحریم‌کننده ما به بن‌بست رسیده‌اند و نمی‌توانند در زمینه فروش نفت ایران سختگیری‌های شدیدی داشته باشند.

ساعدی می‌افزاید: امریکای لاتین یکی از پایگاه‌های ما برای همکاری در زمینه‌های نفت و انرژی در آینده خواهد بود. ما در بسیاری از کشورها موضوع پالایشگاه‌های فراسرزیمینی را دنبال می‌کنیم. کشورهایی که به نفت، تکنولوژی و خدمات فنی و مهندسی ما احتیاج دارند، هدف سرمایه‌گذاری ما هستند. کشورهای امریکای جنوبی نیز در این فهرست قرار دارند. برخی کشورها در این منطقه تحت تحریم امریکا هستند و پالایشگاه‌هایی هم در اختیار دارند که به علت نبود دانش فنی و کارشناسان با مشکل مواجه شده‌اند. ما توانسته‌ایم از طریق استفاده از این فرصت و همکاری با این کشورها منافع دوجانبه‌ای را برای کشور هدف و خودمان ایجاد کنیم. نفت را به این کشورها از قبیل ونزوئلا صادر می‌کنیم و پس از پالایش آن را می‌فروشیم.

به گفته این نماینده مجلس، امروز ایران در حیات خلوت امریکا در امریکای جنوبی فعالیت دارد و به فروش نفت و همکاری در زمینه پالایشگاه‌های فراسرزیمینی می‌پردازد و این به معنای اقتدار کشورمان است. خدا را شاکریم که امروز بسیاری از کشورها خودشان از ایران دعوت می‌کنند که به ارائه خدمات فنی و مهندسی و تکنولوژی به آنها بپردازد. ما در این زمینه تا کنون اقدامات قابل قبولی را انجام داده‌ایم و گسترش همکاری‌های بین‌المللی را به اجرا گذاشته‌ایم. در آینده انتظار داریم وزارت نفت و برنامه‌ریزان روابط خارجی کشور بتوانند زمینه‌ای برای گسترش روابط با اکثریت کشورهای جهان به وجود بیاورند.

عضو کمیسیون انرژی مجلس تأکید می‌کند: ونزوئلا یکی از کشورهای تحت تحریم امریکاست و واشنگتن همواره تلاشش را برای شکست دادن این کشور به لحاظ تکنولوژی و انرژی به کار گرفته و سعی کرده است کاراکاس را منزوی کند. اما ونزوئلا توانست با به کار بستن فرهنگ مقاومت مانند جمهوری اسلامی از این شرایط عبور کند. ونزوئلا کشور صاحب‌نامی

پالایش تا پمپ‌بنزین را هم در اختیار دارند، اما آرامکو وارد فعالیت‌های عرضه مستقیم نشده و عمدتاً در پالایشگاه‌های بزرگ در کشورهای عمده مصرف‌کننده سهامدار است. شرکت ادنوک امارات متحده عربی هم در بازارهای امریکا، کانادا همچنین روسیه فعال است. ادنوک در خریدوفروش و معاملات سهام شرکت نفت و گاز کشورهای مختلف هم فعالیت دارد. در حقیقت مالکیت پالایشگاه یا سهام پالایشی یکی از ابزارهای مهم کسب و حفظ سهم بازار توسط کشورهای تولیدکننده نفت است.»

کارشناسان بر این باورند که ایران با این سیاست در مسیر صحیح کاهش ریسک و خنثی‌سازی تحریم‌های نفتی قرار گرفته است؛ موضوعی که نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز بر آن تأکید دارند و از اقدام دولت در این زمینه حمایت می‌کنند.

آورده اصلی بازسازی پالایشگاه‌های فراسرزیمینی

عضو کمیسیون انرژی مجلس می‌گوید: ونزوئلا فرصت مناسبی برای گسترش همکاری‌های بین‌المللی برای ایران است. تهران می‌تواند گسترش همکاری با دیگر کشورهای امریکای لاتین را در دستور کار قرار دهد. تهران این امکان را دارد که در حوزه بازسازی بخش انرژی کشورهای که از تحریم‌های امریکا ناراحت هستند، کمک کند و صادرات خدمات فنی مهندسی به پالایشگاه‌های فراسرزیمینی این کشورها را داشته باشد و از این فرصت به نفع خودش و افزایش تضمینی فروش نفت خود بهره

توانستیم در تولید فرآورده‌های نفتی موفق عمل کنیم و باید همین راه را در بازسازی پالایشگاه‌های فراسرزمینی نیز طی کنیم. وی ادامه می‌دهد: اگر فشارها و تحریم‌ها بر ما بیشتر شود سهامداری ایران در این پالایشگاه‌های فراسرزمینی راه سریعی برای خنثی‌سازی تحریم‌ها و صادرات نفت و میعانات گازی و تبدیل آن به فرآورده‌های نفتی غیرقابل تحریم خواهد بود و تقویت دیپلماسی انرژی کشور است و در عین حال سهامداری ما در این پالایشگاه‌های فراسرزمینی برای ما ارز آوری زیادی دارد و این کار بزرگی است که مورد حمایت مجلس قرار دارد.

صادرات خدمات فنی مهندسی در حوزه انرژی

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی نیز اظهار می‌کند: با توجه به اینکه ما در حوزه سیاست خارجی منافع مشترک و رویکرد نزدیکی با کشورهای امریکای لاتین و بلوک شرق داریم، می‌توانیم از ظرفیت یکدیگر برای توسعه اقتصادی بهره ببریم که یک مصداق مهم آن صادرات خدمات فنی مهندسی در حوزه انرژی و سهامداری در پالایشگاه‌های فراسرزمینی است.

ابراهیم رضایی با اشاره به ظرفیت سازی برای فروش نفت ایران و صادرات خدمات فنی مهندسی در حوزه انرژی اظهار می‌کند: اساساً کارکرد اصلی دستگاه دیپلماسی بده بستان‌های اقتصادی است به این معنی که ما توانایی‌ها و توانمندی‌های خود را در اختیار دیگران قرار دهیم، مانند خدمات فنی و مهندسی در حوزه انرژی تا باعث ثبات و تقویت آن شود. در این زمینه نیز توانایی بسیار بالایی در حوزه صادرات خدمات فنی و مهندسی در حوزه انرژی وجود داشت که این موضوع توسط دولت مدنظر قرار گرفت و حالا شاهد صادرات خدمات فنی و مهندسی در حوزه انرژی هستیم.

او با بیان اینکه می‌توان از ظرفیت‌های دیگر کشورها هم استفاده کرد، می‌گوید: دیپلماسی اقتصادی و ظرفیت‌سازی برای فروش نفت ایران به دنبال خود از طریق سازوکار سهامداری در پالایشگاه‌های فراسرزمینی علاوه بر درآمد سرشار ارزی و فروش تضمینی نفت ایران، رشد اقتصادی را نیز به همراه خواهد داشت.

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی تصریح می‌کند: در حوزه دیپلماسی اقتصادی توافقات اولیه‌ای برای صادرات خدمات فنی و مهندسی حوزه انرژی به سایر کشورها شده است و در برخی موارد هم به اجرایی شدن توافقات نزدیک شده ایم، به طور مثال در خصوص کشور روسیه توانسته ایم از فناوری این کشور بهره ببریم و متقابلاً بخشی از نیازمندی‌های این کشور را تأمین کنیم. در زمینه پالایشگاه فراسرزمینی نیز اخیراً با کشور ونزوئلا به همکاری جدیدی دست یافتیم که نتیجه آن سه قرارداد صادرات خدمات فنی و مهندسی به این کشور و سهامداری در پالایشگاه فراسرزمینی بوده است.

رضایی ادامه می‌دهد: در سفر سال گذشته آقای رئیسی به مسکو نیز این

در حوزه نفت در امریکای جنوبی است و ما توانسته‌ایم ارتباط خوبی در بخش انرژی با این کشور برقرار کنیم. سفر مقامات بلندپایه دو کشور و امضای قراردادهایی در زمینه‌های انرژی و پالایشگاه‌های فراسرزمینی نمودی از روابط مثبت ایران و ونزوئلاست. ایران می‌تواند تخصص خود را به ونزوئلا منتقل کند و اقتدارش را در حوزه انرژی به نمایش بگذارد.

خنثی‌سازی تحریم‌ها با سهامداری در پالایشگاه‌های فراسرزمینی

عضو هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی نیز تصریح می‌کند: یکی از راه‌های بی‌اثر کردن تحریم‌ها سهامداری در همین پالایشگاه‌های فراسرزمینی است که فروش نفت را تضمینی افزایش خواهد داد. سهامداری ایران در این پالایشگاه‌های فراسرزمینی راه سریعی برای صادرات نفت و میعانات گازی و تبدیل آن به فرآورده‌های نفتی غیرقابل تحریم خواهد بود و تقویت دیپلماسی انرژی کشور است.

محمدرضا دشتی اردکانی عضو هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی در مورد راه‌اندازی پالایشگاه‌های فراسرزمینی و حمایت از سیاست دولت در این بخش برای تبدیل نفت خام به فرآورده‌های نفتی، می‌گوید: بحث راه‌اندازی پترو پالایشگاه یا پالایشگاه در داخل و همچنین فروش نفت کشور به پالایشگاه‌های فراسرزمینی که اخیراً در سفر وزیر نفت به ونزوئلا نیز قراردادهایی انجام شد، همه در زمینه تبدیل نفت خام به فرآورده‌های نفتی است و طرح بسیار خوبی است چراکه در راه‌اندازی این پالایشگاه‌ها علاوه بر سرمایه‌گذاری در سایر کشورها، روابط بین‌المللی و دیپلماسی انرژی کشور را نیز تقویت کرده‌ایم.

عضو هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی اظهار می‌کند: ما تحریم‌ها را در داخل کشور خنثی کردیم و در خارج از کشور نیز با سهامداری در این پالایشگاه‌های فراسرزمینی، این تحریم‌ها را خنثی خواهیم کرد. با سهامداری ایران در این پالایشگاه‌ها و گسترش آن در کشورهای همسو، دیگر کسی نمی‌تواند ما را در بحث انرژی و فروش نفت، تحریم یا تحت فشار قرار دهد. سهامداری در این پالایشگاه‌ها برای اقتصاد کشور بسیار مؤثر و مفید است و موجب ایجاد درآمد ارزی بالا نیز خواهد شد.

وی با اشاره به سخنان مقام معظم رهبری مبنی بر اینکه باید تحریم‌ها را بی‌اثر کنیم، می‌گوید: همان‌طور که رهبر انقلاب پیرامون بی‌اثر کردن تحریم‌ها اشاره دارند؛ یکی از راه‌های بی‌اثر کردن تحریم‌ها سهامداری در همین پالایشگاه‌های فراسرزمینی است که فروش نفت را تضمینی افزایش خواهد داد. البته ما در کنار پالایشگاه‌ها کارهای دیگری هم می‌توانیم به شکل فراسرزمینی انجام دهیم که در این زمینه نیز می‌توان تحریم‌ها را بی‌اثر کنیم.

نماینده مردم اردکان در مجلس تأکید می‌کند: جمهوری اسلامی ایران در داخل کشور باید تعداد سکوه‌های نفتی را افزایش دهد و سرمایه‌گذاری‌ها در این حوزه را بیشتر کند. خوشبختانه ما در ایجاد پالایشگاه‌های داخل موفق بودیم و

همان‌طور که رهبر انقلاب پیرامون بی‌اثر کردن تحریم‌ها اشاره دارند؛ یکی از راه‌های بی‌اثر کردن تحریم‌ها سهامداری در همین پالایشگاه‌های فراسرزمینی است که فروش نفت را تضمینی افزایش خواهد داد

موضوعات مورد توافق قرار گرفت و در سفر آقای پوتین به تهران هم ارتقای روابط انرژی و دیپلماسی فعال حوزه انرژی ادامه پیدا کرد، درخصوص ترکمنستان هم باید گفت که به توافقات خوبی دست پیدا کرده‌ایم، همان‌طور که می‌دانید رابطه دو کشور تا پیش از این شکر آب بود، اما در حال حاضر با توجه به سفر آقای رئیس‌جمهور این کشور در روابط دو کشور بهبود پیدا کرده است. بنابراین در حوزه فعال کردن دیپلماسی انرژی دستگاه‌های مربوطه در دولت کمال موفقیت را داشتند و موفقیت‌های حوزه انرژی و به کارگیری دیپلماسی فعال در این زمینه بخوبی گواه این موضوع است.

عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس می‌گوید: تحصیل دانش فنی برای احداث پالایشگاه‌های کوچک در داخل کشور نیز می‌تواند سازنده باشد. هر تلاشی مانند سهامداری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی و تبدیل نفت به فرآورده‌های نفتی که در راستای دوری کردن از خام‌فروشی باشد می‌تواند به ما در بی‌اثر کردن تحریم‌های نفتی کمک کند. از این طریق می‌توانیم سوپاپ اطمینانی در زمینه فروش نفت خود ایجاد کنیم. قادری اضافه می‌کند: تأسیس پالایشگاه‌های فراسرزمینی با استفاده از تسهیلات و امکاناتی که کشورهای دیگر در اختیار ما قرار می‌دهند، یکی از بهترین روش‌ها برای بی‌اثر کردن تحریم‌های نفتی است. همچنین می‌توانیم با خریداری پالایشگاه‌های موجود با کشورهای دیگر در حوزه انرژی همکاری کنیم. از رهگذر این سیاست‌گذاری‌ها می‌توانیم راه‌هایی برای فروش نفت کشور باز کنیم که لازم است اقدامات جدی‌تری در این زمینه‌ها انجام دهیم تا بتوانیم بی‌اثرسازی تحریم‌ها را شاهد باشیم.

مزیت‌های پالایشگاه‌های فراسرزمینی

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس می‌گوید: فرآوری نفت چه در داخل کشور و چه در کشورهای دیگر مزیت دارد. در شرایطی که وسعت و سرمایه داخلی برای پالایشگاه‌سازی وجود ندارد، می‌توانیم از امکانات کشورهای دیگر استفاده کنیم. قراردادهایی که در زمینه سهامداری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی با سایر کشورها داشته‌ایم یک راهکار مهم برای بی‌اثرسازی تحریم‌ها به شمار می‌رود و می‌تواند به افزایش فروش نفت‌مان کمک کند.

علی اصغر عنابستانی عنوان می‌کند: در حوزه نفت اولین اتفاقی که باید بیفتد تا بتوانیم تحریم‌ها را بی‌اثر کنیم این است که سطح فرآوری نفت را بالا ببریم. چیزی که طی ۸ یا ۹ سال گذشته به آن توجه کمتری شده است. هر چقدر محصولات نفتی را در داخل کشور تولید کنیم، فروش مان به کشورهای دیگر راحت‌تر است. از این طریق می‌توانیم تحریم‌ها را دور بزنیم و افزایش درآمدهای دولتی را هم داشته باشیم. این سیاست باید در دستور کار وزارت نفت قرار بگیرد.

به گفته عنابستانی، کشورهای همسایه و همسوی ما در محیط بین‌الملل خریدار فرآورده‌های نفتی هستند و باید از این فرصت بهره ببریم.

بر اساس آنچه نمایندگان مجلس شورای اسلامی می‌گویند، این اقدام وزارت نفت یکی از بزرگترین دستاوردهای دولت سیزدهم در عرصه دیپلماسی انرژی است. البته این مسیر ادامه‌دار است. به طوری که نمایندگان مجلس می‌گویند ایران در بحث راه‌اندازی پالایشگاه‌های فراسرزمینی با کشورهای سوریه و عراق به توافقات خوبی دست یافته و اخیراً به لبنان نیز اعلام آمادگی شده است. در همین حال، کشورهای دیگری را نیز ایران در آسیای میانه هدف قرار داده است که موفقیت در این بخش، در کنار موضوع توسعه پالایشگاه‌ها و پتروپالایشگاه‌ها به کاهش تحریم‌پذیری و تضمین بازارها کمک خواهد کرد.

خنثی‌سازی تحریم‌ها تصریح می‌کند: پیش فروش نفت یکی از راهکارهای موثر در رفع تحریم‌های نفتی است که در این ارتباط برخی کشورها در گذشته نفت ما را خریداری و پول را در حساب‌های بانکی خود نگهداری می‌کردند، درحالی‌که با پیش فروش تضمینی نفت کشورهای مقابل می‌توانند به ما فاینانس دهند که از طریق برخی مواد اولیه مورد نیاز از طریق فاینانس چینی‌ها تأمین کنیم.

عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس با اشاره به دیگر راهکارهای بی‌اثر کردن تحریم فروش نفت می‌گوید: فروش نفت خام در بورس داخل به گونه ای است که سرمایه‌گذاران خریداری و پس از تبدیل به فرآورده صادر می‌شود.

قادری با اشاره به اینکه حمایت‌هایی که بخش نظامی کشور درخصوص انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایران داشته‌اند، کمک کرده است که دزدان دریایی و مهاجمان به کشتی‌های ما تعرض نکنند، اظهار می‌کند: با وجود چنین اقداماتی که در حوزه دریا رخ داده نیاز است از طریق مشارکت با کشورهایمانند ونزوئلا، اکوادور و دیگران که با امریکا درگیر هستند، از فرصت‌های موجود بهره لازم را ببریم.

قادری با بیان اینکه می‌توانیم به این کشورها کمک کنیم تا پالایشگاه‌های خود را به‌روز کنند، افزود: همچنین در بخش‌هایی که نفتشان فوق سنگین است می‌توانیم از میعانات گازی خودمان استفاده کنیم و با آنها در زمینه پالایش نفت همکاری داشته باشیم.

عضو کمیسیون جهش تولید ادامه می‌دهد: انتقال دانش فنی به کشورهایی که در بالا گفته شد یکی از راه‌های همکاری با آنها به شمار می‌رود که منافع زیادی برای ایران دارد و موجب می‌شود در راستای خنثی‌سازی تحریم‌های نفتی به کمک ایران بیایند. همچنین در کشورهایی مانند چین نیز می‌توانیم به احداث پالایشگاه پردازییم تا با تأمین نفت خام آن‌ها، تحریم‌ها را خنثی کنیم.

راهی برای تبدیل نفت به فرآورده‌های نفتی و خنثی‌سازی تحریم‌ها

در همین خصوص، عضو کمیسیون جهش تولید می‌گوید: وزارت نفت با پیش فروش تضمینی نفت یا خرید سهام پالایشگاه دیگرکشورها به دنبال کاهش فروش نفت خام و خنثی‌سازی تحریم‌هاست. هر تلاشی مانند سهامداری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی و تبدیل نفت به فرآورده‌های نفتی که در راستای دوری کردن از خام‌فروشی باشد می‌تواند به ما در بی‌اثر کردن تحریم‌های نفتی کمک کند. جعفر قادری عضو کمیسیون جهش تولید با اشاره به راهکارهای بی‌اثر کردن تحریم‌های فروش نفت اظهار می‌کند: وزارت نفت برای افزایش فروش نفت و رفع تحریم‌های پیش رو راهکار خرید سهام تعدادی از پالایشگاه‌های فراسرزمینی را دنبال می‌کند تا از این طریق نفت یا فرآورده‌های نفتی را به دیگر کشورها صادر کند.

وی با اشاره به اینکه خروج فرآورده‌های نفتی به مراتب راحت‌تر از نفت خام است، ادامه می‌دهد: تعاملات و ارتباط با کشور ونزوئلا که نفت فوق سنگین دارد و از طرفی نیاز به میعانات گازی دارد، از این رو نیاز است که میعانات گازی بدهیم تا پس از اختلاط با نفت فوق سنگین بتوانیم بخشی از بازار امریکای لاتین را داشته باشیم. قادری می‌گوید: تعاملات با چین، هند، ترکیه و دیگر کشورها و تبدیل نفت خام و میعانات گازی به محصولات میان دستی مشکل فروش را حل می‌کند.

عضو کمیسیون جهش تولید با اشاره به اینکه توسعه پالایشگاه‌ها در کاهش فروش نفت خام تأثیر بسزایی دارد، بیان می‌کند: با توسعه ظرفیت پالایشگاهی و پترو پالایشگاهی در داخل کشور، مصرف یا صادرات نفت خام کاهش می‌یابد که با تبدیل نفت خام به فرآورده‌های میان دستی وضعیت بهتری در کشور خواهیم داشت.

وی درباره تأثیر پیش فروش نفت به

مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در گفت‌وگو با «ایران»:

در ۸ سال گذشته در ساخت پالایشگاه غفلت کردند

سوخت نیروگاهی که در نهایت مصرف این فرآورده‌ها بخصوص بنزین را از تولید آن فراتر برد. با وجود اینکه تمامی پالایشگاه‌ها با ظرفیت کامل در سرویس قرار دارند، اما مصرف بی‌اندازه سوخت موجب شد که برای تأمین بخشی از تقاضا از ذخایر استراتژیک بنزین استفاده کنیم. اما شرایط سخت تأمین در حال مدیریت است و با به‌کار بستن تمهیدات لازم و استفاده از همه ظرفیت‌های موجود، افزایش تولید و بالابردن موجودی ذخایر در نیمه دوم سال برنامه‌ریزی شده است.

■ آیا در چنین شرایطی توسعه بازار برای فرآورده‌های نفتی ایران در دستور کار قرار دارد؟

یکی از عوامل مهم در توسعه صادرات، شرایط تراز تولید و مصرف داخلی است. بالطبع ثبات تولید در سال‌های اخیر و افزایش شدت مصرف، موجب تخصیص سهم بزرگتری از تولید برای نیازهای داخلی شده که این امر کاهش پتانسیل صادراتی را به دنبال داشته است. البته صادرات انجام می‌شود اما ظرفیت‌ها محدود شده است. لذا اولین گام جهت توسعه بازارهای صادراتی، به‌کارگیری سیاست‌های کاهش مصرف داخلی جهت افزایش پتانسیل صادرات و در نتیجه توسعه سهم بازار صادراتی خواهد بود.

تولید فرآورده با کیفیت مطابق آخرین استانداردهای بین‌المللی از عوامل مهم دیگر در توسعه بازار و به دست آوردن سهم بازار و امکان رقابت با کشورهای رقیب است که در دستور کار داریم.

ضمن اینکه یکی از معیارهای توسعه بازار هدف، ابعاد اقتصادی و سیاست خارجی کشور است. زمانی که سیاست خارجی کشور بر مبنای توسعه همکاری با کشوری خاص و توسعه روابط خارجی و نفوذ در بازار آنها باشد، مبنای قیمت‌گذاری الزاماً فروش با بالاترین قیمت نیست. لذا این امر مستلزم ابلاغ سیاست‌های کلان از طرف دولت و وزارت امور خارجه است. قطعاً آرزوی حاصل از صادرات فرآورده با رویکرد توسعه روابط با یک کشور خاص الزاماً حداکثری نخواهد بود، ولی در مجموع منافع بیشتری را برای کشور خواهد داشت.

■ اخیراً اعلام شد که مذاکراتی میان ایران و افغانستان برای صادرات فرآورده‌های نفتی شکل گرفته و حتی یک محموله هم به این کشور صادر شد، آیا رویکرد گسترش صادرات به این بازار را در برنامه‌ها

صنعت پالایش کشور با پالایش روزانه دو میلیون و دویست هزار بشکه نفت‌خام و میعانات گازی و تولید ۱۱۲ میلیون لیتر گازوئیل، ۱۰۰ میلیون لیتر بنزین، طی یک سال اخیر روزهای تلخ و شیرین زیادی را پشت‌سر گذاشته است؛ از حمله سایبری به سامانه هوشمند سوخت در آبان ماه ۱۴۰۰ و خنثی‌سازی توطئه بنزینی گرفته تا سر به سری تولید و مصرف برخی از سوخت‌های استراتژیک در کشور؛ در مقابل آغاز پالایشگاه‌داری فراسرزمینی در کشورهای ونزوئلا، کوبا و نیکاراگوئه و کلید خوردن ساخت پتروپالایشگاه‌ها در ایران با هدف جلوگیری از خام‌فروشی و ایجاد ارزش افزوده. از این رو برخی از اتفاقات مهم یک سال اخیر این حوزه و برنامه‌های آتی آن را در گفت‌وگو با مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی بررسی کردیم. به گفته جلیل‌سالاری، این شرکت علاوه بر اقدامات توسعه‌ای و تلاش برای کاهش خام‌فروشی، از تیرماه سال ۱۴۰۰ تا تیرماه سال جاری موفق به تأمین منابع سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها ۱۱۰ هزار میلیارد تومان شده است. این درحالی است که مصرف سوخت نیز به رکوردهای بالایی رسیده است.

■ آیا برای ارتقای کمی و کیفی ظرفیت پالایشی کشور برنامه‌ای دارید؟

ظرفیت پالایشگاه‌های کشور در حال حاضر حدود ۲/۲۵ میلیون بشکه در روز است. پیش‌بینی می‌شود با راه‌اندازی یکی از پالایشگاه‌های طرح پالایشی سیراف و همچنین فاز چهارم پالایشگاه ستاره خلیج فارس، تا پایان سال ۱۴۰۳ ظرفیت پالایشی کشور به بیش از ۲/۴ میلیون بشکه در روز افزایش یابد. در این صورت میزان تولید بنزین و نفت گاز پالایشگاه‌ها به ترتیب حدود ۱۱۵ و ۱۳۰ میلیون لیتر در روز افزایش خواهد یافت که بیش از ۵۰ درصد آن با کیفیت یورو ۴ و ۵ خواهد بود. علاوه بر این طرح‌های تثبیت ظرفیت و کیفی‌سازی پالایشگاه‌های آبادان، اصفهان، تبریز و شیراز از نیمه دوم سال ۱۴۰۱ تا آخر سال ۱۴۰۳ بتدریج در سرویس عملیاتی قرار خواهد گرفت که این مسأله به ارتقای کیفی محصولات کمک خواهد کرد.

■ به نظر شما توسعه پتروپالایشگاه‌ها که مدتی است در ایران شروع شده، چقدر به ارتقای کیفی و ایجاد ارزش افزوده کمک می‌کند؟

در سال‌های گذشته ساخت پتروپالایشگاه چندان در اولویت نبوده است. البته پالایشگاه‌های اصفهان و تبریز با خرید سهام پتروشیمی‌های هم‌جوار گام‌هایی را در جهت تبدیل شدن به پتروپالایشگاه برداشته‌اند، اما توسعه یکپارچه پتروپالایشگاه‌ها را ما در این دولت آغاز کردیم. از جمله پتروپالایشگاه شهید سلیمانی و دیگر طرح‌های در دست بررسی که با ساخت آنها زنجیره ارزش تکمیل خواهد شد. پتروپالایشگاه شهید سلیمانی یکی از پروژه‌های مهمی است که توسعه زنجیره ارزش را در آن خواهیم داشت. ما در این پتروپالایشگاه‌ها به دنبال تأمین امنیت انرژی کشور، ایجاد ارزش افزوده و

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

برنامه داریم تا پایان سال ۱۴۰۴ با راه‌اندازی برخی از طرح‌های پالایشی، ظرفیت پالایشی کشور را به بیش از ۲/۶ میلیون بشکه در روز افزایش دهیم. در بخش ارتقای کیفی نیز حدود ۷۵ درصد از فرآورده‌های تولیدی بویژه بنزین و نفت گاز نیز با کیفیت یورو ۴ و ۵ تولید شود

دارید؟

رویکرد ایران با افغانستان از سال‌های گذشته بر پایه توسعه همکاری‌های سیاسی متقابل و افزایش سهم بازار صادراتی فرآورده در این کشور بوده است. در حال حاضر با وجود تمام محدودیت‌های داخلی در تراز تولید و مصرف، شرکت ملی پالایش و پخش نسبت به عرضه صادراتی نفت گاز و گاز مایع به مقصد افغانستان اقدام کرده است و در حال مذاکره و برنامه‌ریزی برای صادرات سوخت جت و نفت سفید به این کشور نیز هستیم. این بازار در همسایگی ما مهم است.

فعالیت برون‌مرزی صنعت پالایش در چه شرایطی قرار دارد؟

در این زمینه مطالعات احداث یک پالایشگاه ۱۴۰ هزار بشکه‌ای در ونزوئلا پایان یافته و در امریکای لاتین ظرفیتی برای پالایشگاه داریس فراسرزمنی به واسطه صدور خدمات فنی و مهندسی فراهم شده که اتفاق مهمی است. در همین حال، ایران به صورت مشارکتی برای احداث پالایشگاه الفروقلس نیز اقدام کرده و قراردادی در این رابطه نیز امضا کرده است. البته این اقدام در برخی بازارهای دیگر نیز دنبال می‌شود که با به نتیجه رسیدن مذاکرات رسانه‌ای خواهد شد.

چهره پالایش کشور در پایان دولت سیزدهم را چگونه ترسیم می‌کنید؟

برنامه داریم تا پایان سال ۱۴۰۴ با راه‌اندازی برخی از طرح‌های پالایشی، ظرفیت پالایشی کشور را به بیش از ۲/۶ میلیون بشکه در روز افزایش دهیم. در بخش ارتقای کیفی نیز حدود ۷۵ درصد از فرآورده‌های تولیدی بویژه بنزین و نفت گاز نیز با کیفیت یورو ۴ و ۵ تولید شود. علاوه بر این با راه‌اندازی واحد تصفیه نفت کوره در پالایشگاه اصفهان، نفت کوره کم گوگرد مورد نیاز کشور بخصوص در بخش نیروگاهی به میزان کافی تولید خواهد شد. اینها اقدامات مهمی است که می‌تواند هم از خام‌فروشی جلوگیری کند و هم محصولات باکیفیت‌تری را در منوی سوخت مصرفی کشور قرار دهد.

تحقق تولید ۲۴۰ میلیون مترمکعبی گاز در زمستان ۱۴۰۱

■ مهدی حیدری، مدیرعامل شرکت نفت مناطق مرکزی ایران

در دولت سیزدهم مجموعه اقداماتی در جهت آماده‌سازی میادین نفتی و گازی مناطق مرکزی برای دستیابی به تولید تکلیفی نفت و گاز سال ۱۴۰۱ تدوین شده که با پیشرفت قابل قبولی در حال انجام است. در ادامه به برخی از این موارد که به تولید حداکثری گاز در زمستان امسال منجر شد اشاره شده است:

تعمیرات اساسی تا ۱۵ آبان

در سال ۱۴۰۱ حدود ۲۳۱۲۰۰ نفر-ساعت فعالیت مربوط به تعمیرات اساسی برنامه‌ریزی شده و تاکنون حدود ۴۰ درصد فعالیت‌های مزبور مطابق برنامه انجام شده است. در این رابطه، تا تاریخ ۱۵ آبان‌ماه سال جاری کلیه فعالیت‌های تعمیرات اساسی به منظور تضمین تولید میزان گاز تعهد شده طبق برنامه کمیته سوخت وزارت نفت و بخصوص در ماه‌های سرد سال، به پایان خواهد رسید.

آمادگی برای تولید گاز در زمستان

با انجام تعمیرات اساسی برنامه‌ریزی شده تأسیسات و آزمایشات مهندسی نفت روی چاه‌های گازی، تحقق تولید گاز در ماه‌های سرد سال ۱۴۰۱ به میزان ۲۴۰ میلیون مترمکعب در روز بطور میانگین و حداکثر ۲۴۵ میلیون مترمکعب در روز در چهارچوب برنامه کمیته سوخت وزارت نفت امکان‌پذیر است.

میادین نفتی و گازی و اقدامات انجام شده در این یک سال

در سال ۱۴۰۱ حفاری ۱ حلقه چاه نفتی و ۵ حلقه چاه گازی و نیز تعمیر ۲ حلقه چاه نفتی و ۵ حلقه چاه گازی پیش‌بینی شده که طبق برنامه در حال انجام است.

در راستای برنامه‌های تدوین شده تولید نفت سال ۱۴۰۱، انجام اقدامات ترمیمی روی ۱۳ حلقه چاه نفتی شامل اسیدکاری، تمیزسازی، رفع موانع، تزریق حلال، مشبک‌کاری و مسدودسازی، برنامه‌ریزی شده و در جریان اجراست.

با هدف دستیابی به برنامه تولید گاز سال ۱۴۰۱ طبق برنامه کمیته سوخت، انجام اقدامات ترمیمی شامل مسدودسازی فواصل آبد، مشبک کاری روی ۹ حلقه چاه گازی، اسید کاری و تزریق حلال روی ۱۰ حلقه چاه گازی، نصب تفکیک‌گر سیار روی ۴ حلقه چاه گازی، انجام آزمایشات مهندسی نفت و نمودارگیری روی ۶ حلقه چاه گازی و تعمیر با دکل روی ۱۱ حلقه چاه گازی برنامه‌ریزی شده و در حال انجام است. با مجموعه این اقدامات تولید تکلیفی نفت و گاز سال ۱۴۰۱ محقق خواهد شد. در همین حال برنامه افزایش تولید ۱۰۰ میلیون مترمکعبی گاز مجموعه تا پایان سال ۱۴۰۴ نیز در دستور کار است که این مقدار معادل تولید پنج فاز پارس جنوبی است.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت در گفت‌وگو با «ایران» خبر داد با برخی اقدامات مان رضایت کارکنان صنعت نفت را کسب کردیم

با وجود این به دلیل ابلاغ برخی قوانین و مقررات بالادستی محدودکننده و ناهمخوان با شرایط و مقتضیات صنعت نفت و پیگیری و اجبار دستگاه‌های نظارتی در خصوص اجرایی کردن آنها، چالش‌ها و مسائل مختلفی در زمینه مدیریت اثربخش و کارآمد منابع انسانی بروز کرده است. مانند «عدم تناسب امکانات رفاهی و سلامت در صنعت نفت با توجه به سختی‌ها، مخاطرات و عوامل زیان‌آور محیط‌های کاری، بیماری‌های شغلی و فرسودگی بیش از حد کارکنان و خانواده‌های ایشان بویژه در مناطق عملیاتی، جزایر و سکوه‌های دریایی» و «بی‌انگیزگی کارکنان بخصوص در مناطق عملیاتی به‌واسطه عدم جبران خدمت متناسب با تخصص و نقش تأثیرگذار آنها در افزایش تولید و صیانت از ذخایر ملی در شرایط تحریم با توجه به مخاطرات و شرایط سخت‌کاری» که به دنبال راهکاری برای این بخش هستیم.

■ برنامه جذب نیرو از دانش‌آموخته‌های دانشگاه صنعت نفت چیست؟

در راستای جذب نخبگان و دانش‌آموختگان دانشگاه صنعت نفت، معاونت منابع انسانی وزارت نفت اقدام به برگزاری فرایند مصاحبه فنی - تخصصی و روان‌شناختی برای جذب و استخدام تعداد ۱۵۷۲ نفر از فارغ‌التحصیلان گروه (الف) دانشگاه صنعت نفت کرد. بر اساس نتایج مصاحبه، نفرات پذیرفته‌شده نهایی (بیش از ۹۴ درصد) به شرکت‌های اصلی تخصیص و پس از اجرای فرایند مصاحبه فنی - تخصصی جذب صنعت نفت شده‌اند. متعاقباً نیز بر اساس موافقت وزیر محترم نفت نسبت به معرفی ۳۹۴ نفر دیگر از دانش‌آموختگان دانشگاه صنعت نفت که اخیراً در بانک اطلاعاتی این اداره کل ثبت‌نام کرده، پس از انجام مصاحبه روان‌شناختی، جهت انجام فرایند مصاحبه فنی - تخصصی معرفی شدند تا پس از قبولی، حسب نیاز واقعی سازمانی به شرکت‌ها / محل‌های خدمتی معرفی شوند. ما با این اقدام به دنبال جذب نیروی متخصص در این صنعت و جلوگیری از مهاجرت آنها به کشورهای دیگریم.

■ مهمترین مطالبه کارکنان که در رسانه‌ها نیز از آن بسیار یاد می‌شود، اجرای ماده ۱۰ قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت است. آیا در اجرای این موضوع موانعی وجود دارد؟

موضوع مهمی که از سنوات پیش و از سال ۱۳۹۳ مورد درخواست کارکنان رسمی بوده، اجرای جدول حقوق موسوم به ماده (۱۰) بوده که در سال ۱۳۹۹ بخشی از جدول یادشده اجرایی شده است، در واقع تنگ‌نظری و ترک فعل و اهمال در انجام وظایف و مسئولیت‌ها مربوط به سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ است که سبب شد نه تنها اجرای ناقص جدول یادشده در سال ۱۳۹۹ دردی را دوا نکند، بلکه امسال اجرای سناریوها و الگوهای پیشنهادی تازه را نیز با مشکل پرداخت به نیروهایی که حقوق پایه آنها منفی می‌شود، روبه‌رو کرده که ناگزیر لازم است در بخشی از فرمول محاسبات اجرا، تصمیم‌هایی برای اصلاح مابه‌التفاوت در نظر گرفته شود. اما حالا خوشبختانه با دستور ویژه وزیر نفت در این باره به جمع‌بندی‌هایی رسیده‌ایم و امیدواریم این مشکل را برطرف کنیم.

گذشته، حوزه مدیریت منابع انسانی تلاش کرده تا با ایجاد فرایندهای جدید و ساماندهی اقدامات گذشته، گام‌های مؤثری در راستای بهبود شرایط نیروی کار، از بعد کمی و کیفی بردارد. برای این مسئله، سفرهای استانی و بازدید از مناطق عملیاتی عسلویه، خوزستان، فارس، جزیره خارک، خراسان رضوی، ایلام و کرمانشاه، جهت شناسایی و احصای چالش‌ها و ارائه راهکارها با رویکرد حل مسئله در محل مسئله انجام شد. شیوه‌نامه و دستورالعمل ساماندهی پیمان‌های مستمر (غیر پروژه‌ای) تدوین شد. مدل حکمرانی و تنظیم‌گری در صنعت نفت به‌منظور تعیین روابط وزارت نفت به‌عنوان نماینده دولت با شرکت‌های تابعه آن طراحی شد. شرایط امکان تعدیل مدرک تحصیلی کارمندان با توجه به اصلاح و بازنگری ضوابط و مقررات مربوطه را فراهم و آموزش نیروهای پیمانکاری طرف قرارداد با صنعت نفت را نظام‌مند کردیم. برای ساماندهی مشاغل و جبران خدمت نیروهای قرارداد مدت موقت نیز اقداماتی انجام دادیم و تکالیف ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه کشور را به اجرا درآوردیم. مزایای مشمولین حالت اشتغال را برقرار کردیم و بازخرید مرخصی مشمولین حالت اشتغال از سقف حقوق را خارج کردیم. پاداش / حق‌الزحمه بهره‌وری نیروهای پیمانکاری و قراردادی مدت موقت را اصلاح کردیم. در زمینه درمانی نیز، نرخ سرانه درمان سال ۱۴۰۰ برای بهره‌مندی فرزندان ذکور بالای ۲۲ سال کارکنان شاغل و بازنشسته از خدمات بهداشت و درمان صنعت نفت ابلاغ شد. اقدامات دیگری نیز نظیر تعیین برنامه کاری اقماری نیروهای پیمانکاری در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس از ۱۰۲ به ۲۰۲؛ ارزشیابی مجریان طرح / پروژه‌های برگزیده صنعت نفت؛ بازنگری طرح طبقه‌بندی مشاغل پیمانکاری صنعت نفت و روزآمدسازی اطلاعات کارکنان موردنظر را نیز در دستور کار قرار دادیم و این خیلی مهم است. مسائل مرتبط با ورزش کارکنان را نیز مانند فراهم کردن امکان مشارکت کارکنان قرارداد مدت موقت و خانواده تحت تکفل در برنامه‌های ورزشی از جمله مسابقات و المپیادهای ورزشی در راستای ایجاد عدالت اجتماعی در ارائه خدمات ورزشی به کارکنان و خانواده را در دستور کار قرار دادیم.

با وجود آنکه مشکلات دولت گذشته در حوزه منابع انسانی وزارت نفت به دولت جدید منتقل شده، اما مهدی علی‌مددی، معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت از تلاش این دولت برای رفع برخی مشکلات و افزایش رضایت کارکنان بویژه نیروهای بومی خبر می‌دهد. علی‌مددی می‌گوید که برای حداکثر جذب نیروهای بومی تا سه ماه آینده آزمون استخدامی صنعت نفت نیز برگزار خواهد شد و در مورد نیروی انسانی فعال در این صنعت نیز به دنبال رفع مشکلات از جمله اجرای صحیح ماده ۱۰ قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت هستیم. او با اشاره به سختی کار کارکنان صنعت نفت بویژه در مناطق عملیاتی از بی‌انگیزه شدن نیروهای صنعت نفت در سال‌های اخیر و تلاش این دولت برای بهبود شرایط خبر می‌دهد.

■ برای ساماندهی نیروی انسانی در دولت سیزدهم چه اقداماتی انجام شد؟

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت، از ابتدای فعالیت دولت سیزدهم براساس الگوی جهادی و انقلابی، اقدامات و برنامه‌های متعدد و متنوعی را در بخش منابع انسانی، برنامه‌ریزی، اجرا و پیگیری کرده است و با وجود بازه زمانی کوتاه سپری‌شده نتایج و دستاوردهای مهمی کسب کرده است. از جمله اینکه ظرفیت ساختاری، مقرراتی و تبدیل وضعیت کارکنان قرارداد مدت موقت / مدت معین (۵۳۰۰ نفر از اینارگران مشمول بند «و» ماده ۴۴ قانون برنامه پنجم توسعه کشور) و نیروهای پیمانکاری (۲۶۵۱۸ نفر از اینارگران مشمول بند «د» تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و بند «و» تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۱) واجد شرایط در صنعت نفت به کارمند رسمی ایجاد کرده است.

در همین حال، توانمندسازی کارکنان فوق‌الذکر از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی بدو استخدام و کارآموزی را دنبال کرده و امکان استمرار خدمت اینارگران واجد شرایط تا ۳۵ سالگی سنوات خدمت با رعایت حداکثر ۶۵ سال سن فراهم کرده است. تبدیل وضعیت اینارگران دارای رأی کمیسیون ماده (۱۶) رسیدگی به شکایات جانبازان و ساماندهی مشاغل و جبران خدمات نیروهای قرارداد مدت موقت نیز موضوع دیگری است که انجام شده است. هماهنگی‌ها و اقدامات مرتبط با به‌کارگیری ۵۳ نفر نیروی نخبه و وظیفه برای انجام پروژه‌های جایگزین خدمت در صنعت نفت نیز در این مدت رقم خورده است. در این مدت برقراری سهمیه نیروهای طرح نظام / امریه در صنعت نفت از طریق فعالیت سامانه امریه و پذیرش ۱۴۶ نفر در دوره‌های اسفندماه ۱۴۰۰ و اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱ و معرفی به شرکت‌های تابعه وزارت نفت نیز انجام شده است. بر این اساس برآورد ما این است که این اقدامات موجب افزایش رضایت و تعهد سازمانی بخش زیادی از کارکنان صنعت شده است.

■ برای بهبود شرایط نیروی کار چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

نیروی انسانی شاغل در وزارت نفت به دلیل تنوع جغرافیایی گسترده این صنعت با چالش‌های متعددی روبه‌رو است که در سال

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

رئیس مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی همکاری‌های
گازی ایران و روسیه را بررسی می‌کند

در یکسال اخیر دیپلماسی گازی کشور از حالت انفعال خارج شد

اخیراً ایران و روسیه تفاهمنامه‌ای ۴۰ میلیارد دلاری امضا کردند که در نتیجه این تفاهمنامه ایران می‌تواند نقش پررنگ‌تری در بازار گاز جهان به دست بیاورد. از جمله تکمیل طرح‌های گازی مانند ایران‌ال‌ان‌جی که ظرفیت صادرات گاز به هر نقطه از جهان را در اختیار کشور قرار می‌دهد. در کنار این مباحث، موضوع واردات گاز از روسیه و صادرات آن به بازارهای موجود مطابق اسناد بالادستی و هدفگذاری تبدیل ایران به هاب گاز منطقه مطرح است. اما این سؤال پرسیده می‌شود که روسیه به عنوان یکی از بزرگترین صادرکنندگان گاز جهان چرا باید به چنین همکاری تمایل داشته باشد؟ محمدصادق جوکار، رئیس مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی در گفت‌وگو با «ایران» به این سؤال پاسخ می‌دهد. جوکار همچنین درجه اهمیت بازار اروپا برای ایران را بررسی می‌کند و پاسخ می‌دهد که آیا اصلاً اروپا به دنبال عرضه گاز ایران به این اتحادیه هست یا خیر؟

■ اخیراً تفاهمنامه‌ای ۴۰ میلیارد دلاری میان ایران و روسیه به امضا رسید که در نتیجه بخشی از این تفاهمنامه ایران و روسیه قرار است در زمینه گاز همکاری‌هایی داشته باشند. حتی گفته می‌شود که در قالب این همکاری، ایران، گاز روسیه را هم می‌خواهد بخرد. آیا قرار است که یکی از بزرگترین تولیدکنندگان گاز جهان، واردکننده گاز یا سوآپر شود؟ چرا چنین تصمیمی گرفته شده است؟

ابتدا این را بگوییم که درباره وضعیت صادرات گاز هر کشور، در وهله نخست متناسب با ظرفیت صادراتی آن کشور و همچنین پتانسیل‌های تجارت گاز آن صحبت می‌شود. کلمه تجارت گاز را تعمداً به کار می‌برم که یک کلمه اعم است و شامل خرید، سوآپ، ترانزیت، سوآپ هیبریدی، تبادل (Trade-off) می‌شود. از این رو، وقتی که ما درباره بازار صادرات گاز ایران صحبت می‌کنیم، باید به پتانسیل‌های خودمان در وضعیت فعلی و وضعیت احتمالی متناسب با ظرفیت صادرات گاز در چشم‌انداز میان مدت و بلندمدت نگاه کنیم. یعنی تعهدات صادراتی که داریم و می‌خواهیم در آینده کوتاه مدت و چشم‌انداز بلندمدت داشته باشیم. طبیعتاً ظرفیت صادرات ابتدا از مابه‌التفاوت بین تولید و مصرف داخلی و در گام بعدی، استفاده از پتانسیل‌های خرید بیرونی برای صادرات مجدد حاصل می‌شود. در مورد این

در وضعیت کنونی کشور ما قراردادهای فعالی دارد که این قراردادهای به دلیل شدت مصرف انرژی داخلی و سیاست‌هایی که در گذشته باید پیگیری می‌شد و نشد- بویژه در زمینه بهینه‌سازی و مدیریت مصرف داخلی و به موازات آن افزایش عرضه جدید از میادین جدید تحت تأثیر قرار دارند

موضوع، توجه به چند مورد ضروری است. در وضعیت کنونی کشور ما قراردادهای فعالی دارد که این قراردادهای به دلیل شدت مصرف انرژی داخلی و سیاست‌هایی که در گذشته باید پیگیری می‌شد و نشد- بویژه در زمینه

بهینه‌سازی و مدیریت مصرف داخلی و به موازات آن افزایش عرضه جدید از میادین جدید- تحت تأثیر قرار دارند.

این افزایش تولید و عرضه با توجه به ذخایر کشور در حوزه گاز می‌توانست اتفاق بیفتد، چه از طریق افزایش تولید میادین فعلی، توسعه میادین جدید یا اینکه کشور می‌توانست جمع‌آوری گازهای همراه که برآورد می‌شود نزدیک به ۱۷ میلیارد مترمکعب در سال گاز مشعل داشته باشیم، رقم بخورد. اما این اقدامات انجام نشد. از سوی دیگر، شدت مصرف داخلی که آن هم خودش یک معلول و ناشی از پیگیری نشدن بحث مدیریت مصرف است، سبب شده که در صورت تداوم روندهای گذشته، شرایط صادرات و حفظ بازارهای صادراتی سخت‌تر شود که این دولت جدید قصد دارد روندهای نادرست گذشته را تغییر دهد. در نهایت وضعیت به گونه‌ای رقم خورده است تا تعهدات صادراتی گاز کشور- بویژه در زمانی که تقاضای مصرف داخلی به پیک می‌رسد- بسیار تحت آثار منفی قرار بگیرد و بازارهای صادراتی ما در برخی موارد دنبال بدیل و جایگزین‌سازی برای گاز ایران باشند. مانند کشور عراق که در یک برهه‌ای تلاش کرد گزینه‌هایی را برای جایگزینی گاز ایران دنبال کند یا حتی واردات برق را از حوزه کشورهای شورای همکاری خلیج فارس دنبال می‌کند. زمانی این کشور واردات گاز مصر از مسیر اردن را مطرح می‌کرد و حتی گفت‌وگوهایی با قطر و ترکمنستان انجام داده بود که به خاطر نااطمینانی از تأمین امنیت عرضه انرژی به این کشور بود. به هر حال وقتی موضوع امنیت انرژی که یک کار ویژه اصلی دولت‌ها در هر کشوری به عنوان «تأمین‌کننده کلای عمومی» است و عدم تأمین آن فشارهای مردمی را به دنبال خواهد داشت، تهدید شود، جایگزین‌ها بررسی می‌شوند. ایران در سال‌های گذشته به این موضوع کم توجه بود.

از این رو، دو کار را این دولت در دستور کار قرار داده است که یکی داخلی است و دیگری

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

نمی‌گذاریم وضعی که الان داریم یعنی عدم توسعه ظرفیت صادراتی، موقعیت و بازار ما را تهدید کند. با موقعیت‌شناسی از بحران ژئوپلیتیکی که الان اتفاق افتاده، استفاده می‌کنیم که با گاز طرف ثالث سهم راهبردی خود را در بازار گاز افزایش دهیم

بین‌المللی. در بخش داخلی برنامه کشور دو بال دارد و ترسیم برنامه اجرایی همزمان و همراستا در دو موضوع داخلی، یعنی افزایش عرضه داخلی با مدیریت مصرف انرژی، در تمام بخش‌ها از صنعت تا خانگی، مد نظر است. جمع‌آوری گازهای مشعل، توسعه میادین جدید یا ازدیاد برداشت از موارد افزایش عرضه داخلی است که علاوه بر اقدامات بخش داخلی، کار دوم این است که در کوتاه‌مدت از فرصت‌های ژئوپلیتیکی و آنچه در اختیار ماست استفاده کنیم و به شکل اقتصادی گاز از کشورهایی که مازاد دارند بخریم و به کشورهایی که گاز نیاز دارند صادر کنیم. یعنی خرید گاز انجام بدهیم و با اختیار خودمان به بازارهای دیگر بدهیم. نه اینکه تأکید اولیه بر سوآپ یا ترانزیت داشته باشیم، بلکه تأکید بر تجارت گاز داریم. فرصت‌های ژئوپلیتیکی مقطعی و پر نوسان است. اگر از این فرصت‌ها استفاده کنیم، می‌توانیم برای بالا بردن سهم کشور در تجارت گاز بدون اینکه سهم بازارمان را از دست بدهیم، اقدام کنیم. در کشورهای پیرامونی ما تقاضایی بیش از ظرفیت صادراتی ما وجود دارد. لذا برای عرضه گاز به این کشورها یا قرارداد داریم، یا قرارداد می‌بندیم که گاز را از کشورهای ثالث بخریم و با قیمت مدنظر خودمان در اختیار کشورها خریدار قرار دهیم. پس بازاری را از دست نمی‌دهیم.

در همین حال، زمانی که ظرفیت تولید داخلی بالا می‌رود - چه از طریق مدیریت مصرف و چه از طریق افزایش تولید یا جمع‌آوری گازهای همراه - گاز خود را در بازار جایگزین می‌کنیم و حتی این موضوع سبب می‌شود که در خرید گاز از کشور ثالث دست بالا را در مذاکرات داشته باشیم. این موارد با یکدیگر منافاتی ندارند، بلکه نشان دهنده پیچیدگی دیپلماسی انرژی در بازار گاز است. از این طریق نمی‌گذاریم وضعی که الان داریم یعنی عدم توسعه ظرفیت صادراتی، موقعیت و بازار ما را تهدید کند. با موقعیت‌شناسی از بحران ژئوپلیتیکی که الان اتفاق افتاده، استفاده می‌کنیم که با گاز طرف ثالث سهم راهبردی خود را در بازار گاز افزایش دهیم.

■ در این همکاری ایران بازار گاز خود را از دست نمی‌دهد؟ اکنون این نگرانی وجود دارد. آیا ایران بازار گازی که در برنامه‌های توسعه‌ای دیده شده، به روسیه واگذار نمی‌کند؟

اگر پاسخ سخن شما این گونه بود که روس‌ها با پاکستانی‌ها قرارداد می‌بندند و ما در این میان فقط حق سوآپ یا ترانزیت می‌گرفتیم این نگرانی درست بود. آن زمان این مسأله شکل می‌گرفت که دولت بازار در دسترس را از لحاظ سهم بازار به یک رابطه «هزینه ترانزیت یا سوآپ گیرنده» تبدیل کرده و بازار را از دست داده است. اما قرار است که ما گاز روس‌ها را در این وضعیت ژئوپلیتیکی در شرایطی که خودمان ظرفیت آزاد چندانی برای صادرات نداریم، از روسیه بخریم و آن را صادر کنیم. به بیانی دیگر، می‌خواهیم به چند هدف راهبردی با گاز روسیه برسیم. اول، بازارهای در دسترس را به جای اینکه به دنبال جایگزین‌ها بروند، با این گاز حفظ کنیم. دوم، از موقعیت و فرصت پیش آمده که ممکن است در آینده کمتر رخ دهد، استفاده کنیم و کشورهای دیگر را به ایران وابسته کنیم. الان کشور روسیه

مشکلات زیرساختی نمی‌توانند از غرب کشور به سمت شرق کشور ببرند. دوم اینکه آیا چینی‌ها راضی خواهند شد که حجم بالایی از گاز مصرفی خود، مثلاً ۱۵۰ میلیارد مترمکعب را به روسیه اختصاص بدهند و تجربه اروپا را که گاز اهرم فشار است، تکرار کنند و به روسیه جایگاه یک عرضه‌کننده برجسته را بدهند؟ طبیعتاً برای روس‌ها هم یک سهمی در نظر گرفته‌اند و سعی می‌کنند منابع تأمین انرژی وارداتی را برای تضمین امنیت انرژی خود متنوع نگه دارند.

■ یک مسأله دیگر که مطرح می‌شود، این است که ایران می‌خواهد گاز روسیه را در داخل کشور برای تأمین سوخت زمستانی استفاده کند. صحت دارد؟

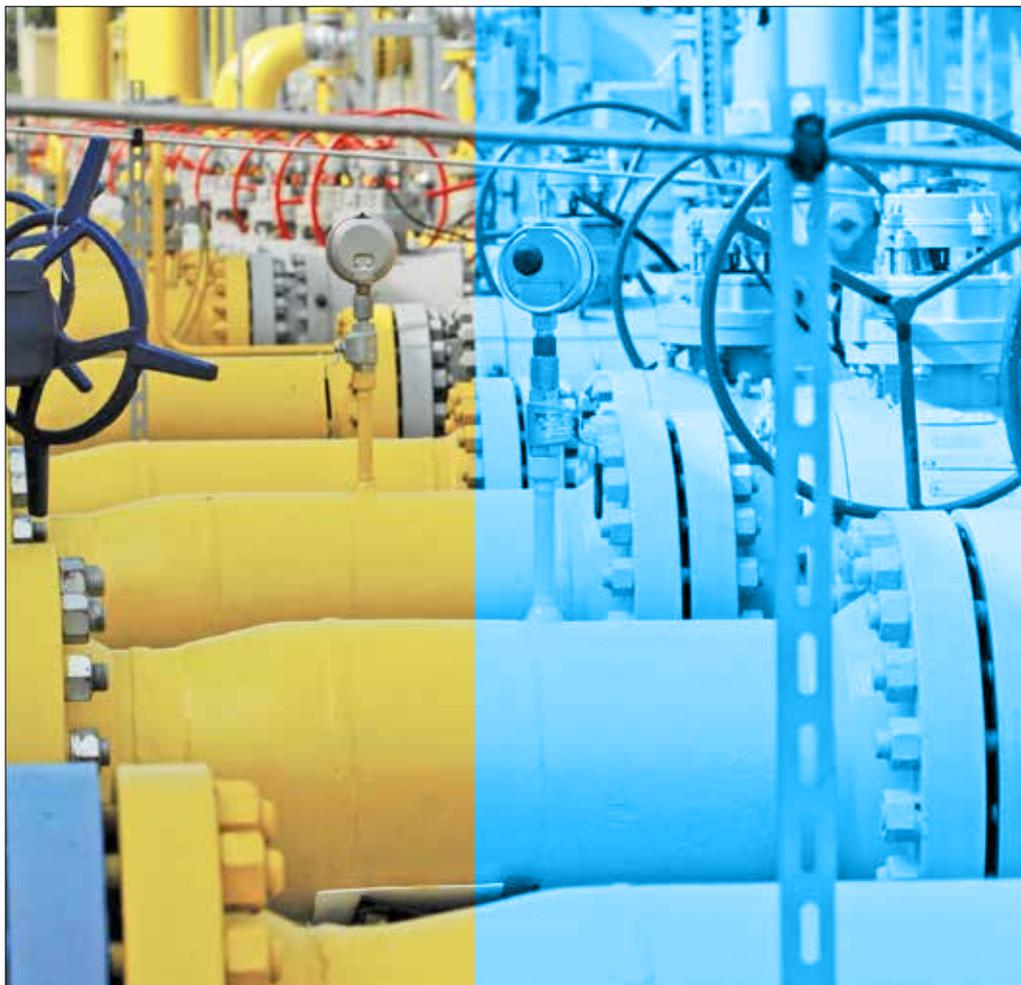
هدف تجارت گاز، حفظ بازارهای موجود و ایجاد بازارهای جدید است. می‌خواهیم از شرایط جدید ژئوپلیتیک گازی استفاده کنیم و گاز را ارزان‌تر بخریم و با سود بفروشیم. اما این گاز در اختیار جمهوری اسلامی است و مانند گاز خودمان است. مثل گازی که از ترکمنستان در گذشته می‌خریدیم. با این حال، می‌توانیم برای تراز داخلی خودمان یا صنایعی نظیر پتروشیمی نیز استفاده کنیم. اگرچه توسعه صنعت پتروشیمی به سمت توسعه زنجیره متانول متمایل است. اما در مجموع اگر برای سوخت داخلی هم استفاده شود، بازهم سودبخش است. یعنی به جای آنکه مایعات نفتی گران‌تر را در زمستان استفاده کنیم، از این گاز استفاده کنیم و مایعات را صادر کنیم.

■ از این ۷۰ میلیارد مترمکعب ظرفیت آزاد شده روسیه، چه حجمی را قرار است ایران بخرد؟

این فرصتی است که ما هر چقدر بتوانیم باید از آن استفاده کنیم. یعنی بازاری که داریم، گاز روسیه را بگیریم و بازارهای صادراتی

به دلایل مختلفی از جمله مسأله اوکراین، با مشکل صادرات گاز مواجهه است. سهم راهبردی روسیه در بازار اروپا در حال تضعیف است و در نهایت تبدیل به یک سهم تجاری می‌شود. به کلمه «راهبردی» توجه کنید. یعنی روسیه نمی‌تواند در بازار گاز اروپا دیگر نقش راهبردی داشته باشد و از گاز به عنوان یک اسلحه استفاده کند. این مسأله سبب می‌شود برخی از پروژه‌ها مثل خط لوله «نورد استریم ۲» و خط لوله «ترک استریم» به سمت کشورهای حوزه بالکان و سایر خطوط لوله روسیه توسعه نیابد و در نهایت وضعیت کنونی هم تضعیف شود.

در سال ۲۰۲۱ سهم خطوط لوله گاز روسیه از بازار اروپا نزدیک به ۱۴۵ میلیارد مترمکعب بود و حدود ۱۵ تا ۲۰ میلیارد مترمکعب نیز صادرات «ال ان جی» بود. حالاً نه تنها نورد استریم ۲ با سهمی حدود ۵۰ میلیارد مترمکعب افتتاح نمی‌شود بلکه تقریباً نزدیک به ۷۰ تا ۹۰ میلیارد مترمکعب از سهم روسیه زده می‌شود. تقریباً می‌توان با یک عدم قطعیت پایین بیان کنیم که چشم‌انداز تعاملات روسیه به اروپا مبهم و بسیار به سمت تیره پیش می‌رود. یعنی نه تنها امیدی نیست که رابطه این دو طرف بهبود یابد، بلکه از نظر تحلیلی می‌توان گفت که اگر اروپا در این شرایط از زمستان آتی بگذرد، دیگر شرایط سال ۲۰۲۰ را با روسیه تکرار نمی‌کند و به سمت تضعیف راهبردی گاز روسیه می‌رود. از این رو سهم روسیه از بازار تجاری می‌شود و دیگر راهبردی نیست. اما روس‌ها این ظرفیت مازاد را می‌خواهند چکار کنند؟ این ظرفیت براحتی قابل سوئیچ و تغییر مقصد به سمت شرق نیست. هرچند که این استراتژی بخشی از سیاست گذشته «Pivot to Asia» روسیه بوده، اما ۷۰ تا ۹۰ میلیارد مترمکعب گاز را براحتی به دلیل

بلکه خردمندان و با درک موقعیت فعلی آثار منفی مصرف داخلی و عدم توسعه منابع در سال‌های گذشته را پوشش داده‌ایم. این بهترین وضعیت دیپلماسی گازی در شرایط فعلی برای ماست. سهم بازار برای امنیت، اهمیت راهبردی دارد و ما حاضر نیستیم به راحتی بازار را از دست بدهیم. به خاطر مشکلاتی که ریشه در گذشته دارد، عراق به دنبال قرارداد با ترکمنستان بود و عنوان می‌کرد که جمهوری اسلامی فقط سوآپ کننده شود؛ اما ما می‌گوییم اگر قرار است این اتفاق بیفتد، ترکمنستان و هر کشوری که گاز دارد، به ما بفروشد و آن وقت ما آن را به عراق می‌فروشیم. اما اگر مدل رفتاری گذشته در زمینه ظرفیت صادرات ادامه می‌یافت، به همان نقطه هم می‌رسیدیم که صرفاً ترازیت‌کننده باشیم. اگر اکنون عراق شکایت دارد که گاز به اندازه داده نمی‌شود، جدا از مباحث بدهی گازی، یک دلیل آن این است که در هشت سال گذشته برنامه‌ای مبتنی بر تقویت توان داخلی خودمان نداشتیم.

■ آیا با تکیه بر توان داخلی می‌شد این توسعه و بهینه‌سازی را ایجاد کرد؟

ما معتقدیم که می‌توانیم با تکیه بر توان داخلی، توسعه را ادامه بدهیم. ضمن آنکه الزامی ندارد حتماً همکاری بین‌المللی را صرفاً به همکاری با شرکت‌های به اصطلاح معظم بین‌المللی منحصر کنیم هرچند مخالف آن هم نیستیم. گزارش سال ۲۰۱۶ مؤسسه سلطنتی روابط بین‌المللی Chatham House را با عنوان مرگ شرکت‌های بین‌المللی بخوانید. اشاره می‌کند که دیگر این شرکت‌های کوچک هستند که هم لبه فناوری را دارند و هم ریسک‌پذیر هستند. توتال شاید در شرایط تحریم با ما همکاری نکند، اما شرکت‌های کوچک ریسک‌پذیرند و در چنین شرایطی باز هم می‌مانند. حتی با این شرکت‌های شرق و غرب می‌توانستیم بسیاری از پروژه‌های داخلی را خودمان پیش ببریم. همین شرکت‌ها بودند که انقلاب شیل آمریکا را رقم زدند. حتی اسمش را انقلاب گذاشتند و صنعت نفت آمریکا را متحول کردند. به واسطه فعالیت این‌گونه شرکت‌ها بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ نزدیک به ۴ میلیون بشکه در روز به تولید نفت آمریکا افزوده شد. اینها پیشرو تولید نفت شیل در آمریکا بودند. ما هم با تکیه بر توان همین پیشروهای فناوری کوچک شرقی و غربی می‌توانیم تکنولوژی‌های بخشی و موضوعی را تأمین کنیم یعنی با تکیه بر توان خود، شرکت‌های دانش بنیان و همکاری با این شرکت‌های کوچک فناوری کار را پیش ببریم.

■ آیا پاکستان قبول می‌کند که گاز ایران را بخرد؟ حضور روسیه در این معادله تأثیر دارد؟

اول این نکته را بگویم که در تعاملات ما با روس‌ها بحث خرید گاز به تنهایی مطرح نیست. بخشی از آن خرید گاز است، همان‌طور که از ترکمنستان گاز می‌خریدیم. قبلاً ۸ میلیارد مترمکعب از ترکمنستان می‌خریدیم اما حالا از روسیه می‌خریم. اما ظرفیت بالفعل ما برای خرید گاز محدود است و به اندازه‌ای می‌خریم که الان بازار داریم. اما اگر روسیه بیش از ۲۰ میلیارد مترمکعب می‌خواهد به ایران گاز صادر کند، لازم است که برای تحقق برنامه‌های صادراتی ما هم سرمایه‌گذاری

وصل است که جزئی از شبکه شوروی سابق است. یکی از شاخه‌های مهم آن خط لوله‌ای است که گاز ترکمنستان را به صورت سنتی به شوروی انتقال می‌داد. این اقدام از نظر فنی شدنی است و براحتی می‌توان مابه‌التفاوت ۵/۵ میلیارد تا ۲۰ میلیارد مترمکعب را از این محل به ایران انتقال داد. تأکید می‌کنم، این گاز را می‌خریم. آن هم با قیمت بسیار اقتصادی و گاز جمهوری اسلامی ایران می‌شود و سودآوری دارد.

■ به همین خاطر است که مسئولان صنعت نفت می‌گویند این بخش از تفاهنامه به قرارداد نزدیک است؟

بله. زیرساخت‌های آن وجود دارد. در کنار آن، برای افزایش سهم بازار و همین‌طور توسعه ظرفیت‌های تولید داخلی هم، وزارت نفت برنامه مدونی در سناریوهای مختلف تحریمی یا برجاسمی دارد. در حقیقت در برنامه‌های صادرات گاز، بخشی را با ظرفیت‌های داخلی پیش می‌بریم و بخشی را هم با استفاده از شرایط ژئوپلیتیک گاز اجرا می‌کنیم. هر زمانی که توان داخلی ما بالا رفت، دست بالاتر هم نسبت به گذشته در مذاکرات با روس‌ها خواهیم داشت چون روس‌ها دیگر به این راحتی بازار پیدا نمی‌کنند. اما ما می‌توانیم پروژه‌های صادراتی مثل قرارداد پاکستان و عراق را اجرایی کنیم و با این گاز از بازارمان تا زمان افزایش تولید داخلی محافظت کنیم و اگر هم فشارهای خارجی کمتر شود و برخی از ریسک‌ها را عمانی‌ها بپذیرند، با آنها نیز قرارداد ببندیم.

اکنون برای روس‌ها دسترسی به بازار محدود شده، اتحادیه اروپا را از دست داده‌اند و حتی ترک‌ها هم به راحتی نمی‌توانند برای خرید گاز روسیه مقابل اروپا قرار بگیرند. اما این همکاری برای ایران سودبخش است. با این کار نه تنها بازار را از دست ندادیم

خود را گسترش دهیم. باید از فرصت پیش آمده برای تحقق آن هدف تبدیل ایران به هاب (قطب) گاز منطقه بهره برد. یعنی از هر کشوری که گاز مازاد دارد، بخریم و خودمان به کشور دیگری که تقاضا دارد بفروشیم. شرایط الان خاص است. این روس‌ها هستند که دنبال بازنند و این طور نیست که ما بگوییم، روسیه به ما گاز بفروشد.

در این باره، در جولای ۲۰۱۹ روسیه با ترکمنستان ۵/۵ میلیارد مترمکعب قرارداد گازی منعقد کرد که از ترکمنستان گاز بگیرد و تعهدات صادراتی را بدهد. می‌خواستند این گاز را بخرند که وقتی پروژه‌هایی مانند نورد استریم ۲ افتتاح شد، توان تأمین تعهدات را داشته باشند. اما الان حتی گاز کشور ثالث مانند ترکمنستان را که نمی‌خواهند، در فروش گاز خود نیز با مشکل مواجهند.

ما دو خط لوله با ترکمنستان داریم که در مجموع ۲۰ میلیارد مترمکعب ظرفیت انتقال دارد. ترکمنستان که قرارداد ۸ میلیارد مترمکعبی گاز با ما را به دلایلی در دولت گذشته متوقف کرد. هر چند که از نظر قراردادی چند مدتی اعتبار دارد، اما ترکمنستان بخشی از گازی را که به ما می‌داد، اکنون به جمهوری آذربایجان می‌دهد. حالا ما می‌گوییم، آن گازی که با شرکت روسی گازپروم قرارداد داشتند و روی دست مانده، اگر روسیه بند مقصد در قرارداد را حل کند، می‌توانیم آن ۵/۵ میلیارد مترمکعب در سال را وارد کنیم. زیر ساخت آن وجود دارد و در گام بعدی می‌توانیم با اقداماتی به ۲۰ میلیارد مترمکعب نزدیک شویم. چون یک خط لوله دیگر نیز وجود دارد که می‌توان با معکوس کردن خط Reverse برای واردات گاز روسیه استفاده کرد. این خط جزئی از شبکه کلی آسیای مرکزی بود که در دهه ۱۹۶۰ احداث شد و عمدتاً بخشی به ترکمنستان، ازبکستان و قزاقستان

کند. برای مثال روس‌ها حاضرند برای اینکه گاز بیشتری به ما بفروشند - نه اینکه طرف قرارداد شوند- روی پروژه‌های صادراتی گازی ما سرمایه‌گذاری کنند. از جمله روی خط لوله گاز ایران به عمان که از آن طریق گاز بیشتری به ما بفروشند. روس‌ها حتی حاضرند ساخت خط لوله صادرات گاز به هند را حمایت کنند و با هندی‌ها از نظر سیاسی نیز وارد مذاکره شوند و نگرانی‌ها آنها را نسبت به اقدامات احتمالی پاکستان از نظر فنی از طریق مسیر جدید عبور خط لوله در قسمت دریایی برطرف کنند تا گاز بیشتری به ایران بفروشند. بنابراین، این وابستگی روس به ایران است که در حال وقوع است. حدود ۷۰ تا ۹۰ میلیارد متر مکعب گاز روی دست روسیه مانده و باید برای بازاریابی مجدد آن سرمایه‌گذاری کند. لذا علاوه بر صادرات گاز به ایران، الان بحث سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها از جمله تأسیسات ال‌ان‌جی نیز مطرح است.

اما در مورد پروژه صادرات گاز ایران به پاکستان از طریق خط لوله IP، در این مورد روس‌ها اصلاً نقشی ندارند. در شرایط فعلی پاکستان از نظر اقتصادی تحت فشار داخلی است که این قرارداد واردات گاز از ایران را عملی کند. چرا که راه‌های دیگر پرهزینه‌اند که برای اقتصاد انرژی پاکستان منجر به بحران شده است. همچنین پاکستان در حال سرکوب روند مصرفی خود است و زمانی بویژه در دوره کرونا که صرفه اقتصادی داشت به دنبال عرضه ال‌ان‌جی نیز رفت. سودانگاری پاکستان و غیرامنیتی فکر کردن این کشور در شرایط کرونا الان گریبانگیر آن شده است. این کشور توجه نکرد که وقتی قیمت‌ها در بازه ۲ ساله پایین می‌آید، سرمایه‌گذاری روی منابع کم می‌شود و امنیت عرضه در آینده آسیب می‌بیند و قیمت‌ها به یک باره رشد می‌کند یعنی همین بلایی که الان گرفتار شده است. الان حدود ۳ الی ۴ درخواست محموله ال‌ان‌جی آن با مشکل تأمین به دلیل قیمت بالا مواجه شده است. این کشور با کسری تراز مالی در حساب دولتی روبه‌رو است و عده‌های واردات آن دارد به سالی ۳۰ میلیارد دلار می‌رسد. پاکستان که در دوره کرونا ال‌ان‌جی را ۴ دلار در میلیون بی‌تی‌یو (واحد ارزش حرارتی) خریداری می‌کرد حالا باید برای هر میلیون بی‌تی‌یو ۳۵ دلار هزینه کند. به همین خاطر مجبور شده برخی از نیروگاه‌های خود را به سمت مصرف نفت کوره سوق دهد یا از ظرفیت پالایشگاهی خودش استفاده کند یا بخرد. البته ارزان نیست اما شرایط تأمین آن راحت‌تر از گاز است. حتی از لحاظ قیمتی باز هم گران است اما بالاخره هست زیرا ال‌ان‌جی نیست. کل جنوب آسیا به سبب تقاضای شدید اروپا با کمبود عرضه مواجه شده‌اند. حتی زیرساخت و عرضه فیزیکی ال‌ان‌جی در آمریکا هم در ماه‌های گذشته با بحران روبه‌رو شد. اتفاقی که به وخامت اوضاع این‌گونه کشورها می‌افزاید این است که اروپا در آینده عطش‌اش به ال‌ان‌جی بیشتر خواهد شد. الان برخی پایانه‌های واردات ال‌ان‌جی اروپا آماده است اما شبکه‌های داخلی به این میزان توسعه پیدا کرده است پس اگر شبکه توسعه پیدا کند این عطش بیشتر هم می‌شود. مثلاً ظرفیت پایانه‌های ال‌ان‌جی اسپانیا بین ۵۰

۲ کار انجام دهد، یا مانند ترکیه و عراق برود مجوز معافیت تحریمی برای واردات گاز ایران را از آمریکا بگیرد یا گاز را نگیرد و جریمه‌اش را بپردازد. الان با این توصیفات تحریم‌ها مانعی برای ما بود یا مشکلی برای پاکستان که برای عدم پرداخت جریمه برود معافیت بگیرد؟

قصدم ندارم به اینکه چرا در دولت قبل این خط لوله را تا مرز نبردند، بپردازم. نگاه ما به آینده است. بجز در مواردی که با آسیب شناسی گذشته، سناریوهای آینده را ترسیم می‌کنیم. لذا در مورد آسیب شناسی پاکستان وقتی صحبت می‌کنیم، این گزاره غلطی است که تحریم مانع صادرات گاز ایران به پاکستان شد. اگر ما قراردادی را که در اوج تحریم بسته شده بود، به درستی جلو می‌بردیم، یا پولش را می‌گرفتیم یا جریمه‌اش را. همان کاری که ترک‌ها کردند. مگر در زمان تحریم ما گاز به ترکیه صادر نکردیم؟ یا در زمان تحریم گاز به عراق صادر نشد؟ حالا اگر استدلال می‌شد که ما ظرفیت صادرات نداشتیم که این بحث دیگری است اما وجود تحریم بهانه است.

■ چقدر بازار گاز برای ایران ظرفیت دارد؟ آیا معادل گازی که از روسیه به ایران صادر خواهد شد، بازار جدید خواهیم داشت؟

ظرفیت‌های تقاضای واردات گاز در محیط پیرامونی منطقه‌ای ما بیش از میزان گازی است که قرار است از روسیه وارد کنیم. باید گاز برای ورود به این بازارها داشته باشیم. اما مگر تولید گاز کشور چقدر است؟ اگر همه قراردادهای ما بخواهیم اجرایی کنیم، چقدر باید تولید داخلی گاز ما افزایش پیدا کند؟ ما هنوز به خیلی از بازارها توجه نکرده‌ایم. الان افغانستان ۵ میلیارد مترمکعب در سال تقاضای گاز دارد. تاجیکستان از مسیر افغانستان ۵ الی ۱۰ میلیارد مترمکعب در سال تقاضای گازی دارد. قرار بود گاز مورد نیاز این کشور از لاین D خط لوله آسیای مرکزی که گاز را از ترکمنستان به چین می‌برد در این مسیر ۵ میلیارد مترمکعب به قرقیزستان، ۵ میلیارد مترمکعب به تاجیکستان و ۱۵ میلیارد مترمکعب به چین داده می‌شد اما به خاطر طولانی بودن مسیر، چین سرمایه‌گذاری را تعطیل کرد. همین ظرفیت تاجیکستان از مسیر افغانستان در سناریوهای مختلف وضعیت سیاسی افغانستان قابل‌اندیشه است. لذا ظرفیت در پیرامون ما بیش از گازی است که تولید می‌کنیم یا می‌خواهیم از روسیه بخریم.

همین حالا در بازار عراق ۲۰ میلیارد مترمکعب در سال قرارداد جاری داریم و اگر روزی بخواهیم عرضه گاز به منطقه مدیترانه داشته باشیم، این بازار وجود دارد. بازار عمان هم تقاضا دارد. عمان چرا تقاضا دارد، چون ۱۴/۵ میلیارد مترمکعب ظرفیت ال‌جی - مایع‌سازی گاز- دارد. از این میزان خودش در چشم‌انداز آینده فقط ۲ تا ۳ میلیارد متر مکعب می‌تواند تأمین کند و تولیدش آسیب دیده و کم می‌شود لذا نیاز به گاز دارد. سال گذشته از عمان ۶/۷ میلیارد مترمکعب صادر شد. یعنی با کمتر از نصف ظرفیت کار می‌کند و هر چه سال به سال بگذرد این ظرفیت کمتر می‌شود. عمان دارد به وضعیتی می‌رسد که حتی اگر مجوز OFAC (دفتر کنترل دارایی‌های خارجی) هم لازم باشد، برای واردات گاز ایران می‌گیرد.

اگر خط لوله را ما تا مرز می‌بریم، پاکستان را مجبور می‌کردیم در شرایط تحریم ۲ کار انجام دهد، یا مانند ترکیه و عراق برود مجوز معافیت تحریمی برای واردات گاز ایران را از آمریکا بگیرد یا گاز را نگیرد و جریمه‌اش را بپردازد

تا ۶۰ میلیون تن در سال است اما هنوز شبکه اتصالاتی این کشور با اتحادیه تکمیل نشده است. خب وقتی این شبکه تکمیل شود، مصرف ال‌ان‌جی بالاتر می‌رود و عطش اروپا بیشتر می‌شود به همین سبب قیمت ال‌ان‌جی به این اندازه بالا رفته است. در چنین شرایطی آیا پاکستان می‌خواهد بازهم ال‌ان‌جی وارد کند؟ الان این کشور با بحران مواجه است. یکی از دلایلی که عمران خان کنار گذاشته شد، به خاطر ناتوانی در تأمین کالاهای حیاتی از جمله انرژی بود. چرا ما فکر می‌کنیم بازار پاکستان که با ایران قرارداد دارد، گاز ایران را نمی‌خواهد؟ قرارداد take or pay است. اما یک مسأله وجود دارد. ما خط لوله را تا مرز نبردیم که به پاکستان بگوییم یا بخر یا پولش را بده، قرارداد نافذی که می‌توانستیم از آن استفاده کنیم. ما از نظر حقوقی دست بالاتر را داریم اما چون الزامات را پیش نبرده‌ایم و خط لوله را تا مرز نبرده‌ایم که بگوییم یا باید بخری یا پولش را پرداخت کنی؛ این قرارداد اجرا نشده است.

■ یعنی تحریم‌ها در عدم اجرای این قرارداد تأثیری نداشت؟

اساساً تحریم‌ها برای این موضوع پاکستان جز توجیه برای عدم اجرای آن هیچ کارکردی نداشته است. ما چه زمانی تحریم شدیم و چه زمانی با پاکستان قرارداد منعقد کردیم؟ قرارداد اواخر سال ۲۰۱۲ منعقد شد. قرار بود اول ژانویه ۲۰۱۵ گاز به پاکستان ارسال شود. ما در اوج تحریم‌ها این قرارداد را منعقد کردیم. تحریم‌هایی مانند مجوز دفاع ملی سال مالی ۲۰۱۲ (از ژانویه ۲۰۱۲ اجرایی شد) یا تحریم امریکایی CISADA (سال ۲۰۱۰) و تحریم‌های اتحادیه اروپا (مهمترین آن ژوئیه ۲۰۱۲ اجرایی شد) وجود داشتند و پاکستان با اطلاع از تحریم‌ها با ایران قرارداد بست. یعنی با همه این بحران‌های تحریمی از اواخر سال ۲۰۱۲ و با علم به اینکه ایران تحریم است، اما برای ۳ سال بعد می‌خواهد از ایران گاز بگیرد، قرارداد take or pay را هم منعقد کرده است. اگر خط لوله را ما تا مرز می‌بریم، پاکستان را مجبور می‌کردیم در شرایط تحریم

لذا تحریم مشکل ما نیست و پیرامون ما این تقاضا وجود دارد. مهم این است که ما برای این صادرات چه ظرفیتی می‌توانیم داشته باشیم. لذا با برخی اقدامات می‌توانیم این ۳۰ میلیارد مترمکعبی را که الان داریم، حداقل دوبرابر کنیم. این درحالی است که هنوز به دلایلی به بازارهایی مانند بازار کویت نگاه نکرده‌ایم و فقط بر اساس آنهایی که در قرارداد داریم یا نزدیک به قرارداد هستند -مانند پاکستان و عمان- از ظرفیت‌هایمان می‌گوییم.

■ آیا معتقدید که اروپا بازار گاز ایران نیست؟

اول اینکه در تحلیل اقتصاد سیاسی انرژی بویژه در مورد سیاستگذاری‌های راهبردی، نگاه‌های ایدئولوژیک پیشینی چه همگرایانه و چه واگرایانه بشدت آسیب‌زا است. بازارهای گازی بر اساس چند مؤلفه تعریف و راهبردها (Sterategy) معمولاً هر ۵ سال یک بار بازنگری می‌شوند. خط مشی‌ها و برنامه‌های اقدام (Policy&Action Plan) هم در زمان کمتری مورد بررسی و بازنگری قرار می‌گیرند. درخصوص صادرات گاز، قیمت گاز در آن بازار، زیرساخت‌ها، وضعیت کنونی و همینطور چشم‌انداز واردات آن و اینکه حجم واردات آن بازار در آینده چقدر افزایش پیدا می‌کند و نیز سهم عرضه از مجموع کلی واردات آن، مورد توجه است. برخی از بازارها ممکن است که ۱۵ سال پیش در اولویت بوده‌اند اما امروز با تغییر شرایط دیگر اولویت صادرات گاز بویژه با خط لوله نیاشند. مثلاً اروپا سال ۲۰۱۰ یک چشم‌اندازی داشت و حالا چشم‌انداز دیگری. از سال ۲۰۱۶ و با تهیه پیش نویس توافقنامه اجلاس تغییرات آب و هوایی پاریس، اروپا پیش‌تران دوره گذار انرژی شد. اروپایی که الان روند مصرف خود را به سمتی می‌برد که سهم فسیل‌ها را کم کند. اگر بحران اوکراین اتفاق نیفتاده بود -که الان به صورت سیاسی در اروپا منجر به کمبود گاز شود و نیاز به منابع جدید و جایگزین گاز پیدا کند- این بازار به یک باره با کمبود ۱۵۰ میلیارد مترمکعبی روبه‌رو نشده بود. به عبارتی، اگر این گاز در دسترس اروپا نیست، به خاطر جنگ روسیه و اوکراین است.

برای بررسی این بازار باید نگاه کرد به اینکه چشم‌انداز آن چگونه است. اروپاییان دارند تمرکز خود را در بازار گاز به سمت ال جی می‌برند و از سه منطقه واردات ال ان جی می‌کنند. اروپایی‌ها مصوب کرده‌اند که در سال آینده ۱۵ درصد تقاضای کمتری روی گاز داشته باشند و این کاهش ۴۵ میلیارد مترمکعب در سال است. با این روندی که در پیش گرفته‌اند چشم‌انداز بازار گاز اروپا به غیر از این چند ماهی که به دنبال کاهش سهم روسیه هستند، چندان مثبت نیست. ایران چگونه می‌خواهد به بازار اروپا ورود کند. زیرساخت ال ان جی که نداریم و ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که از نظر اقتصادی هم ایجاد خطوط لوله با رویکرد سیطره‌گرایانه ترکیه برای «راهبرد برتری مسیر انتقال بر منبع عرضه» و تحمیل هزینه انتقال بالا صرفه اقتصادی ندارد. بله؛ اگر ۲۰ سال قبل بود، در مدل‌های اقتصادی می‌شد به اروپا هم فکر کرد اما الان حتی کشورهایی مانند جمهوری آذربایجان هم برای صادرات گاز به اروپا با مشکل مواجهند. در ماه مه ۲۰۲۰ قیمت گاز در بازار اروپا ۲۳۰ تا ۲۳۵ دلار در هر هزار مترمکعب بود. جمهوری آذربایجان به

بازار اروپا، گاز را با هزینه نهایی ۲۷۵ دلار صادر می‌کرد. چرا اکنون جمهوری آذربایجان گاز ترکمنستان را وارد می‌کند؟ به این خاطر که در چند سال گذشته بسیاری از پروژه‌های این کشور که هدفگذاری آنها بازار اروپا بود غیر اقتصادی شد و کنسرسیوم‌های بین‌المللی آن را توسعه ندادند، چرا که بازار اروپا برای جمهوری آذربایجان غیر اقتصادی بود.

اما بعضی می‌گویند که اروپا را با خطوط لوله گاز به خود وابسته کنیم. چقدر صادر کنیم که بتوانیم این بازار را به خود وابسته کنیم. ۱۵۰ میلیارد مترمکعب برای روسیه امنیت ایجاد نکرد و حالا ما می‌خواهیم با ۱۰ میلیارد مترمکعب این امنیت را ایجاد کنیم؟ ممکن است که ۲۰ سال قبل در آن وضعیت چشم‌انداز مثبتی برای این بازار وجود داشته که در تحلیل‌ها به آن اشاره شده است اما الان شرایط فرق می‌کند. تحلیل‌های سال ۲۰۱۰ و استراتژی امنیت انرژی اروپا در این سال را با اسناد ۲۰۱۵ و ۲۰۲۰ مقایسه کنید. چقدر تفاوت در آنها هست. این خیلی غیرعلمی است که بگوییم در تحلیلی در سال ۲۰۰۵ متناسب با آن شرایط وجود داشته است و الان نیز بدون توجه به شرایط متحول بازار و ۱۵ سال بعد هم همان تحلیل را داشته باشید و بر همان تأکید کنید. جالب اینجاست استراتژی ۲۰۱۰ آمریکا در امنیت ملی دولت اوباما کاملاً متفاوت از سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۷ و ۲۰۲۱ است. ببینید چطور آمریکایی که فکر می‌کرد واردکننده انرژی خواهد بود و اعداد بزرگی را هم در نظر می‌گرفت الان به صادرات فکر می‌کند. تصمیمات این حوزه و اولویت‌بندی‌ها در این زمینه اگر خیلی پایدار باشند، نهایت ۱۰ سال پایدار می‌مانند. کشورها این استراتژی‌ها را ۵ ساله تغییر می‌دهند. برای ایران اولویت راهبردی در بازار منطقه‌ای روبه‌رشد خود از نظر تقاضای گازی است تا به اروپایی فکر کند که خود پیش‌تران دوره گذار انرژی به سمت تجدیدپذیرها بوده و هم‌اکنون ممکن است به خاطر تنش‌های ژئوپلیتیک تقاضای موقتی نهایتاً دو تا چهار ساله داشته باشد.

اروپا اگر خیلی در تأمین امنیت عرضه انرژی خود مصر است، در اولین گام و فوری‌ترین پیشنهاد که کاملاً عملیاتی بوده و حتی از الان جی قطر هم زودتر برای این اتحادیه عرضه جدید می‌آورد، کمک کند تجهیزات واحد ایران‌ال ان جی- زمینس و لینده- را که حتی ساخته شده‌اند و به بهانه تحریم توقیف است آزاد کرده تا با تکمیل ایران‌ال ان جی، عرضه گاز به این اتحادیه وجود داشته باشد

نکته مهم‌تر، آیا اروپا به عرضه گاز ایران به این اتحادیه نگاهی دارد؟ اروپا اگر خیلی در تأمین امنیت عرضه انرژی خود مصر است، در اولین گام و فوری‌ترین پیشنهاد که کاملاً عملیاتی بوده و حتی از الان جی قطر هم زودتر برای این اتحادیه عرضه جدید می‌آورد، کمک کند تجهیزات واحد ایران‌ال ان جی- زمینس و لینده- را که حتی ساخته شده‌اند و به بهانه تحریم توقیف است آزاد کرده تا با تکمیل ایران‌ال ان جی، عرضه گاز به این اتحادیه وجود داشته باشد. با توجه به سرمایه‌گذاری و پیشرفت این پروژه - بجز واحد مایع‌سازی که در توقیف اروپاست- این پروژه خیلی سریعتر از افزایش تولید ال ان جی قطر به نتیجه می‌رسد. سرمایه‌گذاری جدید ال ان جی قطر عمدتاً در سال‌های ۲۰۲۶ و ۲۰۲۷ به نتیجه می‌رسد. خب اگر اروپا روی ایران برای امنیت انرژی خود تأکید دارد، این یک نمونه پیشنهاد عملیاتی و زودبازده؛ اما می‌بینیم وقتی اروپا اصلاً تمرکزی بر گاز ایران به عنوان منبع تأمین امنیت عرضه انرژی خود ندارد، برخی معتقدند که حتماً بازار منطقه را رها کنید و بروید دنبال اروپا. بحث نگاه ایدئولوژیک به غرب یا به شرق نیست، بحث نگاه به منافع ملی است.

■ به عنوان سؤال آخر! چشم‌اندازی که ترسیم کردید، چقدر طول می‌کشد تا محقق شود؟

اگر می‌خواهیم برنامه صادرات گاز داشته باشیم و به این سطح از تجارت گاز برسیم؛ باید سه موردی را که اشاره کردم، ابتدا انجام بدهیم. مقدم بر همه موارد، مدیریت مصرف داخل است. دوم افزایش ظرفیت عرضه داخلی (چه تولید میدان جدید، چه ازدیاد برداشت و چه جمع‌آوری گازهای مشعل) مورد سوم هم استفاده از فرصت‌ها و خرید گاز مازاد کشورها برای صادرات از ایران. خیلی از موارد دیگر به غیر از روسیه هم هست اما چون در حد ایده است نمی‌خواهم وارد بحث آن شوم.

در همین حال چند مورد را هم باید پیش ببریم. قرارداد واردات گاز از ترکمنستان که در دولت قبل متوقف شد، این کشور گازی را که به ایران می‌داد، بین دیگر کشورهای روسیه و جمهوری آذربایجان تقسیم و این گاز را در بازارهای دیگر که اتفاقاً خودشان تولیدکننده هستند، خرج کرد. فعلاً باید روی واردات گاز روسیه از مسیر این کشور تمرکز و آن را شروع کنیم و در مرحله بعدی برسیم به جایی که از خودش نیز خرید داشته باشیم. این یک نوع دیپلماسی منطقه‌ای است که کمک می‌کند تا ما نیز به ایفای تعهدات صادراتی‌مان بپردازیم. ما باید تعهد صادرات گاز به عراق را به گونه‌ای ایفا کنیم که به دنبال بدیل نباشد. دوم، حفظ بازارمان در ترکیه و تمدید این قرارداد است. سال ۲۰۲۶ قرارداد فعلی تمام می‌شود. الان مذاکرات برای تمدید این قرارداد در حال انجام است و در همین حال نیم نگاهی هم به بازارهای دیگر نظیر پاکستان داریم که یک مقدمات ضروری دارد که باید آن مقدمات را فراهم کنیم. در پاسخ به سؤال شما، برخی از این موارد نظیر تحقق بیشتر تعهدات صادراتی قراردادهای فعلی ما حتی امسال هم محقق می‌شود و برخی نیز به زمان بیشتری نیاز دارد، اما باید به سمتی حرکت کرد تا سهم ایران از بازار گاز جهان بیشتر شود.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

توسعه فعالیت‌های دانش‌بنیان در صنعت نفت و توجه به استفاده از توان داخلی افزایش یافت

خوشامدگویی صنعت نفت به دانش‌بنیان‌ها

یکی از اقداماتی که در سال نخست دولت سیزدهم رقم خورد، توجه بیشتر به توسعه صنعت نفت با کمک شرکت‌های دانش‌بنیان و تکیه بر توان داخلی بود. در این راستا، یکی از اقداماتی که در حال اجراست، حمایت مالی از شرکت‌های دانش‌بنیان بویژه در زمینه تولید بار اول تجهیزات مورد نیاز صنعت نفت است. مطابق با قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برای ارائه تسهیلات با تکیه بر دانش‌بنیان کردن صنعت نفت و با هدف کمک به تأمین داخلی تجهیزات مورد نیاز، پیاده‌سازی طرح‌های توسعه‌ای اشتغال‌آفرین و تولید بار اول برنامه‌ریزی شد. در نهایت تاکنون دو نوبت فراخوان در رسته‌های اولویت‌دار صنعت نفت انتشار و منتج به دریافت ۲۰۴ طرح از ۱۰۵ شرکت شده است. اسامی شرکت‌های واجد شرایط نیز به بانک‌های عامل ارسال شده تا در نوبت دریافت تسهیلات مورد نیاز قرار بگیرند. در همین حال، تدوین برنامه جامع برای توسعه دانش‌بنیان صنعت نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی نیز یکی دیگر از اقدامات است که به گسترش حضور دانش‌بنیان‌ها در صنعت نفت می‌انجامد. در این زمینه، تفاهمنامه‌هایی بین وزارت نفت با معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری با هدف توسعه زیست بوم نوآوری و فناوری صنعت نفت امضا و برای اجرای این تفاهمنامه ۷ کارگروه تخصصی نیز تشکیل شده است.

دست و پایین دست فراهم می‌کند. در همین حال، صادرات کاتالیست و ارزآوری از این محل نیز افزایش می‌یابد. گفته می‌شود که تا پایان دولت سیزدهم با استفاده از توان شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی و شرکت‌های دانش‌بنیان همه کاتالیست‌های مورد نیاز این صنعت بومی‌سازی خواهد شد. این مهم کمک می‌کند تا صنعت پتروشیمی به‌صورت متوازن در بخش زنجیره ارزش افزوده توسعه یابد.

همکاری علمی-تحقیقاتی وزارت نفت با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی

یکی از مسائلی که در وزارت نفت دولت سیزدهم پیگیری می‌شود، همکاری علمی-تحقیقاتی وزارت نفت با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی است. در این راستا ۱۲ تفاهمنامه همکاری علمی-تحقیقاتی میان شرکت‌های ملی صنایع پتروشیمی،

نیست، اما در تولید بارها به خاطر تحریم مشکلاتی رخ دهد. حالا برنامه وزارت نفت و زیرمجموعه آن این است که تا پایان این دولت، نه تنها از این محدودیت رفع و تحریم‌زدایی از آن صورت بگیرد، بلکه ایران صادرکننده بسیاری از کاتالیست‌ها شود. در سال نخست دولت سیزدهم ۵ قرارداد و تفاهمنامه به ارزش قریب به ۵۵ میلیون دلار بین شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی و شرکت‌های پتروشیمی امضا شده که در نتیجه اجرای این تفاهمنامه‌ها و قراردادهای خودکفایی صددرصدی در تولید کاتالیست‌های صنعت نفت تا پایان دولت سیزدهم محقق می‌شود. به این ترتیب، تولید کاتالیست‌های مورد نیاز صنعت پتروشیمی در داخل کشور، هم از خروج ارز جلوگیری می‌کند و هم از تحریم پذیری، ضمن آنکه زمینه حرکت صنعت پتروشیمی از محصولات بالادست و کم ارزش را به سمت محصولات میان

خودکفایی ۱۰۰ درصدی در تولید کاتالیست‌های صنعت نفت تا پایان دولت

علاوه بر تجهیزات، یکی از کلاهایی که در سال‌های اخیر و در اوج تحریم‌ها به پاشنه آشیل صنعت نفت بویژه در دو بخش پالایشی و پتروشیمی تبدیل شده بود، کاتالیست‌ها بودند. کاتالیست‌ها جزو فناوری‌های پیشرفته (های‌تک High-tech) محسوب می‌شوند و در این سال‌های تحریم، بسیاری از شرکت‌های بین‌المللی از فروش برخی کاتالیست‌ها به ایران خودداری می‌کردند. ایران به بیش از ۴۰ نوع از این محصول کاربردی در تولید انواع سوخت‌ها و طیف وسیعی از فرآورده‌های میانی و نهایی نیاز دارد و بررسی‌ها نشان می‌دهد که تاکنون توانسته است حدود ۲۴ مورد را در داخل تولید و تأمین کند. این مسأله باعث شده در صنعتی مانند پتروشیمی که فروش آن تحریم‌پذیر

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران و ملی گاز ایران با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور تانکون منعقد شده و روند اجرای بیش از ۱۹۰ قرارداد با دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، مراکز علم و فناوری و شرکت‌های دانش‌بنیان به‌منظور حمایت از ساخت تجهیزات فناورانه و پروژه‌های دانشجویی نیز دنبال شده است.

هدف از این همکاری، حداکثرسازی ضریب برداشت از مخازن، تدوین نقشه راه توسعه فناوری‌های ازدیاد برداشت، بهینه‌سازی عملیات تولید و افزایش ضریب بازیافت و حداکثر برداشت اقتصادی، افزایش ضریب موفقیت و بهره‌وری در حوزه اکتشاف است.

ساخت داخل ۱۰ قلم کالای مهم و اساسی مورد نیاز صنعت نفت

تأمین و ساخت داخل کالا و تجهیزات مورد نیاز صنعت نفت در همه بخش‌ها به منظور تأمین بموقع نیازهای عملیاتی شرکت‌های اصلی و فرعی وزارت نفت اقدام دیگری است که در یک سال اخیر پیگیری شده است. به این منظور، ۵۰ قرارداد برای ۵ گروه از تجهیزات و کالاهای منعقد شده و تا پایان سال ۱۴۰۰ تعداد ۹۵۵ قلم کالا تحویل داده شده است. در همین حال، ۷ شرکت از شرکت‌های طرف قرارداد در مگاپروژه ساخت ۱۰ گروه خانواده کالایی، از شرکت‌های دانش‌بنیان هستند.

حفاری، تصفیه پساب و تولید و تأمین کلاف لوله مغزی سیار است.

در این رابطه تفاهمنامه امکان‌سنجی و برنامه‌ریزی بازسازی و تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات بر اساس شرایط دستگاه‌های حفاری و اعلام نیاز شرکت ملی حفاری ایران بین شرکت ملی حفاری ایران و جهاددانشگاهی و تفاهمنامه انجام خدمات مشاوره تصفیه پساب صنعتی واحد بهره‌برداری نفت قشم برای تخلیه به محیط پذیرنده بر اساس استانداردهای ملی کشور با استفاده از روش‌های ترکیبی و بیولوژیکی بین شرکت نفت فلات قاره ایران و جهاددانشگاهی امضا شده است. قرارداد خرید خدمات فرآورش نفت خام با استفاده از تجهیزات فرآورش سریع احداث کارخانه‌ای به روش ساخت، مالکیت و بهره‌برداری نیز بین شرکت مهندسی و توسعه نفت (متن) و جهاددانشگاهی و قرارداد تولید و تأمین ۵۹ رول کلاف لوله مغزی سیار میان مدیریت پشتیبانی ساخت و تأمین کالا و جهاددانشگاهی منعقد شده است.

همکاری با وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

تفاهمنامه ساخت داخل تجهیزات وارداتی مورد نیاز صنعت نفت با وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز خردادماه

با هدف کاهش خام‌فروشی گوگرد و توسعه زنجیره آن در کشور، فروردین ماه امسال پارک گوگردی گنبدلی بهره‌برداری شد. با افتتاح این پارک در مجاورت پالایشگاه شهید هاشمی‌نژاد با ظرفیت دریافت ۸۰۰ تن گوگرد مذاب در روز (شامل ۴ شرکت تولیدکننده گوگرد دانه‌بندی شده، گوگرد میکرونیزه و کود بنتونیتی) ارزش افزوده بیشتری نصیب کشور خواهد شد

بهره‌برداری پارک گوگردی گنبدلی

با هدف کاهش خام‌فروشی گوگرد و توسعه زنجیره آن در کشور، فروردین ماه امسال پارک گوگردی گنبدلی بهره‌برداری شد. با افتتاح این پارک در مجاورت پالایشگاه شهید هاشمی‌نژاد با ظرفیت دریافت ۸۰۰ تن در روز گوگرد مذاب (شامل ۴ شرکت تولیدکننده گوگرد دانه‌بندی شده، گوگرد میکرونیزه و کود بنتونیتی) ارزش افزوده بیشتری نصیب کشور خواهد شد.

به این ترتیب که در نتیجه آن به جای صادرات گوگرد، این ماده با ارزش افزوده بیشتر تبدیل به کودهای مورد نیاز کشاورزی کشور می‌شود. همچنین قرار است علاوه بر توسعه این پارک، در مجاورت پالایشگاه‌های گازی پارس جنوبی نیز با مشارکت شرکت‌های دانش‌بنیان پارک‌های گوگردی تأسیس شود.

بازسازی و تعمیرات تجهیزات با همکاری جهاد دانشگاهی

پروژه تولید بار اول کلاف لوله مغزی سیار در جهاد دانشگاهی تهران یکی از پروژه‌های نوآورانه و فناورانه است که دی ماه پارسال آغاز شد و تا افق ۱۴۰۴ قرار است به نتیجه برسد. تولید لوله مغزی سیار و فرایند بومی‌سازی دانش فنی تولید آن در جهاد دانشگاهی تهران از این نظر اهمیت دارد که استفاده از لوله مغزی سیار به جای دکل‌های حفاری به‌منظور انجام خدمات و تعمیرات به‌علت کوچک و سیار بودن این تجهیز، به‌کارگیری نیروی انسانی کمتر، سهولت در انجام عملیات روی چاه، قابلیت، راندمان و سرعت عمل بیشتری دارد.

این پروژه نوآورانه و فناورانه تول برای عملیات درون‌چاهی به مبلغ ۲۷۵ میلیون دلار با همکاری جهاد دانشگاهی تعریف شده و هدف بازسازی و تعمیرات تجهیزات

سال‌جاری امضا شد. هدف از این تفاهمنامه، مهندسی، ساخت و تأمین کالا و خدمات مورد نیاز وزارت نفت از کالاهای ساخت داخل به ارزش یک میلیارد دلار است.

گفتنی است این تفاهمنامه با هدف تسهیل و تسریع در دستیابی به تولید حداکثری در وزارت نفت با به حداقل رساندن چالش‌های ناشی از تطویل زمانی پیشبرد امور مربوط با تولید و بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های متقابل در توسعه فناوری و نوآوری و استفاده از سرریز آن در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان کشور توسط دو وزارتخانه تدوین شده است.

از زمینه‌های همکاری دو وزارتخانه ذیل این تفاهمنامه مهم می‌توان به ساخت و تأمین کالاها و خدمات مورد نیاز وزارت نفت و انجام مبادلات علمی و فنی در زمینه‌های فناوری‌های برتر اشاره کرد. تعریف، اجرا و حمایت از طرح‌های

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

در گفت‌وگو با معاون امور مهندسی، پژوهشی و فناوری
وزارت نفت مطرح شد

معرفی بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان طرح دانش‌بنیان به وزارت اقتصاد

در راستای فرامین رهبری و توجه ویژه ایشان به رشد و پیشرفت تولید دانش بنیان، یکی از موضوعاتی که به صورت جدی در دستور کار دولت سیزدهم قرار گرفت؛ حمایت از شرکت‌های دانش بنیان و استفاده از دانش فنی جوانان ایرانی در بهره‌وری تولیدات داخلی بوده است. در این راستا تشویق نخبگان و دانشمندان به نوآوری، تولید تجهیزات، کالاهای و نرم‌افزارها، می‌تواند کشور را در هنگامه تحریم‌ها به خودکفایی و استقلال برساند و تولید ملی نیز رونق یابد. لذا دولت و سازمان‌های دولتی از جمله وزارت نفت، بنا بر سیاست‌های کلی نظام مکلف به حمایت از شرکت‌های دانش بنیان شده‌اند. برای پیگیری چند و چون اقدامات صورت گرفته وزارت نفت در خصوص تقویت دانش بنیان‌ها، با وحیدرضا زیدی‌فرد، معاون امور مهندسی، پژوهشی و فناوری وزارت نفت به گفت‌وگو نشستیم که شرح آن از نظر می‌گذرد:

پژوهش و فناوری و سرمایه‌گذاری مشترک از جمله حوزه‌های کاری این تفاهمنامه است، در این ارتباط دو طرف موافقت خود را برای ارائه مجوز استفاده از زیرساخت‌های آزمایشگاهی وزارتخانه متبوع به طرف مقابل اعلام کردند.

به‌منظور مدیریت کلان و راهبری فعالیت‌های ذیل این تفاهمنامه، ایجاد کارگروهی مشترک دیده شده است که معاونت مهندسی، پژوهش و فناوری وزارت نفت و طرف متناظر در وزارت دفاع با معرفی نمایندگان خود کلید آغاز این حرکت جهادی را خواهند زد.

احیای چاه‌های کم بازده و غیرفعال

در راستای هدف حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و به کارگیری ظرفیت این بخش برای افزایش تولید نفت، مصوباتی در حال اخذ است تا در این رابطه از حدود ۷۰ شرکت دانش‌بنیان نفت و گاز با ارزش تقریبی حدود ۷۵۰ میلیون دلار حمایت شود. پس از تصویب شورای اقتصاد، مقرر شده است که شرکت‌های دانش‌بنیان در احیای چاه‌های بسته یا کم بازده در زمینه ازدیاد برداشت شروع به فعالیت کنند. از آنجایی که احیای چاه‌ها خطرپذیری بالایی دارد، در این خصوص چاه‌ها دسته‌بندی می‌شوند تا ریسک چاه‌ها به حداقل برسد.

شرکت‌های دانش‌بنیان و پخش فرآورده‌های نفتی

تیرماه امسال تفاهمنامه‌ای میان شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران و شرکت‌های دانش‌بنیان منعقد شد که این تفاهمنامه استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان را به منظور کاهش هزینه‌های تولید و افزایش بهره‌وری مورد هدف قرار داده است. امضای تفاهمنامه بین شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی و پنج شرکت دانش‌بنیان ریز صنعت‌کاران الکترونیک مراغه، پرتومیدا پیرگاس (PMP) و یاور همگامان یزد به ترتیب درباره هوشمندسازی جایگاه‌های عرضه سی‌ان‌جی، روباتیک و ساخت روبات‌های آتش‌نشان، تجهیزات سامانه هوشمند سوخت، تولید برج‌های نور و پروژکتورهای فوق کم‌مصرف انجام گرفت. این تفاهمنامه‌ها و قراردادهای نوعی آغاز ورود گسترده دانش‌بنیان‌ها به صنعت نفت محسوب می‌شوند و آن‌طور که مسئولان می‌گویند این روند تا پایان دولت ادامه خواهد داشت. روندی که علاوه بر بومی‌سازی نیازهای صنعت نفت، می‌تواند زمینه ساز صادرات بیشتر خدمات فنی و مهندسی نفت باشد.

میزان توجه به دانش بنیان‌ها و ساخت داخل و وضعیت بومی‌سازی صنعت نفت در یک‌سال گذشته چگونه بوده و این وزارتخانه در خصوص طرح‌های مذکور چه اقداماتی را در دستور کار دارد؟

وزارت نفت در یک سال گذشته طرح‌های مهمی را در خصوص تقویت تولیدات داخلی پیگیری کرده که هرچند به نتیجه رسیدن این طرح‌ها با فراز و فرودهای بسیاری همراه بوده است اما این وزارتخانه توانسته است با این اقدامات در شرایط تحریمی سال‌های گذشته مبارزه کند و در این شرایط روند تولیدات و اجرای طرح‌های توسعه‌ای خود را ادامه دهد. روند موفقیت‌آمیزی که وزارت نفت از طریق اکتساب فناوری و توسعه ساخت داخل به آن نائل شده است و اکنون می‌توان ادعا کرد که طیف وسیعی از کالاهای و خدمات مورد نیاز صنعت نفت توسط شرکت‌های داخلی تأمین می‌شوند و بسیاری از پروژه‌ها که در سال‌های قبل توسط شرکت‌های خارجی مدیریت و اجرا می‌شد، در حال حاضر به شرکت‌های داخلی سپرده شده است. آمار نشان می‌دهد، بسیاری از سازندگان صنعت نفت شرکت‌های دانش بنیان هستند و می‌توان ادعا کرد که بخش عمده بازار در اختیار شرکت‌های دانش بنیان است.

باید توجه داشت که در حال حاضر دنیا به سمت شرکت‌های ارائه‌دهنده راه حل‌های جامع (total solution provider) حرکت می‌کند، لذا باید توجه کرد که با هم افزایی جوانه‌های کوچک، درخت‌های تنومندی ایجاد شود که بتوانند در توفان‌های تجاری سرپا بمانند.

مشخصاً این رویکردها نیازمند اصلاح و مدیریت و فرهنگ‌سازی بوده و صنعت نفت برای رسیدن به یک رشد پایدار در ایران نیازمند شرکت‌های بزرگ و کارآمد در حوزه ارائه کالا و خدمات است.

به منظور ایجاد اشتغال با تکیه بر دانش‌بنیان کردن صنعت نفت در رشته‌های اولویت‌دار وزارت نفت و با هدف کمک به تأمین داخلی تجهیزات مورد نیاز، پیاده‌سازی طرح‌های توسعه‌ای اشتغال آفرین و تولید بار اول، دستورالعمل بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ تدوین شده است، که برای معاونت مهندسی، پژوهش و فناوری به عنوان متولی امر و دبیر کارگروه توسعه اشتغال و همچنین ارائه تسهیلات به متقاضیان، وظایفی در نظر گرفته شده است. در این راستا، وزارت نفت طی دو نوبت فراخوان (نوبت اول: بهمن ماه ۱۴۰۰ و نوبت دوم: اردیبهشت ماه ۱۴۰۱) از کلیه شرکت‌های فناور، نوآور، خلاق و دانش بنیان دعوت

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

کرد جهت استفاده از این تسهیلات، پروژه‌های پیشنهادی خود را ذیل هر یک از رشته‌های اولویت‌دار (بهینه‌سازی مصرف انرژی، تحول دیجیتال در صنعت نفت، افزایش ضریب بازیافت از طریق احیای چاه‌های غیرفعال و کم‌بازده و سایر راهکارها، فلرینگ و بازیابی گازهای همراه نفت، ساخت بار اول محصولات استراتژیک و تولید کالاهای دانش بنیان صنعت نفت، تکمیل زنجیره ارزش صنایع پایین دستی نفت، گاز و پتروشیمی) در سامانه صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت ثبت کنند که تعداد ۲۰۴ درخواست در نوبت اول فراخوان و تعداد ۱۵۱ درخواست در نوبت دوم به ثبت رسیده و کل مبلغ درخواست‌های ثبت شده معادل ۳۸۱ هزار و ۳۰۵ میلیارد ریال بوده که مبلغ نهایی درخواست‌های ثبت شده، پس از اصلاح در نظر گرفتن سقف هر رشته، به ۲۶۵ هزار و ۶۲۷ میلیارد ریال رسیده است.

در ادامه و پس از برگزاری جلسات متعدد توسط کارگروه توسعه اشتغال وزارت نفت و بررسی و اعتبار سنجی مدارک و درخواست‌های به ثبت رسیده از سوی شرکت‌های متقاضی، تعداد ۱۷۹ طرح به مبلغ ۱۰۳ هزار و ۶۵۳ میلیارد ریال مورد تأیید کارگروه قرار گرفت و برای اخذ تأییدات استانی به معاونت سیاستگذاری اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام شده‌اند. همچنین طرح‌های تأیید شده با در نظر گرفتن منابع موجود در بانک‌های عامل دارای قرارداد با وزارت نفت (ملت، ملی، تجارت و توسعه صادرات)، به منظور انجام ارزیابی‌های اولیه به این بانک‌ها معرفی شدند و در حال حاضر ۳۳ طرح مجموعاً با مبلغ ۲۹ هزار و ۴۲۵ میلیارد ریال به تأیید کمیته‌های استانی رسیده و نامه معرفی نهایی آنها به بانک‌های عامل نیز ارسال شده است.

درخصوص توسعه بومی‌سازی نیز وزارت نفت تلاش می‌کند تسلط خود بر واردات کالای صنعت نفت را افزایش دهد، لذا هر

پس از برگزاری جلسات متعدد توسط کارگروه توسعه اشتغال وزارت نفت و بررسی و اعتبار سنجی مدارک و درخواست‌های به ثبت رسیده از سوی شرکت‌های متقاضی، تعداد ۱۷۹ طرح به مبلغ ۱۰۳ هزار و ۶۵۳ میلیارد ریال مورد تأیید کارگروه قرار گرفت

فنی و مهندسی چه طرح‌هایی را به اجرا درآورده است؟

زیست بوم ساخت تجهیزات صنعت نفت ایران به قدری رشد کرده که رویکردهای صادراتی خدمات و تجهیزات به یک ضرورت تبدیل شده است.

آنچه مشخص است، اگر نتوانیم به سمت بازارهای خارجی پیشروی کنیم رشد شرکت‌ها مطلوب نخواهد بود. البته باید توجه داشت اصل موضوع در صادرات، خود شرکت‌های سازنده و ارائه دهنده خدمات نفت و گاز هستند، حکمرانی و بطور اخص وزارت نفت تلاش می‌کند تا در این زمینه بسترسازی و تسهیل‌گری صورت پذیرد که در این راستا تلاش‌های خوبی برای حضور در کشورهای حوزه امریکای لاتین، تاجیکستان، نیجریه، سوریه و عراق صورت گرفته است.

در این زمینه کارگروه صادرات خدمات فنی و مهندسی با محوریت معاونت مهندسی، پژوهشی و فناوری وزارت نفت و حضور فعال نمایندگان امور بین‌الملل وزارت نفت، نمایندگان چهار شرکت اصلی این وزارتخانه و نمایندگان انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی

تا در بازاریابی و حضور مؤثر سازندگان و ارائه‌کنندگان خدمات نقش مؤثری ایفا کند.

■ وزارت نفت در خصوص برنامه ساخت پارک‌های گوگردی تا چه اندازه به اهداف مشخص شده دست یافته است؟

گوگرد به‌عنوان یک محصول جانبی در برخی پالایشگاه‌های نفت و گاز و واحدهای تولیدی پتروشیمی، در فرایند شیرین‌سازی نفت، گاز و میعانات گازی تولید می‌شود. به دلیل گزارش دستگاه‌های نظارتی در خصوص مشکلات فعلی و آتی گوگرد، مشکلات تولید و محدودیت‌های ذخیره‌سازی و تشدید این مشکلات با راه‌اندازی فازهای جدید، همچنین مکاتبات ذینفعان در خصوص رفع مشکلات گوگرد، موضوع گوگرد و مطالعات آینده آن در کشور، توسط این معاونت مطرح شده است.

چالش‌های بخش تولید (کیفیت پایین گوگرد تولیدی در مقایسه با رقبا، قابل توجه نبودن قیمت گوگرد در مقابل سایر فرآورده‌های نفتی و گازی)، چالش‌های انتقال گوگرد (به‌کارگیری روش‌های غیراستاندارد حمل و نقل گوگرد و ریزش گوگرد در فرایند انتقال، کمبود یا نبود ماشین‌های مخصوص حمل گوگرد مذاب داخل کشور، ناکافی بودن استانداردهای الزام‌آور ملی در رابطه با آلودگی‌های زیست محیطی در اثر انتقال گوگرد، رعایت حداقلی اصول HSE و امکان به مخاطره افتادن سلامت کارکنان بارگیری در انتقال گوگرد)، از جمله چالش‌های مطرح شده در حوزه گوگرد بوده که این موارد باعث تعریف طرحی در حوزه مطالعات آینده‌نگاری فناوری‌های گوگرد پایه در این معاونت شده است.

پس از جلسات کارفرمایی تدوین نقشه راه و سند جامع مدیریت و توسعه یکپارچه زنجیره گوگرد و ارزش افزوده آن در راستای مدیریت گوگرد و حل مشکلات موجود در کل زنجیره تولید، انبارش، حمل و نقل، بازیابی، صادرات و مسائل مربوط به ایمنی، بهداشت و محیط

کالایی که سازنده داخلی بتواند بسازد و جلوی واردات آن گرفته شود، منجر به توسعه ساخت داخل می‌شود. لازم به ذکر است که در حال حاضر دو گروه از کالاهای بومی‌سازی نشده‌اند: اول کالاهایی که به دلیل مقیاس محدود بازار ایران تولید آن در داخل مقرون به صرفه نیست و دوم برخی از کالاهایی که دارای سیستم‌های پیچیده هستند و از حساسیت بالایی برخوردارند که سیاست وزارت نفت در این حوزه‌ها، تکیه بر توان داخلی است.

■ این وزارتخانه در خصوص صادرات خدمات

تشکیل شده و جلسات آن به طور مستمر برگزار و موضوعات پیگیری می‌شود.

سازندگان ما نیز اقداماتی در جهت صادرات انجام داده‌اند که این امر نیازمند شبکه سازی، اشتراک تجربیات و اطلاعات و اقدامات تعاونی در حوزه بازاریابی و فروش است. همچنین وزارت نفت با استفاده از اهرم اعتبار، روابط بین‌الملل، ارتباطات تجاری و مشاوره‌های فنی و حقوقی، شبکه‌سازی با سایر ارکان حکمرانی، تسهیل کسب اعتبارات مالی برای صادرکنندگان کالا و خدمات حوزه نفت و گاز تلاش می‌کند

زیست به شرکت ملی گاز واگذار شده و آن شرکت نیز با همکاری این معاونت و مشاور متخصص سند مزبور را در فاصله زمانی سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ تهیه کردند.

در ادامه پیرو افتتاح پارک گوگردی گنبدلی (یادمان شهید حاج قاسم سلیمانی) در پالایشگاه گازی منطقه سرخس توسط ریاست محترم جمهور موارد دیگری نیز در دست اقدام قرار گرفت که در ادامه به آن اشاره می‌شود. گاز خوراک پالایشگاه گاز شهید هاشمی‌نژاد جزو یکی از ترش‌ترین گازهای تولیدی ایران

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

است که با توجه به محدودیت مصرف گوگرد در داخل کشور، این پالایشگاه در سنوات گذشته با مشکل ذخیره‌سازی گوگرد کلوخه مواجه شده که سبب ایجاد مشکلات ایمنی و زیست محیطی متعدد شده است. از این رو، در آن زمان این شرکت مجبور بود گوگرد کلوخه خود را به صورت خام و فله‌ای با هزینه حمل به بندرعباس منتقل و از آنجا به کشورهای هند و چین صادر کند تا در آنجا به کودهای گوگردی تبدیل شده و مجدداً بخش عمده‌ای از آن با قیمت بالاتر به کشور برگردد. برای حل مشکل مازاد گوگرد موجود در پالایشگاه گاز شهید هاشمی‌نژاد و نیز ایجاد ارزش افزوده از این محصول ارزشمند، به اتکای پیشنهاد ارائه شده توسط شرکت‌های دانش‌بنیان، این پالایشگاه طی یک مزایده اقدام به فروش قریب به ۳۰۰ هزار تن در سال گوگرد به صورت مذاب به بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری و احداث کارخانه‌های تبدیل گوگرد مذاب به محصولات با ارزش افزوده بیشتر در زمین پالایشگاه گازی سرخس کرد. با بهره‌برداری از این کارخانه‌ها، هم‌اکنون گوگرد تولیدی پالایشگاه گاز شهید هاشمی‌نژاد سرخس به ترتیب به گوگرد دانه‌بندی شده ارزش افزوده، کود بنتونیتی با سه برابر ارزش افزوده و گوگرد میکرونیزه با ۸ برابر ارزش افزوده نسبت به گوگرد خام تبدیل شده و بخش قابل توجهی از نیازهای داخلی کشور (از جمله نیاز وزارت جهاد کشاورزی) که پیش از این وارد می‌شد، توسط این شرکت‌ها تأمین می‌شود. در حال حاضر، پالایشگاه گاز شهید هاشمی‌نژاد سرخس علاوه بر تأمین مستمر و پایدار گوگرد به عنوان ماده اولیه و اختصاص بالغ بر ۶ هکتار از زمین خود به این طرح‌ها، زیرساخت‌هایی چون یوتیلیتی و بخار را برای تولید گوگرد مذاب در اختیار کارخانه‌های یاد شده قرار داده است که با احداث کارخانه‌ها در زمین پالایشگاه، برای خرید کردن و انتقال گوگرد صرفه‌جویی بسیاری انجام شده است. طراحی و ساخت واحدهای فوق‌الذکر پیش از این توسط شرکت‌های آلمانی انجام می‌شده ولی در حال حاضر این فناوری توسط شرکت‌های دانش بنیان داخلی بومی‌سازی شده است. همچنین در این طرح‌ها علاوه بر استفاده ۱۰۰ درصد از تجهیزات داخلی، بالغ بر ۳۰۰ نفر اشتغال مستقیم و غیرمستقیم در منطقه محروم و مرزی سرخس ایجاد شده است. در برنامه توسعه این پارک مقرر گردیده با مشارکت بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان، با استفاده از حدود ۴/۵ میلیون تن گوگرد تولیدی کشور ترکمنستان که در مجاورت مرز سرخس قرار دارد، در این پارک حداقل ۱۵ کارخانه با دانش فنی بومی شده، برای تبدیل گوگرد به کود بنتونیتی، گوگرد میکرونیزه، گوگرد مایع، کود گوگردی و سایر محصولات با ارزش افزوده بیشتر احداث شود و با تکمیل طرح‌های فوق، سرخس به هاب گوگردی منطقه خاورمیانه تبدیل خواهد شد. این امر علاوه بر درآمدزایی و تأمین نیازهای بخش کشاورزی کشور، سبب اشتغال‌زایی قابل توجهی در آن منطقه محروم خواهد شد. همچنین با عنایت به حجم قابل توجه گوگرد تولیدی در پالایشگاه‌های گاز پارس جنوبی و خام‌فروشی آن به صورت فله، با برنامه‌ریزی صورت گرفته مقرر شده در پارس جنوبی نیز با بهره‌گیری از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان یک پارک گوگردی در آن منطقه احداث شود.

در گفت‌وگو با یک کارشناس انرژی مهم‌ترین تحول صنعت نفت در دولت جدید بررسی شد

بازمعماری تجارت انرژی ایران در نظم جدید جهانی

■ سیداحسان حسینی

تغییر رویکرد دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم یکی از موضوعات مورد توجه کارشناسان و تحلیلگران حوزه انرژی است. به طوری که یک کارشناس ارشد انرژی می‌گوید: تجربه دو دوره تحریم‌ها ثابت کرد که توسعه ایران با فروش نفت خام نسخه کارآمدی نیست و تحولات اخیر دنیا این فرصت را به ایران داده است که به سمت بازمعماری تجارت انرژی خود حرکت کند. درباره تفاوت رویکرد دیپلماسی انرژی دولت سیزدهم با دولت قبل، همان‌طور که رصد اخبار و تحولات نشان می‌دهد، رویکردی که در این دولت اتخاذ شده بسیار فعالانه‌تر و مبتنی بر این نگاه است که از تمام فرصت‌ها و ظرفیت‌هایی که تحولات بین‌المللی در اختیار کشور قرار می‌دهد، استفاده شود. حبیب‌الله ظفریان در گفت‌وگو با «ایران» اظهار کرد: در دولت قبل مبتنی بر فضای کلی سیاست خارجی دولت، نگاه به دیپلماسی انرژی این بود که دیپلماسی انرژی در واقع از سیاست خارجی کشور ارتزاق کند. یعنی ما در سطح سیاست خارجی با دنیا به یک توافق کلی برسیم، از آن به بعد بتوانیم نفت‌مان را بفروشیم یا سرمایه‌گذار خارجی در

کشور جذب کنیم یا مثلاً قراردادهای صادرات گاز ببندیم؛ لذا همه تصمیمات و تلاش‌هایی که در دیپلماسی انرژی باید اتفاق بیفتد منوط و متوقف شده بود به اصلاح روابط سیاست خارجی با آن نگاهی که دولت قبل داشت. متأسفانه همین متوقف شدن امور باعث شد که ما فرصت‌های زیادی را از دست بدهیم. ظفریان گفت: در دولت سیزدهم، برخلاف دولت قبل نگاه این است که ما از همه فرصت‌ها استفاده کنیم و رویکرد فعال در دیپلماسی انرژی داشته باشیم، زمین‌بازی تعریف کنیم و اتفاقاً دیپلماسی انرژی را به کمک سیاست خارجی کشور بیاوریم. یعنی دیپلماسی انرژی به صورت پسینی عمل نکند و خودش به عنوان یکی از محرک‌ها و یکی از پیشران‌های توسعه سیاست خارجی دولت ایفای نقش کند. این کارشناس ارشد انرژی ادامه داد: بنده قصد دارم قبل از اینکه وارد بحث تعاملات‌مان با کشورها و ظرفیت‌شان شویم، یک تحلیل کلی از دیپلماسی انرژی کشور ارائه و توضیح دهم که ایران باید چه نگاهی به دیپلماسی انرژی داشته باشد. بعداً ناظر به این موضوع مشخص می‌شود که در تعامل با هر کشوری به چه سمت و سویی باید حرکت کنیم و تعاملات ما با کشورها چه پازلی را باید تکمیل کند.

ویژنه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

نگاه دولت‌های قبل به دیپلماسی انرژی یک نگاه سنتی بود

وی تأکید کرد: از ابتدای انقلاب تاکنون و حتی قبل از انقلاب، یک تفکر سنتی در فضای دیپلماسی انرژی کشور وجود داشته است که ما باید در بازار جهانی نفت خام بفروشیم و مبتنی بر آن کسب درآمد کرده و بودجه دولت برای هزینه‌های جاری و پروژه‌های عمرانی را تأمین کنیم. همچنین با این تفکر مبتنی بر فروش نفت، بتوانیم برای خودمان امنیت بخریم و عملاً در فضای بین‌المللی

اینکه اگر تحریم شود، بازار نفت به هم می‌ریزد و قیمت تا ۲۰۰ دلار در بشکه بالا می‌رود. اتفاقاً در هر دوره تحریم ایران، قیمت نفت نه تنها بالا نرفت که بعضاً کاهش هم یافت. لذا این دو دوره تحریم تجربه‌ای برای ایران شد و ثابت کرد که ما نمی‌توانیم دیپلماسی انرژی کشور را مبتنی بر صادرات نفت خام استوار کنیم و همواره باید قید تحریم را در طراحی‌هایمان برای دیپلماسی انرژی و تجارت انرژی کشور در نظر بگیریم. وی اظهار کرد: حضرت آقا هم در

ما می‌توانیم با تعمیر پالایشگاه‌های ونزوئلا، آن را به ظرفیت واقعی برسانیم و سپس نفت خودمان را به آن بخشی از ظرفیت احیا شده، صادر کرده و تبدیل به فرآورده کنیم و به بازارهای همان منطقه بفروشیم. این ایده را در دولت قبل و پس از بازگشت مجدد تحریم‌ها نیز مطرح کردیم ولی چون آن تفکر سنتی حاکم بود، مورد موافقت قرار نگرفت

جایگاه محکمی را برای خودمان ایجاد کنیم.

ظفریان گفت: این تفکر در سطوح عالی تصمیم‌گیران کشور همواره وجود داشته و نشانه‌ها و شواهد زیادی آن را اثبات می‌کند. اما تجربه دو دوره تحریم نفتی ایران طی سال ۹۰ تا ۹۲ و سال ۹۷ تاکنون، این فرضیه را زیر سؤال برد که می‌توان مبتنی بر صادرات نفت، اهداف توسعه‌ای ایران را محقق کرد، البته برای مسئولان ما که آن نگاه سنتی را داشتند، این اتفاق قابل فهم نبود بویژه در دور اول تحریم.

کارشناس ارشد انرژی اشاره کرد: در سال ۹۰ نگاه مسئولان ما این بوده که نفت ایران امکان تحریم شدن ندارد و دوم

صحبت‌های مکرر فرموده‌اند که دولت‌ها، اقتصاد کشور را به گونه‌ای طراحی کنند که با فرض وجود تحریم‌ها بتواند ادامه پیدا کند و آسیب‌پذیری آن کم باشد. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی هم که حضرت آقا ابلاغ کردند دقیقاً چنین رویکردی داشت.

باید به سمت باز معماری تجارت انرژی ایران حرکت کنیم

ظفریان گفت: تجربه دو دوره تحریم، چند درس و آموزه جدی برای ایران به همراه داشت که توجه به آن در آینده دیپلماسی انرژی کشور بسیار مهم است. نکته اول این است که ما در حوزه دیپلماسی انرژی

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

نمی‌توانیم تجارت انرژی‌مان را مبتنی بر صادرات نفت استوار کنیم و طراحی ما نباید به این شکل باشد که فقط نفت خام را به صورت حداکثری صادر کنیم. کارشناس ارشد انرژی افزود: تحریم‌پذیری نفت برای ما اثبات شده است و دلایل آن هم به ساختار بازار نفت برمی‌گردد که امکان تحریم فروش نفت ایران را ایجاد می‌کند. در نقطه مقابل، ما در حوزه تجارت گاز و در حوزه صادرات فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی، تحریم‌پذیری بسیار کمتری را تجربه کردیم و تقریباً این سه دسته محصولی که نام بردم با تحریم جدی مواجه نشدند. البته سختی‌هایی برای فروش و برگرداندن پولشان وجود داشته است ولی تحریم نشدند.

وی گفت: لذا نکته اول این است که ما باید به سمت بازمعاری تجارت انرژی ایران حرکت کنیم. یعنی تجارت انرژی سنتی‌مان را که مبتنی بر صادرات حداکثری نفت است به سمتی ببریم و طراحی مجدد کنیم به طوری که وزن محصولاتی که تحریم‌پذیری‌شان کم بوده است در تجارت انرژی بیشتر شود. همچنین رویکرد عمده ما به نفت خام به دلیل تحریم‌پذیری بالا، باید این باشد که نفت خام را در پالایشگاه‌ها به فرآورده و محصولات پایین‌دستی و توسعه زنجیره ارزش افزوده، تبدیل کنیم.

ایران در حوزه تجارت انرژی باید شرکای راهبردی برای خود انتخاب کند

ظفریان اظهار داشت: نکته دوم اینکه با وجود قید تحریم، ایران باید در حوزه دیپلماسی انرژی برای هر کدام از کشورها برنامه و طراحی مجزایی داشته باشد. مثلاً این عبارت که ما به صورت کلی به اروپا گاز صادر کنیم بی‌معنی است. شما باید مشخص کنید که در اروپا به چه کشورهایی می‌خواهی گاز صادر کنی. یا اینکه ما نفت را به شرق آسیا صادر کنیم معنی‌دار نیست. در شرق آسیا، وضعیت چین با ژاپن و کره جنوبی برای ما متفاوت است. لذا در اینجا این موضوع قابل نتیجه‌گیری است که ایران در حوزه تجارت انرژی باید شرکای راهبردی برای خود انتخاب کند.

دیپلماسی انرژی ایران باید در جهت تقویت رویکرد منطقه‌گرایی و شرق‌گرایی حرکت کند

وی ادامه داد: نکته سوم اینکه ما به عنوان کشوری که اعتقاد دارد نظم بین‌الملل باید به گونه دیگری مستقر باشد و مبتنی بر آرمان‌هایی انقلاب کرده است، باید بتوانیم از ابزار دیپلماسی انرژی خود در راستای سیاست خارجی مطلوب کشور استفاده کنیم. بیان ساده‌اش این است که ما مثل نیروی نیستیم که نگاهمان به فروش گاز یا نفت خود یک نگاه صرفاً اقتصادی و فارغ از نگاه استراتژیک باشد.

ظفریان عنوان کرد: حوزه دیپلماسی انرژی به دلیل اینکه انرژی مزیت جدی ایران است باید بتواند در خدمت سیاست خارجی کشور حرکت کند. در

حوزه سیاست خارجی، دیپلماسی انرژی به دو معنا می‌تواند ایفای نقش کند؛ نخست اینکه دیپلماسی انرژی می‌تواند ابزار بازدارندگی برای کشور ایجاد کند، دوم اینکه زمینه‌ساز توسعه روابط سیاسی ما با کشورهای هدف شود.

این کارشناس ارشد انرژی گفت: در حال حاضر دو رویکرد منطقه‌گرایی و شرق‌گرایی در دستور کار جمهوری اسلامی قرار گرفته است. دیپلماسی انرژی ما بتواند زمینه‌ساز و مقوم این دو رویکرد باشد، یعنی برای این دو رویکرد زمینه‌سازی کند یا در نقاطی در تعامل با کشورها، بازدارندگی ایجاد کند.

تعامل با کشورهای مختلف مبتنی بر منافع ملی ایران تعریف می‌شود

وی تأکید کرد: البته این نکته را توجه کنید که تعامل با کشورهای مختلف مبتنی بر منافع ملی ایران تعریف می‌شود. ما هیچ کشوری را نباید دوست خودمان بدانیم و همواره باید تعاملات‌مان در سطح سیاست خارجی و ذیل آن دیپلماسی انرژی را مبتنی بر منافع ملی تعریف کنیم.

ظفریان گفت: بنده به دو دلیل نسبت به توفیقات کشور در حوزه دیپلماسی انرژی خوشبین هستم؛ نخست اینکه وزارت نفت و به صورت خاص شخص وزیر نفت چنین نگاه‌هایی به حوزه دیپلماسی انرژی دارد و عملکردش هم در یک سال اخیر نشان می‌دهد که این حوزه برای ایشان دارای اولویت است.

وی افزود: نکته دومی که ایجاد امیدواری می‌کند تحولات انرژی دنیا بعد از جنگ اوکراین است که به نظرم این فرصت را برای ما ایجاد کرد که بتوانیم نقش خودمان را در حوزه تجارت انرژی دنیا بویژه در حوزه تجارت گاز مجدداً تعریف کنیم. مبتنی بر این دو نکته من امیدواری زیادی دارم که در واقع دیپلماسی انرژی در یکی دو سال پیش‌رو بتواند به نقطه مطلوبی برسد.

تجربه تحریم نشان داد که چین یکی از مشتریان راهبردی نفت ایران است

ظفریان درباره زمینه‌های همکاری ایران و چین گفت: تجربه تحریم نشان داد که چین از جمله مشتریان راهبردی نفت ایران است که می‌توان در بلندمدت نیز روی آن حساب باز کرد. در بین کشورهای شرق آسیا، ژاپن و کره جنوبی همواره با تحریم‌های امریکا همراهی کردند و در واقع خرید نفت از ایران را تحریم کردند، اما چین به عنوان یک ابرقدرت، تسلط امریکا بر خود را نمی‌پذیرد و در آینده نیز شکاف و رقابت این دو کشور رو به افزایش خواهد بود.

کارشناس ارشد انرژی گفت: نکته بعدی این است که به دلیل گستردگی پالایشگاه‌های چین، این کشور نوعی از پالایشگاه‌ها را دارد که مستقیماً می‌تواند با کشورهای تحریم‌شده تعامل کند. نکته سوم این است که چین دارای اقتصاد بزرگ رو به رشد با جهتگیری توسعه فناوری است. پس این ظرفیت وجود دارد که ما با چین به لحاظ فروش نفت

تعامل بلندمدت ایجاد کنیم. یعنی تعامل نفتی با چین در بلندمدت با قید تحریم ما سازگار است.

وی عنوان کرد: لذا مبتنی بر همان تحلیلی که ارائه دادم، فروش نفت ما به چین، زمینه‌ساز توسعه روابط سیاسی ما ذیل رویکرد شرق‌گرایی است. ما باید بتوانیم در توافق ۲۵ ساله با چین که کلیات آن منعقد شده است به سمتی حرکت کنیم که یک شراکت راهبردی با چین داشته باشیم. در واقع تجارت نفت ایران و چین فراتر از یک تجارت اقتصادی صرف است.

ظفریان خاطرنشان کرد: البته در عرایض خود گفتم و مجدداً تأکید می‌کنم که همه این اقدامات مبتنی بر منافع ملی

است. یعنی چین بر اساس منافع ملی خودش حرکت می‌کند، ما هم بر اساس منافع ملی خودمان، اما وضعیت سیاسی و اقتصادی دو کشور این را نشان می‌دهد که چنین ظرفیتی برای شراکت بلندمدت و ایجاد یک بازی برد-برد بین دو کشور وجود دارد.

سهامداری ایران در پالایشگاه‌های ونزوئلا یک اقدام راهبردی است

کارشناس ارشد انرژی درباره ظرفیت‌های ونزوئلا برای تعامل نفتی گفت: تعاملات مختلفی را می‌توان با ونزوئلا طراحی کرد که یکی از آنها صادرات نفت و میعانات گازی ایران به این کشور است. ونزوئلا به میعانات گازی ایران برای افزایش فروش نفت نیاز دارد. یک گزینه دیگر احیای ظرفیت پالایشی ونزوئلا از طریق تعمیرات اساسی و صدور خدمات فنی و مهندسی

تحولات اوکراین مشاهده کردید که روسیه چگونه از ظرفیت بازار شبه‌انحصاری برای فشار به اروپا استفاده کرده است. ظفریان گفت: برنامه امریکا این است که با توسعه LNG (گاز مایع شده) تجارت گاز را از بازارهای منطقه‌ای به سمت بازار جهانی تغییر دهد. در حال حاضر سهم LNG از تجارت گاز حدود یک سوم و سهم خط لوله از تجارت گاز دو سوم است. با توسعه LNG، بازار از قراردادهای بلندمدت حدود ۲۵ ساله به سمت قراردادهای کوتاه‌مدت و تک‌محموله‌ای تغییر شکل می‌دهد و از انحصار عرضه‌کنندگان خارج می‌شود. کارشناس ارشد انرژی افزود: این نقشه امریکا از سال ۲۰۱۰ در دانشگاه‌ها

بازار گاز هم به تناسب در حال شکل‌گیری بوده و در واقع تجارت گاز هم در حال توسعه است. وی ادامه داد: نکته دوم اینکه ایران دومین دارنده بزرگ ذخایر گازی (گاز متعارف) در دنیا است و این موضوع، پتانسیل و ظرفیتی را به ایران می‌دهد که نقش آفرینی جدی در بازار گاز داشته باشد. ظفریان گفت: نکته سوم اینکه در تحلیل بازار گاز اشتباهی که عمده تحلیل‌گران در ایران و تصمیم‌گیران مرتکب می‌شوند این است که بازار گاز را شبیه بازار نفت تحلیل می‌کنند، ولی برخلاف بازار نفت که یک بازار یکپارچه و جهانی است، بازار گاز یک بازار منطقه‌ای و شبه‌انحصاری

است. وی افزود: ما می‌توانیم با تعمیر پالایشگاه‌های ونزوئلا، آن را به ظرفیت واقعی برسانیم و سپس نفت خودمان را به آن بخشی از ظرفیت احیا شده، صادر کرده و تبدیل به فرآورده کنیم و به بازارهای همان منطقه بفروشیم. این ایده را در دولت قبل و پس از بازگشت مجدد تحریم‌ها نیز مطرح کردیم ولی چون آن تفکر سنتی حاکم بود، مورد موافقت قرار نگرفت. ظفریان تأکید کرد: شرایط سیاسی ونزوئلا به گونه‌ای است که ما می‌توانیم به عنوان یک مشتری راهبردی به آن نگاه کنیم. سهامداری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی کشورهای هدف راهبردی ما،

تعامل با کشورهای مختلف مبتنی بر منافع ملی ایران تعریف می‌شود. ما هیچ کشوری را نباید دوست خودمان بدانیم و همواره باید تعاملاتمان در سطح سیاست خارجی و ذیل آن دیپلماسی انرژی را مبتنی بر منافع ملی تعریف کنیم

و اندیشکده‌های معتبر امریکایی مثل بروکینگز و بعداً در سیاست‌های دولت امریکا کاملاً منعکس شده است. با این اقدام، امکان تسلط روسیه به عنوان یک صادرکننده بالفعل و کشورهای مثل ایران که صادرکننده بالقوه هستند از بین می‌رود.

همکاری گازی ایران و روسیه ذیل منطق تقسیم بازارها

وی خاطرنشان کرد: اما در این سمت ما باید چه راهبردی را اتخاذ کنیم؟ راهبرد ایران باید عبارت باشد از حفظ و تقویت ساختار منطقه‌ای بازار گاز، یعنی هر چقدر می‌تواند از یکپارچه شدن بازار جلوگیری کند، زیرا بازار منطقه‌ای هم از منظر اقتصادی و هم سیاسی به نفع ما است. یکی از نقاطی که تعامل ما با کشوری مثل روسیه معنی‌دار می‌شود اتفاقاً

است و ما باید در تحلیل‌هایمان این ساختار بازار گاز را در نظر بگیریم وگرنه تحلیل‌ها به غلط خواهد رفت. کارشناس ارشد انرژی عنوان کرد: در بازار نفت در بازه زمانی مختلف، تفاوت شاخص‌های قیمت نفت مثلاً WTI با برنت حداکثر ۱۰ تا ۱۵ درصد است، ولی در بازار گاز شاخص قیمت‌های گاز بعضاً به ۴۰۰ تا ۵۰۰ درصد هم می‌رسد و این بازار اصلاً شبیه بازار نفت قابل تحلیل نیست. پس این نکته مهم است که بازار گاز کاملاً متفاوت از بازار نفت است. وی گفت: نکته چهارم این است که ما باید فضای کلی بازار گاز و نقشه امریکا در این بازار را بخوبی بشناسیم. بعد از توسعه گاز شیل، امریکا به این سمت حرکت کرد که بازار گاز را از یک بازار منطقه‌ای و شبه‌انحصاری دارای منافع برای طرف عرضه، به یک بازار جهانی تبدیل کند. در

یکی از گزینه‌های جدی کشور است، زیرا جریان صادرات نفت ایران را تضمین و ایمن می‌کند. یکی از دلایلی که روسیه توانسته در شرایط تحریم صادرات نفت به هند را افزایش دهد این است که سال‌های قبل سهام یکی از پالایشگاه‌های بزرگ هند (پالایشگاه اسار) را خریداری کرده بود.

امریکا می‌خواهد با توسعه LNG بازار شبه‌انحصاری گاز را از بین ببرد

کارشناس ارشد انرژی گفت: درباره بازار گاز چند نکته را به عنوان مقدمه عرض می‌کنم؛ اولین نکته اینکه سهم گاز به عنوان یک انرژی پاک و نسبتاً ارزان در سبد انرژی دنیا در حال افزایش است. مطابق همه پیش‌بینی‌ها تا سال ۲۰۵۰ سهم نفت و زغال سنگ در انرژی دنیا کاهش و سهم گاز افزایشی است، لذا

روسیه صادرات گاز داشت، بعد از نزاعی که با روسیه پیدا کرد، به سمت چین حرکت کرد و سه خط لوله از آسیای مرکزی عبور داد تا به چین صادرات گاز داشته باشد. در حال حاضر مذاکرات برای احداث خط لوله چهارم هم در جریان است.

کارشناس ارشد انرژی گفت: سیاست ترکمنستان فروش گاز در مرز این کشور است. یعنی همه صادراتی که تا حالا انجام داده است، معطوف به تحویل در مرز بوده و بیشتر از آن را تضمین نمی‌کند. به دلیل نزدیکی جغرافیایی ایران با ترکمنستان و بویژه نزدیکی با میادین گازی این کشور که تقریباً در نزدیکی مرز ایران قرار دارند، صادرات گاز ترکمنستان به ایران برای این کشور سودآورتر است چون هزینه‌های صادرات بسیار کم می‌شود. وی تأکید کرد: ما یک قرارداد واردات گاز از ترکمنستان داشتیم که در دولت قبل به دلیل بدهی ایران به ترکمنستان متوقف شد. دولت جدید رویکرد بسیار فعالانه‌ای در احیا و تقویت روابط گازی با ترکمنستان در پیش گرفت. قرارداد سوآپ گازی ایران و ترکمنستان، روابط دو کشور را بعد از چند سال سردی مجدداً احیا کرده است. با این شرایط ما باید در گام اول با احیای قرارداد واردات از این کشور به واردات ۱۵ میلیارد مترمکعبی برسیم. در گام بعد نیز با توسعه میادین این کشور و افزایش واردات این میزان را دو برابر کنیم.

اولویت‌های صادرات گاز ایران به کشورهای منطقه

ظفریان درباره ظرفیت گازی قطر گفت: قطر از سال ۲۰۱۶ برنامه توسعه میدان گنبد شمالی یا همان پارس جنوبی را در دستور کار داشته و بعد از تحولات اوکراین این امر تشدید شده است. اخیراً مشاهده کردیم که قطر یک قرارداد ۲۹ میلیارد دلاری برای توسعه بلوک شرقی میدان با ۵ شرکت امریکایی و اروپایی بزرگ منعقد کرد.

کارشناس ارشد انرژی گفت: تقریباً نیمی از این سرمایه‌گذاری برای توسعه میادین گازی و نیم دیگر برای توسعه زیرساخت LNG قطر انجام خواهد شد. برنامه قطر این است که ۴ واحد جدید LNG ایجاد کند و ظرفیت تولید LNG خود را در گام اول با ۳۲ میلیون تن افزایش به ۱۱۰ میلیون تن برساند. در گام دوم نیز ۲ واحد دیگر تأسیس کرده و ظرفیت تولید LNG را به ۱۲۶ میلیون تن افزایش دهد. به نظر بنده به رغم از دست رفتن برخی فرصت‌ها، ولی همچنان گزینه خرید گاز قطر باید برای ما یک گزینه جدی باشد. وی در پایان اظهار کرد: در مورد پروژه‌های صادراتی، به دلیل مجموع شرایط بازار، از جمله افزایش قیمت در اروپا، تقاضای واردات گاز بهبود پیدا کرده است. اولویت ایران در حوزه صادرات گاز، باید افزایش حجم صادرات گاز به عراق و ترکیه باشد. همچنین به دلیل اهمیت استراتژیک توسعه صادرات گاز به ارمنستان و گرجستان نیز باید در دستور کار قرار گیرد. گام بعدی تکمیل خط لوله پاکستان و اجرای خط لوله دریایی عمان است.

اولویت اول این است که بتوانیم گاز روسیه را خرید و فروش کنیم و سوآپ و ترانزیت رویکرد مناسبی برای ایران نیست، چون در قراردادهای سوآپ یا ترانزیت گاز، ایران فقط به لحاظ موقعیت جغرافیایی گاز را در شمال تحویل می‌گیرد و مثلاً در جنوب تحویل می‌دهد یا اجازه می‌دهد خط لوله‌ای از کشور کشیده شود که این رویکرد، یک رویکرد انفعالی برای ایران است و خیلی با افزایش قدرت سیاسی‌مان و به عنوان ابزار سیاست خارجی هم‌راستا نیست. لذا ما باید به سمت اولویت‌مان یعنی خرید گاز از کشورهای دارای مازاد به صورت حداکثری و صادرات آن به صورت حداکثری به کشورهایی که متقاضی هستند، باشیم

هستند، باشیم.

قرارداد سوآپ گازی ایران و ترکمنستان، روابط دو کشور را احیا کرد

وی درباره ظرفیت همکاری گازی ایران و ترکمنستان گفت: ترکمنستان کشوری است که ذخایر بسیار بزرگ گاز دارد. دومین میدان بزرگ گازی دنیا تحت عنوان گالکینیش در این کشور قرار دارد و ذخایر بزرگ گازی که هنوز توسعه داده نشده هم در این کشور زیاد است. لذا به لحاظ ظرفیت، ظرفیت بسیار بزرگی برای تولید گاز دارد. ظفریان گفت: ترکمنستان در ابتدا به

همین موضوع است. ظفریان توضیح داد: روسیه یک بازیگر بزرگ بازار گاز است که به صورت عمده با بازار اروپا و به صورت نسبی با بازار چین تجارت گاز دارد و ما یک دارنده ذخایر بزرگ بازار گاز و یک بازیگر بالقوه بازار هستیم که حفظ ساختار منطقه‌ای بازار گاز به نفع هر دوی ما است. من عرض کردم باید مبتنی بر منافع ملی با کشورها تعامل کنیم. یکی از پیشنهادها جدی این است که بازار گاز را بین خودمان و روسیه تقسیم کنیم، یعنی ما در حفظ بازار اروپا به روسیه کمک کنیم و روسیه در تثبیت بازار منطقه برای ما. کارشناس ارشد انرژی گفت: اتفاقاً بعد از تحولات اوکراین، فضا برای همکاری گازی ایران و روسیه بازتر شده است. از آنجا که روسیه در حال حاضر به دنبال بازار جدید است و جدی‌ترین گزینه بازار خاورمیانه و جنوب آسیا است، ایران باید ضمن واردات گاز از روسیه و صادرات آن به همسایگان غربی، در تحقق صادرات گاز به پاکستان و اجرای خط لوله عمان نیز از همکاری با روسیه استفاده کند.

وی گفت: در راستای حفظ ساختار منطقه‌ای بازار گاز، ایران باید به هاب گازی منطقه تبدیل شود. بیابید نگاهی به کشورهای منطقه بیندازیم، کشورهایی که پتانسیل صادراتی و مازاد گاز دارند عبارتند از: قطر، ترکمنستان، روسیه و تا حدی آذربایجان؛ و باقی کشورها شامل ارمنستان، ترکیه، عراق، سوریه و لبنان، کشورهای حاشیه خلیج فارس از جمله کویت و عمان، پاکستان و افغانستان همه متقاضی گاز هستند. لذا ما باید از این چند کشور تولیدکننده، گاز را به صورت حداکثری وارد کرده و به همه کشورهای متقاضی، به صورت حداکثری صادر کنیم.

ظفریان گفت: اگر ایران بتواند چنین نقشه‌ای را محقق کند باعث می‌شود کشورهای منطقه وارد پیوندهای راهبردی با ما شوند و عملاً ما تجارت گاز را در راستای رویکرد منطقه‌گرایی و تثبیت منطقه‌ای پیش ببریم. منطقه‌گرایی اولویت ما است و آنچه از فضای کلی بین‌المللی برداشت می‌شود این است که همکاری ما با چین و روسیه (رویکرد شرق‌گرا) منوط به تثبیت ما در منطقه است که ابزار جدی آن تجارت انرژی و بویژه تجارت گاز است.

کارشناس ارشد انرژی گفت: اولویت اول این است که بتوانیم گاز روسیه را خرید و فروش کنیم و سوآپ و ترانزیت رویکرد مناسبی برای ایران نیست، چون در قراردادهای سوآپ یا ترانزیت گاز، ایران فقط به لحاظ موقعیت جغرافیایی گاز را در شمال تحویل می‌گیرد و مثلاً در جنوب تحویل می‌دهد یا اجازه می‌دهد خط لوله‌ای از کشور کشیده شود که این رویکرد، یک رویکرد انفعالی برای ایران است و خیلی با افزایش قدرت سیاسی‌مان و به عنوان ابزار سیاست خارجی هم‌راستا نیست. لذا ما باید به سمت اولویت‌مان یعنی خرید گاز از کشورهای دارای مازاد به صورت حداکثری و صادرات آن به صورت حداکثری به کشورهایی که متقاضی

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران از ایفای ۱۵۴ درصدی تعهد ارزی پتروشیمی در سال ۱۴۰۰ خبر می‌دهد

نمی‌توانند پتروشیمی را تحریم کنند

قرار است تا ۳ سال دیگر ۲۴ میلیارد دلار طرح پتروشیمی به بهره‌برداری برسد

تحریم‌ناپذیری صنعت پتروشیمی و ارزش افزوده‌ای که در امتداد زنجیره صنعت نفت و گاز ایجاد می‌کند، سبب شده تا در سال‌های اخیر بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. اما بخش قابل توجهی از این صنعت هنوز خوراک‌محور است و زنجیره ارزش آن تکمیل نشده است. در گفت‌وگو با مرتضی شاهمیرزایی، مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، وی به تشریح شرایط کنونی و برنامه‌های توسعه‌ای این صنعت می‌پردازد؛

■ میزان افزایش ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی از ابتدای دولت سیزدهم تاکنون چقدر بوده است؟

با توجه به پروژه‌هایی که در این صنعت در آستانه افتتاح طی یک‌سال اخیر بودند، ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی در مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به دوره مشابه سال قبل با یک درصد افزایش به حدود ۹۱ میلیون تن رسیده است.

■ با توجه به این ظرفیت تولید، مجموع درآمد صنعت پتروشیمی در سال گذشته چقدر بود؟

وضعیت ارزآوری این صنعت و تأثیر آن در اقتصاد ملی طی سال ۱۴۰۰ بسیار مهم تلقی می‌شود. مجتمع‌های تولیدی پتروشیمی در مجموع ۱۴/۳ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ فروش صادراتی داشته‌اند که با نظارت‌ها و پیگیری‌های دقیق توسط

کارگروه پایش ارزی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، حدود ۹۰ درصد مبلغ فوق معادل ۱۲/۷ میلیارد دلار به صورت مستقیم در سامانه ارزی نیما به فروش رسیده و ۱۰ درصد دیگر عمدتاً به مصرف هزینه‌های تولید محصول، تأمین تجهیزات، بازپرداخت تسهیلات ارزی دریافتی شرکت صادرکننده و بخشی از آن نیز به صورت تهاتری در اختیار سایر شرکت‌ها و طرح‌های پتروشیمی فاقد درآمد ارزی اختصاص یافته است.

■ اینکه گفته می‌شود صنعت پتروشیمی تحریم‌ناپذیر است؛ آیا در درآمدهای این شرکت نمایش داده شد؟

بله، صد درصد درآمد صادراتی شرکت‌های پتروشیمی به چرخه اقتصاد کشور بازگشت. به همین خاطر این بخش در مجموع موفق به ایفای ۱۵۴ درصد تعهد ارزی سالانه و تأمین حدود ۲۴ درصد نیاز ارزی کشور شد

که تاکنون بی‌سابقه بوده است. ■ افزایش یک میلیون تن ظرفیت سال گذشته کمتر از برنامه‌ها به نظر می‌رسد. برنامه‌های توسعه صنعت پتروشیمی پایان دولت سیزدهم چه خواهد بود؟

برنامه این است که در پایان سال ۱۴۰۴ نسبت به مرداد ۱۴۰۰، ۵۲ طرح پتروشیمی با ظرفیت ۳۵ میلیون تن در سال و حجم سرمایه‌گذاری کل ۲۴ میلیارد دلار به بهره‌برداری برسد. ما در این مسیر در حال حرکت هستیم و امیدواریم که این برنامه مطابق زمان‌بندی جلو برود.

■ جایگاه صنعت پتروشیمی ایران در خاورمیانه و جهان چگونه است؟ آیا از نظر ارزشی تولیدات پتروشیمی ایران وضعیت مناسبی دارد؟

مقایسه ارزش محصولات تولیدی ایران و جهان و نیز میزان بازارمحوری محصولات به جای خوراک‌محوری این نسبت و جایگاه را به‌خوبی توصیف می‌کند. در نظر بگیرید که صنعت پتروشیمی ایران محصولات عمده پتروشیمی را تولید می‌کند. با توجه به شرایط این صنعت در پایان سال ۱۴۰۰ حدود ۲۷/۵۱ درصد از ظرفیت محصولات عمده در

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

خاورمیانه را ایران به خود اختصاص می‌داد. سهم ایران از تجارت محصولات عمده در خاورمیانه نیز حدود ۲۲/۱۷ درصد بود، اما سهم ایران از ظرفیت محصولات عمده در جهان حدود ۲/۷۵ درصد است و از تجارت محصولات عمده در جهان ۵/۶۸ درصد.

صنعت پتروشیمی از جمله بخش‌هایی از اقتصاد کشور است که تمامی اقدامات خود را مبتنی بر برنامه‌ریزی و با نگاه واقع‌بینانه به شرایط جاری کشور صورت داده است. چنین رویکردی باعث شده است که توسعه پایدار در این صنعت در مسیر بهتری نسبت به سایر صنایع و بخش‌های اقتصادی کشور تحقق یافته و روند آن رو به بهبودی باشد، اما به دلایلی در سنوات قبل صنایع میانی و نهایی محصولات پتروشیمی به اندازه کافی توسعه نیافته است. از جمله وجود منابع غنی هیدروکربوری، عدم دسترسی به تکنولوژی‌های مناسب و مورد نیاز و نگاه سرمایه‌گذاران به این صنعت. برای مثال سوددهی بیشتر حلقه‌های بالای زنجیره ارزش که باعث رغبت بیشتر سرمایه‌گذاران شده و تجارب قبلی در اجرای واحدهای پایه که ریسک سرمایه‌گذار را کاهش می‌دهد.

به هر روی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران در مقام سازمان توسعه‌ای و در سال‌های اخیر با آسیب‌شناسی گذشته و رویکردی حرفه‌ای و عملیاتی، برنامه‌های توسعه آتی را با تمرکز بر تکمیل زنجیره ارزش محصولات و کاهش هر چه بیشتر خام‌فروشی و نیمه‌خام فروشی تدوین و بر بهبود اقدامات گذشته نظارت و مدیریت می‌کند و در حال تدوین سند توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی است. در این راستا پیش‌بینی می‌شود تا در سال‌های آتی (افق پایان برنامه هشتم توسعه در سال ۱۴۱۱) ظرفیت تولید حدود ۲۰۰ میلیون تن محصول در سال و فروشی معادل ۵۵ میلیارد دلار (بر اساس قیمت‌های سال ۹۵ در مجموع ۱۵۵ مجتمع تولیدی محقق شود که در این بین بیش از ۲۰۰ محصول جدید که در حلقه‌های میانی و نهایی محصولات پتروشیمی هستند، تولید و به صنایع پایین‌دستی تحویل خواهد شد.

■ وضعیت بومی‌سازی صنعت پتروشیمی چگونه پیش می‌رود؟

صنعت پتروشیمی در حوزه پژوهش و فناوری، توسعه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان و ساخت داخل اقداماتی را در برنامه و حتی فاز اجرا دارد. از جمله تفاهمنامه با پارک فناوری پردیس جهت ایجاد فن بازار تخصصی صنعت پتروشیمی به منظور به‌هم‌رسانی عرضه و تقاضای فناورانه در صنعت پتروشیمی، ساخت بار اول بازاری بازرگانی کرایوتیک و ساخت بار اول کمپرسور سنتز فرایندی متانول، تولید دانش‌های فنی، کاتالیست‌ها و مواد شیمیایی مورد نیاز صنعت پتروشیمی و امضای ۲۳ قرارداد و تفاهمنامه همکاری متعدد در حوزه تولید دانش‌های فنی، کاتالیست‌ها و مواد شیمیایی در شرکت پژوهش و فناوری

با تحقق ۶۸ طرح در دست اجرای صنعت پتروشیمی با سرمایه‌گذاری ۳۵.۵ میلیارد دلار، ظرفیت اسمی صنعت به ۵۱ میلیون تن و درآمد به حدود ۱۶ میلیارد دلار می‌رسد که در این بین بیش از ۲۰ محصول جدید که در حلقه‌های میانی و نهایی محصولات پتروشیمی هستند تولید و به صنایع پایین‌دستی تحویل می‌شود.

علاوه بر این موضوع، ما پیگیر اخذ مجوزها به منظور شروع عملیات اجرایی طرح GTPP اسلام آباد در راستای تجاری‌سازی دانش فنی بومی تولید صنعتی پروپیلن از متانول هستیم. با به تولید صنعتی رسیدن این واحد، راه برای اجرای طرح‌های مشابه به منظور تبدیل ۱۴ میلیون تن در سال متانول تولیدی به پروپیلن مورد نیاز کشور و جلوگیری از نیمه‌خام فروشی و اشباع بازار جهانی متانول در سال‌های آینده هموار خواهد شد. تهیه طرح اولیه بخش پتروشیمی اولین پتروپالایشگاه کشور که همان اقدام مشترک شرکت ملی پالایش و پخش و شرکت پتروشیمی است نیز در این دولت دیده شده است. احداث صنایع پتروپالایشگاهی با هدف تأمین و ایجاد تنوع در خوراک محصولات پتروشیمی و درآمدزایی بیشتر از منابع نفتی ایران است. همچنین سرمایه‌گذاران این بخش از منافع حاصل از ارزش افزوده تبدیل نفت خام و میعانات گازی به فرآورده‌های با ارزش بالا، بهره‌مند خواهند شد.

ضمن آنکه ما بر توسعه همکاری‌های تجاری بین‌المللی نیز تمرکز داریم. توسعه روابط و گسترش همکاری با کشورهای روسیه، جمهوری ازبکستان، ارمنستان، هند و پاکستان را در دستور کار قرار داده‌ایم و برنامه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری با قاره آفریقا و تشکیل کمیسیون اقتصادی ستاد آفریقا را تدوین کرده‌ایم و به دنبال احیای روابط و همکاری با کشورهای شرق دور هستیم.

در پایان لازم است که مجدداً اشاره کنم به مذاکره و همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان در راستای منویات مقام معظم رهبری (مد ظله العالی). با توجه به تأکید مقام معظم رهبری در خصوص تولید دانش‌بنیان، اقتصاد مقاومتی و ساخت داخل، شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز در راستای اجرای سیاست‌های کلان و نقش‌آفرینی دانش و فناوری پیشرفته در همه عرصه‌های تولید صنعت پتروشیمی به منظور توسعه دانش‌های فنی، کاهش هزینه‌های تولید، افزایش بهره‌وری، ارتقای کیفیت محصولات، رقابت‌پذیر شدن تولیدات در بازارهای جهانی و کاهش قیمت تمام شده محصولات در داخل اقدامات مؤثری در دست پیگیری دارد.

به منظور افزایش تاب‌آوری صنعت نیز، اقدامات اساسی در دست اجرا داریم که به بخشی از این فعالیت‌ها در حوزه پژوهش و فناوری، توسعه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان و ساخت داخل در سرفصل وضعیت بومی‌سازی صنعت فوق اشاره شد.

برنامه این است که در پایان سال ۱۴۰۴ نسبت به مرداد ۱۴۰۰، ۵۲ طرح پتروشیمی با ظرفیت ۳۵ میلیون تن در سال و حجم سرمایه‌گذاری کل ۲۴ میلیارد دلار به بهره‌برداری برسد

پتروشیمی. به ثمر رسیدن این برنامه صنعت پتروشیمی را تا حد زیادی به خودکفایی خواهد رساند.

همچنین با توجه به تأکید مقام معظم رهبری در خصوص تولید دانش‌بنیان، اقتصاد مقاومتی و ساخت داخل، شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز در راستای اجرای سیاست‌های کلان و نقش‌آفرینی دانش و فناوری پیشرفته در همه عرصه‌های تولید صنعت پتروشیمی به منظور توسعه دانش‌های فنی، کاهش هزینه‌های تولید، افزایش بهره‌وری، ارتقای کیفیت محصولات، رقابت‌پذیر شدن تولیدات در بازارهای جهانی و کاهش قیمت تمام شده محصولات در داخل قراردادهایی را به امضا رسانده که این نیز موضوع مهمی است.

■ چشم‌انداز صنعت پتروشیمی در پایان دولت چگونه خواهد بود؟

رصد شاخص‌های تکمیل زنجیره ارزش محصولات پتروشیمی و تأمین بازار داخل کشور منجر به هدفمندی طرح‌ها، تعیین نقشه راه بلندمدت برای سرمایه‌گذاری و افزایش تقاضاهای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران خارجی در صنعت پتروشیمی در این زمینه انجام شده است. با تحقق استراتژی تدوین شده در پایان برنامه هفتم توسعه و افق زمانی ۱۴۰۶ و

وضعیت سرمایه‌گذاری صنعت پتروشیمی (میلیارد دلار)

وضعیت سرمایه‌گذاری تحقق یافته	۱۴۰۰ سرمایه‌گذاری انجام شده تاکنون	۱۴۰۶ تحقق برنامه هفتم توسعه	۱۴۱۱ تحقق برنامه هشتم توسعه
۸۲	۷۴	۳۵/۵	۴۱

مشعل‌سوزی یا فلرینگ، سوختن گاز طبیعی در فرآیند استخراج نفت است که از نگاه بانک جهانی به دلایلی مانند محدودیت‌های اقتصادی و بازار و فقدان مقررات و اراده سیاسی لازم روی می‌دهد. این مسأله باعث انتشار آلاینده‌هایی نظیر دی‌اکسید کربن و متان در جو زمین می‌شود. انتشار متان از مشعل‌سوزی، تأثیر قابل توجهی در گرمایش زمین دارد. متان ۸۰ برابر قدرتمندتر از دی‌اکسید کربن است و به همین خاطر پایان مشعل‌سوزی در کشورهای نفتی از نگاه جامعه جهانی بسیار مهم است. در حال حاضر تقریباً ۸۰ دولت یا شرکت نفتی متعهد به صفر کردن مشعل‌سوزی در یک دهه آینده‌اند. روندی که اکنون در ایران نیز دنبال می‌شود و امید است که تا ۳ سال دیگر پرونده این بحث بسته شود.

در یک سال اخیر نیز اقدامات متنوعی در این زمینه انجام شد. از جمله اینکه با شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس قراردادی به ارزش ۱/۱ میلیارد دلار امضا شد. این قرارداد شامل ۲۷ طرح برای جمع‌آوری ۶۰۰ میلیون فوت مکعب در روز گاز همراه است که در نتیجه آن سالانه حدود ۱/۵ میلیون تن CO₂ (ترکیبی از گاز اتان و سنگین تر) به خوراک پالایشگاه‌ها افزوده می‌شود.

علاوه بر این امسال تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های NGL^{۳۱۰۰} و NGL^{۳۲۰۰} پیگیری و اجرا می‌شود و تا پایان سال با بهره‌برداری از این دو طرح از بخش قابل توجهی از گازسوزی در ایران جلوگیری خواهد شد. گازهای متان، اتان، پروپان، بوتان و مایعات گازی مهم‌ترین محصولات و فرآورده‌های تولیدی واحدهای NGL هستند که بخش زیادی از آنها به میدان‌های نفتی جنوب تزریق می‌شود. هدف از این اقدام، رعایت ملاحظات زیست‌محیطی، ایجاد ارزش افزوده از گازهای مشعل و تأمین پایدار خوراک شرکت‌های پتروشیمی است. به عبارتی، این کار علاوه بر بهبود وضع محیط زیست و کاهش آلاینده‌ها، زمینه‌ای برای مصرف گاز همراه در صنایع بویژه پتروشیمی را فراهم خواهد کرد و از این طریق ارزش افزوده به همراه خواهد داشت. آن طور که در برنامه‌ها دیده شده، مابقی گازهای مشعل نیز تا پایان دولت سیزدهم جمع‌آوری می‌شود و به این ترتیب کل گازهای همراه با نفت ایران تعیین تکلیف خواهد شد.

بهره‌برداری از دو طرح ان جی ال در ۱۴۰۱ پایان مشعل‌سوزی در دولت سیزدهم

براساس آمارهای مؤسسات بین‌المللی مانند آژانس بین‌المللی انرژی ایران در سال ۲۰۲۰ روسیه، عراق، آمریکا، ایران، الجزایر، ونزوئلا و نیجریه ۷ کشور رکورددار مشعل‌سوزی هستند. بانک جهانی در این باره می‌نویسد که این ۷ کشور برای نهمین سال متوالی از زمان آغاز نخستین رصد ماهواره‌ای - در سال ۲۰۱۲ - در ابتدای لیست مانده‌اند. مسأله این است که این ۷ کشور هر سال ۴۰ درصد از نفت جهان را تولید می‌کنند، اما عامل دو سوم (۶۵ درصد) مشعل‌سوزی در جهان هستند.

جمع‌آوری گازهای همراه

عملکرد یک ساله

بهره‌برداری از واحدهای جمع‌آوری گازهای مشعل در میادین پارسی کلاستر/ مارون (۶) / مارون (۳) / منصوره مجموعاً با ظرفیت جمع‌آوری ۴۲ میلیون فوت مکعب در روز. با افتتاح پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس (۲) با ظرفیت ۳/۴ میلیون تن در سال محصولات گازی (شامل اتان، پروپان، بوتان و مایعات گازی)، گازهای همراه نفت از سه استان خوزستان، بوشهر و کهگیلویه و بویراحمد جمع‌آوری شد که تأثیر قابل توجهی بر کاهش گازهای مشعل داشته است. کل ظرفیت فرآورش این پالایشگاه ۵۷ میلیون مترمکعب در روز است که بخشی از آن از محل گاز خام پارس

برنامه‌ها

پیگیری اجرای واحدهای جمع‌آوری گازهای مشعل در میادین نفت شهر/ سومار، سروسدان/ سعادت آباد (۳۰ درصد پیشرفت)، چشمه خوش (۴۰ درصد پیشرفت) و منطقه غرب کارون مجموعاً با ظرفیت جمع‌آوری ۱۴۳ میلیون فوت مکعب در روز. پیگیری ساخت طرح NGL ۳۱۰۰ با ظرفیت جمع‌آوری ۲۴۰ میلیون فوت مکعب در روز (پتروپالایش دهلران - صندوق‌های بان‌سنگی نفت) با ۶۰/۳ درصد پیشرفت. (با هدف جمع‌آوری گازهای همراه میادین غرب کشور) پیگیری ساخت طرح NGL ۳۲۰۰ با ظرفیت جمع‌آوری ۵۰۰ میلیون فوت مکعب در روز در دو فاز (پالایش گاز یادآور خلیج فارس)، بهره‌برداری از فاز اول تا پایان سال ۱۴۰۱ (با هدف جمع‌آوری گازهای همراه میادین غرب کارون) پیگیری طرح‌های بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل در پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس و پتروشیمی مارون مجموعاً با ظرفیت جمع‌آوری ۸۴۳ میلیون فوت مکعب در روز. (اتمام مطالعات مقدماتی طرح‌ها) پیگیری ساخت طرح NGL خارگ با ظرفیت جمع‌آوری ۳۰۰ میلیون فوت مکعب در روز. (صنایع فراساحل - صف)

جنوبی تأمین می‌شود. انعقاد هشت فقره قرارداد طرح جمع‌آوری گازهای مشعل مابین شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس و شرکت‌های داخلی در اسفندماه ۱۴۰۰ به مبلغ ۴۷۰ میلیون یورو. امضای تفاهنامه‌های همکاری مابین شرکت ملی نفت ایران و هشت هلدینگ پتروشیمی به ارزش حدود ۲/۵ میلیارد دلار با هدف سرمایه‌گذاری در بخش بالادستی و تأمین خوراک در سال‌های آتی. (مطالعه توسعه مخازن گازی و نفتی کشور، جمع‌آوری گازهای همراه و استحصال اتان از پالایشگاه‌های پارس جنوبی)

جمع‌آوری گازهای همراه مشعل سکوی نصر و جزیره سیری با استفاده از منابع داخلی یا سایر منابع. انجام مطالعات مهندسی و انتخاب پیمانکاران داخلی جهت اجرای انتقال گازهای فلر فرورزان. پیگیری اجرای طرح‌های کاهش مشعل‌سوزی و انتشار SO₂ در ۸ پالایشگاه مستقر در مجتمع گازی پارس جنوبی در قالب پروژه‌های یک ساله، سه ساله و پنج ساله. در راستای اجرای بند (د) تبصره (۴) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ مبنی بر جمع‌آوری گازهای مشعل و مصوبات هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران، فراخوان مزایده فروش گازهای فلر مربوط به میدان نفتی مسجد سلیمان به میزان حدود ۶۵ میلیون فوت مکعب در روز در اواخر خردادماه ۱۴۰۱ توسط شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب منتشر شد. هم‌اکنون اسناد متقاضیان در حال بررسی است. همچنین برگزاری فراخوان مزایده فروش گازهای مشعل سکوی سلمان به میزان حدود ۱۰۰ میلیون فوت مکعب در روز توسط شرکت نفت فلات قاره ایران نیز در دست اقدام و پیگیری است.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

دیپلماسی فعال انرژی

مه‌ره اصلی شطرنج عبور از تحریم‌های نفتی

دیپلماسی انرژی کشور در ماه‌های اخیر وارد فاز تازه‌ای از نبرد با تحریم‌های ظالمانه غرب شد. صنعت نفت این بار به جای انتظار کشیدن برای بازگشت غربی‌ها به برجام، روی نقاطی از جهان متمرکز شد که یا از تحریم‌های امریکا هراسی ندارند یا خودشان نیز از سوی ایالات متحده تحریم هستند. در نهایت مراودات تازه‌ای شکل گرفت که سطح تعاملات بین‌المللی نفت را در سخت‌ترین شرایط تحریمی افزایش داد و منافعی را برای کشور ایجاد کرد. برخی از اقدامات انجام شده به دلیل شرایط خاص تحریم رسانه‌ای نشد؛ اما از جمله اقداماتی که در این یک سال رقم خورد، سوآپ گاز از ترکمنستان به آذربایجان از مسیر خاک ایران بود. سوآپ ۵/۱ تا ۲ میلیارد متر مکعب در سال گاز ترکمنستان به جمهوری آذربایجان که از چند نظر حائز اهمیت بود. نخست اینکه سوآپ ۴ میلیون مترمکعب در روز که به پایداری شبکه گاز کشور و تأمین گاز کمک شایانی می‌کند. دوم آنکه روابط گازی ایران و ترکمنستان که در دولت قبل از بین رفته بود، مجدداً به نوعی احیا شد.

گسترش روابط ایران و آذربایجان اما تنها به افزایش انتقال گاز ترکمنستان از خاک ایران به مقصد آذربایجان خلاصه نمی‌شود. ایران و جمهوری آذربایجان توسعه مشترک میادین دریای خزر را نیز در این مدت دنبال کرده‌اند. تفاهم با آذربایجان برای توسعه مشترک میادین دریای خزر و نیز بهره‌گیری از ظرفیت‌های آن کشور برای ذخیره‌سازی گاز در نزدیکی مرز ایران اتفاق مهمی بود که آذرماه ۱۴۰۰ رقم خورد.

تفاهمنامه افزایش انتقال گاز ترکمنستان از خاک ایران به مقصد آذربایجان نیز در راستای تقویت همکاری‌ها میان ۳ کشور

امضا شد. قرار است بر مبنای قرارداد منعقد شده، حجم سوآپ گاز ترکمنستان به آذربایجان به ۵/۵ میلیون مترمکعب در روز افزایش یابد.

امضای بزرگترین تفاهمنامه سرمایه‌گذاری خارجی در تاریخ صنعت نفت

یکی دیگر از اقداماتی که در این یک سال شکل گرفت، افزایش همکاری‌ها با روسیه بود، به طوری که چندین قرارداد و تفاهمنامه توسعه میادین و نقشه راه انتقال تکنولوژی در بهمن ماه ۱۴۰۰ و در جریان سفر رئیس‌جمهور به روسیه امضا شد و مجموعاً بیش از ۴/۴ میلیارد دلار همکاری

جدید با روس‌ها را رقم زد. حدود ۴ میلیارد دلار از این همکاری در قالب قرارداد اکنون در حال اجراست. در جریان این سفر، برای تبادل دانش فنی بین ایران و روسیه به منظور توسعه میادین و تدوین نقشه راه انتقال تکنولوژی، زمینه چینی شد و تفاهمنامه ای بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران و اتحادیه صنایع شیمیایی روسیه در خصوص تبادل دانش فنی و همکاری‌های دانش‌بنیان در حوزه تجهیزات صنایع پتروشیمی به امضا رسید. اما این پایان ماجرای همکاری ایران و روسیه نبود و تیرماه امسال بزرگترین

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

همکاری‌های ایران و روسیه در صنعت نفت را از حالت تجاری به راهبردی فراهم می‌کند.

پالایشگاه‌داری فراسرزمینی

توسعه صادرات نفت خام و میعانات گازی به امریکای لاتین و بهره‌گیری از ظرفیت‌های پالایشگاهی کشورهای امریکای لاتین یعنی همان پالایش فراسرزمینی رؤیایی بود که در این یک سال اخیر محقق شد. سیاست خرید تقاضا از طریق سهامدار شدن در پالایشگاه‌های فراسرزمینی برای نخستین بار در دولت سیزدهم پیگیری شد. این کار که با هدف بازسازی جدید نفت ایران در این کشورها، صادرات خدمات فنی مهندسی و بازسازی این پالایشگاه‌ها در ازای تصاحب بخشی از سهام این پالایشگاه‌ها انجام گرفت، موجب شد تا همکاری‌ها میان

امریکای لاتین در تولید این محصولات، تهاثر بخشی از مطالبات بابت فروش نفت با کالاهای اساسی و دارو برنامه‌ریزی شده است. در یکسال نخست دولت سیزدهم، وزارت نفت با تهاثر فرآورده‌های نفتی، میعانات گازی و محصولات پتروشیمی، موفق به تأمین کالاهای اساسی از جمله ذرت، روغن، شکر و دارو شده است.

در همین راستا با توسعه همکاری‌های ایران و امریکای لاتین و بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود در این بازار، صدور خدمات فنی و مهندسی به کشورهای امریکای لاتین نیز اتفاقات مثبتی در این مدت رقم خورده است. این موضوع موجب شده تا از ظرفیت شرکت‌های تابعه و توانمندی پیمانکاران، سازندگان داخلی ایرانی در کشورهای امریکای لاتین استفاده شود. در این رابطه وزارت نفت دولت سیزدهم مذاکراتی با کشورهای منطقه امریکای لاتین انجام داد و اطلاعات به منظور صدور خدمات فنی و مهندسی داخلی ایرانی به کشورهای امریکای لاتین تبادل شد.

افزایش روابط گازی با همسایگان

در دولت سیزدهم صادرات گاز کشور افزایشی ۲۵ درصدی داشت. در این میان، صادرات گاز به عراق در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۱ نسبت به بازه مشابه سال ۱۴۰۰ با افزایش ۴۳ درصدی رو به رو بود و نشان می‌دهد که صادرات گاز به عراق رشد قابل توجهی داشته است. اما بهبود روابط گازی با عراق به افزایش سطح صادرات خلاصه نمی‌شود و دیپلماسی فعال انرژی دولت سیزدهم کمک کرده است که مطالبات معوق و جاری گازی ایران از عراق وصول شود. یکی از دلایل آن هم پایداری میزان گاز صادراتی به عراق است. وصول مطالبات دلاری حاصل از صادرات نفت، گاز و محصولات پتروشیمی به عراق منابع ارزی در اختیار کشور قرار داد که بخشی از آن صرف پرداخت بدهی‌های ارزی کشور شد. از این محل ۱/۶ میلیارد دلار مطالبات معوق دریافت و زمینه افزایش صادرات گاز به این کشور همسایه فراهم شد.

تفاهمنامه همکاری با کشور عمان

با روی کار آمدن دولت سیزدهم، مذاکرات گسترده‌ای برای توسعه روابط همکاری با کشور عمان شروع شده است. در این زمینه با حمایت رئیس‌جمهور، مذاکرات با کشور عمان برای اجرای رؤس تفاهمنامه‌ای مهم شروع شده است. به این ترتیب که انعقاد تفاهمنامه همکاری با کشور عمان برای صادرات گاز و همچنین مطالعه توسعه مشترک میدان نفتی هنگام از موضوعاتی است که زمینه‌های آن در ماه‌های اخیر فراهم شده و مذاکرات درباره آن جریان دارد. به نظر می‌رسد که صادرات گاز به کشور عمان و تعمیق روابط تجاری با این کشور و همین‌طور توسعه و بهره‌برداری از میدان مشترک هنگام بزرودی وارد فاز امضای اسناد همکاری و اجرا خواهد شد. مجموع این اتفاقات مهم در یک سال نخست دولت سیزدهم نمایانگر موفقیت دیپلماسی نفتی کشور در اوج تحریم و بدون هیچ وابستگی به توافق ۲۰۱۵ است.

در دولت سیزدهم صادرات گاز کشور افزایشی ۲۵ درصدی داشت. در این میان، صادرات گاز به عراق در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۱ نسبت به بازه مشابه سال ۱۴۰۰ با افزایش ۴۳ درصدی رو به رو بود و نشان می‌دهد که صادرات گاز به عراق رشد قابل توجهی داشته است. اما بهبود روابط گازی با عراق به افزایش سطح صادرات خلاصه نمی‌شود و دیپلماسی فعال انرژی دولت سیزدهم کمک کرده است که مطالبات معوق و جاری گازی ایران از عراق وصول شود

تفاهمنامه سرمایه‌گذاری خارجی در تاریخ صنعت نفت با شرکت گاز پروم روسیه به ارزش ۴۰ میلیارد دلار امضا شد. هدف از امضای این تفاهمنامه، استفاده از توان فنی و مالی شرکت‌های روسی در توسعه بالادستی و پایین دستی صنعت نفت بود و تفاهمنامه چندین بخش مهم را در برمی‌گرفت؛ از جمله بخش‌هایی مانند توسعه میدان‌های گازی کیش و پارس شمالی، فشارافزایی میدان پارس جنوبی، توسعه ۶ میدان نفتی، تکمیل طرح‌های LNG، سوآپ گاز و فرآورده‌های نفتی و احداث خطوط لوله صادرات گاز به عمان و پاکستان. اجرایی شدن این تفاهمنامه زمینه تبدیل

ایران و ونزوئلا - دو کشور تحت تحریم‌های امریکا - تقویت شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در حال حاضر فرایند مشارکت ایران در بهره‌برداری و استفاده از ظرفیت دو پالایشگاه فراسرزمینی «ال‌پالیتو» و «پاراگوانا» در ونزوئلا آغاز شده و قرار است در پتروپالایشگاه «بولیوار سوپریم سوئو» در نیکاراگوئه نیز مشارکت شکل بگیرد. در همین حال، این سؤال مطرح می‌شود که ایران چگونه پول نفت صادر شده به امریکای لاتین از جمله ونزوئلا را دریافت کرده است؟ در پاسخ به این سؤال، با توجه به نیازهای کشور به کالای کشاورزی و ظرفیت‌های قابل توجه کشورهای

بر این اساس می‌توان گفت که روند افزایشی شاخص شدت انرژی در کشور و ادامه این روند می‌تواند اقتصاد و امنیت انرژی را به مخاطره بیندازد. از این رو شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت به نیابت از وزارت نفت و با هدایت دولت سیزدهم برنامه جامعی در راستای تحقق اهداف سند تحول دولت و برنامه پنج ساله هفتم توسعه، تدوین کرده است.

■ **به برنامه مدیریت مصرف سوخت در دولت سیزدهم اشاره کردید. کارشناسان این موضوع را یکی از اولویت‌های کاری این دولت می‌دانند. چه اقداماتی در این زمینه در حال انجام است؟**

شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت به عنوان متولی مدیریت تقاضا در ذیل اسناد بالادستی شامل سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری و قانون اصلاح الگوی مصرف مصوبه مجلس شورای اسلامی و در راستای تحقق اهداف سند تحول دولت مردمی و برنامه پنج ساله هفتم توسعه، برنامه جامعی را تدوین و ارائه کرده است. برنامه ارائه شده بخش‌های مختلف مانند بهینه‌سازی مصرف سوخت در ساختمان و مسکن، صنعت، حمل و نقل، فرهنگسازی و آموزش، پژوهش و فناوری و جذب شرکت‌های دانش بنیان را شامل می‌شود. ۱۶ مورد در این برنامه آمده است که شامل:

طرح ارتقای کارایی مصرف انرژی در پالایشگاه‌های نفت و گاز
طرح کاهش تلفات تلمبه خانه‌ها و خطوط انتقال نفت

طرح افزایش کارایی انرژی ایستگاه‌های تقویت فشار و تقلیل فشار و کاهش تلفات خطوط انتقال گاز

طرح آموزش مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان

طرح افزایش کارایی انرژی ساختمان‌های نوساز با اجرای مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان

طرح فرهنگسازی و آموزش در راستای بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش ساختمان

طرح ارتقای کارایی مصرف انرژی در بخش بالادستی

طرح ایجاد بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی و محیط زیست در صنایع آجر/کاشی/سرامیک/شیشه و سایر صنایع پایش هوشمند ناوگان باری و مسافری

هوشمندسازی حمل و نقل برون شهری بر اساس توسعه زیرساخت سامانه‌های هوشمند

طرح هوشمندسازی تأسیسات گرمایش مرکزی ساختمان‌ها با استفاده از سیستم کنترل هوشمند موتورخانه مجهز به پایش برخط

تدوین بازنگری استانداردهای ملی معیار مصرف انرژی

اجرای استانداردهای حوزه موتورسیکلت و خودرو

استقرار سیستم مدیریت انرژی، تدوین و اجرای کامل دستورالعمل‌های مربوطه و آموزش مدیران و تکنیسین‌ها در واحدهای نیروگاهی، پالایشگاهی و صنایع تولیدی با مصرف سوخت بالای ۵ میلیون متر مکعب

مدیرعامل شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت:

بهینه‌سازی مصرف انرژی در این دولت یک ضرورت ملی شده است

یکی از بخش‌هایی که کارشناسان از همان روزهای نخست شروع به کار دولت سیزدهم بر آن تأکید داشتند، توجه به بهینه‌سازی مصرف انرژی بود. موضوعی که سال‌ها غفلت از آن موجب شد شدت انرژی در ایران به ارقام خیره‌کننده‌ای برسد و کشور در شرایط سخت تأمین انرژی قرار بگیرد. اما حسین آبنیکی، مدیرعامل شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت می‌گوید که مسیر کاهش شدت انرژی در ایران شروع شده و اهتمام ویژه‌ای در دولت برای کاهش شدت انرژی وجود دارد که امید است به بهبود شرایط کمک کند. گفت‌وگو با او را در ادامه بخوانید:

■ **به عنوان سؤال نخست، بفرمایید که وضعیت شدت انرژی در ایران و جهان چگونه است؟**

شدت انرژی در تعریف نسبت عرضه انرژی اولیه به تولید ناخالص داخلی است، برای پاسخ به این سؤال باید به بررسی شدت انرژی در ایران و کشورهای مختلف جهان از سال ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۱۸ بپردازیم؛ یعنی مطابق با آخرین داده‌های موجود.

بررسی روند تغییرات شاخص شدت انرژی اولیه در بازه سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۸ برای کشورهای مختلف جهان نشان می‌دهد که شاخص شدت انرژی کشورمان از مقدار ۰/۳۷ تن معادل نفت خام بر هزار دلار آمریکا به مقدار ۰/۶۰ تن معادل نفت خام بر هزار دلار در سال ۲۰۱۸ رسیده است. در نگاهی دیگر، شاخص شدت انرژی ایران حدود ۴ برابر کشور ترکیه است که دارای جمعیت، تعداد و توزیع خانوادگی تقریباً یکسان با ایران است. از طرف دیگر در مقایسه با کشور آلمان به عنوان کشوری

با بهترین عملکرد در زمینه انرژی، شاخص شدت انرژی در کشور ما در سال ۲۰۱۸ حدود ۷/۶ برابر آلمان بوده است.

نکته قابل توجه دیگر در آمار موجود، کاهش نرخ شاخص شدت انرژی در کشور چین است، به طوری که یکی از بزرگترین مصرف‌کنندگان انرژی جهان در حدود ۳۰ سال (از سال ۱۹۹۰ میلادی تا ۲۰۱۹ میلادی) شاخص شدت انرژی در آن کشور از ۰/۸۵ به ۰/۲۲ تن معادل نفت خام بر هزار دلار کاهش یافته است. شدت انرژی در کشور ژاپن نیز در بازه زمانی ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹ از ۰/۱۳ به ۰/۰۸ تن معادل نفت خام بر هزار دلار کاهش داشته است.

اما در همین حال، تنها در دو کشور عربستان و ایران، رشد سالیانه عرضه انرژی اولیه از میانگین رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی پیشی گرفته که نشان‌دهنده وضعیت نامناسب مصرف انرژی در بخش غیرمولد در مقایسه با تولید ارزش افزوده در این دو کشور است.

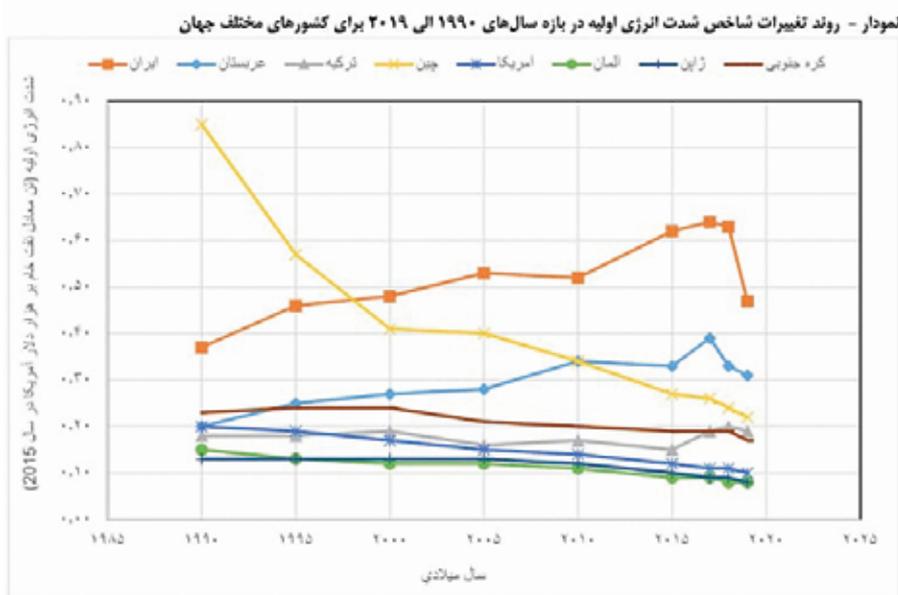
ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱

بررسی شدت انرژی در ایران و جهان

جدول - روند تغییرات شاخص شدت انرژی اولیه در بازه سال‌های ۱۹۹۰ الی ۲۰۱۹ برای کشورهای مختلف جهان

کشور	ایران	عربستان	ترکیه	چین	آمریکا	آلمان	ژاپن	کره جنوبی
۱۹۹۰	۰.۳۷	۰.۲	۰.۱۸	۰.۸۵	۰.۲	۰.۱۵	۰.۱۳	۰.۲۳
۱۹۹۵	۰.۴۶	۰.۲۵	۰.۱۸	۰.۵۷	۰.۱۹	۰.۱۳	۰.۱۳	۰.۲۴
۲۰۰۰	۰.۴۸	۰.۲۷	۰.۱۹	۰.۴۱	۰.۱۷	۰.۱۲	۰.۱۳	۰.۲۴
۲۰۰۵	۰.۵۳	۰.۲۸	۰.۱۶	۰.۴	۰.۱۵	۰.۱۲	۰.۱۳	۰.۲۱
۲۰۱۰	۰.۵۲	۰.۳۴	۰.۱۷	۰.۳۴	۰.۱۴	۰.۱۱	۰.۱۲	۰.۲
۲۰۱۵	۰.۶۲	۰.۳۳	۰.۱۵	۰.۲۷	۰.۱۲	۰.۰۹	۰.۱	۰.۱۹
۲۰۱۷	۰.۶۴	۰.۳۹	۰.۱۹	۰.۲۶	۰.۱۱	۰.۰۹	۰.۰۹	۰.۱۹
۲۰۱۸	۰.۶۳	۰.۳۳	۰.۲	۰.۲۴	۰.۱۱	۰.۰۸	۰.۰۹	۰.۱۹
۲۰۱۹	۰.۴۷	۰.۳۱	۰.۱۹	۰.۲۲	۰.۱	۰.۰۸	۰.۰۸	۰.۱۷

منبع: IEA - ترازنامه هیدروکربوری وزارت نفت

تنها در دو کشور عربستان و ایران، رشد سالیانه عرضه انرژی اولیه از میانگین رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی پیشی گرفته که نشان‌دهنده وضعیت نامناسب مصرف انرژی در بخش غیرمولد در مقایسه با تولید ارزش افزوده در این دو کشور است

حمایت از تولید همزمان برق و حرارت و استفاده از سامانه‌ها و روش‌های کنترلی کاهش مصرف انرژی در بخش‌های مختلف استقرار واحد مدیریت انرژی در سامانه‌های مصرف کننده انرژی ایجاد و اصلاح زیرساخت‌های حمل و نقل درون شهری و برون شهری، بار و مسافر حمایت از گسترش استفاده از انرژی‌های نو و تجدیدپذیر آموزش و آگاه‌سازی و تبلیغ و ترویج است.

■ به نظرتان این اقدامات به سرانجام می‌رسد؟

حرکت در این مسیر آغاز شده و امیدواریم که نتیجه بخش هم باشد. البته بهینه‌سازی مصرف انرژی نیازمند مشارکت نهادهای دیگری مانند وزارتخانه‌های صمت، راه و شهرسازی و نیرو است. با این حال، در صورت اجرای برنامه‌های بهینه‌سازی در برنامه پنج ساله هفتم توسعه که در دولت سیزدهم در دست تدوین است، سالانه مقادیر قابل توجهی گاز و فرآورده‌های نفتی صرفه‌جویی می‌شود و با دستیابی به این اهداف شدت مصرف انرژی تا سطح قابل ملاحظه‌ای کاهش خواهد داشت. امیدواریم دولت به منظور تحقق منویات مقام معظم رهبری و اعتلای هر چه بیشتر نظام مقدس جمهوری اسلامی بتواند همان‌طور که طی یک‌سال گذشته گام‌های مؤثری در کلیه بخش‌ها برداشته است، منشأ خیرات و برکات بیشتری در این زمینه باشد.

شهری در تهران و ۸ کلانشهر طرح برقرار کردن چاه‌های کشاورزی دیزلی طرح جایگزینی تاکسی فرسوده با تاکسی تمام گازسوز با پیمایش بالا طرح تولید قوای محرکه کم مصرف در خودروهای داخلی و جایگزینی با خودروهای فرسوده طرح تأمین و جایگزینی بخاری گازسوز راندمان بالا با بخاری‌های مرسوم گازی طرح نوسازی ناوگان درون شهری و برون شهری

در همین حال، تدوین و بازنگری استانداردها نیز در خصوص چندین بخش شروع شد و اکنون نیز برخی موارد در حال انجام است. این بخش شامل بازنگری و تدوین ۲۵ مورد استاندارد در سه بخش صنعت، حمل و نقل، ساختمان و لوازم خانگی بوده و ۲۶ مورد نیز در دست اقدام است.

در راستای قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی نیز اقداماتی انجام شده است که شامل مواردی نظیر حمایت، شناسایی و توسعه فناوری‌های بهینه‌سازی، عرضه و مصرف انرژی و اصلاح اساسنامه شرکت تدوین و بازنگری و اجرای الگوها و معیارها و استانداردهای مصرف انرژی در بخش‌های مختلف

حمایت و مشوق‌های مالی برای استفاده از تجهیزات و فرایندهای با مصرف انرژی کمتر

طرح جایگزینی و نصب پکیج‌های گرمایشی راندمان بالا طرح توسعه نیروگاه‌های گازی می‌شود. برآورد می‌کنیم با اجرای این برنامه‌ها شدت انرژی کاهش قابل قبولی خواهد داشت.

■ در این راستا آیا طی یک سال اخیر اقدامی انجام شده است؟

بله. شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت با توجه به تأکید رئیس جمهور و وزیر نفت بر اهمیت موضوع انجام برنامه‌های بهینه‌سازی به عنوان یک ضرورت ملی در بخش‌های مختلف اقداماتی اساسی انجام داده است. از جمله مواردی که می‌توان به آن اشاره کرد، اقدام به پیگیری جهت به تصویب‌رسانی و اجرای کامل و دقیق طرح‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در قالب ۸ طرح مصوب و همچنین تدوین و بازنگری استانداردها در بخش‌های مختلف صنعت، ساختمان و مسکن و حمل و نقل و اقدام در جهت اجرایی نمودن قانون الگوی مصرف است. طرح‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور نیز ۸ مورد را در برمی‌گیرد: طرح سامانه پایش هوشمند تردد ناوگان حمل و نقل جاده‌ای (سپهتن) جهت جلوگیری از قاچاق سوخت و کاهش مصرف فرآورده در حمل و نقل جاده‌ای طرح توسعه حمل و نقل بار و مسافر با قطار بین شهری طرح توسعه حمل و نقل مسافر با قطار

هزینه ۵۵۷ میلیارد تومانی برای مسئولیت‌های اجتماعی

■ بابک دارابی

مدیر نظارت بر طرح‌های عمرانی مناطق نفت‌خیز

پروژه‌های تکمیلی و در دست اقدام دولت سیزدهم در زمینه مسئولیت‌های اجتماعی از ابتدای شهریور ۱۴۰۰ تاکنون شامل چند بخش شاخص است. نخست اینکه بر اساس قانون و مقررات موجود، ۵۵۷ میلیارد تومان از ابتدای دولت سیزدهم تاکنون در این زمینه هزینه شده است.

در راستای سفرهای ریاست محترم جمهور، حسب ابلاغیه‌های واصله از سوی هیأت محترم دولت بالغ بر ۱۴ هزار میلیارد تومان تعهد برای صنعت نفت ایجاد شده که مقرر است پروژه‌های مربوطه تا سال ۱۴۰۳ عملیاتی یا تکمیل شوند.

با توجه به نیازهای مناطق متأثر از فعالیت‌های صنعت نفت و همچنین در راستای ایفای مسئولیت‌های اجتماعی و به فراخور درخواست‌ها و ضرورت‌های ارائه شده از سوی مقامات محترم استانی و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، به منظور تعریف پروژه‌های عام‌المنفعه این موارد نیز به صورت پیوسته و پس از اخذ موافقت مقام عالی وزارت و تصویب در هیأت مدیره محترم شرکت ملی نفت ایران و مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور اقدام به تنظیم صورتجلسه مورد تفاهم با استانداری‌های ذی‌ربط و ابلاغ پروژه‌ها به دستگاه‌های بهره‌بردار ذی‌نفع می‌شود. (در این خصوص از ابتدای سال جاری تاکنون بالغ بر هزار و ۱۱۶ میلیارد تومان پروژه جدید مصوب و به تناوب در حال ابلاغ به استان‌ها و دستگاه‌ها است).

سهم نفت از مسئولیت‌های اجتماعی و امیدآفرینی و بازسازی اعتماد عمومی

رساندن نفت بر سر سفره محرومان!

بررسی کارنامه صنعت نفت در یک سال اخیر نشان می‌دهد وزارت نفت در حد توان خود در بخش‌های متعددی برای بهبود معیشت جامعه بویژه قشر کم‌درآمد و محروم گام‌هایی برداشته است؛ از جمله اینکه حجم منابع مربوط به اجرای مسئولیت‌های اجتماعی را افزایش داده و در تغییر تعرفه‌ها و گازها، به حمایت از قشر آسیب‌پذیر توجه داشته است.

در این خصوص یکی از مسئولیت‌های صنعت نفت کمک به توسعه عمران و آبادانی جوامع محلی و بهبود معیشت مردم است. در این راستا طی یک سال اخیر وزارت نفت ایفای مسئولیت‌های اجتماعی در حوزه‌های آموزش، راه، بهداشت، خدمات، ورزش و دیگر موارد مجاز در قانون را اجرایی کرده است. از جمله این موارد می‌توان به تخصیص بیش از ۱۴ هزار میلیارد تومان اعتبار (غالباً در استان‌های نفت‌خیز و گازخیز) در سفرهای استانی رئیس‌جمهور اشاره کرد. این درحالی است که در سال‌های گذشته و برنامه ۵ ساله دولت قبل، کمتر از ۴ هزار میلیارد تومان در پروژه‌های عام‌المنفعه هزینه شده بود. از جمله طرح‌های مسئولیت‌های اجتماعی را که در راستای مصوبات سفرهای استانی است، می‌توان تأمین اعتبار قریب به ۷۱۰۰ میلیارد تومان برای حل ریشه‌ای مشکلات مربوط به استان خوزستان ذکر کرد. نزدیک به ۸۰ درصد این هزینه‌های عام‌المنفعه در مناطق نفت‌خیز و گازخیز انجام می‌شود و در این مدت ۳۸۵ پروژه عام‌المنفعه مرتبط با مسئولیت‌های اجتماعی با اعتبار بالغ بر ۵۵۷ میلیارد تومان تکمیل و به دستگاه‌های بهره‌بردار ذینفع در استان‌ها تحویل داده شده است.

۲۰۰ میلیارد تومان برای گازکشی داخل منازل

در کنار موضوع مسئولیت‌های اجتماعی نفت، وزارت نفت هزینه گازکشی داخل منازل خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی را نیز در برخی مناطق، متقبل شده تا از این طریق کمکی به اقشار هدف کند. تأمین هزینه گازکشی داخل منازل خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد/ بهزیستی در ۳۱ استان با اعتبار قریب به ۲۰۰ میلیارد تومان در قالب مصوبات سفرهای استانی رئیس‌جمهور تعریف شده است.

تعرفه گاز مشترکان کم‌مصرف و خانوارهای محروم

در خصوص تعرفه گاز مشترکان کم‌مصرف و خانوارهای محروم نیز هدف، رایگان‌سازی تعرفه گاز مشترکان کم‌مصرف و خانوارهای محروم است. به این ترتیب که تعرفه گاز بیش از ۶۰۰ هزار مشترک کم‌مصرف و خانوارهای محروم در اجرای تکالیف بودجه‌ای رایگان شده تا از این طریق، هم به اقتصاد خانوارهای کم‌درآمد و تحت پوشش‌های حمایتی کمک شود و هم مشترکان تشویق به مدیریت مصرف شوند.

تخصیص قیر به دستگاه‌های اجرایی

در راستای مصوبات مجلس شورای اسلامی، تخصیص قیر به دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (ز) تبصره یک ماده واحده قانون بودجه ۱۴۰۰ نیز در طول یک سال اخیر اجرایی شد تا موجب عملیاتی شدن این مصوبه و فعال شدن بخش قابل توجهی از طرح‌های راهسازی کشور شود. در این راستا دوره حواله‌های قیر صادر شده در سال ۱۴۰۰ تا پایان تیرماه ۱۴۰۱ تمدید شد. با مجموع این اقدامات وزارت نفت، دولت سیزدهم سعی کرد هم مصوبات قانونی را اجرایی کند و هم به امیدآفرینی و بازسازی اعتماد عمومی کمک کند.

ویژه‌نامه

ایران

یکشنبه
۶ شهریور ۱۴۰۱